

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת שופטים

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	18:46	18:59	18:53	18:54	18:44	18:52	19:01	18:55	18:45
יציאת שבת	19:58	20:00	19:59	20:01	19:59	19:59	19:59	19:59	19:58
ר"ת	20:36	20:33	20:35	20:36	20:35	20:34	20:35	20:32	20:36

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת כי תצא ח' - י"ד אלול | **דף היומי** - מנחות ט - טו | **משנה ברורה** - סימן ש"כ סעיף י"ד עד סימן ש"א סעיף ח' | **מוסר** - זכור למרים מתחילת ההקדמה עד תחילת פרק ב' | **קנין חממה** - מסילת ישרים פרק ט"ו עד פרק י"ז

יום חמישי ה' אלול תשע"ח | פניני פרשת שופטים | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

אהבתו לישראל חצתה חוגים ועדות. זכורני, בימים מקדם, לפני עשרות שנים בעת קריאת התורה, צווח מאן דהוא בצעקות נוראות וקריאות גנאי נגד אאמו"ר, דברים שבלתי ניתן להעלותם עלי גליון כלל, אולם אאמו"ר עמד ושתק ולא ענה דבר וחצי דבר. כך התנהג כל שנותיו, בהבלגה מדהימה בכל זמן ומצב

הגאון הצדיק רבי חיים מאיר הלוי וואזנר שליט"א, על מקצת מגדלותו של אביו בעל ה'שבט הלוי' צוק"ל

ואינם משיבים, עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". וממש עד ימיו האחרונים, אחרי שכבר היה מוכר כרבן של ישראל, כאשר היה אי מי פוגע בכבודו האיש, כשהדבר לא נגע לכבוד התורה או לציות לקול דברי חכמים, היה מעביר על מידותיו באופן מבהיל, וכנראה שזה מה שעמד לו לזכות להנהיג את ישראל.

"מעולם לא דיבר ולא ראה רע באיש מישראל. גם אם היו שהשפילו אותו או ביזו את כבודו, מעולם לא השיב ולא נטר להם דבר. הוא מעולם לא ראה לנכון לבקר את הזולת על מעשיו. ובמקרים בהם ראה לנכון להעיר לאי מי על התנהגותו, הרי שהדבר נעשה מתוך אהבה ודאגה, ולא חלילה מתוך זלזול והקפדה. אהבתו לישראל חצתה חוגים ועדות. זכורני, בימים מקדם לפני עשרות בשנים בעת קריאת התורה, צווח מאן דהוא בצעקות נוראות וקריאות גנאי נגד אאמו"ר ה' ירחם, דברים שבלתי ניתן להעלותם עלי גליון כלל, אולם אאמו"ר עמד ושתק ולא ענה דבר וחצי דבר. כך התנהג כל שנותיו, בהבלגה מדהימה בכל זמן ומצב."

אני מברך וכך מנווטים משמים

כל מאה שנות חייו, הוא היה גברא דמריה סייעה. כאשר האציל ברכת קדשו - היא נתקיימה. פעם התבטא: 'איך וינשט צו, אין אזוי פירט מען צו פין הימל' - הנני מברך, וכך מנווטים מן השמים.

חוש ההוראה

"שמעתי כמה וכמה פעמים מאאמו"ר זצ"ל, בהאי לישנא: 'עיקר ההוראה הוא חוש וסייעתא דשמיא! זאת מתנה שלא רבים זוכים לה!'. ואכן אאמו"ר ניחן בחוש מיוחד להורות בישראל, ובעינא חריפא דיליה, היה יחיד בדורו בכך ההוראה! באופן כללי היה בעל ראייה רחוקה ורחבה, המאפיינת מנהיג בישראל.

המשך בעמוד 6 >>>

הרב יעקב הייזלר

"שפטים וּשְׁפָטִים" (דברים ט"ז, י"ח)

"אאמו"ר זצ"ל מאז יומו הראשון - הבינו ליבו ונשאתו דעתו לעבוד את ה' בכל לבו ונפשו, ולרכוש ידיעות נרחבות בתורה"ק. לא התעניין בהווית העולם, נפשו נמשכה מינקות להווית אביו

ורבא, בתמימות גדולה ומתוך רצון לקנות בקיאות וידיעה בכל חלקי התורה. "מילדותי ינקתי בבית אבא אהבת תורה במידה גדושה, שאין לתאר את היקפיה ואין מידה לעמקותה. בשעות המוקדמות של הלילה הייתי רואה את אאמו"ר משכים קום לתלמודו. מסכת אחר מסכת גמע אאמו"ר זצ"ל, בשקדנות ללא גבול. הברכה שרתה בכל מעשי ידיו של אאמו"ר זצ"ל, ושרתה גם בתורתו. תלמידי חכמים שדיברו עמו על נושאים שונים בסוגיות הש"ס ובבירורי הלכה, הזכירו לו מה שאמר לפני עשרות שנים בנושאים אלו, ומיד ידע לומר את כל הבירור שאמר אז, באופן בהיר ונהיר. בכל סוגיה שהועלתה בפניו, הרגיש אאמו"ר כאילו הוא בביתו, ושלט במלוא ההיקף והעומק של הסוגיה".

סגולה לאריכות ימים

עובדא ידענא, שפעם שאלוהו: "במה הארכת ימים?", והשיב: "במשך חמישים שנה לא איחרתי רגע אחד לתפילה או לשיעור תורה". ולמותר לומר שבוודאי לא אמר זאת כדי לייחס לעצמו גדולה חלילה, אלא כדי להדריך וללמד דעת ולהקנות את הרעיון הנאצל הזה. אכן, פעם אמר לנוניו כשבא לקבל אצלו הדרכה לאחר נישואיו: "חמישים שנה לא איחרתי התפילה לאחר השעה שבע בבוקר!". "ולדעתי זכה לאריכות ימיו ושנותיו מחמת סיבות נוספות. האחת שעסק בתורה ללא הרף, ועל התורה נאמר כי הם חיינו ואורך ימינו, ובהם נהגה יומם ולילה". והשניה, משום שמעולם לא דיבר סרה באנשים אחרים, ובכלל, אנשים לא היו נושאי השיחה שלו. הוא פשוט לא דיבר על הזולת מאומה. והרי על זה נאמר: 'מי האיש החפץ חיים, אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה'..."

מעביר על מידותיו

"אצילותו ומידותיו התרומיות, הן הן שעמדו לו כנראה, ומכוחן זכה להנהיג ולהורות את ישראל תורה והוראה. הוא היה סבלן, טוב לב ומעביר על מידותיו, מאלו שאמרו עליהם חז"ל (שבת פח:): "הנעלבין ואינם עולבים שומעים חרפתם

"כאשר הגיעה בתי הראשונה לפרקה, נכנסה אימי ע"ה בעובי הקורה, ונטלה על עצמה הרבה מן העול הכספי. היה זה בערוב ימיה, אמא כבר היתה אז חולה. 'מה יהיה הלאה?', שאלה אז אמא, 'איך נחתן את יתר הילדים?'"

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, מספר על ההשגחה הפרטית עם הכספים לנישואי ילדיו

"והנה, לא ארכו השעות, ועוד באותו היום בא יהודי, אשר הפקיד שבע מאות וחמישים לירות, ליטול את ההפקדה שלו. הקופה ריקה, ואני - אנא אני בא. הדרך היחידה לגייס סכום כה גדול של כסף מהיום להיום, היתה לגשת לאברך העני אשר קיבל את ההלוואה, ולבקש אותה בחזרה על אחר."

"אולם, לא הייתי

מסוגל לגרום לו כזה מפח נפש. ולהתעלם מהמפקיד, גם בלתי אפשרי. זכותו לקבל את הכסף ששם בגמ"ח כהלוואה עד ליום בו יהיה זקוק לו. מה עושים? והנה בפעם השלישית באותו יום, זכיתי להתעסק עם סכום זה בדיוק, העומד על שבע מאות וחמישים לירות: באורח פתע הגיע יהודי, והפקיד בגמ"ח שבע מאות וחמישים לירות בדיוק!"

סיפורים אלה, הרי הם מוסר ולקח עבורנו, שבכל ענין וענין ובכל רגע ורגע, משגיח עלינו הקב"ה בהשגחה פרטית ומדוקדקת.

(מתוך הספר 'גדול בקרבך' - משיחותיו של הגאון רבי אליהו מן שליט"א, עם מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א)

"תמים תהיה עם ד' אלקיך" (דברים י"ח, ג')

"התהלך עמו בתמימות ותצפה לו... ואז תהיה עמו ולחלקו" (רש"י)

לא פעם באים אבות דאוגים אל מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי, ופורקים את מטען דאגות הפרנסה ומשא הנטל הכספי הכרוך בנישואי הילדים. רבינו מעודדם ומחזקם, ומחדיר בהם את הידיעה הברורה כי הקב"ה דואג לכל אחד ואחד בהשגחה פרטית מיוחדת.

סיפר רבינו על ההשגחה הפרטית שלו: "כאשר הגיעה בתי הראשונה לפרקה, נכנסה אימי ע"ה בעובי הקורה, ונטלה על עצמה הרבה מן העול הכספי. היה זה בערוב ימיה, אמא כבר היתה אז חולה. 'מה יהיה הלאה?', שאלה אז אמא, 'איך נחתן את יתר הילדים?'. אולם הקב"ה ברחמיו ובחסדיו שלח מקורות מימון בכל חתונה מחדש. אמא ע"ה היתה הנס של הבת הראשונה. לאחת פטירתה צצו ניסים חדשים, אשר התחדשו בטובם עם כל ילד שהגיע לפרקו.

"ארע, ובאחת השנים פנו אלי בבקשה לכתוב הערות על ספר ה'רוקח'. הבקשה היתה מלווה בהבעת רצון כלשהו, לשלם עבור הכתיבה, אולם המילים הכי מפורשות שנאמרו בנידון היו: 'אל תדבר על כסף...'. במשך שנה תמימה הקדשתי זמן מידי ערב לכתיבת הערות לספר, ובתום שנה של עבודה הגשתי את הערותי, אך לא קבלתי בתמורה לכך אף פרוטה. חלף חודש, חלפו חודשיים, חלפה שנה, חלפו שנתיים, וכסף - אין. כך חלפו להן חמש שנים.

"בחלוף חמש שנים זכינו לשדך את הבת, ואז, באופן מפתיע, לאחר חמש שנים, קבלתי את שכרי על כתיבת ההערות המתמשכת. סכום הכסף שקבלתי, היה סכום הכסף שהתחייבתי לשידוך במדויק!"

בכל צעד ושעל ניתן לראות השגחה פרטית, הוסיף מרן הגר"ח לספר: "לאחר נישואייה היה לי גמ"ח של כסף. אברכים נעזרו בו לצרכי מחייתם. באחד הימים, פנה אלי אברך עני מרוד, בבקשת הלוואה של שבע מאות וחמישים לירות טבין ותקילין - סכום גדול מאוד באותם ימים. נתתי לו את מלוא הסכום, הלוואה בסדר גודל כזה רוקנה את קופת הגמ"ח."

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלבתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..
הניוז היומי של דרשו.

"יום אחד הכנתי לו כוס קפה והכנסתי בתוכו חלב. לאחר כמה דקות הבחנתי שיש בחלב נקודות חשודות, וכשבדקתי התברר שאכן החלב החמיץ. רצתי מיד לומר לו שלא ישתה. התברר שהוא שם לב לכך, אך לא אמר לי מאומה, שכן טרחתי עבורו ולמה שאצטער?..."

על מידת הכרת הטוב המופלגת, של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל

שם לב לכך, אך לא אמר לי מאומה שכן טרחתי עבורו ולמה שאצטער...". כך היה כלפי כל מי שעזר וסייע לו או לישיבה, אפילו בדברים שנראים קטנים לא שכן להודות, כל שכן אלו שהיטיבו איתו רבות, כמה פעמים כשהגיעו לביתו מנדיבי הישיבה או אחרים שהיטיבו איתו, רבינו היה ניגש בעצמו להכין להם כוס שתיה חמה.

כאשר התארח בחוץ לארץ, היו מארחיו חפצים להנותו והיו עושים לו אוכל כיד המלך, רבינו היה דואג שיאכלו זאת, כדי שלא ירגישו מארחיו כאילו אינו רוצה לאכול, והתחנן בפני מלווי שיאכלו דברים שלא יכול לאכול מחמת חולשה וכד'. לפעמים היה מבקש מהם להעביר לצלחתם כאשר גמרו לאכול, וטענתו היתה שכאשר הוא לא אוכל בעלת הבית תפגע יותר מאשר אם אחד מאנשיו לא יאכל, וזאת היות שטרח במיוחד עבורו. תמיד זכר להודות על כל טובה שנעשתה עמו, ולא שכן לשבח גם את טיב האוכל. ארע כמה פעמים שכאשר צריך היה לעזוב את בית מארחיו הם לא היו בבית, כאשר לפעמים הוצרך למחר לטיסה והשעה מאוחרת, הציעו לו שידה בטלפון, אך הוא התעקש ועשה כל טעדי להודות בעצמו.

לחזור כדי להודות בעצמו

מאות ואולי אלפים ראו לזכות לכבדו בסנדקאות לבנם, רבינו היה מקפיד להודות לאבי הבן, וגם לאחל 'מזל טוב' ליולדת, כהכרת הטוב שלקחוהו לסנדק. גם לעת זקנה ושיבה, כאשר קשה היה לו לבא, ובעלי הברית התכבדו מאד בכך שרבינו טרח ובא, בכל זאת ראו עד כמה הוא מרגיש שעשו לו טובה והודה עליה מאד. ארע פעם שהשתתף בברית ושכן להודות לבעל הברית ויצא מבית הכנסת, וכבר הגיע לרכבו - לפתע ביקש לשוב בחזרה. המלווים לא הבינו מדוע הוא רוצה לחזור. הם השתוממו, הרי הוא התכבד בכך שרבינו הגיע, בפרט שניתן להודות לו בטלפון או שהם יהיו שליחים, אך רבינו התעקש לחזור ולהודות בעצמו!

לאחר שהישיבה עברה מגבעת שאול לקרית מטרסדורף, בקשו מרבינו שיאמר דרשה בין קבלת שבת למעריב, בבית הכנסת בשכונת קרית משה, וביקש מאחד מחשובי האברכים בשכונה, הרה"ג רבי משה קלירס (לימים רב 'עמק רפאים'), שיתלוו אליו לדרשה, מהלך של כרבע שעה רגלית. לפני שיצאו מביתו בערב שבת, ביקש את סליחתו שלא יוכל לדבר איתו בדרך, שכן אינו מדבר בשבת דברי חול וגם בלימוד קשה לו לדבר בדרך, לכן הוא מתנצל שלא יוכל לשוחח איתו, למרות שהוא כה מיטיב עמו בהתלוותו אליו.

הכרת הטוב עד היכן?

הכרת הטוב גדולה היתה בליבו לנהגו ומקורבו, מתלמידיו הוותיקים שעלו איתו מארה"ב, רבי אסא ויטו, מי שהסיעו ברכבו, ליווהו והתמסר אליו בכל לבו עשרות בשנים. רבינו הכיר לו טובה, והיה מחפש תמיד להכיר בטובתו בכל מדת האפשר, בכל שמחותיו השתתף בצורה יוצאת מגדר הרגיל, ולעיתים

"פי תעשה הישר בעיני ד'" (דברים כ"א, ט')

בכל שלל מידותיו המופלאות של רבינו, הבהיקה באור יקרות מידה זו של 'הכרת הטוב'. כל מי שעשה לו טובה, ולו הטובה הקטנה ביותר, גם אם הטובה היתה זעירה מאוד, וגם אם הלה הרגיש שהוא עצמו נהנה שזכה ליהנות אותו, בכל זאת הרגיש כלפיו שיעבוד והכרת טובה.

גם בתוך שירת חייו של רבינו והתמדתו המופלאה, השאיר מקום בראש לזכור שמיטיבים איתו. כידוע בין גברא לגברא בקריאת התורה, היה לו סדר קבוע ב'ערך השולחן', בסדר קבוע זה היה מתקדם סימן אחר סימן וסעיף אחר סעיף, וחוזר חלילה. תוך כדי סדר קטן זה, היה הגבאי עושה 'מי שברך' לעולה לתורה, ולאחר מכן 'מי שברך' בשמו לראש הישיבה. רבינו השאיר מקום בראשו להודות למי שעשה לו את ה'מי שברך', וכל אחד ואחד מהעולים היה מקבל תשומת לב קלה של הכרת טובה...

נשים צדקניות ראו לעצמן את הזכות, לאפות לו מפעם לפעם תבשיל או מאפה שנזקק להם. לעולם לא שכן להודות. אחייניתו, הגב' חיה צפורה יינס, היתה אופה מפעם לפעם עוגה מיוחדת מחומרים שטובים לבריאות, ובכל פעם מחדש היה מקפיד להתקשר להודות לה על כך, למרות שהיא נהנתה מהזכות לאפות עבורו. בנוסף, מתי שראה אותה - היה מודה לה ומשבח את מעשי ידיה. כך סיפר גם אחד ממקורביו, שבקידוש של ר"ה לפני תפילת התקיעות - הגיש מגש עוגות. למרות קדושת היום ורצינות השעה, לא שכן רבינו לברר מי אפה את העוגות, וכשהתברר שהיה זה מעשי ידיה של אשת אותו מקורב, בקשו רבינו שלא ישכן להעביר שהעוגות היו מאוד טעימות... כך היה גם בערוב ימיו, לאחר פטירת הרבנית, כשהיו מגישים לו תבשילים - שאל תמיד מי עשאו, והיה מכיר תודה על כך בכל פעם מחדש.

אמו של אחד הבחורים ששימשוהו במסירות בשנים האחרונות, היתה אופה לו מפעם לפעם עוגה מסוימת, והיה מתקשר להודות לה עליה, והיה מוסיף שתזכה לאפות לשמחות. כשהתארס אותו בחור - שאל אם יוכל לעשות את שמחת הווארט בבית רבינו, רבינו הסכים בשמחה והוסיף: "הלא בירכתי תמיד שתזכה לאפות לשמחות, אם כן בודאי שאשמח שתתקיים הברכה בביתנו!"...

הכרת טוב למיטיבים איתו

במשך כל שנותיו נזהר שלא ליהנות מזולתו, כשנשאל מפעם לפעם אם הוא זקוק למשהו, השיב: "לסיעתא דשמיא!". אך כשנזקק לעת זקנה לעזרה, הסכים שבני הישיבה ישמשוהו, אז ראו עד כמה הוא מוקיר טובה על כל פרט ופרט ולו הקטן ביותר. הוא היה מודה שוב ושוב, בפרט כשעשו עמו טובה יותר גדולה - הרגישו כמה הוא מוקיר, ופעם פרץ בבכי ואמר לזה שסייע לו: "אתה כל כך מסור לי, תבקש מה שאתה רוצה, ואם רק אוכל אתן לך!". כך התבטא, בהבעה של הרגשה שאין גבול להכרת טובתו... היה דואג תמיד האם הם אכלו, והאם אכלו מספיק. לפעמים כשאמרו לו שיאכלו פה ושם - ביקש שיאכלו בביתו שידע שאכלו! היה מתעניין האם ישנו מספיק בלילה, ולפעמים על עניינים אחרים בכל צרכיהם. כמו כן, כשהיו הם משתפים אותו בענייניהם היה נושא איתם בעול לפרטי פרטים, כאשר יישא האומן את היונק.

מספר הנכד רבי אריה שיינברג: "היתה תקופה שהייתי אחראי בבין הזמנים בביתו בבוקר. יום אחד הכנתי לו כוס קפה, והכנסתי בתוכה חלב כנהוג. לאחר כמה דקות הבחנתי שיש בחלב נקודות חשודות, וכשבדקתי התברר שאכן החלב החמיץ, רצתי מיד לסלון לומר לו שלא ישתה. התברר שהוא

פעם אמר לאחד האברכים: "תכבד את זקנך בסנדקאות, אבל אני אהיה הסנדק", ובטרם הצליח האברך להבין משמעותם של הדברים באר רבינו: "הלא מבקש אתה שאשמש כסנדק משתי סיבות: גם משום שברצונך לכבדני, והן מפני שרואה אתה בכך זכות ושמירה לדרך הנימול. ובכן, על כבודי אני מוחל ומוותר.."

מידות טובות והנהגות מכ"ק מרן אדמו"ר ה'באר יעקב' מנדבורנה זי"ע

ולמז"ט, והוא עתיד להכניסו ביום השמיני בבריתו של אאע"ה. במשפחת אביו רגילים להשתמש בפלוני כמוהל זה שנים רבות, אך לאחרונה נחלש הלה, ויתכן שכשירותו ומומחיותו נפגמו. החששות היו מוצדקים, ומנגד עמדה על הכף החרדה לכבודו של אותו מוהל שלא ייפגע.

השיב לו רבנו: "אמנם שאלה כבדת משקל היא, שכן בדיני נפשות עסקין, תרתי משמע, ויש להעמיק בכך היטב. ברם, מאחר ואותו קרוב משפחה היה מעורב בסכסוך עם מישהו מאנ"ש לפני עשרים שנה, ובשעתו נאלצתי להתערב והכרעתי באופן שלא ממש מצא חן בעיניו, ואם כן חוששני שאם ישמעו שמשכתי ידי מלהכריע בדבר, יימצא מישהו במשפחה שיקשר בין הדברים, ויגיד שאמרתי לך שלא תיקח אותו כמוהל בשל אותו סיפור נושן. לכן, עצתי שתגיש לאביך ותשתף אותו בחששותיך על כל צדדיהם, ובקש ממנו שישאל את הרבי שלו. ברם, אל תספר לו על כך שהיית כאן ושמשכתי ידי מהנושא, רק עשה עצמך כאילו והוא הכתובת הראשונה והטבעית שלך להתייעץ עמו".

בכך התייחד רבנו, שבהיותו 'רודף שלום' בכל נפשו וכוחותיו, ברח מן המחלוקת עד קצה גבול היכולת, ואם רק נמצא חשש קל של ספק ספיקא, שמישהו יגררנו לדבר שנודף ממנו ריח של פלוגתא - די בכך כדי למשוך ידו מכל וכל.

כאבותיו הקדושים, היה רבנו מהדר אחר סנדקאות, וכל אימת שכידבדו בכך היה הדבר חשוב בעיניו [ועד השנים האחרונות אף היה נוסע למרחקים]. דוגמא לדבר, כמה חשוב היה הדבר בעיניו, שפעם נכנס יהודי שהתגורר בסמיכות לבית המדרש, וכיבד את רבנו בסנדקאות לבנו, שנימול לשמונה ביום כיפור. הברית נערכה בביתו של האיש, ורבנו הטריח עצמו בהפסקה שבין שחרית לקריאת התורה, למרות שנהג שלא לנעול שום מנעל ביום הקדוש ונזקק להלך ברחוב כשפוזמקאות בלבד לרגליו...

במקרה אחר נכנס יהודי, והזמין את רבנו להתכבד בסנדקאות לבנו הנימול לשמונה, אלא שהברית אמורה להתקיים בעיר חיפה בערב שבת קודש. למרות ריחוק המקום והיום הקצר, קיבל רבנו את הכיבוד בשמחה, והודיע לגבאים על תכניתו ליום שישי הקרוב. כשהגיעו פליאתם, השיב רבנו בתמיהה משלו: "אם לאלה הנביא זל"ט נוח לבוא לכל ברית, שאסרב ואוותר על ההזדמנות ללכת לפגוש אותו?!"

תחת אחד השיחים, התייחס רבנו להידור שהידרו צדיקים ליטול סנדקאות, וסיפר עובדא ששמע מפי בעל המעשה: יהודי מבני ברק כיבד את הגאון 'החזון אי"ש' צוק"ל בסנדקאות לבנו הרך הנולד, והנה בדיוק הגיע לארץ אחד מקרובי המשפחה, שאף תמך בהם וכלכלם בכבוד. אבי הבן חשב כי מדין הכרת הטוב מחויב הוא לכבדו בסנדקאות, ונכנס אל 'החזון אי"ש' לשאול בעצתו. השיב לו 'החזון אי"ש', כי אינו מוותר על הסנדקאות והסביר: "נכון שמצד הכרת הטוב יש לך סיבה טובה להעביר את הסנדקאות לאותו קרוב המשך בעמוד הבא >>>

"שקטים ושקטים" (דברים ט"ז, י"ח)

לא רק 'אוהב שלום' היה, אלא גם 'רודף שלום', כתלמידיו של אהרן הכהן ע"ה. רדיפת השלום באה במחיר כבד של ויתור אין קץ, כאשר לא פעם נותרו הנוכחים משתוממים לנוכח יכולתו לספוג ולשתוק, להכיל ולהתעלם. אף כשביקשו להתערב ולהכריע במחלוקת שהתעוררה במקומות אחרים, ברח כמטחווי קשת ומשך ידו כמפני אש, ומרגלא בפומיה: "מבקשכם אני בתחנונים שלא תערבו אותי במחלוקת".

בכל שנות חייו לא הסתפק רבנו בברירה מן המחלוקת, אלא שרדף גם את השלום, ופעל בלבו שלא תיוותר תרעומת על זולתו. כל טעדי שבעולם היה נוקט, כדי לברוח מצל צלה של מחלוקת, כשהוא מוותר על כל ענייניו ורצונותיו, שלא לדבר על כספו וצרכיו, ובלבד שלא תשרור פלוגתא באוהלו. לעתים, כפי שהעיד על עצמו, עלה לו הדבר ביוקר רב, בסכומי כסף אדירים, אך לא היה לו ספק כי המחיר משתלם והפסדו יוצא בשכרו.

כמה הידר במידת חסידות של "קשה לכעוס ונוח לרצות" (אבות ה', י"א), כי מאד-מאד היה 'קשה לכעוס', ומאידך, כל כך היה 'קל לרצות'. בחכמתו הגדולה והמופלגת, הרחיק כדי ת"ק פרסאות את אותו כעס, אשר בחיק כסילים ינוח (קהלת ז', ט'). דוגמאות למכביר נצורות בזכרונם של בני ביתו הקרובים, שהנוכחים חשו שהוא כלל לא מבחין בכך, שנעשו או נאמרו דברים שיש בהם משום פגיעה.

מוסיף ומתאר בנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מביתר, כי בהיותו בחור ניגש אליו רבנו באחד הימים, ופתח בשיחת חיזוק והדרכה בנושא זה של כיעור מידת הכעס, ועד היום חקוקים בעצמותיו דברי רבנו: "אני מציע לך שתתרחק מן הכעס כמו מאש"...

כן מספר אחד המשמשים בקודש, שבמוצאי היום הקדוש (תשמ"ט) ביקש רבנו ללכת לטבול קודם הסעודה, אולם בהגיעו לבית הטבילה התנצל האחראי, שהמקווה עדיין באמצע הכנתה, וצריכים להמתין כמה דקות עד שניתן יהיה להיכנס. בראותו כי רבנו ממתין, ניגש הלה ואמר: "מקווה אני שהרבי אינו כועס". הזדעזע רבנו וקרא: "כעס? חס ושלום! ווי אזוי מעג מען זיין אין כעס. כעס איז דאך ווי א איסור דאורייתא" (= וכי איך מותר להיות בכעס? הלא כעס הוא כאיסור מן התורה!), ופנה אל המשב"ק ואמר גם לו: "בוודאי יודע אתה שאסור לכעוס, וכעס הוא כאיסור דאורייתא" ---

מעיד חתנא דבי נשיאה, מורנו ראש הישיבה הגה"צ רבי שלום אהרן אשכנזי שליט"א, אשר היה קרוב ומצוי לפני ולפנים בעניינים רגישים שנידונו על שולחן רבנו, ולא פעם נאחז בתדהמת פליאה, כאשר נוכח לראות במידת ההשתוות של רבנו ביחסו אל זולתו, ואחת היא לו אם מדברים אליו בכבוד או בזלזול. בפרט באו הדברים לידי ביטוי בשנות צעירותו, כאשר רבנו לא נמנע מלהכניס עצמו בעובי הקורה בסוגיות מורכבות שב'מסכת גיטין' או בפרק 'יש נוחלין', והיה בורר בין צדדים יריבים, וחותר חתירה ליישר הדורים ולהנמיך הרים שגבהו, ותוך כדי מהלך הדין ודברים, היו שחשו נפגעים מנתיב הילוכו, ובבהילות על גופם וממונם, נתנו דרוך ללשונם ושפכו עליו קיתונות של בוז וקלון. אך רבנו המשיך להתנהג עמם ברחשי כבוד ולא שת לבו לסגנונם, ובדרך כלל עלה בידו להטות לבם אליו, ולהביאם לידי הכרה בצדקת דרכו להיטיב עם כל הצדדים, ובסופם של תהליכים היו כולם נותנים שבח יקר וכבוד לשמו ולדרכו.

אחד מאברכי אנ"ש נכנס לרבנו ושאלה קשה בפיו: בן נולד לו בשעט"מ

הגאון רבי לייב קובנר שמע את הדברים, התכופף מהמרפסת וקרא לעברם: "חבר'ה, עלו אלי בבקשה, ברצוני לשוחח עמכם!". הם התמלאו פחד, אולי אמרו משהו שאסור לומר... עלו למעלה ואמרו: "רבי, חטאנו עווינו פשענו, דברנו דופי... דברנו מה שלא צריך לדבר". "לא", אמר הרב, "אתם צודקים. כמה שעות אתם עובדים?"

הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצ"ל, על מי שקינאו ברבה של קובנא

ומסתכלים. בינתיים שותים כוס תה, ושוב אומרים ושוב מסתכלים על השעון. "רבי, השעון מקולקל, לא הולך...". בסדר גמור, הביא שעון תקין במאה אחוזים. אומרים ואומרים, ומסתכלים - השעון רשע מרושע היום, לא זה! עברו שלוש שעות,

גמרו את כל התהילים. "ברוך ה', רבי גמרנו!"

- "טוב מאד, אבל נשארו עוד ארבע שעות עד סוף יום העבודה שלכם! מה עושים?"

אומרים עוד פעם את כל התהילים.

מתחילים מההתחלה: "אשרי האיש אשר לא הלך" - אבל המחוגים לא הלכו... זה היה יום של אולי מאה שעות...

בסופו של יום קבלו את כספם, והלכו הביתה שבורים.

כל אחד מגיע הביתה, אשתו רואה אותו מדוכדך ושואלת: "מה קרה? לא שילם לך?"

- "לא, הוא דוקא שילם"

- "אז למה אתה עצוב?"

- "זה לא בשבילי..."

למחרת בבוקר במקום לבוא בשבע באו בשמונה.

אמר להם הרב: "באתם בשמונה, תלכו שעה אחת יותר מאוחר בלילה".

מתחילים להגיד תהלים עד שנמאס: "די, רבי תעזוב אותנו, אנחנו חוזרים לעצים שלנו!"

אמר להם ר' ליבליה קובנר: "דעו לכם! אני לומד כל יום שמונה עשרה

שעות! האם גם עתה מקנאים אתם בי?"

"אוי, רבי", אמרו כולם, "אתה מלאך!"

(מתוך 'דורש טוב' - הגדה של פסח)

"שְׁפָטִים וְשִׁפְטִים" (דברים ט"ז, י"ח)

מסופר על רבי לייב זצ"ל, רבה של קובנא, גדול הדור, שהיה פיקח גדול. פעם ישב במרפסת ביתו עם גמרא פתוחה ולמד. למטה, ברחוב, עמדו פועלים חוטבי עצים, ועמלו לחטוב עצים לפרנסתם. היום חם, זיעה רבה נגרה מפניהם של הפועלים.

אחד מהם הרים את עיניו למעלה, והבחין בר' לייב. אמר לחבריו: "אה, לרב יש מזל, יושב לו בנחת, כוס תה בצד, ושר לו. עושה חיים, יש לו פרנסה, ואנחנו עובדים כמו חמורים..."

ר' לייב קובנר שמע את הדברים, התכופף מהמרפסת וקרא לעברם: "חבר'ה, עלו אלי בבקשה, ברצוני לשוחח עמכם!"

חוטבי העצים התמלאו פחד, אולי אמרו משהו שאסור לומר... עלו למעלה ואמרו: "רבי, חטאנו עווינו פשענו, דברנו דופי... דברנו מה שלא צריך לדבר".

- "לא", אמר הרב, "אתם צודקים. כמה שעות אתם עובדים?"

- "מנהץ עד השקיעה"

- "כל כך הרבה שעות? וכמה אתם מרוויחים?"

- "חמישה רובל ליום"

- "אתם יודעים מה?", אמר הרב, "אעשה עמכם עסק: אני אתן לכם תנאי עבודה כמו בהסתדרות, שבע שעות עבודה, לא יותר, ובשבע השעות הללו לא תחטבו עצים אלא תשבו ותלמדו, וגם תקבלו כוס תה, ותמורת זאת אשלם לכם חמישים רובל ליום, לא חמש. מה דעתכם?"

- "רבי, אתה עושה מאתנו צחוק?"

- "לא, חס ושלום!"

- "אבל אנחנו לא יודעים ללמוד!"

- "לא נורא. תהילים אתם יודעים לומר?"

- "כן!"

- "מצוין, תהילים גם טוב, ובכן סיכמנו: כל יום אתם יושבים בבית המדרש שבע שעות ואומרים תהילים!"

כל אחד חוזר הביתה שמח וטוב לב, ומודיע לאשתו: "מזל טוב! ממחר אני וחברי לא נצטרך יותר לעבוד קשה, אנחנו נשב ביחד עם הרב ונאמר תהילים, ונקבל לא חמישה רובל אלא חמישים!"

למחרת בבוקר כולם באו. המיחם של התה כבר היה מוכן, מתיישבים ומתחילים לומר: "אשרי האיש אשר לא הלך..."

מציצים מדי פעם בשעון, ואומרים עוד כמה מילים. פתאום מגיעות מילים קשות, בקושי מצליחים לבטא אותן. אומרים ומסתכלים בשעון, אומרים

<<< המשך מעמוד קודם

לשורש משמעותם של הדברים, האיר רבנו את עיניו וביאר: "הלא מבקש אתה שאשמש כסנדק משתי סיבות: גם משום שברצונך לכבדני, והן מפני שרואה אתה בכך זכות ושמירה לרך הנימול. ובכן, על כבודי אני מוחל ומוותר, ובוודאי שלא אראה בכך כבוד אם הוא גורם צער לזקן. ואילו לגבי השמירה והברכה לבנך הנולד, הנני מודיעך שייחשב הדבר כאילו שנימול על ברכי ממש, והרי שלגבי דבר זה אהיה הסנדק..."

(מתוך הספר 'אביהם של ישראל')

משפחה, ברם, אני דואג לטובת הילד, וטובתו היא שאני אהיה הסנדק שלו... ועם זאת, כאשר נגע הדבר להוא-אמינא של מחלוקת, והיה חשש קל שמישהו ייפגע, משך רבנו ידו ומיאן להתכבד.

בד בבד, כאשר ראה שאבי הבן כואב ומתייסר על כך, שבגין סיבה משפחתית נמנע ממנו לכבד את רבנו, לא עזבו רבנו בתחושותיו הקשות, והיה מדבר על לבו שהוא הדבר הנכון לעשותו. פעם אמר לאחד האברכים: "תכבד את זקןך בסנדקאות, אבל אני אהיה הסנדק". ובטרם הצליח האברך לרדת

ת"ח כזו... זה העונג שבת שלי!"

מִרְן הַחֲזוֹן אִי"ע

"לאחר עלותו לארה"ק, נבחר אאמו"ר זצ"ל ע"י גדולי ירושלים לכהן כמו"ץ מטעם העדה החרדית בירושלים, ובהיותו כבן ל"ד שנים בלבד! נקרא ע"י מרנן הגאון מטשעבין, החזו"א והגרא"ז מלצר להקים את יח"ל ולכהן ברבנות שכונת 'זכרון מאיר'. באותה תקופה ביקש החזו"א מאאמו"ר, שישלח לו מחידושי תורתו. ואכן אאמו"ר שלח לו פלפול שעסק בענין 'קידוש החודש'.

החזו"א התפעל מאוד מהחידושים, ואמר בשמחה של תורה: 'זה הרב'!

"סמוך להתמנותו, עבר החזו"א להתגורר בקצה שכונת 'זכרון מאיר', היכן שממוקם רחוב חזו"א כהיום. בכל יום היה יוצא החזו"א לטייל, לצרכי בריאות, בפרדס ברמן, עד לקצה בית העלמין, כשאאמו"ר מתלווה אליו, ומלבן עמו הלכות חמורות. באותן שנים נקשרה נפש אאמו"ר בנפש מרן החזו"א, והיה יושב הרבה ודן עמו בענייני הלכה. והיה מגדיר את החזו"א כרבו!

וכמיום הפנים לפניו,

העריך החזו"א ביותר את שקידתו וגדלותו בתורה שלאאמו"ר, והיה מרבה להשתעשע עמו בתורה והוראה. באותן שנים, זכיתי להיות השליח של אאמו"ר זצ"ל לחזו"א בענייני הלכה ומעשה, ולהעביר הרבה דו"ד ביניהם, והייתי רגיל להביא פתקאות מאאמו"ר לחזו"א ומהחזו"א לאאמו"ר.

"בתור תושב השכונה, היה החזו"א עולה לבית אאמו"ר ומוכר אצלו את חמצו. ערב פרוס שמיטת תשי"ב, עלה החזו"א במפתיע לבית אאמו"ר המרא דאתרא, שהיה צעיר ממנו בעשרות שנים, על מנת לערוך בפניו את הפרוזבול. "ארון הספרים בבית החזו"א היה דל, היו ברשותו מתי מעט ספרים בלבד. ואאמו"ר היה מפליא תדיר את העובדה, שמעולם לא הכיר גדול בישראל שהיה לו מיעוט ספרים, ואעפ"כ ידע את כל התורה כולה! כשנזקק החזו"א לספר כלשהו, היה שואל מספרייתו של אאמו"ר זצ"ל.

"החזו"א היה מאושר מבואו של אאמו"ר לב"ב. וזכרני כאשר ביקר בביתנו התבטא באורח נדיר: 'הבית הזה מריח מטהרה!' - - -

ה'בית ישראל' מגור

"זכורני שפעם הודיעו לאאמו"ר כי הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זצ"ל, מתעתד לבוא לבקרו בשעה שמונה בערב. רבע שעה קודם לשעה היעודה, הופתע אאמו"ר לראות כי הרבי מגור הקדים ובא אל מעונו. אאמו"ר התנצל כי רצה להגיש כיבוד, ועתה הקדימוהו בטרם הספיק להכין הדברים על השולחן. אלא שהרבי נענה: 'בכוונה הקדמתי, שלא להפריע אותך מלימוד התורה הק'!"

(מתוך הספר הנפלא 'רב רבנן', בעריכתו של הרב יעקב הייזלר)

**"בהתפעלות
ושמחת תורה
גלויה, נטל לידי
רבי אלחנן תפוח
ואמר: 'בדעתי
לחלק ולתת ממנו
לכל אחד מבני
החבורה, אך אנא!
אל תחשדו בי
שאני מחלק
'שיריים'..."**

"פסיקותיו היו חדות וברורות; לא היה אומר 'נראה לי כך', 'אפשר', 'יתכן' וכדו', בנוסחאות שהיו מותירות את השואל עם תשובה שאינה ברורה, אלא הקפיד לחתוך עניינים בפסק ברור ובהיר לשואל, שלא היה משתמע לשני פנים."

כמלאך העומד על קודקודם

"ככל שהאציל אאמו"ר סמכויות תורניות והלכתיות לתלמידיו, עמד על המשמר באופן אישי עליהם. זכורני, כאשר בתקופה הראשונה שהכניס מורי הוראות לבית דינו, אחרי של"ע סבל מהתקף לב, היה עוקב באופן אישי אחר פסיקתם. לא אחת היה מרים את הטלפון, לשמוע מעבר לקו איך הם פוסקים. וכאשר היה רואה צורך, היה מעיר למורה ההוראה, הערה של חיזוק או תיקון."

הינך משיב כמו מורה הוראה

"פעם נשאל אחד ממורי ההוראה בבית דינו שאלה בענין רפואי, אחרי שסיים להשיב את ההלכה הראויה, חתם בברכה לרפואה שלימה. אאמו"ר הגיב בקורת רוח מרובה על הנהגה נכונה זו, ואמר לו: 'הנך משיב כמו מורה הוראה!...'

"אאמו"ר זכה לזכייה נדירה ביותר, כאשר פסקיו והוראותיו ההלכתיות משמשים כנכסי צאן ברזל בעולם ההוראה כולו, ודומה שאין בית מדרש בעולם היהודי כולו שספריו של אאמו"ר לא מפארים את הספרייה.

"היו רבנים מסוימים שבראשית דרכו של אאמו"ר לא כ"כ השלימו עם פסיקותיו בנושאים שונים, אולם ברבות השנים, כולם הודו ואמרו שבענייני הוראה ניתן לסמוך על אאמו"ר ללא עוררין כלל, באשר דרכו סלולה וברורה כפי שקיבל במסורת מרבתי הגדולים זי"ע, דור אחר דור, מבלי לזוז מהם כמלוא נימה, וכסדר אף היו שולחים אליו שאלות בהלכה בקביעות, וכאשר הורה כן עשו."

תורה נפוש רבנן

מה' יצא הדבר, למרות שתמיד הצניע את עצמו ועמל לברוח מן הכבוד, גדולי הדורות הקודמים, שמו את עיניהם עליו וגידלוהו ורוממוהו, הבחינו במעלותיו, כיבדוהו וקירבוהו. וכן מיד כשעלה לארה"ק והחל את דרכו כאברך כולל מן השורה, הבחינו גדולי ישראל בגדלותו "תורתו הייתה מכרזת עליו!"

מזה"ש שפירא

"בספרו הגדול שו"ת 'שבט הלוי' (חלק ט, יג) דן אאמו"ר בשאלה: 'במה זכה הגאון ר' מאיר שפירא זצ"ל, לזיכוי הרבים שלא היה כדוגמתו?'. לא אחת השמיע אאמו"ר את הכרעתו הברורה בזה, שזכות העמל והיגיעה בלימוד התורה של מהר"ם שפירא זצ"ל, שאינו בכלל גדר אנושי להבין את רוב העמל והיגיעה שלו בתורה, זאת הייתה שקידה של כל המעט לעת, ולדעת אאמו"ר זצ"ל היא היא שעמדה לו לזכות את הרבים לדורות עולם, בזיכוי הרבים שלא היה כדוגמתו לפניו ולאחרייו."

הגה"ק ר"א וסרמן הי"ד

הגה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד, הגיע לצורכי רפואה לווינה. שם היה המרכז הרפואי מהגדולים בעולם. באותה העת, אחרי תקופת לובלין, למד אאמו"ר עם חבורה מצומצמת של לומדים מיוחדים, בהם הג"ר חנוך העניך פאדווא זצ"ל והג"ר אלימלך רומפלר זצ"ל. אאמו"ר היה מספר בערגה, כי בשבת אחה"צ הלכו אצל רבי אלחנן וסרמן לדבר עמו בלימוד.

"בהתפעלות ושמחת תורה גלויה, נטל לידי רבי אלחנן תפוח ואמר: 'בדעתי לחלק ולתת ממנו לכל אחד מבני החבורה, אך אנא! אל תחשדו בי שאני מחלק 'שיריים'... אין זה אלא משום שיש לי תענוג לאכול תפוח יחד עם חבורת

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

"זמן קצר לאחר שאיבדתי את הכרתי, מצאתי עצמי ניצב לפני בית דין של מעלה. בית הדין דנו ביניהם. הטיתי את אזני והבנתי כי הדיון שהתנהל באותה שעה עסק בי. בבית הדין דנו האם ניתן להחזירני לעולם הזה, או שמא יש להותירני בעולם הבא. אלו צדדו לכאן ואלו צדדו לכאן..."

הסיפור המדהים שסיפר הגאון רבי שמחה הכהן קוק שליט"א, רבה של העיר רחובות, שסיפר לו פרופסור אברהם, מבכירי הרופאים בבית החולים 'שערי צדק'

"למשן תהיה" (דברים ט"ז, כ')

סיפר לי פרופסור אברהם, מבכירי הרופאים בבית החולים 'שערי צדק': לבית החולים הגיע ביום מן הימים יהודי מבוגר, אשר נתקף בדלקת ראות חריפה ביותר, שהיתה מלווה בחום גבוה מאד. מצב שכזה, בפרט לאדם בגיל כה מבוגר, יכול להוביל במהירות לכדי פיקוח נפש חלילה, לפיכך מיהרו צוות הרופאים בראשות פרופסור אברהם, לתת לו תרופות חזקות המתאימות למצבו, ואכן, תוך ימים מספר החל מצבו להשתפר במהירות. לאור זאת החלו הרופאים בהכנות לשחרורו לביתו, לקראת שבת הקרבה.

חלפו יומיים, ולמגינת לב כולם החל המצב להידרדר. החום שוב זינק לגבהים, והרופאים חזרו לתת לחולה טיפול תרופתי אינטנסיבי. לקראת השבת הבאה שוב התייצב המצב: החום ירד, ונדמה היה כי האיש מתחיל להתאושש, אך מיד לאחר השבת – עלה החום, אף יותר מכפי שהיה קודם.

המצב החל להדאג. נראה היה כי הטיפול הרגיל אינו מועיל כמצופה, וכי יש צורך בנתינת תרופה חזקה יותר, אלא שהטיפול בתרופה זו היה כרוך בתופעות לוואי קשות, ואף היה בה סיכון להחמרת המצב. על כן ביקשו הרופאים את הסכמת בני המשפחה בטרם יתחילו בטיפול.

כנהוג בקרב מחננו, לא מהרו בני המשפחה להסכים לביצוע הניתוח, בטרם נועצו עם גדולי ישראל. רק לאחר שקיבלו את ברכתם – ניאותו להסכים לטיפול. מהכא להתם החמיר המצב מאד. החולה איבד את הכרתו, וסכנה חמורה נשקפה לחייו. הרופאים החלו מיד בטיפול, כאשר בני המשפחה מלווים את יקירם מן הצד, בחרדה ובחשש מפני הבאות.

בסיעתא דשמיא, השפיעה התרופה לטובה, וזמן קצר לאחר מכן הזיהום פסק. מצב החולה החל להתייצב, ולאחר זמן מה הוא פקח את עיניו והביט סביבו. מסבר פניהם של בני משפחתו הוא הבין עד כמה היה מצבו חמור. ומשאך היה בו הכח לדבר, פתח את פיו וסיפר את סיפורו המופלא: "זמן קצר לאחר שאיבדתי את הכרתי והגעתי עד שערי מוות, מצאתי עצמי ניצב לפני בית דין של מעלה. בית הדין דנו ביניהם בשאלה כלשהי. הטיתי את אזני והבנתי, כי הדיון שהתנהל באותה שעה עסק בי. בבית הדין דנו האם ניתן להחזירני לעולם הזה, או שמא יש להותירני בעולם הבא. אלו צדדו לכאן ואלו צדדו לכאן, המקטרגים עמדו מחד גיסא והסנגורים מאידך גיסא, ולבסוף נראה היה כי יד המקטרגים גוברת, ואני נידון להישאר בעולם הבא.

"אלא שאז, נשמע לפתע מאי שם קול שהיה מוכר לי להפליא. ברגע הראשון לא הצלחתי להיזכר מאין מוכר לי הקול, אך לאחר זמן מה נזכרתי: היה זה קולו של רב בית הכנסת, שבו אני מתפלל במשך שלושים השנים האחרונות. הטייתי שוב את אזוני, ושמעתי כיצד הקול מנסה ללמד עלי זכות: 'שמעו נא רבות, דיינים מומחים! במשך שלושים השנים האחרונות, אני משמש כרב בבית הכנסת שבו מתפלל הנידון. מעיד אני נאמנה, כי במשך כל שלושים השנים הללו – מעולם לא הפסיד האיש את השיעור שקודם לתפילת שחרית!'" משנוכח כי טיעון זה אינו מועיל, הוסיף הרב ואמר: 'במשך שלושים השנים ששימשתי כרב בית הכנסת, לא איחר הוא, ולו פעם אחת, לתפילה. אם לא

די בכך, היה הוא משכים לבוא לבית הכנסת, מקשיב לברכות השחר של המתפללים, ואף סחב אחריו את יתר המתפללים, אשר אף הם דבקו בהנהגה זו. וכך יצא שמו של בית הכנסת בפי כל כ-'בית הכנסת של עוני אמין'. "מול טענות כה חזקות – לא יכלו בית הדין לסרב לביטול גזר הדין. קול הכרוז יצא מיד, כי בית דין של מעלה פוסקים לאיש חיים, וכי יכול הוא לשוב לעולם הזה ולהמשיך בעבודת ה'.

"באותו רגע פקחתי את עיני, והנה אני כאן עומד לפניכם, בחסדי שמים, בריא ושלם!", סיים הזקן את סיפורו המרטיט.

כאשר עמד החולה להשתחרר מבית החולים, באו ילדיו לחדרו של פרופסור אברהם, כדי להודות לו על החלק הרב שנטל בריפוי של אביהם, ובתגובה אמר להם הפרופסור: "וכי לי מבקשים אתם להודות? הלא אני וחברי כבר נואשנו מחייו, ארע לו נס גלוי, והתודה על כך מגיעה אך ורק לריבון העולמים!". "הסיפור ריגש אותי מאד", סיים הרב קוק את דבריו, "בפרט משום שזכרתי בדבריו הנודעים של מרן ה'חפץ חיים' בהקדמתו לספרו 'שמירת הלשון', המשיבים על תמיהתם של רבים, מפני מה התפילות הרבות שמתפללים מיליוני יהודים במשך אלפי שנים לבנין בית המקדש – טרם התקבלו, והתשובה לכך פשוטה: כשאדם מדבר לשון הרע – פיו מתלכלך, ותפילות היוצאות מפה מלוכלך כוחן מוגבל.

"במעשה שארע עם יהודי יקר זה, ראיתי המחשה ברורה לדבריו של ה'חפץ חיים': גם לאחר שכל הטיעונים שהעלו סנגוריו לא הועילו, הגיעו לפתע שתי מצוות קלות התלויות בפה – עניית אמן אחר ברכות השחר והימנעות מלשון הרע, ויחדיו הכריעו את הכף לטובה..."

הסיפור מפי הגאון הגדול רבי שמחה הכהן קוק שליט"א, רבה של העיר רחובות, בתוך משא החיזוק שנשא בפני מאות נציגי 'בני אמונים', בכנס שהתקיים בשנת תשע"ג בבני ברק.

(מתוך עלון 'בני אמונים' פרשת שלח תשע"ח)

בהיותי ילה, עלה לתורה בבית הכנסת אדם שאינו בקי גדול בתפילות, בלשון המעטה. הלה שמע את העולים לפניו אומרים: "פעמיים ח"י", הוא חשב שמדובר בברכה כנראה, ולכן כשהגיע התור שלו, הוא אמר: "אלפים ח"י". כל מתפללי בית הכנסת מחאו כפיים בהתרגשות - "אלפים ח"י!" - אפשר לבנות לבית הכנסת עוד קומה...

על דין הצדק והצדקה. מדרשותיו של רבי יוסף מוגרבי שליט"א

"צדק צדק תרדף" (דברים ט"ז, כ')

רבי שמשון ורטהיימר היה רב בגלילות אוסטריה, לפני כשלוש מאות שנה. הוא זכה לתורה וגדולה בשולחן אחד. מלבד ידיעותיו המקיפות בתורה, נחשב גם ליהודי העשיר ביותר באוסטריה, ושימש כשר האוצר בתקופתם של כמה קיסרים. כמובן, שהצלחה כזו היתה לצנינים בעיני שאר אנשי החצר, ובהזדמנות הראשונה הגישו נגדו תביעה, שגנב מקופת המדינה כספים. בקש ממנו המלך דו"ח כספים על נכסיו. הכניס הרב ורטהיימר את ידו לכיסו, ושלב משם פנקס קטן, שבו היו רשומות בכתב יד צפוף הוצאות שונות.

ראה ראש הכמרים את הפנקס ואמר למלך: "אדוני הקיסר, היהודי הוליך אותך שולל. רק הטירה שלו בצפון אוסטריה שווה יותר מכל מה שכתוב פה..."

שלח הקיסר פלוגת חיילים כדי לאמת את הדברים, ולאחר מכן פנה לרב ורטהיימר: "אינך מתבייש לכזב בי כך? אינך מתבייש לשקר אותי במצח נחושה? האם זה כל הרכוש שלך?"

נענה הרב ואמר לו: "אדוני הקיסר, הרכוש האמיתי שלי הוא זה שרשום בפנקס הזה... אמנם, יש לי בתים ונכסים ורכוש רב בכספות, אך כל אלו אינם שלי לעולמים. ברגע אחד יכול הקיסר להחרים את הכל, ברגע אחד יכולה אש בוערת לכלות את כל הקרקעות והבתים, בנקים עלולים להתמוטט, מלחמה עלולה לפרוץ... בפנקס הזה רשמתי את הצדקות שחלקתי כל ימי חיי. כל הרשימות הללו הן כסף שהוצאתי מן הכיס שלי, וגנזתי אותו במקום שאין לשום אדם בעולם שליטה עליו!"

אדם גונז בבנק אלף דולר, אבל מישורו יכול להבטיח לו במאה אחוז שהוא יקבל את ההשקעות בחזרה? אנשים משלמים לביטוח במשך שנים, אבל כמה פעמים חברות הבטוח מתנערות ולא נותנות כלום? האם יש משהו בטוח בעולם הזה?

אין לו לאדם אלא להשקיע במקומות הבטוחים ביותר, שבהם תישאר השקעתו לנצח נצחים!

"יתן ויתנו אחרים - חסיד"

גדול המעשה יותר מן העושה

נתינת צדקה היא מצוה הכתובה בתורה בכמה מקומות: "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" (ויקרא כ"ה, ל"ה). "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך... פתח תפתח את ידך לאחריך לעניך ולאבינך בארצך" (דברים ט"ו, י"א). "נתן נתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו" (שם, י).

ישנם כל כך הרבה ציוויים בתורה על צדקה, אם כן מדוע המשנה באבות אומרת כי מי שהוא מאלה ש"יתן ויתנו אחרים, נקרא חסיד?"

מדוע הוא נקרא 'חסיד'? וכי מי שמניח תפלין נקרא 'חסיד'? ודאי לא, הוא מקיים

את חיובו! 'חסיד' זהו תואר גדול ומכובד לאדם שעושה מעבר למה שהוא צריך לעשות. כיצד זה קשור לנתינת צדקה, שהיא חובה וצווי מפורש בתורה?

אלא, שאדם זה שבו עוסקת המשנה, אינו רק נותן בעצמו, אלא גורם לאחרים לקיים את מצוות הצדקה. לא הצטוונו בתורה לדאוג שיתנו אחרים, אבל אותו אדם לא מסתפק בזה שהוא בעצמו נותן, ובמצוה שקיים כשהתגייס לעזור והוציא משלו, אלא מוסיף גם לדבר עם חברים ועם המשפחה, ולדאוג להביא עוד. אשריו ואשרי חלקו על עצם הנתינה שלו, והוא נקרא 'חסיד' על שגרם שיתנו אחרים, שהרי גדול המעשה יותר מן העושה.

אמנם, לא תמיד הוא יודע מה משמעות הנתינה שלו, ובכל זאת הוא נותן. ... בהיותי ילד כבן תשע, עלה לתורה בבית הכנסת אדם שאינו בקי גדול בתפילות, בלשון המעטה. הלה שמע את העולים לפניו אומרים: "פעמים ח"י", הוא חשב שמדובר בברכה כנראה, ולכן כשהגיע התור שלו הוא אמר "אלפים ח"י". כל מתפללי בית הכנסת מחאו כפיים בהתרגשות - "אלפים ח"י!" אפשר לבנות לבית הכנסת עוד קומה..."

כולם בחנו אותו, וציניו שהכי מצחיק שהוא לא נראה כל כך עשיר... מכנסים מרופטים, קסקט פשוט, אבל כנראה שהוא 'יושב' על מיליונים... אני זוכר שאבי דיבר עם חברו בדרך הביתה, ושניהם חשבו מה אפשר לעשות בתרומה הגדולה הזו.

המשך בעמוד 11 <<<

קו השיעורים של דרשו
077-2222-666 או 4992*4992

עלה האיש ארצה, והתיישב בקרית אתא. בנו התקבל לעבודה ברשות לפיתוח אמצעי לחימה, והיה לעוזרו של אחד מבכירי מהנדסי הטילים. יום אחד שוחח המהנדס עם עוזרו על בעיה: ערמות של תוכניות סודיות מצטברות במשרדיהם, ומפאת הוראות הבטיחות החמורות אסור להשליכן לאשפה. המגירות מתפקעות מרוב ניירת, המדפים עומדים לקרוס, מה עושים?

הצדיק רבי דוד אבוחצירא שליט"א, בסיפור מדהים על ברכתו של אביו הצדיק רבי מאיר אבוחצירא זצוק"ל

"וְשִׁמְרֶתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יֹאמַר" (דברים י"ז, י')

בפרשת השבוע מצאנו: "ושמרת לעשות ככל אשר יאמר". סיפורים רבים כבר נכתבו על כוחה של האמונה בבורא עולם, והמצווה לשמוע לדברי חכמים, דור דור ודורשיו. וכפי שנאמר בפרשה: "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל".

הגאון הצדיק רבי דוד אבוחצירא שליט"א, מספר בעניין זה סיפור מדהים על אביו (כפי המופיע בספר 'אביר יעקב', ומצוטט בספר 'הנני בידך'): יהודים שעמדו לעלות לארץ ישראל, היו נוהגים לסור טרם צאתם מארץ מולדתם, לביתו של רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל. לא קלה היתה העליה לארץ הקודש, וחששות ודאגות העיקו על רבים מן האנשים, בעמדם לעשות את הצעד הגדול הזה. רבי מאיר היה מרגיעם ומעודדם, עד שיצאו לדרך מחוזקים. יום אחד הגיע יהודי אל רבי מאיר. האיש ביקש להיפרד, אך החל לבכות בכי מר. על מה ולמה הבכי?

- "הן נבער מדעת אני", הוא הסביר. "ומהיכן אתפרנס בארץ הקודש, אשר בה כולם מלומדים ויודעים קראו וכתוב?"

הרגיעו רבי מאיר ואמר: "הבורא יתברך זן ומפרנס לכל, ומתקן מחיה ומזון לכל בריותיו אשר ברא ברחמיו וברב חסדיו. מי שידע קראו וכתוב, מזמן לו הבורא פרנסה שתובעת ידיעת קראו וכתוב, ומי שאינו יודע קראו וכתוב, יזמן לו פרנסה שאינה מצריכה ידיעת קראו וכתוב".

אורו פני האיש, ובשמחה גדולה סיפר לכל מכריו וידידיו על הברכה שקיבל, ועוד הוסיף ואמר שכבר אין בלבו שום דאגה כלל. עלה האיש ארצה, והתיישב בקרית אתא. בנו התקבל לעבודה בקרית רפא"ל, הרשות לפיתוח אמצעי לחימה, והיה לעוזרו של אחד מבכירי מהנדסי הטילים.

יום אחד שוחח המהנדס עם עוזרו על בעיה קטנה אך מציקה - ערמות של תוכניות סודיות מצטברות במשרדיהם, ומפאת הוראות הבטיחות החמורות - אסור להשליכן לאשפה. המגירות מתפקעות מרוב ניירת, המדפים עומדים לקרוס, מה עושים?

- "צריך להביא אדם שאינו יודע קראו וכתוב", אמר העוזר, "והוא ישמיד את התוכניות".

- "היכן נמצא אדם שאינו יודע קראו וכתוב?", תהה המהנדס.

- "אני מכיר אדם כזה - אביו".

בדקו ומצאו, שאכן האב אינו יודע כיצד להחזיק עיתון, וכן ראו שאדם ישר והגון הוא. קבלוהו, אפוא, לעבודה, העמידו לרשותו משרד, ומבוקר עד ערב עמד והשמיד תוכניות סודיות, וקיבל משכורת נאה.

שלושים שנה חלפו, והוא יצא לגמלאות. העניקו לו פנסיה נאה ופיצויי פרישה, ושלחוהו לביתו. האיש לא היה מרוצה מהפרישה שנכתבה עליו. בא, אפוא, אל בנו של רבי מאיר, רבי דוד חי אבוחצירא, וקבל: "מור" אביכם הבטיח לי פרנסה לכל החיים, ועכשיו פטרוני מעבודתי!". אמנם תשובתו לצדו היתה, שכן הפנסיה הנכבדת שקיבל - אף היא בגדר פרנסה הגונה, אך רבי דוד חי הבטיח לו: "אל דאגה אם הבטיח אבי - דברו לא ישוב ריקם!"

לא ארכו הימים, ומן המפעל פנו אל האיש שישב לעבודתו, מאחר שלא הצליחו למצוא תחליף בור כמוהו, והמשרדים כבר מתפקעים מרוב ניירת... שב האיש לעבודתו, והמשיך להתפרנס מאי ידיעת קראו וכתוב... סיפור זה מלמדינו כי הישועה בוא תבוא, אך לא תמיד היא מגיעה בדרך

שאנחנו חושבים. לפנינו עוד 2 סיפורים מעניינים בנושא זה; למה גזר על עצמו גלות?

אברך אחד למד תורה מתוך הדחק, אך במשך השנים צבר חובות גדולים, עד שהגיעו מים עד נפש. הציעו לו חבריו שיצא לחו"ל, ויאסוף כסף אצל נדיבי עם. בתחילה דחה את הרעיון מכל וכל, אולם לאחר זמן, כשגברה המצוקה, החליט לעשות כעצתם.

הלך האיש וקנה כרטיס טיסה לארצות הברית, הגיע לבורו פארק, ורצה לפשוט ידו, אך מרוב בושה לא היה מסוגל לעשות זאת. הוא התפלל בבית המדרש 'שומרי שבת' בבורו פארק תפילת מנחה, ולאחר מכן התחנן בדמעות שליש לפני הקב"ה שישלח לו ישועתו, מאחר שכבר כלו כל הקיצין.

לאחר שסיים את תפילתו, מצא לצדו, להפתעתו הרבה, את חברו הטוב, שלמד עמו בישיבה שנים רבות לפני כן. הם החלו לשוחח, והחבר שאל לאיזה צורך הגיע לבורו-פארק. "חובות גדולים מעיקים עלי", סיפר האברך, "והגיעו מים עד מעל נפש, אי אפשר בשום אופן להמשיך כך. הגעתי לכאן כדי לאסוף כסף, אך אינני מסוגל לפשוט יד. אינני יודע מה אעשה..."

החבר הביט בו מהורהר. "לפני דקות ספורות דברתי עם בני שלומד בארץ ישראל. הוא סיפר, שמחפשים בישיבה שלו 'משיב'. אני מכיר היטב את כשרונותיך הברוכים ואת מידותיך הטובות. נראה לי שתהיה מציאה גדולה עבורם... האם אתה מעוניין במשרה כזאת?"

האברך השיב בחיוב. "או קיי", אמר החבר, "מיד אתקשר לדבר איתם. מאחר שאני תומך בהם הרבה, מן הסתם יתייחסו ברצינות ראויה להצעתך". למחרת כבר המתניה לאברך תשובה חיובית. ההיענות של הישיבה היתה מידית, ואפילו לא הוצרכו לשתדלנות של החבר. התברר, שראשי הישיבה בארץ ישראל הכירו את האברך, והוקירו אותו מאד, אך לא ידעו שהוא מחפש עבודה. האברך חזר לארץ ישראל, והופתע לשמוע שהישיבה מוכנה להעניק לו מקדמה גדולה, כדי שיוכל להתחיל לשלם את חובותיו.

כאשר סיפרו סיפור זה לחזון איש זצ"ל, הוא אמר: "איני מבין, למה האברך הזה גזר על עצמו גלות כה ארוכה? אם זקוק היה לגלות, די היה לו להרחיק

"מי שלא ראה את ההשתטחות המונית במרומי הר הזיתים, מי שלא עמד בימים הנוראים במחיצת ירושלים - ספק אם עמד על סוד גדולתה וייחודה!"

הרה"ג שמואל צבי גנן שליט"א, בעובדות ותיאורים על האוירה העילאית בימי אלול בעיירות ובקהילות ישראל מקדמת דנא

לשים לב ולהתבונן בעבודת החסידים ואנשי מעשה מימי קדם, ולשאוב מזה חיות דקדושה עד שיתן אותותיו בהתעלות בעבודת ה'.

"שמורים אצלי זכרונות מעבודת הקודש אצל החסידים הנעלים בדור שלפני החורבן. הכרת פניהם ענתה בם שאמנם הגיעו ימי התשובה, כי חוץ ממה שהיו תוקעים בשופר ואומרים ח"י קעפיל'ך תהלים בכל יום כמנהג צאנז - היתה אש התלהבות שבערה בקרבם מורגשת היטב בכל צעד וצעד; כל אחד עושה הכנה דרבה לקראת הימים הק', וחודר לעמקי נפשו להתבונן איפה נתרשל בעבודת ה', והשכיל לדעת את האופן הראוי לתקן את המעוות מכאן ולהבא. הרשימה לטובה מהחיפוש בחדרי בטן היתה ניכרת, זה בכה וזה בכה. כמה קיבלו עליהם להתחזק בלימוד התורה, ואחרים פעלו נמרצות בתיקון המידות, בעבודה שבלב זו תפילה, נתעלה על גפי מרומי קרת.

"גם בעלי בתים פשוטים הכינו את עצמם קודם התפילה, ולא החסירו הטבילה במקווה; התפללו במתינות והתאמצו בכל כוחם לכוון כראוי. אותם בעה"ב הפשוטים, שבכל ימות השנה היו מזדרזים בכל בוקר אחר התפילה לחנותם ולעסקם - התעכבו בחודש אלול בביהמ"ד עד חצות, בלי טעימת פת שחרית, ועסקו בתורה ובעבודה, והיו מכוונים את לבם לאביהם שבשמים. כל רצונם ומאוויהם היו לתקן נגעי הנפש, ולהכין את עצמם שיהיו ראויים לקבל פני מלכם ובוראם בימים הנוראים הממששים ובאים".

חבל על דאבדון ולא משתכחין. לדאבוננו לא נראית היום אותה התלהבות, שהיתה על פניהם של החסידים הזקנים מהדור הקודם בימי אלול. ברם, לא רק בזמננו ניכרת הירידה שמדור לדור, אלא גם לפני התאוננו אותם יהודים, שהיו שקועים כל כולם בעבודת ה', על מצבו הירוד של הדור שלהם, בגעגועים ובכמיהת לב היו מעוררים זיכרונות מימי נעוריהם, כשזכו בכל שנה בחודש אלול לסקור את עבודת החסידים הזקנים, שעדיין נסעו לצאנז, והיו מעלים על נס את העבודה "פארציטענס ר"ח אלול", ובהתפעלות מרובה סיפרו אודות רשפי אש ההתעוררות, שבערה בקרב לבם של החסידים הזקנים בימים קדושים אלה.

"אוי, פארציטענס ר"ח אלול!", פתגם זה היה מורגל בפי כל הבריות - שח כ"ק האדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצ"ל, (פרי הכרם, פרי שופטים תשנ"ח עמ' ג'), כאשר אחזה אותם אש קודש של חזרה בתשובה, ותיארו לעצמם איך היתה נראית עבודתם של ערליכע יודען בימים הקדמונים. היה מרגלל בפומיה דאנישי, שגם הדגים בים אחזתם חיל ורעדה, מהפחד השורר בחודש אלול.

הנה גם הזקנים מימי צאנז, לא היו שבעים ממצב עבודתם בימי חודש אלול, וראו את עצמם מוכים וחסרים כלפי עבודת הדור שלפניהם, והיו מראים באצבע על ההתרגשות שראו אצל החסידים שהסתופפו בצילא דמרן הרה"ק מראפשיץ, ובראפשיץ דיברו מהעבודה הנפלאה שהיה נראה אצל החברא קדישא בלובלין, ושם דיברו מתלמידי המגיד, וכן למעלה בקודש.

יוחלים ורועדים מיום בואך' אוירת חודש אלול בירושלים

אוירה מיוחדת של התעוררות שררה בירושלים בחודש הרחמים מאז ומתמיד. בין בתרי השורות נביא כאן מספר עדויות על כך.

בספר 'עמוד האש' מתואר:

"מי שלא נשם לתוכו אוירה של ירושלים בחודש אלול ימי הסליחות ועשי"ת, שעה שאימת הדין שלטה שליטה ללא מצרים על כל תושביה, שעה שגם הבעלי מלאכה שבה: האומנים, הצורפים, החנוונים, שקבעו שיעור ב'שערי תשובה' לרבינו יונה בין לקוח ללקוח ומשוחחים עם הלקוחות שפת אלם;

מי שלא ראה את ההשתטחות המונית במרומי הר הזיתים, את ההמון הנוהר למצבת קבר רחל אמנו ולמערת המכפלה בחברון; מי שלא עמד בימים הנוראים במחיצת ירושלים - ספק אם עמד על סוד גדולתה וייחודה!" מעניין לצטט מה ששח פעם לאמר כ"ק האדמו"ר מפינסק קרלין זצ"ל באחת משיחותיו: "נער הייתי וגם זקנתי, דכרנא כד הוינא טליא, איך שהיה נראה חודש אלול. כבר מער"ח אלול היתה קדושת הימים מרחפת ותלויה באויר, והיו הכל חשים כי אלו הימים שונים מכל ימות השנה.

כשהיו יוצאים לרחובה של עיר, היתה ניכרת רצינות הנסוכה על פני הכל. אין אנו מדברים כבר מבני התורה, אלא אפילו פשוטי בעלי הבתים היתה ניכרת עליהם יראת הבורא ברוך הוא, ואוירת ער"ח אלול. לא היו מדברים דברים בטלים, ואפילו בדברי הרשות היה ניכר שעומד להגיע ר"ח אלול.

ומי מדבר כבר כשהיו מגיעים ימי הסליחות ור"ה ועשי"ת, שכבר היו אז נתונים לגמרי תחת רישומם של הימים הנוראים הללו, רק ביראת אלקים כל היום"... (מטה אהרן גליון לט)

גם הגה"צ ר"י ברים זצ"ל ראש ישיבת רוז'ין, היה מספר לתלמידיו בערגה על האוירה המיוחדת ששררה בירושלים באלול. באחת משיחותיו אף תיאר באיזו אוירה היו ניגשים לשמחות בחודש זה ואמר: "אני זוכר בזמני, איך היה נראה יהודי פשוט בחודש אלול, ואיך היה הולך לחתונה, באיזה חשבון, באיזה התבוננות. יהודי פשוט בזמנים הקודמים היה אומר: 'אה, אמנם חודש אלול היום ויש פחד מיום הדין, אבל הקב"ה הרי מצווה לשמח את החתן! בוא ונלך לקיים רצון הבורא לשמח את החתן'."

ואח"כ באמצע הדרך, כל פעם נזכרים וכל כמה רגעים אומרים: "אוי, הרי חודש אלול היום, אבל צריכים ללכת לשמח את החתן! כי כך רצונו ית'". ואחרי החתונה חוזרים מיד בלי רפיון לתורה ולתפילה. עם הפחד של חודש אלול צריכים לילך לחתונה!

'היה עם פיפיות שלוחי עמך'

אוירה מיוחדת ועילאית שררה בימי הרחמים בחצר הקודש בעלזא. בספר אדמו"ר בעלזא (ח"ג עמ' קצז) מתואר: "בחודש אלול בימי התשובה התכנסו בבעלזא חסידים רבים, ומרן מהר"ד זיע"א, היה מאציל עליהם מיראתו מקדושתו ומהתלהבותו.

"דרכו של מרן היתה להתפלל בביהמ"ד, ואחרי התפילה שהה שם הרבה שעות בלימוד. אך בשנותיו האחרונות היה הולך לביתו אחרי התפילה, אולם מט"ו באב ואילך נשאר בביהמ"ד אחרי התפילה, וישב במקומו הקבוע ולמד. משראו את מרן יושב ולומד - חשו הכל שהחודש אלול חודש התשובה מגיע. לבם החל נוקפם, ושקעו בלימודם מתוך התעוררות עצומה.

"בחודש זה היו באים המונים לבעלזא להסתופף בצילו של מרן, לעשות חשבון הנפש וללמוד דרכי תשובה. יהודים באים אל הצדיק כדי לשהות במחיצתו, להתנער מענייני החולין שלהם, להתקדש ולהתעלות. הצדיק מעורר בלב חסידיו את הנקודה היהודית החבויה בלב כל אחד פנימה.

'בעלי מלאכה לא הוזרו לעבודתם, אלא התעכבו בבית המדרש עד חצות מבלי טעימת פת שחרית'

תיאור מלא געגועים, מכ"ק מרן האדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצ"ל, על האוירה המיוחדת ששררה בחצרות צאנז-רופשיץ בימי אלול. וכה שח לאמר: "בימים קדושים אלו, אשר מתעורר האדם להתעוררות בתשובה, ראוי

חלפו שבוע ושבויעיים ובעל ה"אלפיים ח"י" נעלם, כאילו בלעה אותו האדמה... אבי השיג את הכתובת שלו, והלך אליו. הוא זיהה אותו, ושאל במה אפשר לעזור. אבי אמר לו: "אינני רוצה שתחטא בנדר. עלית לתורה, ולא העברת את הכסף". "איזה כסף?" "אלפיים ח"י, אלפיים כפול שמונה עשרה". "אני הבטחתי כך?" - נדהם האיש - "הרי צריך לקחת משכנתא כדי לכסות את זה..."

מתברר שהוא רק חשב שזו ברכה לחיים טובים... הוא החליט להדר בברכה - לא רק פעמיים ח"י, אלא אלפיים ח"י. בסופו של דבר הוא שילם סכום אחר, רחוק מאוד מן הסכום הזה.

תקנה שאינה חדשה...

לפני כמה עשרות שנים, כהן הרב זווין זצ"ל כרב בתל אביב. באחד הימים הגיעו אליו פרנסי העיר, והתלוננו על הקבצנים שנמצאים בכל מקום ומקום. הם ישנים על קרטונים, יושבים בכל פינת רחוב... "נפתח עבורם בית תבשיל עירוני" - הציעו הפרנסים - "כולם יהיו שבעים, ואנחנו לא נראה יותר את הפרצוף שלהם..."

שמע הרב זווין ואמר, שסיפור מעין זה היה אצל הגאון מוילנא זיע"א, ומעשה שהיה כך היה:

הגאון מוילנא לא היה נוהג להשתתף באסיפות פרנסי הקהילה, אלא אם כן עמדה על הפרק הצעה חשובה שחיי הצבור עמדו בה.

באחד הימים נערך דיון אודות מצבם העגום של עניי וילנא, והגאון, אשר מלבד מוחו המופלא היה גם בעל לב רחמן מאין כמותו, החליט להיענות להזמנתם של הפרנסים ולהשתתף באספה.

הפרנסים מסרו דין וחשבון אודות מצב קופות הצדקה, אשר אינן מצליחות להשביע את כל עניי העיר. הם הוסיפו כי אחד מן המפריעים העיקריים לעניים הם שאר הקבצנים, המגיעים מכל העיירות הסמוכות ודורשים סיוע, ובכך הם

מקפחים את הכנסותיהם של עניי וילנא. "מן הראוי, אפוא", הטעימו - "להטיל יאסור על קבצנים נודדים לבוא לוילנא, בהתאם להלכה הפסוקה בשולחן ערוך (יורה דעה סימן רנא): 'עניי עירך קודמים לעניי עיר אחרת'".

למשמע הדברים קם הגאון ממקום מושבו ואמר לפרנסים: "לשווא הזמנתם אותי לאספה זו, ובטלתם אותי מדברי תורה, באמרתם שהצעה חדשה תתקבל היום באסיפה. הלא הצעה זו התקבלה כבר כתקנה בוועד ארבע ארצות".

זאת לא צפו לשמע...

תמהו הפרנסים ואמרו: "הלא בפנקס 'ועד ארבע ארצות' אין כל זכר לתקנה מעין זו".

נענה הגר"א ואמר: "אין כוונתי ל'ועד ארבע ארצות' של הדורות האחרונים, כי אם לארבע הארצות הקדומות: סדום, עמורה, אדמה וצביים... שם נתקנו תקנות כאלו, אשר לפיהן אסור לקבל קבצנים, אסור לתת צדקה, אסור לארח אורחים ואסור לקבל נזקקים. לא חדשתם כאן כלום, רק הוצאתם לפועל שוב את תקנות סדום..."

סיים הרב זווין ופנה אל פרנסי העיר תל אביב העומדים מולו: "עד שאתם רוצים לעקור את הקבצנים, אשר בזכותם אנחנו חיים, אנא דאגו לספק להם את מזונם בכבוד, ודאגו לתת להם את כל צרכיהם, והקב"ה יהיה בעזרם ובעזרנו".

כח מצוות הצדקה הוא גדול ועצום. "וצדקה תציל ממות" (משלי י', ב'), ולא בכדי מדקדקים כל כך רבותינו בהלכות צדקה, וכותבים פרטי הלכות ופרטי דינים - מהי צדקה ועם מי עושים צדקה.

ככל שנרבה במצוות הצדקה, נזכה ל"ה' צלך על יד ימינך", ובוודאי תעמוד לנו זכות גדולה זו, בפרט בעת הזאת, כשכלנו זקוקים לרחמי שמים.

(מתוך ספר 'אבות ובנים' - מדרשותיו של רבי יוסף מוגרבי שליט"א על מסכת אבות)

עד צפת בלבד!"

כפי שאין שואלים על "וקשרתם"...

בספר 'טובך יביעו' מסופר המעשה הבא:

בעל ה'מחנה חיים', רבי חיים סופר זוסמן זצ"ל, שהיה מגאוניה המפורסמים של יהדות הונגריה, נודע כבעל חסד גדול. היה נוהג באופן קבע לקרר יהודים אומללים שפגעה בהם מידת הדין, והיה מכניסם לביתו ומארח אותם במאור פנים גדול. פעם אחת, בעת דרשה שנשא בפני קהל גדול, הושיב לצדו את אחד מהעניים המרודים ביותר שהיו בבית הכנסת, והאיר פניו אליו באופן מיוחד.

הדבר היה לפלא, כי למרות שהיה הגאון מקרב ביותר את האומללים, מעולם לא הושיב עני ליד כסאו בעת הדרשה. על כן, לאחר שסיים את דרשתו נגשו אליו חשובי הקהל, ושאלוהו מיהו עני זה, ומדוע זכה למידה מרובה של קירבה.

סיפר להם ה'מחנה חיים': בבדפסט היה רופא יהודי מפורסם, שרבים מתושבי העיר נזקקו לשרותיו. יום אחד הגיע הרופא אל הוריו של בעל

ה'מחנה חיים', ושאל אותם מה יצא מילדיהם, שהרי כולם לומדים תורה יומם ולילה, ואין יוכלו לפרנס את משפחותיהם... השיבו לו ההורים: "בתורתנו הקדושה כתוב: 'ושננתם לבניך ודברתם בהם...' וקשרתם לאות על ידך", וכשם שאף אחד לא ישאל מה יצא מ'וקשרתם', כי יודע הוא שזו מצוה, ויש לעשותה גם בלי שתצא מכך הנאה גשמית, כך גם במצות 'ושננתם'".

ואכן, כל ארבעת בניהם היו אבות בתי דין ומרביצי תורה מפורסמים. ה'מחנה חיים' היה הידוע מכולם, ולדרשותיו הגיעו אלפים.

"אותו עני שהושבתי לצדי בעת הדרשה", אמר ה'מחנה חיים', "הוא בנו של הרופא הידוע, שהגיע אל הורי עם השאלה הנ"ל. הקב"ה הוכיח לו באופן ברור ומוחלט, שהצדיק אינו נעזב, ומזונותיהם של לומדי התורה מובטחים להם. דווקא אותו רופא, שהיתה פרנסתו ברווח מופלג, לא היה יכול להוריש ירושה גדולה לבניו, ועל אף שעשה כל שביכולתו להקנות להם מקצוע 'חשוב', היה בנו עני מרוד, וחזיר על הפתחים".

(מתוך הספר 'הנני בידך')

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2222-666

או 4992*

הם מתרגשים גם אנחנו

בא להיות שותף בזכויות לדורי דורות

3

תרומה בסך 18 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 360 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 560 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

4

תרומה בסך 18 ₪ ל-22 חודשים סך תרומה 396 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 580 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

5

תרומה בסך 18 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 432 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 630 ₪:
 גביע כסף
 סכין לחלות כסף
 כף לעוגה כסף
 + 3 כרטיסים להגרלה הגדולה

6

תרומה בסך 36 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 720 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1350 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
 ספר "מועד לדוד"
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 6 כרטיסים להגרלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 864 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1790 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 "דרש דוד" על התורה 3 כרכים
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

בימים אלה מצטרפים לספסלי הלימודים
 במוסדות התורניים מאות תלמידים
 ממשפחות מסורתיות, וממשפחות
 הרחוקות מיהדות.
**אנחנו מחכים להם שם.
 הם מתרגשים וגם אנחנו.**

תלמידים אלו הינם חלק מהמערך הנרחב
 שמפעיל ארגון 'אחינו' בכדי לקרב את הצעירים
 לאבינו שבשמים ולהציל נפשות בישראל.
בוא להיות שותף בזכויות לדורי דורות.

**וקבל מתנה בשווי 1790 ש"ח
 מייד ללא הגרלה!**

התורמים יכנסו להגרלת

50.000 ש"ח!

פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ש"ח

פרס שני: זכייה בסך 10.000 ש"ח

פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ש"ח

פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ש"ח

פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ש"ח

פרס שישי: זכייה בסך 500 ש"ח

ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ש"ח כל אחת

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מידי
עד לשווי של

1790 ש"ח!

2

תרומה בסך 18 ₪ ל-18 חודשים סך תרומה 324 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 460 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + כרטיס להגרלה הגדולה

1

תרומה בסך 18 ₪ ל-15 חודשים סך תרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 400 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 + כרטיס להגרלה הגדולה

להצטרפות וקבלת המתנות: 02-5609000

"אני מחלק עיתונים, ומדי בוקר, בשעה שבע וחצי, אני כבר אחרי העבודה. הגיע רבי שלום, וביקש ממני לבוא לאכול ארוחת בוקר במחיצתו, לשבת לצדו לקרוא תהלים, ולהנעים את האווירה בביתו, ובתמורה לשירות שאני מעניק לו - הוא משלם לי טבין ותקילין, אף שאני עושה לו הנחה..."

המצוה היחידה שעליה נאמר, שהיא גדולה מקבלת פני השכינה!

הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א

"עֲשֵׂינוּ לֹא רָאוּ" (דברים כ"א, ז)

בראש רשימת המתנות הייחודיות להן זכינו יחדיו - כל עם ישראל, ניצבות האחדות והערבות ההדדית. כמה מחמם את הלב לראות את מסירותו של כל יהודי למען אחיו הנתון בצרה, כמה מרגש לראות את ארגוני החסד הפועלים ללא לאות למען כל יהודי במגוון דרכים, כמה מרומם המראה של יהודים המתמסרים להקל על סבלו של חבר, לסייע ליהודי אחר, להושיט יד ולטפוח על השכם של יהודי מתמודד.

אשרינו שזכינו להיות כאלה, בכך בא לידי ביטוי הקוד הגנטי המשותף שלנו, בהיותנו רחמנים בני רחמנים, נינים לאיש החסד הראשון בתבל - אברהם אבינו. זה זורם לנו בדם, טבוע לנו בעצמות, חי בתוכנו ומחיה אותנו. כשאנו עושים חסד איננו עושים זאת באנחה או מתוך אילוץ, ההיפך - בשמחה, באושר, מתוך תחושה מרוממת שיכולנו לעזור, שהצלחנו לסייע, שתרמנו משהו מעצמנו או מכספנו למען יהודי אחר, ואנו רואים בעצם הנתינה והחסד את השכר על הנתינה והחסד...

אולם, לצד כל מצוות החסד, ישנה מצוה נוספת הזוכה למעלה יתירה וגבוהה מכל מצוות החסד האחרות, ושמה 'הכנסת אורחים'. זו המצוה היחידה שעליה נאמר שהיא גדולה מקבלת פני השכינה, כלומר, שיש להעדיף לעשותה על פני לקבל את פני השכינה - דרגה גבוהה ונשגבה שבדדים זוכים לה. זו מצוה ייחודית שמעלותיה נדירות, וראוי לייחד מחשבה להבין: מה מיוחד כל כך במצוה הזו, מה יש בה שגורם לה להיות בעלת מאפיינים כה ייחודיים ודרגות כה גבוהות?

בהתבוננות מעמיקה נגלה, שמצוות הכנסת אורחים משדרגת את המושג 'חסד', לצורת נתינה נדירה וייחודית, שאין דומה לה בהקרבה שהיא דורשת ובמסירות שהיא משדרת. בנוהג שבעולם, בכל פעולת חסד, האדם ניצב במקומו, ומסייע לאדם מבחוץ. לדוגמה - יהודי שעני דופק בדלתו, ביתו נותר ברשותו, הדלת במקומה, מקומו האישי לא נפגע. הוא מוציא מארנקו סכום כסף, מעניק ליהודי הזר שלפניו, ובכך מסתיים העניין.

אם יהודי מסייע בכוחותיו לאשה קשישה לסחוב סלי מזון, מתנדב בארגון חסד או מפנה מזמנו לשמוע את צרת חברו ולנסות לסייע לו, הוא באמת מעניק מכוחותיו, יכולותיו וכשרונותיו, אך הוא עצמו לא נפגע, הוא מעניק בלי להפסיד דבר מעבר לנתינה שהוא נותן. אך הכנסת אורחים זו דרגה אחרת לחלוטין - - -

כאן האדם לוקח את האורח לביתו, מכניס אותו בצל קורתו, שוחק את פרטיותו ומעמדו האישי, מאבד ממקומו האישי בתוככי ביתו פנימה, ומעניק נתח מעצמו למען אדם אחר. כאן זו כבר לא תרומה היוצאת מהלב ונשלחת ליעדה, אלא הזמנת הנתרם להתגורר בתוככי הלב פנימה. מעתה תוכניותיו נקטעות, סעודת השבת שלו משתנה, הוא מוותר על המקומות הכי אישיים שלו - הכל למען יהודי אחר, כדי לסייע ליהודי נזקק.

הכנסת אורחים היא צורת הקרבה ומסירות שאין דומה לה, סגנון של חסד בתוך המרחב הביתי, בתוך השטח הפרטי, ולכן זו דרגת חסד גבוהה ונעלה כל כך. מסיבה זו, זוכה המארח לברכות נדירות ויקרות, ומביא את ברכת שמים אל תוך ביתו. כי כשם שפתח את שערי מקומו האישי לחסד והקרבה והשפעת טוב החוצה, כך נפתחים שערי ביתו לקבל ברכת שמים ממעל, אל תוך הבית פנימה.

אחד מהחלקים החשובים ב'הכנסת אורחים', היא התחושה אותה נעניק לאורח. ברור שכל אחד מאיתנו פותח את האירוח בצמד המילים המוכר 'תרגישו בבית', אך כדי שזה יקרה - תפקידנו כמארחים הוא להעניק לאורח את התחושה הזו, לטעת בו את התחושה הטובה שאנו שמחים שהגיע, שאנו

מרוצים מאירוחו, שאנו מעריכים את העובדה שבא בצל קורתנו. לכן, חלק בלתי נפרד מ'הכנסת אורחים' הינו עניין הליווי האירוח. כי כשאדם מארח ומלווה את אורחו אחר כך, הוא מראה לו כי נהנה כל רגע - עד שהוא רוצה להוסיף עוד ועוד רגעי אירוח מהנים כאלה, הוא משדר לאורח כי הוא מעריך אותו וגאה בכך שזכה באורח שכזה, הוא מוכיח כי האירוח היה לו לחוויה ולא למשא חלילה...

לפיכך, עניין הליווי זוכה למעמד משלו, עד שהרמב"ם כותב שהליווי גדול מכל האירוח כולו. וכפי שביאר בספר 'לשכנו תדרשנו' בשם הגאון רבי שמחה זיסל מקלם זצ"ל, כי הליווי מוכיח את מחשבות המארח וכוונותיו הטובות, לארח ולהתמסר למען זולתו. גם בשלהי פרשת השבוע, אנו למדים על חובת האירוח מהעובדה שבית הדין רואה עצמו אחראי על שליחת יהודי לדרך בלי ליווי, כי הליווי הוא חלק בלתי נפרד מהאירוח, ואף נעלה ממנו - כי הוא משדרג את האירוח עשרות מונים.

הבה נתבונן במעלת מצוה זו, ונשוש לקיימה ככל אשר נוכל. נפתח את דלתות ביתנו לארח, ולפעמים - גם אם זה דורש מאמץ או התארגנות, הקרבת הפרטיות או מסירות של שעות - לא נוותר על הזדמנויות לפתוח לאורחינו את שערי ביתנו, ולהעניק להם את התחושה הטובה ביותר כאורחים רצויים ונפלאים, עד שנלווה אותם ביציאה בתחושות פרידה...

נפתח את שערי ביתנו עבור אחרים, ונפתח שערי שמים עבורנו!

אירוח שהציל חיים

היה זה בבית כנסת מקומי בעיר קטנה, בשעת בוקר חורפית של אמצע כסלו תשס"ח. טללי השחר עוד היו רכים ומלטפים, ציפורים צפצפניות אך בקושי התחילו במלאכתן, וגם המניינים בבית הכנסת הקטן, היו עדיין שקטים משהו. יהודי מתושבי המקום שסיים זה עתה להתפלל וקיפל את טליתו לפני היציאה, נתקל במבטו ביהודי אחר, שנראה כמחפש אחר משהו... 'נראה כי הרב מחפש אחרי משהו', אמר היהודי המקומי לאורח, הוא הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א. 'ניכר כי הרב איננו מקומי, ויתכן כי הוא מחפש אחר כוס קפה להשיב נפש. האמת, שכאן בבית הכנסת אין פינת קפה, אך בביתי - תוכלו לעלות ולהתכבד בכוס קפה בשמחה. אינני גר רחוק, הנה המשך בעמוד הבא >>>

הרבי החיש את צעדיו, ומיהר לכיוון ביתו. מיד כשהגיע, ביקש לקרוא לאשה הבוכיה ולבתה לחדרו, ובירך אותן ברפואה שלימה וישועה קרובה. בעזרת השם עוד תביראי ותאריכי ימים בטוב ובנעימים, איחל הרבי בדבקות, 'התחזקו יחדיו כי ישועתכן קרובה, והבשורה על נסיגת המחלה תבוא בתוך כמה ימים!' - הבטיח.

האשה יצאה בצעדים קלילים ומאושרים, תוהה על ההתפתחות המעניינת. בתחילה, הרבי לא רצה לברך, והדבר היה ניכר. הוא נשא עיניו למרחקים, התעכב זמן ממושך, אך לא בירך דבר. ואילו עתה - הרבי בירך בהתלהבות והבטיח ברורות... זה אולי מוזר, אך עבורה זה לא משנה, הן הובטחה בישועתה... מעתה, הוקל לאם ולבתה החולה, ובדרך הביתה כבר היו צעדיהן קלים בהרבה...

אך הגבאים המופתעים, אלו נותרו המומים ותמהים, ושאלו את פי הרבי, מבקשים להבין מה קרה, מה השתנה בתוך כה מעט שעות ואיך קשור האירוע אצל פלוני לכל הסיפור. הרבי הביט במבטם התמיה, והתרצה להסביר: 'ראו נא. כשנכנסה האשה לפניי, התעמקתי בשמות שבפיתקא וניסיתי לסייע, אך גיליתי ששערי שמים נעולים בפניי. הגזירה נגזרה, הבת חלתה והיתה אמורה להיפטר מהעולם, ולא ניתן לעשות דבר. ניסיתי לעשות כל שביכולתי, אך גיליתי שהגזירה חתומה וסגורה, ולכן שלחתי את האשה בלי להבטיח דבר, כי באמת לא ראיתי מוצא...'.

ואז, החלטתי שיש עוד נשק שלא השתמשתי בו למענה. בחרתי לצאת ולהתארח אצל יהודי כלשהו, שידעתי כי יארחני בשמחה ובכבוד מלכים. רציתי לזכות יהודי במצוות הכנסת אורחים, כי כשיהודי מקיים בי מצוות הכנסת אורחים - אני הופך לכלי המצוה שלו, אני הופך לחלק מרכזי בקיום המצוה, וממילא הדבר מעניק לי כוחות ויכולות שלא היו לי קודם לכן... 'ואכן', אמר הרבי בחיוך מתרחב, 'מששבתי הביתה אחרי האירוח, כשאני חלק ממצוה וכלי קודש של ממש בזכות הכנסת האורחים שנהגו בי, היו לי כוחות אחרים, נעלים ועוצמתיים יותר... הפעלתי אותם כדי לפעול ישועה עבורה, השתמשתי בכח המצוה שננסך בי בעת הכנסת האורחים, כדי להעביר עליה לרפואתה, ולפעול עבורה ישועה ברורה ומובטחת!'

נס רפואי מפתיע

ככל הסיפור הזה, סיפר הרב טויסיג למארחיו, וכשסיים אמר: 'קטונתי מלברך, אך אם זכיתם לקיים בי מצוות הכנסת אורחים, לא אני הוא המברך, אלא המצוה הפועמת בי, הכנסת האורחים שהטמעתם בחלבי ודמי, ובה יש את הכח לברך ולפעול ישועה. וכך אכן יקרה בעזרת השם, התחזקו נא והמשיכו להתפלל, ובזכות מצוות הכנסת אורחים - יזכה בנכם ברפואה שלימה, יאריך ימים בטוב ובנעימים, ואל תשכחו להזמין אותי לשמחות שיערוך בעזרת השם...' - סיים בחיוך רחב ומאיר...

בני הזוג התרגשו לשמוע את הדברים, ובעיקר - התחזקו והתעודדו כי בזכות המצוה יזכה בנם לרפואה שלימה. הם הבטיחו להתקשר ולעדכן, וכך אכן עשו - - -

כמה חודשים חלפו, ולפתע - זמירות חדשות בפי הרופאים. הם החלו לרמוז על עתיד אופטימי, התחילו לדבר על נסיגת המחלה. עם כל שבוע שחלף - הלכו הסימנים החיוביים והתרבו, המחלה נסוגה לאחור, הגוף התחדש בתאים בריאים ומחודשים, ומצבו של הבן הלך והשתפר...

היתה זו התפתחות נדירה, 'נס רפואי' של ממש. ההורים הנרגשים ששמעו את הבשורות הטובות, כמעט יצאו בריקוד בתוככי חדר הרופא, עיניהם זלגו דמעות שמחה ונפשם כלתה בהודאה נרגשת לבורא רפואות. מהר מאוד נזכרו כי לא מזמן התברכו במצוות הכנסת אורחים, והיא שהביאה את ברכת

כאן ממול, - אמר והצביע על הבנין הגבוה שמנגד. 'אם יואיל הרב, נעלה לביתי, ותוכלו להתכבד בכוס קפה בשמחה רבה!'

הרב טויסיג נענה בשמחה להצעה, ובעודם פוסעים הביתה, כבר החל היהודי המארח לדבר על לבו. 'זה לא דווקא כוס קפה...' אמר בחיוך נעים, 'רעייתי יותר מתשמח להציע לאורח ארוחת בוקר מלאה...' - הוסיף. אי הנעימות והמבוכה נמסו לנוכח ההזמנה החמה, והרב טויסיג עלה לביתו, אכל ארוחת בוקר, וגם בירך ברכת המזון.

רגע לפני שיצא, פנה לבעל הבית ולרעייתו, והודה להם כהלכה על האירוח הנעים והחם, על ההזמנה המחוייכת ומסבירת הפנים, ועל הארוחה הטובה והטעימה. ואז, בעודו פוסע לכיוון הדלת, אמר לו המארח: 'שמעתי אתכם אומרים את ברכת האורח בכוונה כה גדולה וברגש כה רב, ואני מקווה שכוונתם גם על הצרה הנוראה שהתרגשה עלינו... אפשר לעכב את הרב לדקה?'

'בוודאי!' אמר הרב טויסיג בפנים מאירות. 'אם יש משהו שאוכל לסייע לכם, מארחי היקרים - אשמח!', אמר, והתיישב מיד על הכסא הסמוך, כשבני הזוג ניגשים אליו, ומתחילים לתאר בפניו את סאת יגונם:

'יש לנו בן, אברך צעיר ואב לשני ילדים קטנים, ממש בתחילת חייו ופריחתו... אך לפני זמן קצר חרב עלינו עולמנו, כששמענו כי הנוראה שבמחלות מקננת בגופו...' - האם השתקפה בבכי, והאב החליף אותה והמשיך לספר: 'הרופאים חוזרים שחורות, קוצבים לו תקופת חיים של בין שבועות לחודשים. ליבנו מתפלץ מדאגה, מתה, פחד וצער...'

הרב טויסיג הביט לרגע בבני הזוג הבוכיים, ונאנח איתם בהשתתפות. 'אוי, כמה כואב לשמוע...' נאנח שנית, 'כמה קשה למצוא חיזוק ועידוד במצבים שכאלה...' הוא השתק קמעא והוסיף מיד כשניעור בו סיפור מזכרוננו: 'אבל הבה ואספר לכם - מארחי הנכבדים - סיפור מרגש, בתקווה שיחזק את ליבכם ויעודד את מצב רוחכם...'

ההורים עשו אוזנם כאפרכסת, והרב טויסיג החל לספר:

אם ובתה בוכיות...

היה זה לפני למעלה ממאה שנים, בחצרו של הרב"ק בעל ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר ז"ע. אל חדרו של הרבי נכנסה אשה בוכיה, נושאת עמה בעגלה את בתה החולה. בפיתקא שהגישה לרבי כתבה האשה את שם בתה החולה אנושות, כשהרופאים כבר נואשו מחייה. 'רבי קדוש!', התפרצה האשה בזעקות שבר, 'הצל נא את חיי בתי, אינני יכולה לראותה כך!'

הרבי הביט בפיתקא לסיווגין, ולבו הרחם האוהב כל יהודי נקרע לנוכח הצרה האיומה. הוא נשא את עיניו הקדושות לעבר האופק, והשתתה זמן ממושך. אחר כך נאנח, עיניו התכסו בשרעפים, והוא שב ונאנח. 'אינני יודע מה לומר', אמר לבסוף, 'המתיני נא ונראה כיצד אוכל לעזור לך...' האשה יצאה מהחדר, כאובה ובוכיה. היא התיישבה על ספסל בעזרת הנשים, והמתינה כמצוות הרבי, עד שיקראנה שנית. בינתיים, הורה הרבי לגבאיו להיערך לנסיעה, כי עליו לצאת לדרך אל יהודי פלוני.

בתוך זמן קצר, יצאו הרבי ומלווי לדרכם, והגיעו לביתו של יהודי טוב וחם, שהכיר את הרבי אך היה מופתע מאוד מהביקור הלא צפוי. 'שלום עליכם', אמר האיש עם פתיחת הדלת, כשרק עיניו המתעגלות בתדהמות מסגירות את ההפתעה שהוא נתון בה. 'הרבי הגיע עד אליי? לכבוד גדול עבורי. האם הרבי זקוק למשהו?'

'כן', השיב הרבי קצרות, 'חפץ אני להתארח אצלך, נסעתי לדרכי, ועתה עליי לאכול את ארוחת הצהריים. האם תואיל להכניסני לביתך כאורחך? היהודי הסכים מיד, ובשמחה גלויה... איזו זכות הזדמנה לפניו, איזה אושר. הרבי הקדוש בכבודו ובעצמו מבקש להתארח אצלו? היש זכות גדולה מזו? חיש ערך את השולחן, והביא לפני הרבי לחמים מעולים, בשר ודגים, משקאות טובים, כסעודת שלמה בשעתו... כשהתרוצץ והמגשים העמוסים בידי, לא היה מאושר ממנו, עיניו נהרו ופניו קרנו. אשריו שזכה שהרבי בחר להתארח אצלו לארוחת הצהריים!'

הרבי סיים לאכול, בירך ברכת המזון, הודה למארחו בחום, ויצא שוב לכיוון ביתו. המארח ליווה את הרבי כבדת דרך, כשביתו תוכו הוא תמיה מה הביא את הרבי להתארח אצלו, בשעה שביתו של הרבי אינו מרוחק מכאן. מה עוד שמעודו לא שמע על הנהגה כזו בבית הרבי להתארח באופן מפתיע, ובדרך כלל - בכל מסעות הרבי, מודיעים למארחים מראש... אך הוא הותיר את תמיהותיו בלב, ולבו גאה באושר על הזכות שנפלה בחלקו לארח את הרבי, תהא הסיבה אשר תהא...

ה' וישועתו במעונם...

בהתרגשות אין קץ, התקשרו אל הרב טויסיג ועדכנו אותו בבשורות הטובות. מאז ועד היום, כמעט תשע שנים, ברכת הכנסת האורחים ממשיכה להוכיח את עצמה מעל ומעבר למשוער, והרב טויסיג מספר כי לא מזמן הוזמן להשתתף בשמחה שערך אותו אב צעיר, לרגל הולדת בתו החמישית...

לפעמים מזדמנת לפנינו הכנסת אורחים, ואנו עומדים בפני התלבטות. בדיוק השבוע רצינו שבת שקטה, והאח התקשר שהוא רוצה לשלוח אלינו שלושה מילדינו... השבוע התחתן בן משפחה, אך בקושי אנו מצליחים לארוז ולנסוע להשתתף בשבת השמחה המשפחתית, ועכשיו - איך נוכל להכין את הבית לארח משפחה שלימה לשבת?

הבה נעמיד את הסיפור הזה לנגד עינינו ונזכור, שאם נזדמנה לנו מצוה כזאת - נתנו לנו הזדמנות להתברך, העניקו לנו משמים מתנה, כרטיס זוכה לברכת שמים וישועת ה'. ברגע זה אנו ניצבים בפני הזדמנות שעשויה להיות הזדמנות חיינו, ומשמים מצפים שנאמר כן, נשוש ונשמח במצוה האהובה, ונפתח את ביתנו לאורחים ולברכת הבורא.

כי יותר ממה שהמארח עושה עם האורח, האורח מביא בכנפיו לבית המארח. מבלי לחוש ומבלי להרגיש, אל האורח נלווית ברכת ה', האורח מגיע כשכיסיו עמוסים במתנות, אותן יפזר בין חדרי ביתנו... הבה נפתח לו את הדלת, נארח אותו בשמחה וכראוי, ונזכה במתנות האהובות והיקרות!

אורח צורם בתשלום...

אל ביתו של המגיד הנודע הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, נכנס ביום מן הימים מקורבו, רבי אברהם טובולסקי, והביט בתמיהה במחזה המעניין.

בצדו האחד של שולחן הסלון יושב רבי שלום, הוגה בתורה ושקוע בעומקה של סוגיא, ומעברו השני של השולחן, יושב יהודי עממי, וקורא פרקי תהלים בקול רם ובטון צורם במיוחד...

התפלא רבי אברהם לפשר המחזה, אך לא שאל דבר. כשנשנה הדבר במשך כמה ימים, פנה אל היהודי הזר וביקש להבין מה מעשיו כאן, מדוע הוא יושב בסלון ביתו של רבי שלום וקורא תהלים בקול כה גדול...

השיב הלה בגאווה גלויה: 'אני מחלק עיתונים, ומדי בוקר, בשעה שבע וחצי, אני כבר אחרי העבודה. חששתי שיהיה לי משעמם... הגיע רבי שלום, וביקש ממני לבוא לאכול ארוחת בוקר במחיצתו ולשבת לצדו לקרוא תהלים, כדי להנעים את האווירה בביתו, ובתמורה לשירות שאני מעניק לו - הוא משלם לי טבין ותקילין, אף שאני עושה לו הנחה...

'הלא תבין כי בלעדיי, היה קשה לו לרבי שלום להעביר את הבוקר במחיצת ספריו בלבד. בזכותי נעים לו בביתו שלוי' - סיים בטון בוטח ומאושר...

לפעמים יש אורחים, מסוגים שונים ומגוונים... לא תמיד קל לארח, לא תמיד קל להעניק ליהודי אחר נתח מהבית, חלק משעות העבודה... אבל הסיפור הזה, המופיע בספר 'קול חוצב', מלמדנו עד כמה כדאי וחשוב לארח גם אורחים מסוגים שונים, ועוד יותר חשוב - להעניק לאורחינו את התחושה הטובה והנעימה כי הם מנעימים את זמננו. כך נכניס אורחים בצורה מושלמת, ונזכה בברכת שמים המתלווה לאורחים, במידה מושלמת ומלאה!

(מתוך הספר 'פניני פרשת השבוע', הרב קובלסקי)

שליחת תגובות לכתב הטור הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א,

כתבו ל: gmail.com@6182918

<< המשך מעמוד 3 | על מידת הכרת הטוב המופלגת, של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל

אפילו לשמחות 'שלום זכר' שערך לנכדיו - חרג ממנהגו והשתתף שכן הרגיש משועבד לכל דבר שיכול להנות ולשמחתו.

רבי אסא התמסר לתפקידו, להסיע את רבינו להיכן שיחפוץ, ורבינו השתדל ליסוע רק איתו. לעיתים רחוקות, כאשר היה ספק אם הוא עומד לבוא, היה רבינו ממתיך, בודק ומברר שאינו מגיע, וכל זמן שהדבר אינו התברר מאן לעלות לאחריהם, למרות שכה חס על כל שניה מזמנו, כידוע.

רבי אסא היה גם מספר על הנהגת הכרת הטוב של רבינו: בסביבת הישיבה בארה"ב, בשכונת 'בנסנהרט' בניו יורק, שכנו שתי מאפיות כשרות למהדרין. אחת המאפיות היתה מביאה כמה פעמים בשבוע לחמים ועוגות שלא נמכרו, ונשארו בסוף היום, לבני הישיבה. הבחורים נהנו מזה ונחסך כסף להנהלה. יום אחד נודע לבעל המאפיה, שרבינו קונה את שתי החלות לשבת במאפיה השניה, והוא תמה על כך באזני אחד הבחורים: "היכן הכרת הטוב?". הלך הבחור ושאל את רבינו על כך, ונענה: "אמנם הם עושים טובה חשובה לישיבה, ובהגיון ודאי שצריך היה לקנות אצלם, הסיבה שהוא קונה אצל השני, כי הוא משועבד אליו בהכרת הטוב, שכן בתחילת הקמת הישיבה נתן הלה הנחות לישיבה על הלחם שנקנה אצלו", ממילא מחוייב הוא בהכרת טובה קודמת.

הכרת הטוב לצאצאי מיטיביו לאחר עשרות שנים

היתה משפחה אליה הרגיש רבינו חוב הכרת טובה מיוחדת, ועד זקנה ושיבה מופלגת הקפיד להשתתף בשמחותיהם. פעם שאלו מישוהו לפשר הנהגתו המיוחדת איתם והוא הסביר: "כשהוכנסתי ללמד בישיבת רבינו ישראל מאיר הכהן, היתה הישיבה חדשה והבסיס הכללי לא היה איתן. ראש הישיבה הגאון רבי דוד ליבוביץ זצ"ל, טיכס אז עיצה כיצד להשיג את הסכום

הראשוני, שיאפשר את פתיחת הישיבה. היה זה לאחר שפעל בכוחות עצמו, וכיתת רגליו מבית לבית בשכונת מגוריו, ועדיין לא הצליח להעמידה על בסיס איתן. בשלב מסוים נענה לעצת ידידיו, לארגן לשם כך ערב התרמה מיוחד. באותו ערב תרמו כמה משפחות סכומי כסף, ורבי דוד החליט לעשות בצורה שכל סכום שהתקבל - יעמוד למשימה כלכלית מסויימת. אותה משפחה הרימה תרומה נכבדה במושגי אותם ימים, ורבי דוד הודיע להם, שסכום זה יהיה משכורתו של המשגיח במשך השנה הקרובה, לכן הרגיש הכרת טובה כלפיהם."

המעניין הוא, שטובה זו שלכאורה לא היתה ישירה לרבינו אלא לרבי דוד, וגם לא נועדה מראש דווקא אליו, אלא שרבי דוד העמידה לכך, בכל זאת הרגיש גם אחרי יותר משישים שנה שיעבוד מוחלט אליהם, עד כדי כך, שהרגיש עצמו מחוייב ללכת לכל השמחות של צאצאיהם עד זקנה ושיבה, בשמה של אותה הכרת טובה שלה זכה בצעירותו.

כיוצא בדבר, ארע פעם, שבחור שלמד באחת הישיבות ששוכנת בבנייני בית היתומים 'דיסקין' בירושלים, רצה להכנס לישיבת 'תורה אור'. הבחור היה טוב וראוי, אך מסביב היו סיבות שנראה היה במציאות שלא יתכן שיתקבל, או שהיה זה אמצע הזמן או לאחר סוף הרישום וכד', אך היות והבחור רצה מאוד, ניסו ראשי הישיבה, הרבנים רבי נחום רוטשטיין ורבי אביגדור הכהן קווין, לבקש מרבינו שיקבל את הבחור לישיבה. רבינו אמר שאכן במציאות לא שייך, אך היות והישיבה שכנה בתחילת ימיה בארץ בבנייני 'דיסקין', ונהנתה מאדיבות ראשיה שלא ליטול ממנה שכירות, לכן הוא מרגיש משועבד לבקשת ראשיה, והוא מקבל את הבחור.

(מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממתו')

קבל את הגיליון ישירות למייל << שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

לאחר שנים רבות, כששחזרתי לעצמי מעמד מלא הוד זה, הרהרתי: "מעולם לא נראתה קומתם כה גבוהה ומלאת שגב, כמו באותם רגעים, בעת ששני ענקי רוח אלה הנמיכו את קומתם זה בפני זה"

הגאון רבי זיידל אפשטיין זצ"ל, שומע בענוותנותו הלכות מעשרות מתלמיד

הרב ישראל ליוש

"לְבִלְתִּי רוּם לִבְנוֹ מֵאֲחִיו" (דברים י"ז, כ')

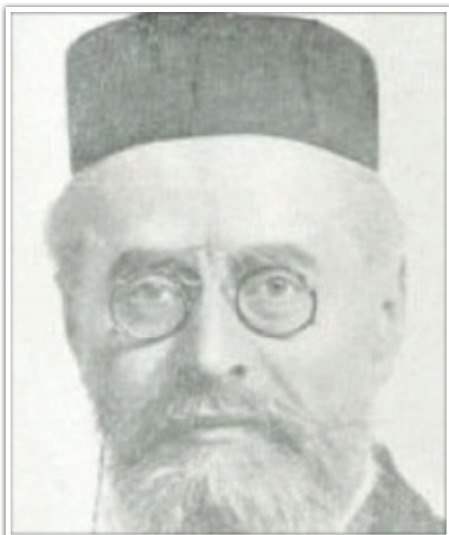
משישים שנה.

"שם רבי שמואל כפות ידיו על ראשו של אבא מארי ובירכו, וכשהזדקף אבא וביקש ללכת, נהפך הסדר ורבי שמואל התכופך ופנה לאבא מארי: 'ועתה יברכני מר!'"

"משניסה אבא מארי להשתמט, תפס רבי שמואל את ידיו של אבא ושמן על ראשו, ולא הסיר עד שאבא גמר את ברכתו.

"לאחר שנים רבות כששחזרתי לעצמי מעמד מלא הוד זה, הרהרתי: 'מעולם לא נראתה קומתם כה גבוהה ומלאת שגב, כמו באותם רגעים, בעת ששני ענקי רוח אלה הנמיכו את קומתם זה בפני זה'."

סיפר תלמידו של המשגיח הגאון רבי זיידל אפשטיין זצ"ל: "כמה ימים לאחר שרבינו הגיע לארץ ישראל, נכנסתי לבקרו. כדרכו קיבל אותי הרב במאור פנים, הגיש לי כוס שתיה, ומרוב ענוותנותו התנצל שהוא מקווה שההכשר של השתיה טוב עבורי, שכן הוא חדש בארץ ישראל, ועדיין לא בירר על אלו כשרויות סומכים כאן.

"תוך כדי שיחתנו נכנס אל המשגיח יהודי נוסף, שבא אף הוא להקביל את פני רבינו. רבינו קיבל אף אותו במאור פנים, וגם הוא כובד בכוס שתיה. היהודי האורח אמר לרבינו: 'רבינו חדש בארץ ישראל, יתכן ואינו יודע עדיין כיצד יש לעשר, אוכל להראות לרבינו כיצד מעשרים?'"

"נדהמתי מעזות פניו" – מספר התלמיד – "והתאפקתי שלא לומר לו כלום. האורח המשיך ואמר: 'אפשר לקרוא גם לרבנית, שגם היא תלמד כיצד מעשרים'. הוא ביקש כוס יבשה והראה בדיוק איך מעשרים. רבינו התעניין בדבריו והאזין להם בקשב רב.

"תוך כדי הרצאתו, הניחה הרבנית את ידה על השולחן ונשענה עליו. והאורח, בחוסר עדינותו, ביקש ממנה להוריד את היד מהשולחן כי זה מפריע לו בעבודתו. כשסיים את הרצאתו, פנה שוב לרבינו באדיבות: 'האם דבריי הובנו?', ומשענה בחיוב, בירכס לשלום ויצא מן הבית.

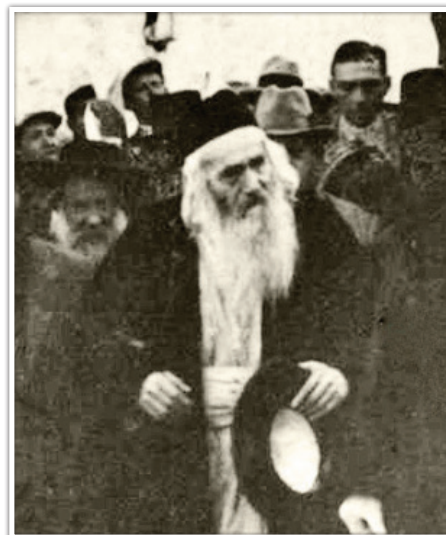
"לאחר שיצא, אמרתי לר' זיידל: 'בקושי רב עצרתי עצמי מלגעור בו ולהוכיחו על עזות פניו! הכיצד רבינו מוחל על כבוד התורה?' 'אינני מבין אותך' – ענה לי הרב – 'אתה רואה שיהודי נהנה, מדוע זה מפריע לך?'"

דינים שונים צוותה התורה על מלך ישראל. האיסור להרבות סוסים, נשים, כסף וזהב. מצוות כתיבת ספר התורה והחיוב לקרוא בו כל ימי חייו. ובסוף כל ההלכות מסיימת התורה: "לבלתי רוּם לבנו מאחיו...". כתב ע"ז הרמב"ן, שהתורה באה לרמוז איסור 'גאוה' אפי' על מלך, שיש לו לכאורה סיבה להתגאות, שהרי הוא מרומם על כל העם, מכל מקום אל לו להתרומם ולהתגדל, אלא לבבו יהא שפל ככל אחיו הקטנים ממנו. כי הגאוה מידה

מגונה ונמאסת אצל האלוקים אפילו במלך, כי לה' לבדו הגדולה והרוממות, ולו לבדו התהילה.

נמצינו למדים, כי התנהגותו של המלך בהכנעה ושפלות כלפי עמו, לא תפחית את גדלותו בעינייהם, אדרבה היא תרומם אותו בעיניהם.

בספר 'האיש על החומה', מובא תיאור נפלא של הרב אליהו מרדכי זוננפלד זצ"ל, בנו הצעיר של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, מביקור שערך אביו

אצל הגאון רבי שמואל סלטנ זצ"ל בערב יום הכיפורים, בבואו לקבל את ברכת השנה החדשה מפי רבי שמואל. וכדי לשמור על אווירת התיאור והאותנטיות שלה, אעתיק את לשונו מילה במילה:

"כד הוינא טליא, כבן עשר, זה היה כנראה בשנת תר"ס, אחרי פטירתו של הרב מברסק, נלוויתי אל אמו"ר זצ"ל בערב יום הכיפורים, בכדי לקבל את ברכתו של רבי שמואל לשנה החדשה.

"אבי זצ"ל היה מעוטף כולו בלובן, ועל ראשו חבש השטריימל, וכשפניו להבים לקחני בידי, והוליכני דרך רחוב היהודים, אל מעונו של רבי שמואל אשר בחצר החורבה. בתחילה נתמלאתי חיל ורעדה, כי יראתי שמא לא אעצור כח, לראות איך ששני צדיקים אלה, נפגשים בערב יום הקדוש, אבל מאידך גברה בי סקרנותי, להיות נוכח במעמד נורא הוד כזה, של שני צדיקים אלה בערב יום הקדוש.

"כשנכנסנו ישב הרב הישיש על כורסתו כשכולו הפך לבן, ואנשי העיר נכנסים ויוצאים לקבל את ברכתו. מששמע רבי שמואל כי רבי חיים בא, הזדקף מיד מלא קומתו, הושיט ידו החוזרת לאבא מארי והזמינו לשבת. 'ישבו שניהם ושוחחו כמה רגעים, ואני עומד בצד מצונף בתוך עצמי, בבחינת 'רואה ואינו נראה', ועוקב אחרי תנועותיהם. בהתקרב שעת הפרידה, נחרדתי לראות איך שאבא מארי מחליק מכסאו בתנועה זריזה, ומתכופך תחת ידו של רבי שמואל – 'נו, רבי ברכני מר!'"

"והיה זה מחזה מרטיט, איך שקומתו התמירה של אבא מארי, התכופפה מתחת לכפות ידיו החיוורות והרועדות של הישיש עם העיניים הכבויות, וכאילו ביטא בכך את התבטלותו, בפני הגאון הישיש יושב על מדין למעלה

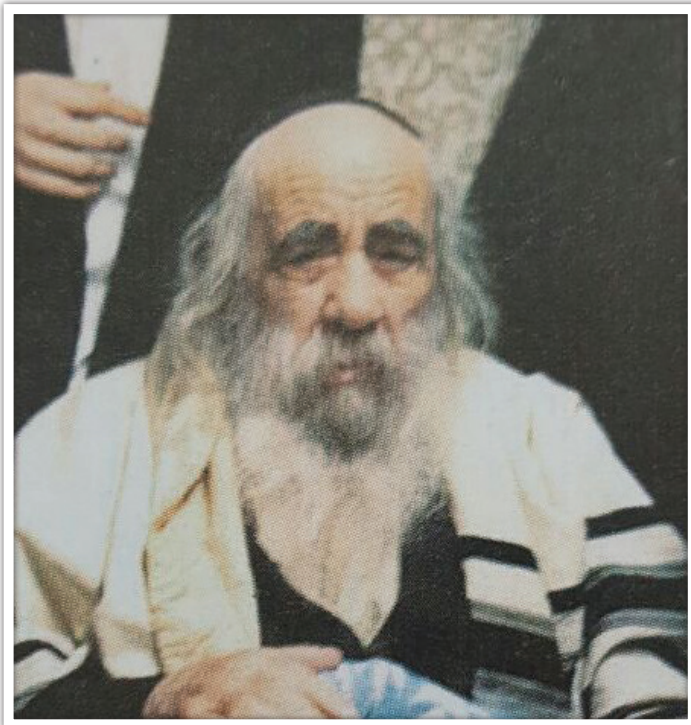
לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש

כתבו ל- israel.layosh@gmail.com

למה הסטייפלער הפסיק לקחת סיגריות מהרב הלפרין?

הרב שקיבל שוחד ערך סעודה, וספר את הכסף לעיני כל, ומעשה הנס של רבי חיים כפוס

הרב מרדכי שטוב

מאוד וכך חתם: "ה' נסי חיים כפוס". ועד היום אם נשבע אדם, אפילו נוכרי על קברו שבועת שקר, מיד נענש. ויש קבלה ביד התושבים שהמתפלל על קברו מיד נושע.

היצר הרע משחד

בפרשתנו כתוב "כי השוחד יעוור עיני חכמים", ואילו בפרשת משפטים כתוב: "כי השוחד יעוור פקחים", מה ההבדל בין הלשונות? מסביר הגר"א: פיקח הוא חכם בהגיון, שהשוחד מעוור את עיניו מלראות את ההיגיון, ואילו החכם הוא חכם בהלכה, שהשוחד גורם לו לסילוף, לראות ההפך מההלכה הנכונה.

מביא בילקוט 'לקח טוב' בשם בעלי המוסר, שכך הדבר גם במידות: האדם מקנא וחומד, ובשכלו הוא מוצא אלף תירוצים מדוע מותר לו לעשות כך וכך, ובכך הוא מעוות את כל אורחות חייו ועוד חושב שהוא בדרך הנכונה.

וכפי שאומר הש"שפת אמת: היצר הרע משחד את האדם לחשוב שהוא בסדר, כגון שמאוד מגדיל בעיניו מעשה טוב שעשה, או תפילה מיוחדת שהתפלל, ומשכנע אותו על חשבון זה לזנוח את שאר עבודתו בדברים אחרים.

ומה התיקון ללקיחת שוחד מהיצר, ששכנע אותנו במילים טובות עד כמה אנחנו בסדר? מסביר הש"שפת אמת: התיקון הוא על ידי "צדק צדק תרדוף", שאם על ידי לקיחת השוחד ממנו היה ריפיון בעבודת ה', על ידי הרדיפה אחר האמת והימנעות משוחד היצר, נוכל להגיע לידי פקחת העיניים.

במאמר המוסגר ראוי להוסיף כאן, מה שאמר בשם רבי בונים מפשיסחא, ששאלו אותו תלמידיו, כיצד ייתכן שלהשיג את האמת יותר קשה מלהשיג את השקר, והרי ידוע שלשקר אין רגליים וכיצד יש לו קיום בכלל? והשיב להם: "נכון שלשקר אין רגליים, אבל אלו שרודפים אחר השקר, רודפים אחריו באמת ואנחנו לא רודפים אחר האמת באמת..."

שלשיחת תגובות לכותב הטור הרב מרדכי שטוב

h4130789@gmail.com

"ללא תקח שוחד" (דברים ט"ז, י"ט)

שניים מעשרי העיר קראקא רבו בניהם על סכומי כסף אדירים, וסיכמו בניהם כי העניין יוכרע אצל הרבי ר' העשיל, שהיה בזמנם רב העיר. מספר ימים לפני דין התורה, הגיע אחד מהגבירים אל הרבי, והביא לו מאה דינרים, סכום כסף עצום באותם הימים, תוך כדי שאומר: "יראה הרב לדון היטב בדיני, כאשר אבוא לפניו".

מיד כאשר יצא העשיר, ביקש הרבי ר' העשיל מהרבנית להכין סעודה גדולה, ולהזמין את כל צאצאיהם.

ישבו כל המשפחה לסעודה גדולה בסתם יום של חול, ולא הבינו לשם מה נאספו ליום חג. והנה באמצע הסעודה רבתה הפליאה עוד יותר, כאשר הרבי ר' העשיל החל למנות לעיניהם מאה דינרים, סופר אותם לאט, ומפרט מה אפשר לקנות בסכום זה, ועד כמה נדיר להרוויח ככה סתם כזה סכום עצום. ואז פתח ואמר: "זימנתי לכאן את כולכם, שתיראו במו עיניכם מהו שוחד, ואנו עושים סעודה על השמחה בקיום רצון הבורא!", ותיכף ומיד ביקש מהשמש לקרוא אליו את הגביר, וזרק את הכסף בפניו והוכיחו קשות.

חשש שוחד

סיפר פעם רבי חיים יעקב הלפרין, שהיו הולכים הוא והסטייפלער אל ה'חזון איש', ובדרכם היה הסטייפלער מבקש לפעמים סיגריה מרבי חיים יעקב. באחד ימים היה לרב הלפרין דין ודברים אם אדם אחד, שביקש שהסטייפלער יהיה הבורר ביניהם.

למרות שבסופו של דבר הסטייפלער לא היה הבורר, הפסיק לקחת סיגריות מרבי חיים יעקב, כיוון שיש צד שיהיה בורר בעסקיו, כבר חשש מחשד שוחד.

הזהירות הגדולה מקבלת שוחד, נלמדת בגמרא ב'כתובות', שם מסופר על אדם שהביא לרבי ישמעאל בן אלישע 'ראשית הגז', ושאל אותו רבי ישמעאל מהיכן בא, והשיב לו ממקום פלוני, שאל רבי ישמעאל האם לא מצאת למי להביא ראשית הגז עד לכאן? אמר האיש: "היות ויש לי דין תורה אצלך, אמרתי שבדרך אגב אביא אליך את ראשית הגז". פסל רבי ישמעאל את עצמו מלדון בדינו, ומינה אחרים תחתיו, אך בתוך הדין ודברים כל הזמן חשב לעצמו: "הלואי ויטען כך וכך ויזכה בדין".

אמר ר' ישמעאל בר אלישע: "תיפח נפשם של מקבלי שוחד, ומה אני שלא נטלתי, ואם נטלתי שלי נטלתי, כך, מקבלי שוחד על אחת כמה וכמה..."

ומובא שם יותר מכך: מעשה מרבי ישמעאל ברבי יוסי, שאריסו הקדים להביא לו את הפירות ביום אחד, וכבר ראה בזה שוחד ופסל עצמו מלדון בדינו.

מעשה הנס לרבי חיים כפוס

מובא בספר 'מעשה צדיקים', מעשה על הרב הדיין רבי חיים כפוס, שהיו קוראים לו כולם, גם בני ברית וגם מי שאינו בן ברית, 'בעל הנס'. ומהיכן הגיע לו שם זה? מפני מעשה שהיה:

רבי חיים היה דיין ומורה צדק במצרים, וברבות השנים חלה בעיניו עד שנתעוור, והיו בקהל מי שרינו אחריו שמן הסתם לקח שוחד, והתקיים בו הכתוב "כי השוחד יעוור" - כפשוטו ממש. כאשר הגיעו הרינונים לאוזניו, התרעם מאוד, וביום שבת קודש באמצע התפילה, קם על עומדו והכריז: "שמעתי דיבת רבים, אשר יחדיו ירננו על כי לקחתי שוחד ח"ו, ועתה אם אמת הדבר, יישאר הדבר תמיד והענן יכסנו (כלומר אשאר עיוור לתמיד), ואם הייתי נזהר בכך יאירו עיני כבתחילה", וכך היה שחזר מאור עיניו ויהי לנס.

וגם העיד עליו הרב החיד"א, שחתימתו בעת שנסתמא הייתה גדולה, וניכר שחותם על סמך אומדן ולאחר מכן משנתרפא, חתם בכתב קטן

ושאלו ר' שבת פרנקל: ולמה אמריקא כ"כ גורמת לרב גועל בנפשו? וענה ר' חצקל זצ"ל: כשאני באתי לאמריקא, ראיתי שמנהג האנשים כאן שכשהם קמים בבוקר וכשהם הולכים לישון בלילה, הם שוקלים את עצמם ועושים חשבון לראות האם עלו בקילו או ירדו, איזה לחץ...

המשקל והחדר כושר' שגרמו למשיגה ממיר לברוח מאמריקה...

הרב בנימין גולד

"בך לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה, למען הרבות סוס" (דברים י"ז, ט"ז)
יש לדקדק מדוע בתחילת הפסוק כתוב "לא ירבה לו סוסים" לשון רבים,
ואילו סיום הפסוק הוא "למען הרבות סוס" לשון יחיד?

בספר אוצרות התורה הביא בשם מרנא החפץ חיים לבאר, כי בטבע האדם
שאף שהוא נרתע בפעם הראשונה מעבור עבירה או דבר איסור, אבל אחר
שעובר פעם אחת, הרי שיש אצלו כבר את ה'נעשית' לו כהיתר' וכבר אין לו
את הרתיעה והזהירות כמו בפעם הראשונה.

וכך יתכן שבתחילה יזהר אדם מלעבור על דבר איסור בשביל ריווח מועט,
ורק בעבור ריווח גדול לא יעמוד בנסיון, אבל אחרי שעבר פעם אחת על
עבירה בעבור ריווח גדול, כבר הוקל הדבר בעיניו ואף בשביל ריווח מועט
וזעום, הוא יעבור מבלי משים, כי כך הוא בטבעו.

וזה באה התורה ללמדנו, בצוותה על המלך בישראל שלא ירבה לו סוסים,
שהרי בתחילה ודאי שלא יתפתה לרדת מצרימה בשביל סוס אחד, אלא
בשביל ריבוי סוסים, אבל אומרת התורה שצריך לדעת שאם הוא ירד בשביל
הרבה סוסים כי לא יוכל לעמוד בפיתוי, הרי שבמעשה זה, הוקל האיסור
בעיניו והוא כבר ירד גם בשביל סוס אחד!

כך הוא טבעו של אדם, שאחר שהותר אצלו הדבר אף בעבור סיבה גדולה,
הרי כבר הוקל בעיניו לעבור על האיסור גם בשביל ריווח מועט, וכך דרכו
של היצר, שמפתה את האדם לעשות איסור ולשכנע את האדם כי יש כאן
ריווח גדול ולא כדאי להפסיד בשביל זה, ובודאי שלא יבא מזה להכשל
במקרים אחרים וכו', אבל בתחומו הוא יודע שזו הדרך להביא את האדם
להתיר בעיניו כל איסור אפילו בעבור נזיד עדשים, כי הפעם הראשונה היא
קשה אבל לאחר שהותרה נעשית כהרגל וכחולין, ה' ירחם.

מסופר על הח"ח, שבזמן מלחמת העולם הראשונה היה צריך לברוח לכל
מיני עיירות רחוקות, פעם אחת בשבת באחת העיירות בלכתו לבית הכנסת
בליל שבת, ראה יהודי שמחלל שבת, הדבר פגע מאד בח"ח והוא נכנס לבית
כנסת הסמוך והתחיל לבכות בקול מר על כך שבגיל זקנה הוא היה צריך
להכשל במראה כזה מזעזע של יהודי שמחלל שבת, לא יאומן עד כמה
היתה קדושתו של מרנא הח"ח שלא ראה כל ימי חילול שבת!!

בשבת שניה המחזה חזר על עצמו, ובדרך ראה הח"ח חילול שבת והוא
נכנס לבית כנסת ובכה בכי מר על מר גורלו!!!

בשבת השלישית שוב חזר המחזה על עצמו ונכנס הח"ח לבית כנסת
הסמוך ובכה בכי גדול יותר מאשר בכה בשני פעמים הראשונות, כששאלו
אותו מה השתנה שהפעם הבכי גדול יותר? והשיב כי בפעמים הראשונות
בכה על ראית החילול שבת ועכשיו בפעם השלישית בוכה הוא יותר על זה
שזה כבר לא מפריע לו כמו בתחילה.

ממה פחד הח"ח, מכח ההרגל הנורא, המרדים לאדם את כל חושי והרגשי
עד שלא מרגיש רח"ל ברע וממילא קשה לו להזהר ממנו. בפעם הראשונה
העבירה נראית לאדם נוראה, והוא נזהר עד מאד, בפעם השניה כבר ירד
קצת וכן הלאה עד שנאבד ממנו רגש הזהירות וחומר האיסור של העבירה.
ישנו גם מעשה ששמעתי נפלא ביותר על המשגיח ר' יחזקאל לוינסטיין
זצ"ל. סיפר הגאון ר' שבתאי פרנקל [ר' אליעזר ספראי בשמן] שכשר
יחזקאל לוינסטיין זצ"ל הגיע עם ישיבת מיר לאמריקא משנחאי שבמיר,
היה באמריקא תקופה מאד קצרה ורצה מיד לעזוב לארץ ישראל, וניסה ר'
שבתאי פרנקל להניאו מכך שישאר באמריקא וינסה להקים ולקומם את

עולם התורה ששם.

ר' חצקל זצ"ל התנגד מאד, ואמר לו על כך ווארט נפלא על סיבת הדבר:
שכתוב בפרשת ויצא - שאמר יעקב לרחל ולאה 'והנה פני אביכם לא כתמול
שלשום', ושאל ר' חצקל זצ"ל, וכי מה שייך להגיד על שיכור שפניו לא
כתמול וכי אתמול או שלשום הוא היה פחות שיכור? אלא הכונה שיעקב
כשבא לבית לבן הרגיש גועל בנפשו, כאשר שיא הקדושה בעולם יעקב
אבינו נכנס למקום הטומאה של ע"ז בעולם, הרגישה נפשו בגועל עצום,
והרגיש שלא יכול להשאר שם, והנה עבר יום-יומים, ופתאום הנפש כבר
התרגלה וכו', אמר יעקב, והנה פני אביכם אינו כתמול שלשום, והכונה,
שאצלי זה כבר לא נורא כמו היום הראשון, פניו כבר לא כאלו נוראות, וזה
כבר חמור מאד כי זה מראה שהתרגלתי לטומאה במקצת, ואם אשאר במשך
הימים כבר לא הרגיש כלל בניגוד הטומאה לקדושה רח"ל.

אמר ר' חצקל זצ"ל, אני כשבאתי לאמריקא הרגשתי בתחילה ממש גועל
נפשי! הרגשתי שאיני יכול להשאר כאן ואפילו יום אחד, והנה חלפו כמה
ימים ואני מרגיש שזה כבר לא כ"כ נורא, זו הסיבה שאני רוצה לברוח כמה
שיותר מהר אם אני כבר לא נגעל כ"כ מהחומרות של אמריקא אז הפשט
שאני מתחיל להתרגל לזה! וזה נורא!

ושאלו ר' שבת פרנקל: ולמה אמריקא כ"כ גורמת לרב גועל בנפשו? וענה
ר' חצקל זצ"ל: כשאני באתי לאמריקא, ראיתי שמנהג האנשים כאן שכשהם
קמים בבוקר וכשהם הולכים לישון בלילה, הם שוקלים את עצמם ועושים
חשבון לראות האם עלו בקילו או ירדו, איזה לחץ... אם המשקל לא מראה
על ירידה רצויה אז רצים מיד לחדר כושר ועושים עוד סיבוב... וככה כל
החיים מסביב המשקל... ואנחנו בליטא באוירת הישיבות הקדושות, למדנו
שכל יום בבוקר ובלילה לומדים חובת הלבבות ועושים חשבון נפש האם
קיימנו המצוות כתיקונם או לא. אנו כל בוקר וערב שקלנו את עצמנו במשקל
רוחני איני יכול לראות אנשים שכל בוקר וערב שוקלים את גופם במשקל
גשמי.

זה הרגש דק של גדולי ישראל שפחדו עד אימה מכח ההרגל... סוסים
הופכים אחרי הפעם הראשונה לסוס!

כותרות העמודים בארמונות שלמה המלך היו בצורת ספר תורה פתוח

של הבורא, כיצד לנהוג בכל מהלך ובכל מצב בחיים, מלך ישראל נצטווה בתורה להכפוף את עצמו עוד יותר לתורה, וליזום יוזמות שיזכירו לו היטב, כי על המלך היהודי להיות שונה ממלכים עריצים שונים, שמאז עלו לכס מלכותם התאכזרו לנתיניהם, בתחושה

כי אין דיין מעליהם. עליו לזכור כי מלך בשר ודם הוא, הכפוף ככל אדם אחר להוראות הבורא בתורתו.

כפי שנתבאר פרטי מצוות ספר התורה של המלך (סנהדרין פ"ב מ"ד) "וכותב לו ספר תורה לשמו. יוצא למלחמה – מוציאה עמו. נכנס – הוא מכניסה עמו. יושב בדין – היא עמו. מיסב – היא כנגדו, שנאמר:

וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי תְּהִיָּוָה.

מובן מעתה כי שלמה המלך, הגדול משאר המלכים, אשר כל פעולותיו כמו חכמתו העצומה היו מונומנטליות, וכפי שבבית המקדש הוסיף עשר מנורות זהב למנורת הזהב העיקרית, שנעשתה על ידי משה רבנו, ביקש להדגיש עוד יותר את הישענותו על ספר התורה, ועיטר את ראשי כל עמודי ארמונו במראה ספרי תורה.

וְהָיְתָה קִשְׁתּוֹ עַל כִּסֵּא מְוִלָּתוֹ (דברים י"ז, י"ח-י"ט)

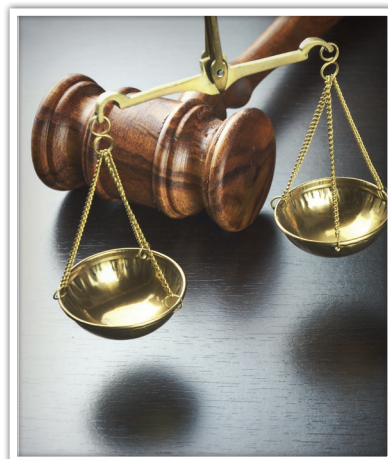
כותרת עמוד ייחודית נתגלתה במהלך חפירות שנערכו בצמוד להר הבית בירושלים. הכותרת נתגלתה בתוך מפולת, שהתגלגלה ככל הנראה מראש הגבעה הסמוכה, אולי מהר הבית עצמו, או ממתחם העופל הסמוך שמשערים שבו ניצב ארמונו של שלמה.

חשיפת כותרת זו מתקופת ראשית המלוכה בישראל, גילתה כי עיצוב זה היה קיים בארץ ישראל מאות שנים, לפני שהגיע ליוון ולרומא. בספרו 'ארכיאולוגיה תנכית' (חלק ג') עומד הרה"ג זמין כהן שליט"א על דבר נפלא, שאם ניתן דעתנו היטב למראה הכותרת מצידה הקדמי והאחורי, נראה בבירור שההתעגלות בשולי האבן משני צדדיה אינה עיטור סתמי, אלא נועדה לעצב צורה של שני גלילי מגילה. וליתר דיוק, הכותרת מעוצבת בצורת מגילה אחת פרושה, ששני גלילי יריעות משני צדדיה, בדומה למראה ספר תורה פתוח!

יש להניח בהסתברות רבה כי כותרות מסוג זה שימשו כותרות לעמודים בהיכלות המלך שלמה.

לאור זאת, הדעת נותנת כי שלמה המלך החכם באדם בכבודו ובעצמו, הוא שעיצב את כותרות מראה ספרי התורה בראש כל העמודים שבבנייני מלכותו, באופן שכל המביט בכותרות שניצבו בראש כל עמוד בהיכל שלמה, ראה לפניו מראה מרשים של ספרי תורה רבים פתוחים מתנשאים מעליו! זאת לכבוד ולתפארת התורה, העומדת בראש מעייניו של כל יהודי. בנוסף לקשר האישי של כל יהודי עם ספר התורה, המהווה ספר הוראותיו

מי אלו "דייני דבבא" הנזכרים בתפילת 'יקום פורקן'?

(עמוס ה,טו) 'והציגו בשער משפט'.

אולם יש שפקפקו בפירוש זה, משום שתפילת 'יקום פורקן', נתקנה בתקופת הגאונים, ובתקופה זו כבר לא נהג המנהג שהדיינים יושבים בשער העיר, אלא שהיה להם מקום מיוחד במרכז העיר למושב בית הדין.

ולכן יש שרצו לפרש (ראה בקובץ כתבי אגדה לרבי אברהם שטרן זצ"ל מונטריאל תש"ז ח"ב עמ' רפו) ש"דייני דבבא", הם דיינים הבקאים באופן מיוחד בדיני ממונות, וכיון שדיני ממונות נמצאים בעיקר בג' הבבות, דייניו בבא קמא, בבא מציעא, ובבא בתרא, לכן נקראים 'דייני דבבא' ע"ש ג' הבבות.

"שִׁפְטִים וְשִׁפְרִים תִּתֵּן לָךְ כָּל שְׁעָרֶיךָ" (דברים ט"ז, י"ח)

בתפילת 'יקום פורקן' שאנו אומרים לפני תפילת מוסף של שבת, אנו מבקשים שתהא ישועה מן השמים וכו' למנהיגי העם ובתוכם אנו כוללים את "דייני דבבא".

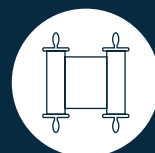
מי הם אותם "דייני דבבא"?

בפשטות יש לומר ש"דבבא" בארמית פירושו "שער", וא"כ "דייני דבבא", אלו הדיינים היושבים בשער העיר, כמו שנא' כאן שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, וכן מצאנו בכמה מקומות בתנ"ך, שהשופטים יושבים בשער העיר, וכן פסק הרמב"ם (הל' סנהדרין פ"א ה"ג) "ומעמידין בכל עיר ועיר מישראל שיש בה מאה ועשרים או יותר סנהדרין קטנה ויושבת בשער העיר שנאמר

להערות והערות ולקבלת גליון קב ונקי המורחב - zmw100@gmail.com

- האם ראוי לשקר כדי להוציא את האמת לאור?
- האם שייך לכבד הורים במחשבה?
- מדוע די בזכות 'שמע ישראל' כדי לנצח במלחמה?
- כיצד היינו סבורים לומר שיש לשמוע בקול ההורים לעבור על דברי תורה?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה והמועדים' לרכישה התקשרו 02-5609000

בפתיחה למסכת מנחות נלמד להכיר את שיעורי המנחה בשיעורי זמנינו להלכה

המנחות בשיעורי זמנינו

החזו"א מנחות (סי' כ"א סק"ג) הביא כמה הוכחות שתוספת סולת פוסלת את המנחה, וכתב שמש"כ תוס' (דף י'): שאין רגילות לצמצם העשרון שלא יהא בו מעט יותר, הכוונה כמה שאי אפשר לצמצם, אבל תוספת הניכרת פוסלת ע"ש. לגבי ריבה שמנה, דעת רש"י ותוס' לקמן (דף יא:) דפסול בכל שהוא, והרמב"ם (פי"א מפסוה"מ ה"ט) סובר שניתן להוסיף עד שני לוגין לעשרון.

כיצד נביא מנחה בספק שיעור

מעתה להסבירים דאפשר להרבות בסולת ושמן יוכל להביא כפי השיעור הגדול לחומרא על דעת שאם סגי בפחות מזה יתקדש התוספת כדין מותרות המנחה, אך להסבירים שאי אפשר להוסיף על המנחה, יוצא שאם יביא את השיעור הקטן יפסל לפי הצד שהשיעור שהוא גדול, ואם יביא בשיעור המרובה יפסל משום ריבה סלתה ושמנה.

עצת הגר"א גניחובסקי וצוק"ל

בשאלה זו זכיתי לדון בפני מו"ר הגר"א גניחובסקי זצ"ל והשיב ע"ז פתרון נפלא שיש לעיין שיוכל להביא ב' מנחות אחת בשיעור הגדול ואחת בשיעור הקטן, [ולמשנ"ת יצטרך כמה שיעורים], ויתנה שהאחד הוא הקדוש והמנחה שאינה כשיעור אינה קדושה ויעלה אותה על המזבח להשרף לשם עצים להבערת אש המזבח.

ונראה כוונתו שיש לעיין בעצה זו משום קמיצת חולין בעזרה, ומצינו בב"ב (דף פא:) לגבי ספק בכורים שהגמרא דנה כיצד יכניסום לעזרה לצד שאינם ביכורים הרי זה חולין בעזרה, ופירש"ם שיש איסור בכל הכנסת חולין לעזרה ותוס' פירשו שכשעושה בהם עבודה זה אסור, והגמרא אומרת שיקדישו אותם ויפדו לצורך אכילה, ובמנחה שנאכלת רק בעזרה א"כ כשיפדו תהיה נאכלת חולין בעזרה.

עוד מצינו בזבחים דף עז. לגבי הבאת לוג שמן לספק מצורע בתנאי של נדבה, והגמרא דנה שיקדיש ויפדה, והגמרא שואלת שזה חולין בעזרה ע"ש היטב ובתוס', ושם נתבאר גם דין העלאה לשם עדים ע"ש.

ומשיח צדק ואלהיו זכור לטוב יורונו האמת ויפשטו כל הספיקות ויבררו את השיעורים על דיוקם.

כמות הסולת

המנחה שיעורה בעשרון כפי שמפורש במקרא, ורוב המנחות שיעורם עשרון אחד, ומנחת נסכים הבאה עם קרבן, לכבש עשרון אחד, ולאליל שתי עשרונים, ולפר שלשה עשרונים, והמתנדב מנחה אינו יכול להתנדב פחות מעשרון אלא עשרון שלם או כמה עשרונים שלמים.

כמות השמן

כמות השמן לוג שמן לעשרון ובמנחת נסכים השמן מרובה יותר כמפורש בכתובים וכולם שיעורים בלוגים שלמים לא פחות מלוג וכן אין לוג וחצי אלא שלש וארבע לוג. מעתה חובה עלינו לברר את שיעור העשרון סולת ולוג שמן במדויק שלא לפחות ואף לא להותיר.

שיעורי עשרון להפרשת חלה

העשרון הוא שיעור עיסה להפרשת חלה, וכפי שהוא שמושי בהלכות של הבית היהודי, כך ידוע חלוקי הדעות שבו, שלדעת החזו"א שיעורו שתיים ורבע ק"ג קמח, ולדעת הגר"ח נאה השיעור הוא קילו ושתי שליש, ויש מחמירים עוד להפריש בלי ברכה מקילו ומאתיים גרם, והדבר תלוי בדעת הנודע ביהודה שהביצים שבזמנינו נתקטנו מזמן חז"ל למחצה, ושיעור כביצה הוא שתי ביצים שלנו, והמשנה ברורה סי' תפ"ו הכריע שבדאורייתא יש להחמיר כשיעור הגדול כדעת הנודע ביהודה וסיעתו, ובדרבנן אפשר לסמוך להקל כפי הביצים של ימינו, והחזו"א איש נקט לעיקר כהנודע ביהודה, אך כתב (באו"ח סי' ל"ט סוף ס"ק ט"ו) שבמקום שיוצא קולא ע"פ השיעור הגדול בשל תורה, כגון חולה שאוכל פחות משיעור ביום כיפור, יש להחמיר כפי השיעור הקטן.

שיעור רביעית ולוג במידות ימינו

לגבי לוג הוא תלוי בשיעור רביעית של קידוש, שהלוג הוא ארבע רביעיות, ולדעת החזו"א שיעור רביעית הוא 150 סמ"ק, ולהגר"ח נאה השיעור 86 סמ"ק, יוצא ששיעור לוג להחזו"א הוא 600 סמ"ק ולהגר"ח נאה 344 סמ"ק. מה שכתב המשנ"ב שבדרבנן מועיל השיעור הקטן, אין הכוונה לשיעור הגר"ח נאה אלא לביצה של ימינו של החזו"א שיעורה ב-50 סמ"ק וזה קטן משיעור הגר"ח נאה.

ממילא בשיעור עשרון סולת ולוג שמן למנחה השיעור הכי קטן הוא חצי משיעור המקובל ע"פ החזו"א והכי גדול זה 2.250 ק"ג סולת ו600 סמ"ק שמן.

דין ריבה סולת ושמן במנחה

עתה נבאר בתמצית את ההלכה בריבה סולתה ושמנה של המנחה, כפי שיבואר בהמשך הסוגיות במסכת מנחות.

לגבי הסולת אמרין בדף עז: שמנחות שריבה במדת עשרון פסולות ופירש"י שהוסיף מעט על העשרון ועשאו גדוש, וטעם הפסול פירש כיון שהקומץ נקמץ מכל המנחה הגדולה ויוצא שהחלק שכנגד העשרון אינו קומץ שלם, והתוס' חולקים ומפרשים שעשה ארבע עשרונים במקום שלש במנחת נסכים לפר, כי גזירת הכתוב שהשיעור הנאמר בהם מעכב, ולדבריהם נראה שאין חסרון אם הוסיף על העשרון במנחת נדבה, וכן נקט הליקוטי הלכות בדעתו, והרמב"ם פי"ה ממעה"ק ה"ה כתב שכל המנחות ששיעורם בעשרון לא פחות ולא יותר, למד הלקוטי הלכות בדעתו שסובר שאסור להוסיף מעט על העשרון.

למה לא מברכים על תקיעת שופר בחודש אלול? והאם קטן יכול לתקוע?

כל ההלכות, הטעמים והמנהגים על תקיעות חודש אלול

לדקדק בתקיעות חודש אלול

יש אומרים שאין מדקדקים בתקיעות אלו שיהיו תקיעות כדין תקיעות של ר"ה (ריטב"א רה כו, ב ד"ה אמר לוי הגר"ש קמיעני הובא דבריו בקובץ הלכות פא ס' יז) ויש שכתבו: שלכתחילה יש להחמיר בתקיעות אלו שיהיו כדין (שו"ת שבט הקהתי ח"ג ס' קפג אות ד).

קטן בתקיעות אלול

לכתחילה יש לגדול לתקוע, והטעם: מפני כבוד הציבור (הגר"ח ק הובא בספר האלולאים קודש לה' פרק ה' הערה 252). ויש אומרים שצריך שכל התקיעות צריכות להיות לכתחילה כמו בר"ה לפי זה יש להקפיד שקטן לא יתקע (עיין שו"ת שבט הקהתי ח"ג ס' קפג אות ד).

עמידה בתקיעות

אין צריך לעמוד בתקיעות אלו, ומה שנוהגים לעמוד הוא משום שבדרך כלל הוא במקום דבלאו הכי עומדים, (שו"ת שבט הקהתי ח"ג קפא, קובץ פסקים ותשובות אלול תשרי עמוד טז).

בעניין כשרות השופר והתקיעות בתקיעות אלו:

יש לעיין האם יש חיוב בתקיעות של חודש אלול שיהיה כהלכתו וכצורתו (שופר כשר ותקיעות מדויקות וכשרות כ"ה). ומוכיחים מתקיעות של מוצאי יו"כ שתוקעים תשר"ת וסיבת התקיעות אינה משום לבלבל השטן, שכיזעו אין רשות לשטן ביו"כ, אלא הסיבה משום ספק יובל שאין אנו יודעים מתי היובל שיש ציווי לתקוע במוצאי שנת היובל, מספק אנו תוקעים כל שנה, ואומר הריטב"א כיון שהיו רק מנהג אין בתקיעות אלו לא ברכה ולא דקדוקי תקיעות ולא מדקדקים בכשרותו ולא בכשרות השופר, א"כ מוכיחים שגם כאן כיון שהיו רק מנהג בעלמא אין בזה שום פסול לא בשופר ולא בתקיעות.

הטעם שמפסיקים בערב ראש השנה

כיון שבשלושים יום כיון דדש דש דהיינו שבל' יום רצופים הדבר נעשה טבע אצל האדם ולא ישפיע עליו יותר [כמו שמצאנו אצל טיטוס (גיטין נו, ב) שלאחר ל' יום התרגל לשמיעת הכאה] ולכן מפסיקים בערב ראש השנה (הגר"א בפירוש על ספר יונה פרק ג פסוק ג).

הטעם שאין תוקעים בעשרת ימי תשובה

לפי שטעם התקיעה הוא כדי לערבב השטן שלא ידע מתי ר"ה ועשרת ימי תשובה הם אחר ראש השנה ולא שייך טעם הנ"ל (פרישה תקפא, ג). טעם אחר: משום שנראה כמוסיף על המצוות דומיא דלישן בשמיני עצרת בסוכה (דברי ישראל ח"א קנט בשם לקח"ח ח"ד גיליון תקפא ס"א).

לתקוע מיום ב' של ר"ח אלול בתפילת שחרית בשופר (טור תקפא, א). רמז למנהג לתקוע בחודש אלול על פי מה שהביא הבית יוסף בסימן תכב בשם הגאונים רמז לאמירת הלל בר"ח ממזמור תהילים קנ "הללו אל בקדשו" י"ב פעמים הללו כנגד י"ב חודשי השנה ולכן כופלים 'כל הנשמה' כנגד חודש העיבור [אדר ב'] ולפי זה "הללו בתקע בשופר", מכון כנגד חודש אלול (קצה המטה תקפא כ).

שופר: שופר מלשון שפופרת, כלומר דבר חלול, ולא כל דבר נחשב כחלול אלא דוקא קרן של בהמה וחייה לחלוטין שכך הם בטבעם שיוצא עצם אחת מראשו ועליו תקוע עצם חלול והעצם החלול נקרא שופר (חיי אדם כלל קמ א).

הטעם שאין מברכים שהחיינו על עשית שופר כמו שמצאנו לגבי סוכה שמברך שהחיינו משום שהוא להרבה שנים בשונה מסוכה דנעשית בכל שנה (ערוה"ש תרמא ב).

הטעם שאין מברכים על תקיעה זו

אע"פ שתקיעת שופר בחודש אלול הוא מתקנת חכמים (כדמשמע מלשון הפרד"א פרק מ"ו) אין מברכים על התקיעות לפי שהוא רק להזכיר את התשובה, וכמו שאין מברכים על התענית בימים שמתענין ומתריעים הגם שהם מהתורה (אמרי אמת דף נו טו).

טעם אחר: לפי שתקיעות אלו הם רק הכנה לר"ה, שתקיעות אלו נועדו להכין את הלב כדי שנוכל לקבל התקיעות דר"ה, ואין מברכים על הכנה למצוות, וסומכים על הברכה של עיקר המצווה שהם התקיעות של ר"ה (אדמו"ר רבי אברהם מסוכטשוב נאות דשא).

טעם אחר: כמו שמצאנו בשמיני עצרת דיושבים בסוכה ואין מברכים והטעם משום שלא יראה כבל תוסיף ה"ה הכא אין מברכים כדי שיהא ניכר שהתקיעות הם רק לקיים המנהג ולא למצווה (שו"ת תשובות והנהגות חלק ד סימן קלד).

ברכת שהחיינו: הטעם שאין מברכים שהחיינו על תקיעת זו לפי שאינו אלא מנהג, ועוד שאין הנאת הגוף (קונטרס תשובות והנהגות עמוד מד).

הטעם שתוקעים רק תשר"ת ולא מוסיפים תש"ת ותשר"ת הב"ח (תקצב, ג) הביא את דברי הערוך השולחן שכתב דבכל פעם שתוקעים צריך לתקוע תשר"ת תש"ת ותשר"ת, והטעם: משום שאם יתקעו רק תשר"ת לבד או רק תש"ת ותשר"ת לבד עלולים לטעות שזה עיקר התקיעות, וכתב דלפי זה גם בחודש אלול יצטרכו לתקוע כך.

והטעם שלא נהגו כן: לפי שמצד ההלכה סגי לתקוע בר"ה רק תשר"ת כמש"כ הרמ"א בסימן תקצב, ואע"פ שאין נוהגים כן, באלול סמכין על דברי ר"ת (ב"ח שם).

בעניין איסור בל תוסיף בתקיעות באלול

הטעם שאין איסור לתקוע בחודש אלול מדין איסור "בל תוסיף", הלא מצאנו איסור לישון בשמיני עצרת בסוכה משום איסור "בל תוסיף" א"כ איך תקנו לתקוע בשופר כל החודש.

ויש לישב שכל איסור בל תוסיף הוא להוסיף על מצווה אחרי קיום מצווה, כמו בלישון בסוכה בשמיני עצרת שהיא להוסיף על חיוב של מצוות סוכה, אבל אם ישן באמצע השנה אין איסור כלל, ה"ה כאן האיסור להוסיף זה רק אחרי המצווה תקיעות בר"ה ולכן אסור לשמוע יותר ממאה קולות אבל לפני המצווה מותר.

מה הדבר המועיל יותר מכל תעניות וסיגופים, לדעת אדוננו הגר"א?

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א

מתי המתענה כדי לשוב בתשובה, נקרא 'קדוש' ומתי נקרא 'חוטא'?

הרצת לחזור בתשובה ולמרק עונותיו, כתב השו"ע (סי' תקע"א סעיף א) שישב בתענית, וע"י כך ימרק עונותיו. אלא שסייג זאת דווקא לאחד שיכול גופו לסבול התענית, אז נחשב ע"י תעניתו כקדוש, אבל מי שאינו יכול לסבול התענית מחמת חולשתו, אם יתענה נקרא 'חוטא'. ובטעם הדבר שנקרא 'קדוש' אם יכול גופו לסבול את התענית, כתב המהר"ל (נתיב התשובה פ"ז) שכיון שנבדל מאכילה ושתייה, הרי הוא כמדרגת מלאך, שאין לו גוף ולא שייך בו אכילה ושתייה. ובטעם הדבר שנקרא 'חוטא' אם גופו אינו יכול לסבול התענית, כתב המהר"ל (שם) שחטא בכל מקום עיניו הוא חסרון, והיושב בתענית ואינו מסוגל לכך, הרי זה מחסר מנפשו, ונקרא 'חוטא'.

עסקן ציבור, לגבי מה החשיבו אותו כמלמד תינוקות?

אדם המקבל על עצמו לישב בתענית כדי להטהר מחטאיו, אם הוא אדם חזק בגופו, שיכול לסבול התענית, כתב השו"ע (סימן תקע"א סעיף א) שהוא נקרא קדוש, אבל אם הוא אדם חלש בטבעו וע"י התענית יחלש גופו, נקרא חוטא.

ומטעם זה המשיך השו"ע (בסעיף ב) וכתב שתלמיד חכם, כיון שע"י התענית הוא ימנע מעצמו מלאכת שמים של עמל התורה והמצוות, לכן אינו ראוי לשבת בתענית [יחיד] מפני חטאיו [ועל עוונות ידועים, צריך להתענות ראה במשנ"ב ס"ק א, ד].

וכן מלמדי תינוקות, כתב השו"ע שאינם ראויים לשבת בתענית [יחיד] מפני חטאיהם, ובטעם הדבר כתב המשנה ברורה (שם ס"ק ה) משום שכיון שעוסקים במלאכת שמים של לימוד תינוקות של בית רבן, וע"י התענית יחלשו ויתמעטו במלאכת שמים שלהם, דינם כתלמידי חכמים. טעם נוסף כתב המשנה ברורה, שכיון שייחלש גופם ולא יוכלו לעשות מלאכתם נאמנה, נחשב שגוזלין את הבריות ששלמו להם בעבור לימוד בניהם [ואפילו בעוונות ידועים אסורים להתענות].

ועסקן ציבור העוסק בצרכי ציבור ושתדלנות, כתב בספר חסידים (סימן תקצ"ז) שדינו כמלמדי תינוקות, ואינו ראוי לסגף את עצמו, משום שאם לא יוכל לדבר ולעסוק בענייני הציבור עקב חולשתו מהתענית, הרי מפסיד בכך את הבריות [ולכאורה זה רק בדברים שאם לא יעשה באותו יום יפסידם, ויפסדו הבריות].

היכן מרומז במילה 'תענית' שעיקרה נתינת צדקה לעניים?

המקבל על עצמו להתענות לכפרת עונותיו, ומצטער מאד מהתענית, כתב הרמ"א (סימן תקס"א סעיף ב) שיכול לפדותו בממון, וביאר המשנה ברורה (ס"ק כג) שתענית נחשבת לצדקה, וכיון שנותן דמי חלבו ודמו לעניים, יצא. ולא רק תענית שקבל על עצמו היחיד נחשבת לצדקה, אלא אף תענית ציבור, התבאר בגמרא בברכות (ו, ב) שעיקר קבלת השכר של תענית ציבור, היא עבור הצדקה שנותן לעניים, שהתענו באותו היום. סימן לדבר כתב ב'מטה משה' (אות תשנה) שהמילה 'תענית' היא אותיות 'תת עני' והיינו נתינה לעניים.

עוד רמז כתבו התוס' במגילה (כ"א, א ד"ה הקורא) לכך, שעיקר השכר עבור התענית היא נתינת הצדקה לעניים, במה שמפטירים בתענית 'דרשו ה', וזה כיון שנאמר בה: "שמרו משפט ועשות צדקה", והוסיף ב'אלף למטה' (סימן תר"ב ס"ק ח) שבפסוק זה מרומז המילה 'צום' בראשי תיבות למפרע.

מה הדבר המועיל יותר מכל תעניות וסיגופים, לדעת אדוננו הגר"א?

בענין תעניות וסיגופים שעושים בני אדם לשם תשובה, כתב אדוננו הגר"א באגרתו, שראוי לאדם לייסר את עצמו על ידי שמרגיל עצמו בשתיקה, וירסן את תאוותיו, ומועיל בזה יותר מכל תעניות וסיגופים שבעולם. וכן הביא המשנה ברורה (סימן תקע"א ס"ק ב) שראה כתוב בספר אחד, שכשאדם רוצה להתנדב בתענית, טוב יותר שיקבל על עצמו תענית מהדיבור, ממה שיקבל על עצמו תענית מן האכילה, כי ממנו לא יצא לו נזק לא בגופו ולא בנשמתו, ולא ייחלש על ידי זה בעבודת ה'. והוסיף שכעין זה כתב הגר"א באגרתו.

וה'קהילות יעקב' (קריינא דאגרתא ח"א עמוד קכ"ב אות קס"ז) הביא שמדברי הגר"א רואים, שהדבר המועיל ביותר מכל עינויים וסיגופים לכפר על חטאיו, הוא שיעסוק בתורה ובגמילות חסדים, ובזה יוכפר עוונותיו.

וענין זה של סיגופים ותעניות לשם תשובה וכפרת עונות, כתב הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה סימן של"ד ס"ק כו) שאינם קבועים לכל אדם, וגם לא בכל דור ובכל הזמנים, ונראה שצריך לומר לבעל תשובה שהוא בר דעת, שעליו להאמין באמונה שלימה, שהקב"ה מוחל וסולח לכל השבים אליו באמת, ויחד עם צערו על מעשיו בעבר, צריך להודות ולהלל לה' יתברך, שנתן לו לב מבין לשוב אליו באמת.

כיצד יכול האדם להקריב את היצר הרע שלו על גבי המזבח?

הביא המשנה ברורה (סימן תקע"א ס"ק ב) בשם ספרי המוסר, שאם אדם באמצע אכילתו בעוד שהוא מתאוה לאכילתו, מושך ידו מהמאכל, זה נחשב לסיגוף, ומתכפרים עוונותיו בזה.

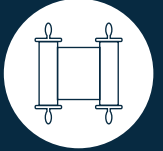
והגדיל במעלת העושה כן, ה'רבינו יונה' (יסוד התשובה) שכתב שמי עושה כן ומושך ידו מאכילתו בעוד הוא תאב לאכול, הרי שהוא מראה שזוכר בזה אהבת הבורא יתברך, יותר מהיושב בתענית פעם אחת בשבוע, שהרי מניח מתאוותיו לכבוד הבורא יתברך בכל פעם שאוכל ושותה.

מעלה נוספת במסלק עצמו מאכילה ושתייה בעוד הוא תאב לכך ביותר, כתבו ה'מגיד מישרים' (אזהרות אות טז) וכן ה'פלא יועץ' (ערך תענית ד"ה והיותר) שבכך הוא נחשב כאילו מקריב קרבן, ושולחנו הוא כמזבח לזבח עליו את היצר הרע.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

האם מותר להקפיא מים בשבת? אילו פירות אסורים בסחיטה בשבת מדאורייתא? האם מותר לסחוט לימון לתוך סוכר בשבת?

איסור סחיטת פירות בשבת

- סחיטת פירות אסורה בשבת, כתולדה של מלאכת 'הדש'. פירות העומדים בעיקר לסחיטה ולעשיית משקה – סחיטתם אסורה מדאורייתא; ופירות שאינם עומדים בעיקר לשם כך, אך רגילים גם לסחוטם לשתייה – סחיטתם אסורה מדרבנן.
- פירות שאין רגילים כלל לסחוטם – מותר לסחוטם בשבת. דעת רוב הראשונים שמותר לסחוטם אפילו לשם שתייה, וכן הלכה. ויש חולקים; ובמקום שהמנהג כדעה זו, אין להקל.
- פרי שסחיטתו אסורה מדרבנן – מותר לאחזו ביד ולמוצצו, ופרי שסחיטתו אסורה מדאורייתא – ראוי שלא למוצצו באופן זה, אבל מותר להכניסו לפיו ולמוצצו.
- סחיטת פרי ישירות לתוך מאכל – מותרת בכל הפירות, אולם, בפירות שאיסור סחיטתם מדאורייתא – רצוי להחמיר.
- פרי שהדרך לסחוטו בפני עצמו ולא לשתותו בפני עצמו, אלא לערבו במשקה אחר – וכנהוג בימינו במיץ הלימון – אסור לסחוטו בפני עצמו לשם שתייה, אבל מותר לכתחילה לסחוטו ישירות לתוך מאכל.
- סחיטת לימון לתוך סוכר – נחשבת כסחיטה לתוך מאכל; אולם, אם הסחיטה נעשית על דעת לערב לאחר מכן את הסוכר עם המיץ במשקה אחר – נחלקו הפוסקים אם נחשבת כסחיטה לתוך מאכל.
- ירק כבוש כגון מלפפון, הספוג במי הכבישה – אסור לסחוטו כדי להשתמש במים בפני עצמם, אך מותר לסחוטו כדי לייבשו.

שתיית מיץ שיצא מפרי בשבת

- פירות שאיסור סחיטתם הוא מדאורייתא, משום איסור 'מפרק' שהוא תולדה של מלאכת 'הדש', כגון ענבים – אסור חכמינו ז"ל לשתות בשבת מיץ שזב מהם בשבת. אולם, אם הפרי מונח בתוך משקה, כגון מים, או יין, וזב מתוכו מיץ בשבת והתערב במשקה – אם כמות המשקה שבו מונח הפרי היא פי שישים מכמות המיץ הזבה בבת אחת מהפרי, 'קָטַל' המיץ במשקה, ומותר לשתותו.
- סלט פירות הדר, שיצא ממנו מיץ והצטבר בתחתית הצלחת – מותר לשתות את המיץ בשעת האכילה; אך אם נותר מיץ בצלחת לאחר גמר האכילה – נחלקו הפוסקים אם מותר לשתותו.

המסת קרח והקפאת מים בשבת

- חכמינו ז"ל אסרו המסת קרח בידים בשבת. ונחלקו ראשונים אם טעם האיסור הוא משום 'מוליד'; או משום שחששו שמא יבוא מתוך כך לסחוט פירות האסורים בסחיטה.
- הקפאת מים – נחלקו הפוסקים אם מותרת בשבת; ויש שהורה כי אף לדעת האוסרים – מותר להכניסם למקפיא על מנת לצננם, ואין לאסור זאת מחשש שמא ישכחם שם ויקפאו.
- סבון נוזלי דליל – אין בקצף הנוצר בעת השימוש בו איסור מוליד; ויש שהורה שלא להשתמש בו משום איסור 'ממַרְח'.
- לדעת הרמ"א, פיזור דבר מסוים בעזרת הרוח, אסור משום מלאכת הזורה, אף כשאין בכך הפרדה של פסולת. ויש מהאחרונים שהקלו בדבר; ובמשנה ברורה כתב: "ולא ראינו מי שחושש לזה".

גליון 322
שנה ז' תשע"חסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למספרות קרייתנו על האשור לשרתנו בתמונה

סיפורי חז"ל

חסיד אחד היה לי בעולמי
והרחקת אותו ממני

מעשה בחסיד אחד שקיבל על עצמו שלא יקבל שום מתנה מכל אדם, והיה לו בגד אחד וסדין אחד, וכל הלילה היה צועק ובוכה ומתחנן לבורא עולם שיעזור לו, פעם אחת נגלה אליו אליהו הנביא וזכור לטוב בדמות ערבי, ועמד מולו ואמר לו: רצונך שאלווה לך שני מטבעות כסף, ובהם תהיה נושא ונותן בסחורה וממנה תחיה? הסכים וקיבל ממנו, וקנה בהם חפצים והרוויח בהם, וכן ליום שני וליום שלישי, ולא יצאה השנה עד נהיה לעשיר גדול, ושכח זמן חסידותו ותפילותיו, אמר הקב"ה לאליהו, חסיד אחד היה לי בעולמי והרחקת אותו ממני, הלך אליהו ומצא את החסיד עסוק בעסקיו, אמר לו אני הוא שנתתי לך שני מטבעות כסף, הגיעה העת שאני צריך אותם, חיפש אחריהם ונתנם לו, אחרי זה ירד החסיד מנכסיו וכל ממונו ירד לטמיון, ישב ובכה בכתחילה, חזר אליו אליהו ז"ל ואמר לו מה אתה עושה? אמר אוי לו לאותו האיש שנהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו, שאל אותו אליהו נשבע אתה אם מחזירים אותם אליך, שתשמור זמן חסידותיך ותפילתך? קיבל החסיד על עצמו את דברי אליהו ונתן לו שני המטבעות ועשה בהם מסחר והעשיר שוב.

(ילקוט שמעוני רות תר"א)

פרשת השבוע

כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף
דברי צדיקים (ט"ז – י"ט)

מסופר: על הרה"ק ה"אווהב ישראל" מאפטא זיע"א שבעת שישב על כסא הרבנות בקולבסוב, באו פעם לפניו שני בעלי דין לדין תורה, משום מה לקחו יתר הדיינים שוחד ונטו לצד אחד. אולם הרב מאפטא גילה כלפיהם התנגדות נמרצת והוכיח להם כי אין ההלכה כמותם. יעצו דיינים אלה לבעה"ד לשחד את הרב, אך כיצד עושים זאת? אמרו לשלשל בחשאי סכום כסף ניכר לכיס בגדו של הרב. עשו בעלי הדין כך ואיש לא ידע דבר על כך. למחרת כאשר ישב הרב להמשיך בדין, הרגיש כי דעתו החלה להסס בדבר, וכי קם בו רצון להסכים עם דעת הדיינים. מיד דחה את ישיבת ביה"ד, וכל אותו היום היה בוכה ומתחנן לפני רבש"ע, שיאיר את עיניו לראות את האמת. עברו מספר ימים וגילה את הכסף בכיסו, מיד הבין כי זה הושם לשחדו, וכל כך גדול כוחו של שוחד שאפילו הדיין אינו יודע מאומה על כך, בכל

זאת משפיע על שכלו לסלף את דעתו. וזה פירשו ז"ל 'ויסלף דברי צדיקים' אפילו כשהדיין מוסיף להיות צדיק גם לאחר קבלת השוחד, שכן לא ראה ולא ידע, בכל זאת יש בכוחו של השוחד לסלף את בינתו ואת דבריו.

ועמדו שני האנשים (י"ט – י"ז)

מסופר על הרה"ק רבי יעקב יצחק ה"חווה" מלובלין זיע"א ששאל פעם את הרה"ק רבי יצחק מוורקי זיע"א, איזו סוגיא הוא לומד עתה? והשיב לו, בהלכות עדות. ואיזה חידוש חידשת? שאל ה"חווה", השיב רבי יצחק כי קשה היה לו הדין, מדוע אדם שהוא קרוב, פסול הוא להעיד, בין לזכות ובין לחובה, בשלמא לזכות, משום שהוא חשוד להעיד שקר לטובת קרובו, אבל לחוב, מפני מה הוא פסול? שאלו ה"חווה, ומה התירוץ? השיב רבי יצחק: כתוב בתורה 'ועמדו שני האנשים' הרי שהעד צריך להיות איש, ואיזו איש הוא זה שרואה חוב לקרובו עצמו ובשרו? לפיכך פסול הוא לעדות.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 7:58 ת"א: 8:01 ר"ת: 8:57

פרשת שופטים

זמני כניסת שבת

ירושלים: 6:45 ת"א: 7:01

העשיר שחזר בתשובה והיטיב את דרכו

מסופר: אל הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א נכנס אחד מצדיקי דורו ואמר לו כי בכוונתו לנסוע לארץ ישראל. הקשיב רבי מאיר לדברים ושתק. אחרי כמה רגעים שאל הרבי "ומנין תקח כסף לנסיעה?" השיב הצדיק כי בכוונתו לשהות בדרך אצל קרוביו ומכריו ולקבץ שם את דמי הנסיעה - ארבע מאות שקלי כסף. שוב שתק רבי מאיר ושקע בהרהורים, ואחר שאל: "וכלום לא כרוכה נסיעתך אל קרוביך בביטול תורה? מוטב כי תשב עמי באותו פרק זמן ותהגה בתורה, ואני אאסוף עבורך את הסכום הדרוש". חכך הצדיק בדעתו והחליט להיענות להצעתו של רבי מאיר.

בינתיים קרא רבי מאיר מפרעמישלאן לשמשו להורה לו להכניס לחדרו את האנשים המבקשים להיכנס. החלו הבאים להיכנס, ראשון היה יהודי עשיר, גביר בעמיו, הלה דרך כבר על סף חדרו של רבי מאיר, ולפתע הבחין כי בחדר שוהה יהודי נוסף - היה זה הצדיק שנענה להצעת רבי מאיר, נרתע איפוא הגביר לאחור ולא ידע את אשר יעשה - יכנס או צא, כך עמד לו נבוכ מן הצד וחיכה. חלפו דקות מעטות, שבעיניו של הגביר נדמו כנצח, והנה פצה רבי מאיר את פיו ופנה אל הצדיק ששהה בחדרו: "ברצוני לספר לך מעשה נורא, ישמע גם האיש הזה" - הוסיף בהפנותו פניו אל הגביר - "וילמד מוסר השכל".

וזה היה המעשה שסיפר רבי מאיר: בעיר אחת התגורר עשיר מופלג, בעל נכסים רבים, ר' משה - זה היה שמו של העשיר - היה קמצן מופלג, אל ביתו של ר' משה מעולם לא הזמן איש להיכנס, מעולם לא בא אורח בצל קורתו, מעולם לא זכה איש לסעוד לחם על שולחנו, לעיתים, אמנם נודמנו עניים לחצר ביתו, אך אל הבית פנימה לא הוכנסו. בעל הבית היה שולח אותם אל שכנו, אל ר' מתתיהו ירא האלקים וישר הדרך, "אצל שכני בודאי תקבלו מזון ומקום ללון בו" היה אומר העשיר הקמצן לאותם עניים. ואכן, אמת דיבר, בבית ר' מתתיהו זכו העניים בקבלת פנים נלבבת, בעת הבית ואשתו נדיבי לב היו וקיבלו כל אדם, ויהי זה הדל והפשוט ביותר, בסבר פנים יפות. אותו ר' מתתיהו לא היה עשיר, רחוק היה מכך, אם כי בני משפחתו מעולם לא ידעו מחסור, אף כי אמצעיו לא היו רבים - תמיד היה ביתו פתוח לרווחה.

אם סבורים אתם, כי אנשי עירם של ר' משה ור' מתתיהו הוקירו את ר' מתתיהו הודות למעשי החסד שלו, ולעומת

זאת, זלזלו בר' משה הקמצן - טועים אתם! אמנם בני העיר העריכו את ר' מתתיהו טוב הלב ורב החסד, אך הבריות כבדו והוקירו גם את ר' משה העשיר הקמצן, הנה כי כן, דרך העולם היא לכבד את העשירים אף כשאין הללו ראויים לכך כלל ועיקר! כיון שכך, התעורר בשמים קטרוג גדול על ר' משה העשיר, וכך אמרו דרי מעלה זה לזה: "אמנם בעולם של מטה חולקים לו כבוד וקוראים לו 'רבי משה' וכל זאת בשל עשרו, אך אצלנו, בעולם של מעלה, נדון כל אדם על פי מעשיו והתנהגותו ולא על פי עשרו!" נמנו וגמרו ליטול ממנו את כל עשרו ולהעבירו לידי ר' מתתיהו! והנה הגיע אליהו הנביא זכור לטוב ואמר: "אין דנים איש על פי השמועה בלבד, אלך ואראה אם אמנם מגיע לו, לעשיר ר' משה עונש שכזה!"

הלך אליהו הנביא ודמותו כשל עני והגיע אל בית ר' משה ביום חורף קר ומושלג. לגופו לבש בלויי סחבות וגופו רעד מצנה כעלה ברוח. בא אל פתח הבית וביקש להיכנס, באותה שעה לא שעה העשיר בביתו, פנה אליהו הנביא המתחזה כעני, אל המשרת שפתח את הדלת ואמר לו: "הרשה נא לי להיכנס פנימה ולהתחמם אצל התנור". "לא אוכל", השיב המשרת, מהר וצא מכאן, עוד מעט יבוא בעל הבית - אדם רע וצר עין הוא, ואינו מוכן לעזור לאיש, וכשיראה כי אורח נכנס לביתו בהיעדרו - יגרש מכאן את שנינו אל הרחוב המושלג".

עודם מדברים ואל הבית נכנס ר' משה בכבודו ובעצמו, עיניו נפלו על העני העומד בחדר המבוא, ושאלה נזרקה מפיו: "מי האיש הזה? מה הוא מבקש?" ברוב מבוכה ופחד דבקה לשונו של המשרת לחכו, אך הנה פצה האורח את פיו ובלו להסס פנה אל בעל הבית ואמר: "האוכל לקבל כוס יין שרף להחיות את נפשי?" הבקשה עוררה את זעמו של בעל הבית. "גרש את האיש הזה מביתו!" צעק לעבר המשרת. והמשרת - צער רב מלא את לבו, אך בלית ברירה פנה למלא את פקודת אדוניו, הוא ניגש אל העני, הובילו החוצה וסגר אחריו את הדלת.

מבעד לדלת נשמע קולו של העני, העומד בכפור, והוא בוכה, מפציר ומעורר רחמים, אך בעל הבית עשה עצמו כאילו הקול לא מגיע לאזניו והמשיך בעיסוקיו הרגילים. כשנוכח אליהו הנביא זכור לטוב, עד היכן מגעת דרגתו הנמוכה של העשיר, כבש פניו בקרקע ובכה, על כי אדם מישראל מסוגל לנהוג כך! חזר ובא לפמליה של מעלה, והפעם לא היו בפיו מילים, הבינו דרי מעלה מתוך שתיקתו, כי גם אליהו הנביא מסכים עתה לביצוע גזר הדין, שנחרץ על ר' משה העשיר הקמצן.

משל ונמשל

לחזור בתשובה בתחילה

קבוצת ציידים כמעט הצליחו לתפוס שועל בלב היער, השועל שראה כי כלתה אליו הרעה, החליט להעמיד פני מת ושכב על הקרקע בלי לזוז, בתקווה שהציידים יעזבו אותו לנפשו. אולם לציידים היו חשבון אחר אתו לגמרי, והשועל נחרד לשמוע, כי אחד הציידים מתכוון לחתוך את זנבו, ומכיון שהבין כי אם חייו יקרים לו, עליו לסבול את היסורים הללו באהבה, ולא לזוז בכלל על אף הכאבים הגדולים שיסבול מהחיתוך. אולם אם סבור היה שבכך תם הענין, טעה מאד, כי אז הוא שומע ציד אחר שאומר, כי כעת הוא עומד לעקור אחד משיניו, ושוב סבל השועל את יסוריו בדממה, ובלית ברירה הבין כי אם ברצונו להיות יותר בחיים ולהציל את נפשו, עליו לשתף פעולה, וכן גם עשה לאחר שעקרו ממנו את השן. בעודו סובל את יסוריו בדומיה, הוא שומע פתאום על המשך התוכנית, כי עכשיו מתכוון צייד אחר להפשיט את עורו. ועכשיו שהבין כי כעת מדובר במוות ודאי, קפץ והתרומם בפתאומיות והתחיל לרוץ, ועד שהציידים רצו לעשות לו משהו, כבר היה הרחק משם בתוך היער. אמר השועל לעצמו, חבל שנוכרתי לברוח רק אחרי שאבדתי את הזנב ואת השן, לו הייתי עושה כן לכתחילה היו הללו עדיין בי.

והנמשל כאשר רוצים לעורר את האדם מן השמים, שולחים לו יסורים לסביבת החברים שלו, אם אינו מתעורר מזה, מגיעים היסורים עד אליו, תחילה בדברים הקטנים, ואם אינו שומע ואינו מתייחס גם לכך, מגיעים אליו היסורים הקשים יותר. ולבסוף הרי לא תהיה לו ברירה וישוב בתשובה שלימה. ואם כך, כדאי לו לחזור בתשובה שלימה, לפני שהוא מאבד חלילה את הדברים היקרים לו.

(ילקוט מעם לועז שמות תתת"ד)

"ואז, כשכלו כל הקיצין", המשיך הצדיק רבי מאיר מפרעמישלאן את סיפורו, "קשה היה לו, למאיר, לישוב במנוחה ולראות כיצד מוטל גור דין כל כך קשה על אדם מישראל, יהודי שנלכד בחטאיו כזבוב שנתפס בקורי עכביש. לא יכול איפה להבליג, קפץ ממקומו ואמר: רבותי! כלל גדול בידינו: אין עונשין, אלא אם כן מזהירין אני אהיה שליח בית דין של מעלה, ואלך להזהירו אוהרה אחרונה. והיה - אם יסכים העשיר ר' משה להעניק ארבע מאות שקלים של כסף ליהודי הצדיק הזה, הרוצה לעלות לארץ הקודש, ונוסף לכך יקבל על עצמו להיטיב את דרכו ולגמול חסד עם הבריות - ימשיך עשרו להיות בידיו, אך אם, חלילה וחס, ימשיך ר' משה בדרכו הרעה - גור הדין יתקיים: כל רכושו ילקח ממנו, וכל ימי חייו יהיה סמוך אל שולחנם של אחרים.

סיים הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן את דבריו, המתין קמעה ואחר כך אמר בפנותו אל היהודי העשיר שעמד בפתח החדר: "הרי ר' משה נמצא כאן, נשאל איפה את פיו". בטרם סיים את דבריו, בקע ועלה בחדר קול בכי, וכעבור רגע צנח הגביר ארצה, מתעלף. שעה ארוכה ניסו לעוררו מעלפוניו, וכששבה אליו רוחו וחזרו אליו כוחותיו, ניגש האיש אל רבי מאיר ואמר: "כנים דברי רבנו, חטאתי, עויתי ופשעתי, וכעת אני מקבל על עצמי לעזוב את דרכי הרעה ולהיטיב את מעשי, והלוא נאמר: 'מודה ועוזב ירוחם!'".

ובדבריו, הוציא הגביר מכיסו ארבע מאות שקלי כסף ומסרם לידי האיש היושב בפינת החדר, אותו אדם צדיק שעליו אמר הרבי, כי ברצונו לעלות לארץ ישראל. "אנא!" ביקש הגביר, "בהגיעך לירושלים, הזכר את שמי לברכה אצל הכותל המערבי!". ובעזרת ה' זכה הצדיק לעלות עם בני ביתו לארץ ישראל, בלי שיבטל זמנו ותורתו על איסוף מעות לשם כך.

והגביר ר' משה? - הוא חזר בתשובה שלימה ושינה את דרכו מן הקצה אל הקצה. ביתו היה פתוח לרווחה ועניים היו בני ביתו. עד מהרה יצא שמו לתהילה בכל קהילות ישראל כבעל צדקה וכמכניס אורחים, ונכסיו הרבים היו לברכה לו ולאחרים.

צ'ין אדם לחברו

שכר מצוות צדקה

מסופר על זוגתו הרבנית של הגה"ק מוילנא זיע"א וחברתה, שהיו שתייהן צדקניות. והיתה להם מצוה קבועה שהיו עושות אותה יחד, בכל יום היו עובדות בבתים של בני העיר ואוספות צדקה בשביל עניים ומשפחות נצרכות לכבוד שבת קודש. פעם אחת כשהלכו ברחוב, ראתה החברה של הרבנית את אחד העשירים שבעיר מעבר לכביש, ואותו עשיר היה תורם להם תמיד בעין יפה כאשר היו הולכות לביתו. הצביעה החברה והושיטה את ידה כדי להראות לרבנית את העשיר מעבר לכביש, והלכו אליו ושוב תרם בעין יפה כהרגלו. ושתי הנשים הצדקניות סיכמו ביניהם שהראשונה שתסתלק מן העולם, תבוא לחברתה בחלום ותספר לה על שעובר עליה למעלה, ועל השכר שהיא מקבלת על כל המצוות. כעבור שנים רבות, הראשונה שנפטרה היתה החברה של זוגתו של הגאון מוילנא, ובאמת נתנו לה את הזכות לבוא בחלום לחברתה, והיא סיפרה לה כמה טוב שם וכמה מתן שכרם של צדיקים, אך אמרה לה שאין לה רשות לספר יותר מזה שום דבר מלבד עוד דבר אחד, ואז סיפרה לה על אותו מקרה, שראו את התורם העשיר מעבר לכביש, והזכירה לה איך שהיא הושיטה את ידה כדי להראות לה על מיקומו של אותו עשיר. ואמרה לה שעל כל המצוה הם קיבלו אותו שכר ממש בדיוק רב שווה בשווה, אבל הוסיפה ואמרה, שעל זה שהושיטה את ידה להראות היכן העשיר, היא

קיבלה על זה הרבה יותר שכר ממנה, רק על הושתת יד קטנה שכר גדול בהרבה.

רגישות לזולת

מסופר על הרה"ק רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א, שבמשך שנים רבות נהג להתפלל מנחה וערבית בבית המדרש הקטן. ובעת חזרת הש"ץ היה יושב ופניו לעבר הקהל, והיה מניח ידו על מצחו, בדרך שמסתירה קצת את עיניו. כך היה נוהג שנים רבות. באחד הזמנים הבחינו הנוכחים, כי יש ימים שהרבי אינו מכסה את עיניו. הם ניסו להבין את פשר הדבר, עד שקלטו את הסיבה. מתברר שבאותם ימים החל לבוא לתפילות מידי פעם, אורח שמחלה או תאונה עיוותה את פניו עיוות מוזעזע, קשה היה להביט בו בשל מראהו הנורא. כשהיה יהודי זה מגיע לתפילה, היה הרבי נמנע מלהניח את ידו על מצחו, שמה התנועה הזאת תתפרש בעיני היהודי כאי-רצון להביט בו.

טוב ומטיב לרעים ולטובים

מסופר על הרה"ק רבי מנחם נחום בעל ה"מאור עיניים" מטשערנוביל זיע"א, שהיה נוהג לקרב כל נפש מישראל ולהיטיב עמה, אפילו על הריקנים שבהם היה מסתכל בעין יפה, מימיו לא הביט און ביעקב ונהג לקרוא לכל יהודי בשם צדיק, ולעזור לו יותר מיכולתו. פעם הסביר הרבי את מנהגו ואמר: אני מתכוון לתפוס בקצה מידותיו של הקב"ה, מה הוא "טוב ומטיב לרעים וטובים" אף אני רוצה להיות כך.

תפילות דצדקיא

שבת קודש ז' אלול
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ז)
יום ראשון ח' אלול
הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב ב"ר יעקב יוסף מפולנא (תקנ"ט)
יום שני ט' אלול
דן בן יעקב משבטי י-ה (ב"א - שי"ח)
הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב (פרי צדיק - תר"ס)
יום שלישי י' אלול
הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ב"ר אברהם אבא (תק"ג)
הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף מרוזין (תרנ"ו)
יום רביעי י"א אלול
הרה"ק רבי שלום יוסף מרוזין (תר"א)
הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ב"ר ישראל מרוזין (תרמ"ג)
הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב ב"ר אברהם מטשערנוב (תרנ"א)
יום חמישי י"ב אלול
הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא ב"ר צבי הירש (תקפ"ז)
הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזוניץ ב"ר ישראל (באר משה - תקפ"ח)
יום שישי י"ג אלול
הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרל"ו)
הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגדאד ב"ר משה (בן איש חי - תרס"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

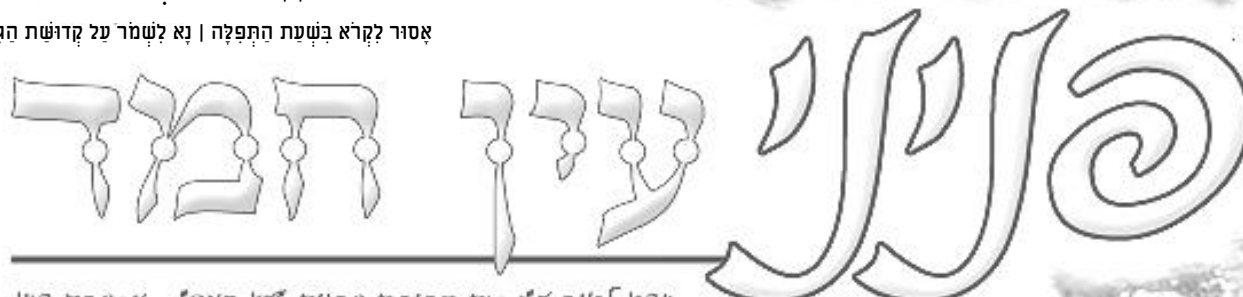
מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אוד"ר" רפרום יוסף חיים" על המצוות

המתנת שש שעות בין בשר לחלב (ו)
א) אם שכח לברך ברכת המזון, על סעודת בשרי שאכל, לא יוכל לאכול חלבי גם אם עברו שש שעות, ולכן אם הוא קודם שיעור עיכול, יברך ברכת המזון, ואם הוא אחרי שיעור עיכול, ולא הסיח דעתו מלאכול עוד, יאכל לפחות כזית לחם, בלי ברכת המוציא, ויברך ברכת המזון. (מעדני השלחן יור"ד סימן פ"ט במטעמי השלחן שם ס"ק ה')

ב) אם אכל בשר לבד בלי לחם, ולא הסיח דעתו מלאכול עוד, ולא שינה מקומו, ולא בירך ברכה אחרונה, יאכל עוד כזית בשר בלי ברכה ראשונה, ואח"כ יברך ברכה אחרונה. (שם)

פְּרִשְׁת שׁוּפְטִים | תשע"ח

אסור לקרוא בשעת התפלה | נא לשמור על קדושת הגליון

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכולנת "עין חמד" - אגודת ציון

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרִשְׁת שׁוּפְטִים – מְלַחֶמֶת הַיָּצָר

"וְהָיָה כְּקֶרֶבְכֶם אֶל הַמְּלַחֲמָה" (דברים כ, ב)

היצר אויב מסוכן? התשובה היא "כי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵהָיָה עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֵם" (דברים כ, ד). אתה תלחם והקב"ה יושיע ויציל אותך.

כאשר אדם המוצא את עצמו באמצע החיים מתעורר בתשובה, מבקש לעזוב את הרגליו הרעים ולשוב אל ה'. הוא בוחן את מצבו-כבר נטע כרם, לקח אישה ובנה בית.

עכשיו עושה חשבון נפש אודתם: "מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית חֶדֶשׁ וְלֹא חֲנָכּוֹ" (דברים כ, ה). הוא בנה בית חדש אבל לא עשה זאת לשם שמים. "יֵלֶךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ" (דברים כ, ה). ילך ויעשה תשובה שלימה ינהל ביתו על דרך ה'.

"פֶּן יָמוּת בַּמְּלַחֲמָה" (דברים כ, ה). פן יצא מנוצח במלחמת היצר, "וְאִישׁ אֲחֵר יִחְנַכֵּנוּ" (דברים כ, ה), דהיינו היצר הרע, שישתלט על ביתו ועל כל הנהגות הבית. היצר הרע עלול לנשלו אף מן הכרם והאישה, ולנהל את כל חייו במקומו.

החלק השלישי מדבר על אדם שהגיע לגיל זיקנה, ורוצה פתאום לחזור בתשובה. מדוע? כי "מִי הָאִישׁ הַזֶּה וְרָךְ הַלֵּב" (דברים כ, ח) - הוא פוחד מהעבירות שבידו, שהרי רואה הוא כבר את הקבר קרוב יותר מאי פעם.

אומנם רק עכשיו הוא נזכר לפחד, אחרי חיים שלמים, כמעט, ללא תשובה ומעשים טובים, ובכל זאת "יֵלֶךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ" (דברים כ, ה). אף עתה יש לו האפשרות והחיוב לחזור בתשובה שלימה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

יש דורשים את המילה "מלחמה" - כי מדובר במלחמת היצר, אשר אין מלחמה גדולה הימנה. חיי האדם נחלקים לשלוש תקופות: האחת- עת היותו צעיר. השניה- אמצע החיים וימי גיל העמידה. השלישית- בהגיעו לגיל הזיקנה.

בני האדם השונים מתעוררים לשוב בתשובה ולהתקרב אל הקב"ה, בתקופת חייהם השונות. בפסוקים הבאים ניתנת ההדרכה כיצד לשוב בכל תקופה ותקופה:

בתחילה, מדובר בבני האדם אשר כבר בעת צעירותם מתעוררים להילחם נגד היצר וכך אומרים להם: "שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם קֶרֶבִּים הַיּוֹם לַמְּלַחֲמָה עַל אֲבִיכֶם, אֵל יִרְךָ לְבַבְכֶם" (דברים כ, ג).

היזהרו שלא לרדוף אחר תענוגות, משום שהיסחפות לתענוגות, גורמת להיות חלשים, חשופים וחסרי אונים מול האויב- היצר הרע, שיכול אז להתגבר עליכם להכניע אתכם ולגרם לאובדנכם.

עיצה נוספת נותנים לאדם הצעיר, המבקש לנצח במלחמת היצר: "אַל תִּירָאוּ וְאֵל תִּחְפְּזוּ" (דברים כ, ג). אחת השיטות רבות העוצמה, שמשמש בהן היצר הרע במלחמתו ובפרט במלחמה מול אנשים צעירים לימים היא- החיפזון.

מהר עכשיו! הרגע, בלי לחשוב! "וְאֵל תִּעָרְצוּ" (דברים כ, ג) מלשון "רְאִיתִי רָשָׁע עֹרֵץ" (תהלים לז, לה), אל תנהגו כרשעים אשר בארץ. ואם תשאל איש צעיר איך תתמודד, והלא

העלון מוקדש להצלחה בגו"ר

יחזק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
רון אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רוגית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר
עמית בת טובה יוסף בן רחמה
נתנאל בן ג'נה אילן בן ג'וליאט
אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'נה
שרי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה
אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעילה
סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמה
אורן בן אסתר דינה בת מזל
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
מוריה בן רחל ברכה נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה
ענית בת רחל ברכה בנימין בן יקוט
רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה קסנש בת דגטו
יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
זהבה בת שושנה רייזל

18/08/2018

ז' אלול תשע"ח

פרשת שופטים

הפטרה: "אנכי אנכי" - ישעיה נ"א

ר"ת	יציאה	כניסה	י"ב
20:46	19:57	18:46	י"ב
20:43	19:54	19:04	י"א
20:46	19:57	19:06	חגיגה
20:44	19:55	19:04	ב"ש

זש"ק, פרנסה טובה
ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה
וגלית בת מסודי

רפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן אריס
ולילד אורי חיים בן שלי

העלון מוקדש
לרפואה שלמה
לנוריאל בן אסתר

העלון מוקדש
לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה

שואל ומשיב בהלכה – סליחות - חלק א'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

כיצד צריך לנהוג באמירת הסליחות? והאם מותר לאכול קודם לכן?

סל: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תפ: !

אמירת הסליחות צריכה להיות בכוונה, בנחת ובמיתון, ובמיוחד יש לכוון באמירת שלוש עשרה מדות. ולכן אותם הנוהגים לומר סליחות במהירות רבה ובחופזה, לא יפה עושים וצריכים לבטל מנהגם. אותם הקמים באשמורת הבוקר קודם עלות השחר לאמירת סליחות, ורוצים לטעום מיני מזונות קודם אמירת הסליחות, נכון להחמיר, שלא לטעום דבר מאכל אפילו קודם עלות השחר, כדי לחוש לדברי הזהרה הקדוש, שמחמיר בזה.

גם אחר שעלה השחר, אסור מן הדין לטעום כל דבר מאכל, שאסור לאכול קודם תפילת שחרית. אבל לשתות תה או קפה אפילו עם סוכר- מותר ואפילו לאחר שעלה עמוד השחר. וכן מותר לשתות קפה עם מעט חלב, רק שיאמר קודם לכן ברכות השחר. ואף אדם, שלא טועם כלום, וקם לאמירת סליחות, נכון וראוי, שיברך את ברכות התורה קודם לכן.

תפילה תמימה

עד כמה גדולה תפילה תמימה של הפשוטים בעם ישראל ובוקעת את כל הרקיעים, זאת ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא: רבי ישועה בסיס זצ"ל היה רבה הראשי וראב"ד של מדינת תוניס, לפני כמאה ובשבעים שנה. הוא היה מפורסם בלימודו העיוני ובחריפותו הרבה, וכן בלימוד חכמת האמת וסיפורי מופתים רבים נקשרו לשמו.

באחד הימים, כאשר ניגש לפני העמוד לתפילת סליחות, עמד והרעיש עולמות בתפילתו, אך ראה ברוח קודשו, שמחיצה עבה עוצרת את התפילות מלהגיע לעולמות העליונים ושערי תפילה סגורים בעדם: "עננו אלוקי אברהם, עננו", זעק רבי ישועה מדם ליבו, והקהל עונה אחריו: "עננו", וכן הלאה בהמשך הפיוט.

לפתע שמע קול אחר מתוך הקהל, קול שמילותיו אינן משתלבות יחד עם קריאת הקהל המשותפת, אך הוא רואה ברוח קדשו, שדווקא תפילה זו בוקעת רקיעים ומפילה את המחיצה, שעצרה את תפילותיהם. הוא חידד את אוזנו במאמץ לשמוע את תפילת היהודי השונה משאר הקהל. הלה צעק: "עני-נו" במקום "עננו" וחזר על כך מספר פעמים.

המתין הצדיק לסיומה של התפילה, ואז פנה אל המתפלל ושאלו: "יהודי יקר, אמור נא לי, בבקשה, מה הייתה כוונתך בתפילה כאשר חזרת שוב ושוב על המילה עני-נו?". היהודי הפשוט היה מופתע ביותר, רבה הראשי של תוניס הגאון המפורסם והצדיק אינו יודע את פירושם הפשוט של המילים? ואז הסביר את כוונתו: "המלה 'עני' – מילה פשוטה וברורה היא... 'נו' – כידוע בלועזית פירושה 'לא'. ולכן התפללתי לפני בורא עולם, שבשנה זו לא יהיו עוד עניים בעולם"... השיב לו הרב, כשהוא רווה נחת מתשובתו: "אכן פעלה תפילתך, שבשנה זו יהיה שפע ואושר יותר מכל שנה אחרת".

על מי יש לסמוך

לאחר נישואיו של הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל הוא לקח את כל המעות שנתנו לו בנישואין והלווה אותם לאנשים. כמו כן בכל פעם שהיה מונח אצלו מעות היה מלווה לאחרים. כאשר נשאל: "רבינו, מדוע אינך משאיר אצלך מעט מהמעות, כדי שישמשו אותך בעת הצורך?" השיב, כי לא חסר דבר, ואם הוא יכול לעשות עם זה חסד, מדוע לא? והסמיך על זה את הפסוק: "ולא תשים דמים (מעות) בביטך (דברים כב, ח)" – אם אתה יכול לעזור בזה לאחרים.

המילה "כי" רומזת על 30 ימי חודש אלול והמילה "תצא" רומזת במספר עצות כיצד ניתן לנצח את היצר הרע

תצא- ר"ת תפילין ציצית אבות (אות ברית ואות שבת).

ר"ת תפילה צדקה אור (אור התורה הקדושה).

ר"ת תענית צדקה אור (פיתוחי חותם).

בנוסף, המלה צדקה בגימ' עולה 199, רמז למה שאמרו חז"ל שמי שיש לו מאתיים זוז אינו נקרא עני

מנויים

לקבלת העלון חנם ב-email:
מיד' שבוע, שלח את כתובתך אל
PnineeEH@gmail.com

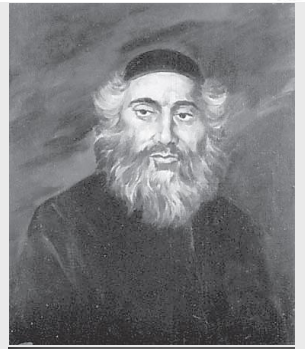
הקדשת העלון

נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זוג הגון,
תורה בתשובה וכו' – נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084
כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26א ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו חיים
פנחסי בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

האדמו"ר הרב שמחה בונים בונהרד זצ"ל מפשיסחא- נולד בשנת ה'תקכ"ז (1767) בוודז'סלאב שבפולין. מילדותו שקד על לימוד התורה, וניכר, בכישרונותיו המיוחדים. למד בישיבות שונות בהונגריה והתעמק בלימוד ש"ס ופוסקים. **התפרסם כעילוי, ונקרא הלמדן הגדול ביותר בפשיסחא**. בצעירותו עסק במסחר כסוכן בלייפציג של תמריל ברגסון וכן למד רוקחות היות ולא רצה לעשות את התורה קרדום לחפור בה. בהמשך בהשפעת המגיד מקוז'ניץ קיבל משרת פקידות בבית העשיר דוב ברגסון, והיה ממונה על סחר העצים והיערות. לאחר נישואיו התקרב לחסידות.

כאשר נודע לו, כי שורש נשמתו שייך ל'חוצה מלובלין' הגיע לצדיק ובהמשך נחשב לראש חבורת תלמידיו (ה'חוצה מלובלין' אמר לו שאם ישאר אצלו, ייתן לו רוח-הקודש מעולם האצילות!). בהמשך דבק בר' יעקב יצחק מפשיסחא (ה'יהודי הקדוש') ולמד עימו את סודות התורה בכל לילה. לאחר פטירת ה'יהודי הקדוש' בשנת ה'תקע"ד (1813) מילא את מקומו כאדמו"ר וייסד את חסידות פשיסחא. בתקופתו התרבו התלמידים בביהמ"ד בפשיסחא. לעת זקנותו איבד את מאור עיניו. **גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש**. קדוש ופרוש מכל הבלי העולם הזה. רבינו העיד על עצמו באחרית ימיו כי 22 שנה לא טעם טעם כבוד מהו. נפטר ב-י"ב אלול ה'תקפ"ז (1827). ציונו בפשיסחא. חי כ-60 שנים. לאחר פטירתו חלק מן החסידים הלכו אחר האדמו"ר ר' מנחם מנדל (ה'שרף מקוצק') וחלקם העדיפו את בנו, האדמו"ר ר' אברהם משה.

סבא (מצד אביו): ר' יהודה לייב. **סבא (מצד אמו):** ר' בצלאל הלוי מזולקובא (מח"ס 'בושם בצלאל'). **אביו:** ר' צבי הירש (שימש כמגיד מוודיסלב מחבר ספרי הדרושים 'ארץ צבי' ועשרה למאה'). **אמו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת רבקה (בת ר' משה אורברגר מבנדין). **מרביתיו:** ר' מרדכי בנט בניקלשבורג, ר' ירמיה ממטרסבורג (מטרסדורף), ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חוצה מלובלין'), ר' פישל מסטריקוב, ר' יעקב יצחק מפשיסחא (ה'יהודי הקדוש'). **מתלמידיו:** ר' מנחם מנדל הלפרין מורגנשטרן (האדמו"ר מקוצק), האדמו"ר ר' יצחק מאיר אלטר (בעל 'חידושי הרי"ם' ומייסד חסידות גור), האדמו"ר ר' מרדכי יוסף ליינר (מח"ס 'מי השילוח'), האדמו"ר ר' חנוך הניך הכהן לוי מאלכסנדר, האדמו"ר ר' יעקב אריה מרדזימין (מח"ס 'בכורי אביב' ו'דברי אביב'), האדמו"ר ר' ישראל יצחק קאליש מוורקא, האדמו"ר ר' שרגא פייבל דנציגר מגריצא, ר' זושא מפלאצק, ר' שמואל משינווא (מח"ס 'רמתיים צופים'), האדמו"ר ר' יחזקאל מקוזמיר, האדמו"ר ר' אברהם לנדא מטשכנוב, ר' חיים מאיר יחיאל שפירא ממוגילניצא (ה'שרף' ממוגילניצא), ר' אליעזר בר מגרובוביץ, ר' זושא משדליץ. **ילדיו:** האדמו"ר ר' אברהם משה, ביילא ליבא (נישאה לר' לוי יצחק דנציגר). **מספריו:** **יקול שמחה**- (נכתב ע"י תלמידו ר' אלכסנדר זושא מפלוצק) **יקול מבשר**- דברי תורתו **ירמתיים צופים**- (נכתב ע"י תלמידו ר' שמואל שינאווייר מנאשלוסק) **יחדות שמחה • מדרש שמחה • שמחת ישראל**- ממאמרו.

סיפר החסיד הישיש ר' משה בונים זצ"ל, שהרה"ק ר' בונם מפשיסחא קיבל לביל יום הכיפורים מכתב משליח של גנרל בצבא שהוא קורא לו להכין לו תרופה מסויימת, ולא רצה להכין לו ביום הקדוש את התרופה, ואמר לשליח שישב לגנרל ויאמר לו, שהוא הגנרל טעה בעצמו ושלח היום שני מכתבים, אחד היה מיועד לגנרל אחר או לקיסר ואחד היה מיועד למרגל, באחד היו כתובים סודות המלחמה, ובאחד- מהלכי המלחמה. בטעות במקום לשלוח את המכתב הנכון לגנרל, ואת המכתב השני למרגל, טעה והחליף אותם. **הגנרל, ששמע את דברי הרבי, קלט את טעותו הנוראית, ומכיוון שחשש מן העונש המר הצפוי לו, נטל על המקום את נשקו האישי וירה בעצמו למוות.**

כידוע, רבינו היה רוקח גדול ומומחה והכין תרופות עבור החולים, וגם הרבנית שלו הייתה אף היא מלומדת בדבר, וידעה אף היא להכין תרופות. סיפר החסיד הישיש ר' משה בונים זצ"ל, שפעם בערב יום הכיפורים חלה הפריץ של עיירה אחת ושלח עם שליחו לבקש ולרכוש תרופה מרבינו עבור מחלתו. טרם הגיע השליח לבית הרבי הלך הצדיק להתפלל תפילת מנחה. ובשעה שהגיע השליח, הרבנית שמעה את מבוקשו והביאה לו תרופה מיוחדת, אותה יטול הפריץ לרפואתו.

לקח השליח את התרופה ועזב את הבית בדרכו לבית הפריץ למסור לו את התרופה, שנרקחה מיוחד עבורו. לאחר שהעבירה את התרופה לשליח, **הבחינה הרבנית, שבטעות רקחה את התרופה לא במינון המתאים** (במקום לשים אחוז אחד סם, הכניסה בטעות תשעים ותשע אחוזים סם). על אתר תקפה אותה בהלה רבתי וחשבה לעצמה, מי יודע מה יעלה כעת בגורלה, אם ייוודע המעשה שעשתה בטעות ובשוגג. מיד פנתה בריצה אל בית המדרש לספר על המקרה הנורא לפני בעלה ובכתה לפניו על הגורל המר הצפוי לה.

רבינו שמע את דבריה והתבטא בלשון הקודש: **"מה יש, יהיה לנו נזק בעסקי הרפואה שלנו לפני הבאת הסם לפריץ"**. לא חלף זמן רב והשליח בא חזרה בדמעות שלישי ואמר, **שהקופסה שבה הייתה מונחת התרופה, נפלה מידי ונשברה וכל תכולת התרופה נשפכה, ואין לו לשלם שוב, ומפחד הוא ורועד ממשלחו הפריץ הגדול. הרבנית מיד נתנה לו את התרופה האמיתית והנכונה הראויה לו ללא תמורת תשלום כלשהו.** רק עתה הבינה למפרע דברי בעלה, ש'יהיה לנו נזק בעסקי הרפואות שלנו'. כלומר לפני שהספיק השליח להביא את הסם לפריץ, וכיצד ניצלה בחסדי ה' מטעותה הגורלית בהכנת התרופה.

מובא ב'רמתיים צופים': "כשהייתי פעם ראשונה לפני אדמו"ר הרה"ק מפשיסחא זי"ע סיפרתי שכואב לי הראש בעת התפילה מאחר והתאמצתי מאוד להתפלל בכוונה, ובלמוד לא כאב ראשי, ואמר לי: "מה לראש אצל התפילה העיקר היא עבודת הלב כמ"ש (תענית ב) 'ולעבדו בכל לבבכם', איזהו עבודה שהיא בלב, הווי אומר זו תפילה' ולא הזכיר הראש כלל, וז"ש (משלי כ"ד) 'ראמות לאוויל חכמה' היינו בראש, 'ובשער לא יפתח פיו', היינו הלב כמ"ש 'ותפתח ליבנו' עכ"ל. **ומכאן והלאה, לא כאב לי הראש כלל"**.

נו, קום בבקשה אדוני, ואני אקח לך את הצלחת למקום אחר בין שאר האורחים באולם", הפציר הבחור בחוצפתו ואף הגדיל לעשות, כשהרים במו ידיו את הצלחת, שהייתה ערוכה במנה הראשונה של הרב.

אין בושה כמו זו לרדת משולחן הכבוד לעיני האורחים הרבים ולחפש לך מקום צדדי בפינת האולם, מתאר הרב וולף. "אלא שמיד באותו הרגע נזכרתי במעשה, שאירע אצל מרן ההגאון רב חיים קניבסקי שליט"א.

יום אחד הגיע לבית הרב יהודי, אשר שנים רבות לא זכה לילדים ושאל את הרב, מה לעשות. השיב לו הרב כי העצה היחידה, שיכול הוא לתת לו, הוא שיחפש אדם שמבזים ומביישים אותו ברבים, ואם אותו אדם ישתוק ולא יגיב, יבקש הוא את ברכתו, ואז ישנה שעת רצון גדולה בשמיים, ובוודאי שיזכה בישועה.

לא חלפו מספר שבועות, והלה הגיע לחתונה. והנה ניגש אדם מהאורחים והחל לבזות אדם אחר, כאשר הנוכחים שומעים ורואים את כל מה שמתרחש. מיד קפץ אותו יהודי ממקומו והתחנן, שלא ישיב לו. "אנא, בשליחות הגאון הצדיק הרב קניבסקי, אל תענה לו, ובשמיים מתכפרים כל עוונותיך".

הלה אכן שמע את הדברים ולא הגיב לדברי השני. בהמשך ביקש מיועדנו ברכה, שיזכה לזרע של קיימא. ואכן, שנה לאחר מכן זכה אותו יהודי בבן זכר.

"רדתי בבושה אדירה משולחן הכבוד, והחלטתי לנצל את המעמד", מתאר הרב וולף ואומר, "ומלמלתי בליבי: 'רבונו של עולם, אתה יודע, כמה גדולה הבושה ורע הביזיון, אשר עובר אני ברגעים אלו, על כן, אם מצאתי חן בעיניך בוראי, אנא, יודע אתה, כי ישנה בחורה אחת בסמינר שלנו ששמה... אשר כבר שנים רבות לא מצאה את זיווגה.

כיום היא כבר בת שלושים ושש! אנא מלך מלכי המלכים, אני מוותר על כבודי ויורד בבושה, ומבקש ממך, שתשלח לה את זיווגה במהרה", סיימתי וירדתי.

לא חלפו ימים אחדים והנה הציעו לאותה בחורה מבוגרת בחור מבוגר אף הוא, ולאחר כמה פגישות הם החליטו להתארס. הבחור היה אף הוא מעוכב שידוך בן 41, והשניים זכו להינשא אחר שלושה חודשים והקימו משפחה לתפארת.

סיים הרב וולף ואמר: "תמיד שמעתי סיפורים על אנשים אחרים שנושעו בזכות בזיונות, אך הפעם הרגשתי זאת על בשרי ואף הבנתי, כמה גדול ומיוחד אדם שמקבל צער ובזיונות ושותק, אשר כל עוונותיו מתכפרים באותו רגע וברכותיו מתקבלות לפני צור שוכן מרומים".

להלן סיפור מופלא אותו סיפר ר' ליאור גלזר שליט"א, ויש בו כדי ללמדנו כי כאשר באים בזיונות על האדם, ידע, שבאותו הרגע יוכל להשיג ישועות מופלאות מעבר לגדר הטבע. ומעשה שהיה - כך היה:

היה זה לפני מספר שנים. בשעה טובה ומוצלחת, בחורה יראת ה' מסמינר 'וולף' בבני ברק זכתה להתארס עם בחור ישיבה צדיק וירא ה'. ממש ענבי הגפן בענבי הגפן.

הגיע יום החתונה. האולם היה ערוך ומוכן ברוב פאר והדר, התזמורת כבר הייתה מוכנה על הבמה, משפחות החתן והכלה הגיעו ראשונים למקום, כשהאורחים הרבים והחשובים נוהרים לאולם לקראת מעמד החופה הנשגב.

החופה נערכה בקדושה ובטהרה, במעמד מרגש ומרומם, כשמיד בסיומה נכנסו האורחים והתיישבו במקומם, כשהמנות הראשונות מוגשות לפנייהם בטוב טעם ודעת.

במזרח האולם נערך שולחן הכבוד, שולחן ארוך וססגוני המיועד לכבוד החתן ולכבוד הרבנים החשובים העתידיים להשתתף בחתונה. הרבנים החשובים, שהשתתפו בחופה הוזמנו לשבת בשולחן הכבוד.

ביניהם התבקש מנהל הסמינר של הכלה, הרב וולף שליט"א, אשר הינו תלמיד חכם וירא ה' המבוגר לימים, לשבת בשולחן ליד החתן. הרב כמובן ניאות לבקשת המשפחות והתיישב בשולחן הכבוד על מנת להשתתף בסעודת המצווה.

תוך דקות ספורות, היה האולם מלא מפה לאוזן באורחים הרבים שפקדו את האולם, ואף שולחן הכבוד היה מלא עד אפס מקום ברבנים רבים וחשובים ששובבו את החתן.

והנה, באמצע האירוע, כשהיו הכול עסוקים במנה הראשונה, הגיעו לאולם רבנים נוספים מהישיבה בה למד החתן. לפתע, קם אחד מבחורי הישיבה ממקומו, ורץ אל שולחן הכבוד, הישר אל מנהל הסמינר הרב וולף ואמר לו: "סלח לי אדוני, אבל עליך לפנות את המקום לרבנים החשובים שהגיעו מהישיבה, על מנת שיוכלו לשבת ליד החתן".

הבחור, שאולי התכוון לטובה, לא שם לב, שהוא מבקש בקשה חצופה ממנהל הסמינר לרדת משולחן הכבוד ולחפש מקום בין שאר שולחנות האורחים, שכבר היו מלאים מפה לפה.

"לא ידעתי את נפשי מרוב בושה", מתאר הרב וולף את המעמד המחפיר, "ואיני מאחל לאף אדם להרגיש את ההרגשה, שהרגשתי באותה העת".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין- גלאט"?
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל אזור בארץ. ההשגחה החל מזמן הספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א (הנייד באישור ועדה רוחנית) 0526329144

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
אביבה בת איירן ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי יזיז בן קלרה ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה
מישא אסתר בת דהרה ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל

הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
גאולה בת טובה ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
דב בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרחא ז"ל
לטיף בן פרחא ז"ל
דניאל רפאל בן חגית ז"ל
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה

ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברקו דב ז"ל
שרה בת נרקיס ע"ה
אביגדור בן גלז' ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל
מאיר בן נעמי ז"ל
זילפה בת רדה ע"ה
אביבה לוי ע"ה
כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אסתר בת בלה ע"ה
נעמי בת כחול ע"ה
מרים בת בלה ע"ה
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
יונה בן סעדה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל
רפאל בן אסתר ז"ל
שמעון בן שמחה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעמה ע"ה
שמעון בן חנה ז"ל
גורג'יה בת נעמה ע"ה

גליון באר הכחשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

שופטים

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת שופטים

א	לא תירא מהם - הבוטח בה' מביא על עצמו כל מיני ישועות וברכות
ג	היתקע שופר בעיר - תקיעת שופר בחודש אלול
ו	בהיותו קרוב - ימי קירבה ואהבה
ט	החכם עיניו בראשו - יקדים תשובתו בימי הרחמים והסליחות
יב	לכל אשר יקראוהו - קבלת התפילות בימים אלו
יד	שום תשים עליך מלך - דרך התשובה פתוחה לכל יהודי, מה מקום יש לייאוש

פרשת שופטים - אלול

ולא 'למייחלים לחסדו'. אלא, שאכן כוונת הכתוב לחלקם לשניים, א'. יראיו, ב'. מייחלים לחסדו, ואם היה אומר המייחלים לחסדו, היה מקום לומר, הנה עין ה' אל יראיו שהם המייחלים לחסדו, אך מי שאינו 'יראיו', אף אם מאמין בבוראו ומייחל אליו לא יזכה שיהיה עין ה' עליו, על כן אמר למייחלים, לומר שכמו שעין ה' אל יראיו, באותה מידה ממש עין ה' למייחלים לחסדו, בכל מצב שהם אף אם עדיין אינם נכללים בכלל 'יראיו', אם רק מאמין בה' אלוהיו באמונה פשוטה, זוכה שתהיה 'עין ה' פקוחה עליו לשמרו מכל משמר לטוב לו בזה ובבא, ובזה תסור כל דאגה מלבו, וישמח לבו בה' בכל זמן ועידן.

למדנו מכאן, שהראגה והפחד מרחיקין מהאדם את המגיעו, ולאידך האמונה והבטחון יקרבו ויביאו על האדם פקידת ישועה ורחמים, וע"י בטחונו בה' בעת הצרה - 'קרוב ישעו' לצאת מצרה לרווחה ומאפילה לאור גדול.

לא תירא מהם - הבוטח בה' מביא על עצמו כל מיני ישועות וברכות

בפרשתן (ב א), 'כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם', וכתב ה'רבינו יונה' (שערי תשובה שער ג, ל"ב) וז"ל. הוזהרנו בזה שאם יראה האדם כי צרה קרובה, תהיה ישועת ה' בלבבו ויבטח עליה, כענין שנאמר (תהלים פה י) 'אך קרוב ליראיו ישעו'... (עכ"ל). וכן מצינו במדרש (שוח"ט תהלים לא) כל הבוטח בשמי - אני מצילו.

וכן כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ה על נ"ך תהלים לא ב ד"ה מה רב), וז"ל. ודע עוד, דמידת הבטחון אינו תלוי בזכויות - שאפילו הוא אדם שאינו הגון, אלא שחיוזק בטחונו בה' - בה הבטחון מגן עליו, ומתחסד עמו השי"ת. ובזה מבואר הכתוב (תהלים לג יח) 'הנה עין ה' אל יראיו למייחלים לחסדו', דלכאורה צריך ביאור, שהיה לו לומר הנה עין ה' אל יראיו 'המייחלים לחסדו'

א. וידע כי לא לעולם תמוט רגלו, ובקרוב יצא למרחב. ושמעתי בשם חכם אחד להוכיח מלשון הכתוב שאמר דוד המלך (תהלים צד יח) 'אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני', וצריך ביאור מהו לשון 'אם אמרתי' היה לו לומר 'אם מטה רגלי', אלא ביאורו כי בוודאי אינו באמת כן, אין זה אלא אמרתי מטה רגלי, שאף אם נראה לאדם שמטה ידו ורגלו אין זה אלא דמיון בעלמא ולעולם לא ימוט...

עוד אמרו לבאר, כמשל לילד קטן העומד ומבכה על 'משחק שעשועים' לגו (לעגא) ששיבר לו חברו, לעומתו עומד בחור הגדול ממנו בכמה שנים (ישיבה קטנה) ומצחק ממנו, למה תבכה, וכי על שטויות כאלו יש מקום לבכות וליילל, באותו מעמד יבכה בחור זה על שטויותיו שלו - שה'משגיח' גער בו וכיו"ב, אשר הבחור הגדול ממנו ישחק 'שחוק גדול' וכי לזו צרה ייקרא, אף בחור זה יישבר לבו בקרבו כש'שידוך' יפול וירד מסדר היום... ועליו ישחק האברך בעל משפחה, נו 'שידוך עולה שידוך יורד' התדע דאגת 'שלום בית' מהי... 'גידול הבנים' מהו... הגדול ממנו יאמר, נו, וכי ידעת 'לשדך הבנים' מהו להשיא צאצאים מהו... וכך מנהגו של עולם ככל שעולה האדם בשנותיו ובמעמדו יזלזל ב'צרותיהם' של הקטנים מאתו... כיו"ב בא דוד המלך לומר לנו - ה' מה רבו צרי... הרבה מיני צרות עברתי בחיי, בבני חיי ומזוני, רודפים באו עלי להרגני נפש... מגלגול לגלגול עברתי, וזהו 'אם אמרתי מטה רגלי' - אם אני שעברתי כל כך הרבה בחיי אומר לך ש'מטה מטה רגלי' הרי זה באמת צרה צרורה ל"ע, אעפ"כ תדע שאין מציאות בעולם שמטה רגלו של אדם כי בכל עת ובכל זמן, משפל מצבו חסדך ה' יסעדני...

ב. רמז בה הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בפסוק בפרשתן (כ יט) 'כי האדם עץ השדה' - כי כאשר תטע גרעין פרי בתוך כלי זהב וכסף לא יצמח ממנו מאומה, ורק אם תטענו בעומק האדמה אז יצמחו ממנו אילנות ופירות לשם ולתפארת, על דרך זה נמי 'האדם עץ השדה', לא יתייאש אם נראה לו שהוא נתון במעבה האדמה, כי אדרבה דייקא ממצב זה יעלה ויפרח כגן רטוב, ויתעבד לאילנא רברבא שפירותיו מתוקים וצילו נאה...

הנה כתיב (תהלים עג כב) 'ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך', משל לאדון אחד שקנה לעצמו כלב נאמן ונתקשר בו בנר"ן, הכלב היה שומר עליו ועל ביתו בשכבו ובקומו בצאתו ובבואו. פעם אחת תקפו לבו של האדון (התקף לב) והבהילוהו לביה"ח, גם במצב קשה הלזה לא עזבו כלבו הנאמן ונתלווה אליו עד שערי בית החולים ואף נכנס עמו פנימה לחדרו, בהגיע תור האדון להיכנס לחדר הניתוחים נעלו הרופאים את דלתות החדר בפני הכלב, הלה שמסור

באר הפרשה - שופטים - אלול

יותר תוקף החשבות נחזין יותר להשריש בלבו כח האמונה, וע"י האמונה זוכה למידת הבטחון שהוא ענף מהאמונה. ועיקר הבטחון הוא בשעת הצרה כמבואר בזוה"ק (ח"ב כב.) ואף שלפי השגת שכל אנושי אין עוד שום מזור ותרופה לתחלואי נפשו, עכ"ז יאמין ויבטח בחסד עליון ובגדלות הבורא ב"ה שהוא לאין סוף ותכלית... ברוב רחמנותו יעזור גם לי השפל שבשפלים... והבוטחים בה' ובישועתו לא יבושו משברם, וכן דוד המלך ע"ה אמר (תהלים כה א) 'בך בטחתי אל אבושה', ובאמונה ובטחון הוא ממתין הכל ומהפך לרחמים רבים, עכ"ל.

ובך כתיב בפרשתן (יה"ג) 'תמים תהיה עם ה' אלוךך', וברש"י 'התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא

אכן, המשכיל יחזק אמונתו בה', כי אמונתו ותקוותו יחישו וימהרו את ישועתו.

ובך אמרו חז"ל (מנחות כט:) מאי דכתיב (ישעיה כו ד) 'בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים' - כל התולה בטחונו בהקב"ה הרי הוא לו מחסה בעולם הזה ובעולם הבא. וכן כתב הרבנו יונה' (בפירושו על משלי ג ו) עה"כ 'בכל דרכיך דעתו והוא יישר אורחותיך', וז"ל... 'והוא יישר אורחותיך' שזולת שבר הביטחון שהוא גדול בשמים, תצליח במעשה ההוא שאתה עושה.

וז"ל הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (וישלה ה) ...שבשמתבונן האדם עומק שפל מצבו... עיקר עצתו היא אמונה, להאמין בה'... שכל מה שמתגבר

היה לאדונו ולא סמך על שמירת הרופאים החל לנבוח ולזעוק בקולי קולות ולא נתן מנוח עד שבליט ברירה פתחו את השערים בפניו, נכנס הכלב ונעמד בנאמנותו סמוך לאדונו לשמרו מכל משמר - בפרט בעת הזאת כשהוא נתון בידי הרופאים לעשות בו ככל העולה על רוחם ה"י... והנה הוא רואה שהרופאים מרדימים את אדונו - ושתק, אך משראה את הרופא מוציא סכין שנונה ומחודדת ומתחיל לחתוך בבשר אדונו לא עצר הכלב עמוד והחל נובח וצורח עד לשמים - כיצד ייעשה כן לאדונו... אחי ורעי אהובי וידיד, זה האיש הצועק ונובח, בוכה ומתאנח בשעה שהקב"ה 'מטפל' בו במסירות ונאמנות אין בינו ואותו כלב ולא כלום, אינו אלא כ'בהמות הייתי עמך' - אבל האדם מבין שאדרבה, יחתכו הרופאים בבשר החי ולאחר כמה שעות יבריא האדם וטוב לו ולביתו כל הימים... אף הקב"ה אינו אלא מייטיב לאדם ולא חותך סתם באדם.

ג. כך אומרים משם הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע 'מי שחי באמונה ולבו בטוח באלוקיו, אז הקב"ה מושיעו באופן שלא יעלה על הדעת'.

וכבר ביארו על נוסח התפילה 'למלשינים אל תהי תקוה' ולאחר מכן מבקשים 'תעקר ותשבר ותמגר', ומדוע אין מתחילים מיד עם תוקף הבקשה 'את כל המלשינים תעקר ותשבר', אלא כי אכן זהו עיקר תוקף עונשם של המלשינים - שיאבדו את תקוותם בה', ובזה ממילא יהיה 'תעקר ותשבר', כי המאבד את תקוותו בה' אבד סברו ובטל סיכויו. ד. טעם לשבח נתן הרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק פר' שופטים) מדוע נכתבה האות ת' בתיבת 'תמים' תי"ו רבתי, לרמז, כי יש בתוכה מקום לכל הרוצה להיכנס בכלל התמימים ובצל כנפיה יחסיון (לבד מבעל גאוה - שמחזיק עצמו גדול יותר מהתי"ו), ולא די בהבטה בעלמא אלא יכנס בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו תחת צילא דמהימנותא, להאמין בכל המתרחש עמו שהוא בהשגחה פרטית מעם הבורא יתברך שמו.

עוד רמז בה 'בעל הטורים', וז"ל, תי"ו גדולה - שאם תלך בתמימות כאילו קיימת (את התורה) מאל"ף עד תי"ו. ובכלל התמימות להלך אחר רצון הבורא בתום ובבטח מבלי לחשוב חשבונות רבים - מה וכיצד יעלה בגורלי אם אעשה כן וכך - כפי רצון הבורא מעמו, ואף אם לא יגלה לבסוף כי היה ריווח בדבר יאמין כי כן הוא. ידוע דבר המעשה שסיפר הרה"ק מרוזין זי"ע על 'איש חסיד' מורם מעם שלפרנסתו עסק במסחר אבל כלל גדול היה לו שלא לעסוק במסחר קודם התפילה - על אף שפעמים ארכו לו התפילה והכנותיה זמן רב. פעם אחת 'נתקע' הסוחר עם כמות גדולה של סחורה (פרוה למעילים) שלא הצליח למוכרה עד שעזרו הקב"ה ובא שליחו של השר לקנות ממנו את כל הסחורה עבור חיל השר... אלא שהסוחר עמד אז בהכנותיו לפני התפילה, ומכיוון שהבין שהגוי לא ישיג ולא יבין את תירוצו שהוא עדיין לפני התפילה, על כן החליט להעלות את מחיר הסחורה פי כמה וכמה - וכך קיווה שהגוי יעזבו לנפשו אך ללא הועיל, ושוב העלה ושוב לא הועיל... עד שאמר לו הגוי הנני רואה שאינך רוצה למכור ועזבו לאנחות... וסיים הרה"ק מרוזין, וודאי שותקים אתם כי חשקה נפשכם לשמוע מה עלה בסופו, מה רווח היה לו מתוך מסירות נפשו, האמת אגיד, כי זהו עיקר המעשה - מסירות נפשו, ואם ליהודי לא היה כל

ואבן, הדבר בדוק ומנוסה, כי ההולך בתמימות מבלי לחשב 'חשבונות רבים' על כל צעד ושעל חיו שלווים ושקטים על מי מנוחות. כי יודע הוא אל נכון שכל דאגותיו יתירות הם, שהרי הוא וכל מצבו ומעמדו נתונים ב'ידי' הקב"ה, ומה תועיל לו הדאגה, אז ימלא שחוק פיו ולבו רינה, והאמונה יחד עם השמחה יריקו עליו שפע רב מכל העולמות.

כתב 'רבינו בחיי' (ד"ה כי תועבת) בביאורו של פסוק 'תמים תהיה עם ה' אלוך', שבא לומר לאדם כשתהיה תמים, אזי תהיה עם ה' אלוך, כדוגמת הנאמר במשה רבינו ויהי שם עם ה' (שמות לד כח). וכאשר יזכה להיות עם ה' אזי יאיר עליו אור העליון כמו שנאמר (דניאל ב כב) 'ונהורא עימיה שרא'. ולמדך הכתוב הזה על מעלת מידת התמימות ועל גודל שכרה. וכן אמר דוד המלך (תהלים מא יג) ואני בתומי - ע"י שאתהלך בתמימות, תמכת בי ותציבני לפניך לעולם - שעל ידי התמימות עומד האדם כביכול לפניו קוב"ה לעולם.

היתקע שופר בעיר - תקיעת שופר בחודש אלול

כתב ה'שור' (תקפ"א), תניא ב'פרקי רבי אליעזר', בראש חודש אלול אמר הקב"ה למשה 'עלה אלי ההרה' (לעיל י א) שאז עלה לקבל לוחות אחרונות והעבירו שופר במחנה 'משה עלה להר' - שלא יטעו עוד אחר עבודה זרה, והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר (תהלים מז ו) 'עלה אלוקים בתרועה'. לכן התקינו חכמינו ז"ל שיחיו תוקעין בראש חודש אלול בכל שנה ושנה וכל החודש, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר (עמוס ג ו) 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו' וכדי

תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו". פסוק זה הוא יסוד ואבן שתיה לאורחות חיו של כל איש מישראל, שיחיה באמונה פשוטה בלא שום חקירות ודרישות, וכן אמרו חז"ל (מכות כד). 'בא חבקוק והעמידן על אחת שנא' (חבקוק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה', ולכן כפל רש"י הקדוש תיבת 'תמימות' - כי זה כל האדם.

הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ויקרא ג ט) מבאר את דברי רש"י, שבא למנוע את האדם מדאגותו בחקירות ועצות על דאגת מחר, כי תמימות זו מהותה שיגביה עצמו למעלה מכל מיני עצות שמיעצים בני האדם כביכול לבורא עולם - שיעשה עמהם כך וכך - משם יביא לו הפרנסה ומשם יביא לו רפואה וכו', במקום פלוני ירוויח במסחר פלוני ובמקום הלז יתרבו נכסיו 'פי שנים' וכיו"ב הרבה, ואל יחקור יומם ולילה לדעת מה יהא בסופו ומה יעלה בגורלו, אלא דאגה בלב איש ישיחנה - יסיח דעתו ממנה (עי' סוטה מב:), וברוך ה' יום יום. משל לתינוק שאביו מאכילו ומשקהו - כלום ידאג על יום מחר הלא בטוח הוא אשר רחמי אב על בנו, וכמו שמפרנסו היום בן בוודאי גם למחר, ומשלך כל יחבו על אביו מבלי לחשוב מאומה, על אחת כמה וכמה (על) אבינו מלכנו אב הרחמן, הזן ומפרנס את כל העולם כולו בטובו, צריך שיהיה האדם בעיני עצמו כילד קטן לפניו, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קלא ב) 'אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו' וגו'. וכערך שמהלך עמו בתמימות ומצפה לו אינו חוקר מאומה, ומשלך על ה' יחבו, בן הוא באמת 'יבלבלהו'.

עסק ורצון לדעת מה יעלה בסופו, מדוע אתכם כן מעניין מה עלה בסופו, תמימותו של אותו יהודי היא תמימות הנרצית מכל בר ישראל מבלי רצון לדעת מה ירוויח ומה יהא בסופו.

ה. כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שם עולם, שער שמירת השבת פ"ג בהגה"ה) וז"ל, 'וכיון שדעת האדם מעוטה כל כך, אין לנו לחקור אחר הנהגתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וצריך האדם להתהלך עמו בתמימות ולהאמין שכל מה שהוא עושה, הוא הכל לטובה, כי מפי עליון לא תצא הרעות, ואז בוודאי יזכה לראות בסוף באלו הדברים גופא שהיא הכל רב טוב וחסד, כמו שמובא בגמרא (ברכות ס:) במעשה דרבי עקיבא, עכ"ל

ו. כה הביא בספר 'שיח זקנים' (ח"א עמ' ע) בשם הרה"ק מסקווירא זי"ע שתמיד דרכו של רש"י לקצר וכאן האריך-לרמז ולהדגיש ביותר על התמימות.

ז. ולא יהא כאותם השומעים דברי מוסר, ו'מבינים' כי לפלוני נתכוון הרב או לשכנו הקרוב, אבל לא אליו הדברים אמורים כלל, כי מה לו ולתיקון המעשים... סיפר אחד מגדולי דורנו, שנכנס אליו אברך ותינה בפניו שזה כעשר שנים ששלום ביתו אינו כתיקונו, החל הגדול להסביר לו שצריך לוותר... נענה האברך, אכן, כדברי הרב, במשך כל

באר הפרשה - שופטים - אלול

לערבב השטן. וכן נוהגין באשכנז לתקוע בכל בוקר וערב אחר התפלה (ע"י בב"י). וכן כתב הרמ"א (תקפ"א א) מראש חודש ואילך מתחילין לתקוע אחר תפילת שחרית. ושעם התקיעה מתחילת חודש אלול, לעורר אותנו - לטובתינו, וכמו שכתב הרמב"ם (הל' תשובה ג ד) אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורר ימים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם¹, ומוטב שנתעורר כבר מעתה ולא נמתין

השנים הנני מטיף לבני ביתי שצריך לוותר... אך לא הועיל לי במאומה... חזר הרב לומר לו צריך לוותר... השיב האברך ואמר, אולי אכן כדאי שאביא הנה את בני ביתי שהם בעצמם ישמעו מפורש מפי הרב שצריך לוותר... כי כך הוא דרכם של בריות, לדרוש איש מרעהו שיוותר, אך לו חכמו ישכילו, יעשה כל אחד חשבון הנפש לעצמו - ויתחיל לוותר במקום שידרוש מרעהו שיוותר לו, ואז ישרור השלום.

שוב הוה מעשה באברך שלא שרר ה'שלום' בביתו, וגונבה השמועה לאזני 'ראש הישיבה' שלו, עוד שמע רה"י שעדיף שידבר עמו לפני כל נדרי כי רק אז יתכן שהדברים ישפיעו עליו, ואכן, לפני כל נדרי קרא לו רה"י ואמר לו בזה הלשון 'אינו מתאים לאברך חשוב כמון'... ויהי ממחרת נכנס האברך לביהמ"ד והמתיק סוד עם ידידיו, האם שמעת את דברי רה"י שהטריח עצמו בליל כל נדרי - זמן המקודש בשנה - לגלות דעתו בפניי אודות חשיבותי... ח. הגאון רבי שבתי פרענקל זצ"ל (שזכה להעביר את היד החזקה לרמב"ם) היה אומר, שבידו נמצא 'יד החזקה' כתוב בכתב יד קדשו של 'הרמב"ם', ונמצא כתוב שם (בהלכות תשובה פ"ג ה"ד) 'אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורר ימים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם', (בפסוק כתוב 'עורר' רק פעם אחת) ואפשר לומר שהרמב"ם בקדשו רצה לעוררנו שנתעורר מקול השופר ולא נהיה בבחינת 'וישן ויחלום שנית' אלא נתעורר בכל כוחנו לעבודת השי"ת, ואף לאחר שנתעורר נחזור תמיד שוב להתעורר.

כמילתא דבדיחותא מספרים, שאחד ביקש מחברו שיעירנו למחר להשכמת הבוקר, הלה הגיע בשעה היעודה וניסה להעירו, אך הוא ישן בתרדמה עמוקה, ואף לאחר שדחפו ואף שפך עליו מים לא התעורר כלל, בלית ברירה התיימש הראשון והלך לדרכו. לאחר כמה שעות פגש בחברו אשר שאלו בתרעומת, מדוע לא העיר אותו כמו שסיכמו בערב, השיב הלה בהצטדקות, שהוא קיים את הבטחתו, ואף שפך מים עליו וניסה עוד שאר תחבולות כדי להקיצו, אך הוא לא התעורר, נענה חברו ואמר 'אכן, זכור הנני בחלומי היאך שמאן דהו שופך עלי מים באמצע השינה...! ולענייננו אפשר ללמוד, ששייך לפעמים להתעורר בתוך החלום, וזה בא הרמב"ם להדגיש, שעל האדם להתעורר בפועל ממש, ולדעת שהכל עומד כרגע על כף המאזנים, ובקל יכול להטות הכף לזכות אם יתעשת ויחזור בתשובה על ידי קול השופר.

כ"ק מרן האדמו"ר מדז'מיגראד זי"ע כותב בהקדמה לספרו 'אריה שאג' שבעת בריחתו (יחד עם עוד כמה יהודים) מצבאות הרשעים בימי מלחמת העולם השנייה נכנסו לתוככי היער, והנה למולם אריה גדול, וינוסו מפניו כל עוד רוחם בנפשם, אך לפליאתם ראו שבצידי הדרכים יושבים כמה אנשים שאננים, אוכלים ושותים, ועושים כל צרכם, כאילו שאין הסכנה עוברת לצידם, ומה מאד תמהו על כך, לאחר שהארי עבר שאלנו אותם היאך לא נתייראתם מהאריה הגדול שעבר לצידכם ושאג בקולו, אך לא ענו לנו האנשים, ונתברר לנו שהם 'חרשים' ולכן גם לא שמעו את קול הארי ולא ידעו לנוס מפניו, ועלינו לראות שלא להיות כאותם ה'חרשים', כי בימים אלו אריה שאג מי לא ירא, ורק ה'חרש' לא ירא, כי לא שמע ולא השמיע לאזניו (ער האט נישט 'דערהערט') את שאגת הארי.

מעשה שהיה לפני כארבעים שנה, בשני בחורים שיצאו לטייל בשדות ויערות בדרומה של ארץ ישראל, תוך כדי הטיול אבדו את דרכם, וכבר פנה יום ולא ידעו אנה יפנו בחשיכה המוחלטת שהשתררה עליהם, עודם תוהים אינה ה' לידם ומצאו שהם עומדים בסמיכות לפסי רכבת, והחליטו להלך רק בסמיכות אל הפסים וכך קיוו להגיע בעזה שי"ת למקום מבטחים בדרכה של הרכבת...

עודם מהלכים ותגבר עייפותם עד מאד, מה עשו, נחו שניהם על הארץ, זה נתיישב על שק עפר שמצא על הארץ וזה נתיישב על הפסים עצמם, לא ארכו הרגעים והשניים נרדמו ושקעו בשינה עמוקה... אך, אוי, שוד ושבר, כי באותו זמן נסעה על פסים הללו - במרחק רב, רכבת ארוכה טעונה משא של חמרי בניה כבדים, לאחר זמן משהתקרבה קצת אל מקום ישיבת הבחורים הבחין מנהיגה מרחוק כי יושב לו בחור על הפסים וחולם חלומות נעימים באמצע שנתו, מיד החל מצפצף בכל כוחו, טו... טו... טו... בידעו, שגם אם יעצור ויעמיד רכבת גדולה וכבדה כמותה מנסיעתה במהירות גדולה כל כך לא יצליח להעמידה... וההמשך ברור שהישן הלז ימצא את עצמו

עד ראש השנה כי 'הזמן קצר והמלאכה מרובה', והחכם שעיניו בראשו ישוב אל ה' וירחמנו כי הוא טוב וסלח^ט.

בגן עדן העליון... וכן הווה, כי הבחור לא שמע את קול הצפצוף – הגם שהצפצוף בקע ועלה בקול רעש גדול עד שהעיר את כל יושבי העיר הסמוכה משינתם, אך שנתו של זה גברה על הכל ולדאבון לב אירע הגרוע מכל... עתה הבה ונתבונן, מה רצה המצפצף מאותו בחור, וכי הוצרך לזה שהבחור יקום ויברח משם כל עוד נשמתו באפו למרחקים מרחקים, לא ולא... וכי מרחק פרסה אחת רצו להרחיקו, לא ולא... לא הוצרכנו אלא להרחיקו ס"מ אחד ותו לא מידי, אבל משלא זו ס"מ זה אירע לו הגרוע מכל. כיו"ב אפשר להמשיל לקול השופר הבוקע ועולה, וכי הוא בא לומר לנו לעשות שינויים אדירים – למעלה מכוחנו, לא ולא... אבל זאת הוא הוא מכריז, עורו ישנים משינתכם, זוזו כל אחד ואחד ממקומו לכה"פ תזוזה אחת (איין רוק)...

זאת ועוד, יתכן שאותו הבחור התעורר מקול הצפצוף אבל שב לשנתו באמרו, אוי, אין בכוחי לקום עכשיו, עוד רגע ואקום משנתי, ראה נא מה אירע לו ב'רגע' זה, אף אנו, בל ימצא מי שמתעורר שישוב לשנתו, אלא אין ועתה אלא לשון תשובה, זוז ממקומך 1 ס"מ, אבל בזה הרגע...

על כל כגון דא אפשר להסמיק את דבריו של הגר"ש פינקוס זצ"ל בבארו הפסוק (משלי כו יד) 'הדלת תסוב על צירה ועצל על מיטתו', ומה שייכות יש בין הדלת המסתובבת על צירה לעצל השוכב על מיטתו נים ותיר. אמר הגר"ש בדרך משל, דהנה בישיבה שלומדים בה אלף בחורים, הרי פותחים את דלת ביהמ"ד לפי החשבון יותר מעשרת אלפים פעמים ביום [שהרי יש שלשה סדרים ביום, ושלש פעמים מתפללים וצריך ליטול ידיים תחילה, ולפעמים צריך לצאת מחמת שאר סיבות], ובאם נחשוב החשבון כמה מטר (מעטער) מהלכת דלת זו ביום אחד נגיע לסכום של מרחק אדיר, ולפי זה כבר הייתה הדלת צריכה להגיע למרחק מרחקים, ולמעשה, לא זזה הדלת ממקומה אפילו לא בס"מ (סענטימעטער) בודד, והטעם לזה – מפני שהדלת תיסוב על צירה – שהיא מחוברת בראשה ובתחתיתה בצירים, ולכן הרי היא שבה כל פעם למקומה, ואינה מתנתקת לעולמים. וכך הם פני הדברים אצל העצל, שהוא מחובר למיטתו מלעילא ומלתתא, בקשר בל ינתק, ולכן אינו יכול לקום בעתו. וכך הם גם פני הדברים בשאר ענייניו של אדם, שהוא קשור להבלי העולם ולהרגליו שאינם טובים ולכן ישאר על עמדו... לזה תבוא תקיעת השופר בימים אלו להורות לנו לזוז ממקומנו – כל חד וחד בדיליה, ואכן אם אך יתחיל וינתק עצמו ממקומו, ויתחיל לזוז קמעא קמעא מהמקום שאסרו יצרו (כבבית האסורים) יעלה ויבוא עם הזמן למעלה למעלה.

ט. המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לעוויןשטיין זצ"ל היה ממשיך ואומר, באחת מהמדינות היה איסור חמור על פי חוקי המדינה להשליך פסולת מהבית לחצר, כי דבר זה היה ממעט מנוי העיר, ומפעם לפעם הייתה המלכות שולחת ממונה מטעמם לפקח ולקנוס את כל מי שאין חצרו נקיה, וכך היה המנהג ב'רחוב היהודים' בכל אימת שבא ה'ממונה' היה נעמד יהודי בפתח הרחוב וצועק בכל כוחו אידאלאך, וכך ידעו כולם למהר לנקות את החצרות מכל לכלוך וזוהמא קודם שיקנסם הממונה על כך, ולזה ממש נדמה קול השופר המנסר בחלל וצועק 'אידאלאך' – עם בני ישראל, עורו נא והתעוררו נא מבעוד מועד, לכו ונשובה אל ה', טהרו עצמכם וקירבו אל ה'.

לשבר את האוזן אמרו המושלים להמשיל, מהמכונות הנהוגים כהיום להדליק המזגנים (עראנדיישען) בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, וכך היא הדרך, כאשר מכניסים מטבע יעבוד המזגן במשך שעה, בהתקרב גמר השעה מתחילה המכונה לצפצף כדי להודיע שבעוד שתי דקות יפסיק המזגן לעבוד, והרוצה שהוא ימשיך לקרר את החדר עליו להכניס מטבע נוסף לתוכה. והכי נמי לענייננו, מיד בתחילת חודש אלול – בהתקרב גמר השנה מתחילים לתקוע בשופר, כאותו צפצוף המזכיר לאדם שבתוך זמן קצר תסתיים השנה, ועלינו להתעורר ולמלא את ימים אלו בתורה תפילה, תשובה ומעש"ט, כדי שתפעל המכונה לאורך ימים, ולא תכבה באמצע השנה לזמן זמנים טובא, ויושפע שפע לרוב במשך כל השנה.

ועוד זאת יש במכונה הנזכרת, שבשעה שהמזגן פועל עדיין אפשר להכניס גם חלק מהסכום כדי שלא תיפסק פעולתו, משא"כ משפסק לגמרי יש להכניס מחדש את כל הסכום הנדרש כדי שיחזור לקדמותו, והכי נמי יש ללמוד לימים אלו, שכל דבר קטן מצטרף לחשבון גדול בחודש זה...

המשיל 'המגיד מדובנא' לבעל חנות אשר הרוויח בכל יום הון רב, ומדי יום ביומו בעת נעילת החנות היה שולח נער עם כספו אשר הרוויח להפקידו בבאנק (בנק), ויהי כראות 'גנב העיר' שנער זה עובר ברחובה של עיר בכל יום

באר הפרשה - שופטים - אלול

בהיותו קרוב - ימי קירבה ואהבה
איתא במדרש (ילקוט הושע יד) שובה ישראל עד ה'
אלקין - עד שהוא ברחמים, ומבאר הרה"ק
החת"ס זי"ע (דרשות, דרוש לפר' נצבים תקצ"ה) דר"ל שישבו
בימי אלול - טרם יבואו ימי הדין'.

כתב הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע (פנים יפות אחרי ד"ה ביד)
שהנה חז"ל (ר"ה יח.) דרשו על הכתוב (ישעיה נה
ו) 'דרשו ה' בהמצאו' אלו עשרת ימים בין ראש השנה
ליום הכיפורים, אך יש זמן נעלה יותר, והוא חודש
אלול - שעליו רמז הכתוב 'קראוהו בהיותו קרוב' י,

בשעה קבועה עם צרור הכסף הגדול, שם עיניו להשיב את הכסף אליו, אך לא היה יכול לשדדו מהנער כיון שבאותה שעה שהילך עם הממון בידו היה רחוב העיר מלא באנשים, והיאך יגנבוהו לעיני כל הקהל, אמנם 'גנב העיר' אינו מתיימש, וחישב עד שמצא תחבולות היאך יבוא כל הכסף אל ידיו, וממחשבה למעשה, ברחוב ההוא היה יושב חייט מומחה התופר בגדי שרד לשרים ורוזנים, באחד הימים נכנס הגנב אל החייט ואמר לו, הנני שלוחו של פלוני מעשירי העיירה, אשר שלחני להזמין בעבורו חליפה ברוב פאר והדר כראוי לעשיר שכמותו, אמר החייט, אכן אצלי הוא המקום הנכון לכך, אך יואיל כבוד העשיר לבוא הנה שאוכל למדוד את מידת החליפה, אמר לו ה'שליח', אדוני עסוק עד מאד ואין עיתותיו בידו לבוא הנה, לכך ביקש ממני, שאחפש ברחוב העיר אדם השווה למידות גופו ועליו נמדוד את החליפה, וכך יצאו שניהם להמתין ברחובה של עיר לאדם התואם במידותיו לעשיר...

ויהי כאשר עבר נער זה והממון בידי, אמר הגנב לחייט מידות נער זה מתאימות למידות אדוני, קרא החייט לנער ואמר לו, האם תוכל לגמול עמי חסד ולמדוד חליפה זו, והנער הסכים, נכנס לחנותו של החייט ופשט את חליפתו שלו ואף הוריד מידו את אמתחת המעות בכדי למדוד את החליפה החדשה, באותו רגע תפס הגנב את אמתחת המעות וברח עמה, הנער שרצה לרדוף אחריו, נעצר על ידי החייט שתפסו בשתי ידיו בזעקו, אין אתה יוצא מכאן כשהנך לבוש בחליפה שלי... וכך עלה בידו של הגנב להוציא ממנו את כל המעות. ואמר המגיד מדובנא שלכך אנו דומים, שבחודש אלול יש בידינו 'אמתחת מעות' פי כמה וכמה מאשר אנו משערים, ובכוחנו לפעול לעצמנו כתיבה וחתימה טובה לשנה הבאה עלינו לטובה, לשוב ולהתקרב אל השי"ת, לעלות ולהתעלות ברוחניות ובגשמיות אי לכך בא היצר, זה 'הגנב הגדול', מלביש עלינו 'חליפותיו', לא רק על גופנו, כי אם ובעיקר על מוחנו וליבנו, כל אחד כפי מידותיו ושטיותיו, וכך מסיח הוא את דעתנו ומאבד אוצר יקר זה מיידינו, עד שכאשר נפקח עינינו לראות את 'הגניבה' יזעק הוא לעברנו, אין בידך לברוח, כיון שהנך לבוש בחליפה שלי... והנה זאת ברור ומוסכם שבאם היה אחד מגיע אל אותו נער וזועק לו, היזהר והישמר מפני אותו נוכל שכל מאוויו הם לשדוד את מעותיך, ודאי שהיה הנער משליך את החליפה מעליו ושומר על צרור הכסף כעל בבת עינו, ולדידך, זהו קול השופר שתוקעים בחודש אלול לעורר אותנו ולצעוק אלינו בקול גדול, עורר ישנים משנתכם, היזהרו והישמרו ממעללי היצר הרע הבוהר בכם ורוצה לגנוב מידכם את כל החודש הנעלה הזה, ואת כל השנה הבאה לטובה התלויה בחודש זה, השליכו מעמכם את כל הטרדות והתחזקו בעבודת הבורא יתעלה.

י. סיפר הרה"ק מקאברין זי"ע שפעם נסע הרה"ק מלעכוויטש בימי אלול ובדרך נכנס לקרעטשמע בכדי שינוח הסוס והיו שם ערלים יושבים ומשוחחים 'ושמע אחד אומר לחברו מי שאינו עמל כדבעי למיהוי בחודש הזה לא יהיה לו מה לאכול כל השנה, מיד קרא לאנשיו ואמר להם שמעו מה שזה אומר' (הובא בתורת אבות אלול).

יא. שמעו נא למעשה השגור בפי הגה"צ רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א גאב"ד ירושלים, שבימי ילדותו היה דר בעיירה הסמוכה לפרעשבורג (במרחק 4 ק"מ) בימי ה'מלחמה' כשנכנסו הרשעים (הגרמנים) ימ"ש לעיירתם לא ידע 'ראש הקהל' דשם מה עליו לעשות, מתוך חסרון ידיעה האם הרשעים פניהם לשלום או להיפך - כי באותם הימים לא הייתה כלל 'תקשורת' בין עיר לעיר, ולא ידעו בני עיר הקטנה מה נעשה בעיר הגדולה. מיהר ראש הקהל לשלוח את הנער 'טוביה' שיחיש פעמיו לעבר העיר הגדולה פרעשבורג ושאל את פי ראש הקהל דשם מה עליו לעשות בזו השעה, משהגיע אמר לו ראש הקהל שישב למשלחיו כי המצב בכי רע ולרחמים מרובים הם זקוקים, והוסיף לומר לו הנה מלך אנגליה (ענגלאנד) עתיד לשלוח הנה רכבת בת 1000 מקומות להציל על ידה את ילדי בני ישראל, ואף שלא אדע את מי להעדיף על פני מי, מ"מ משבאת הנה ומצאת חן בעיני אעניק לך כרטיס (טיקט) לנסיעה באותה רכבת, הנער מיהר לעירו מסר את השליחות לראש הקהל, משם מיהר לבית אביו ואמו שארזו במהרה את מטלטליו ונפרדו ממנו בלב כבד ובוכה (אז ציוותה אותו אמו - זכור תמיד בכל אשר תפנה כי יהודי אתה), ואכן, בעזהשי"ת מצא

ומהות ה'קירבה' גדולה יותר ממהות 'המצאו' ב'.
ששורשו הוא כמ"ש האר"י שהם ימי ריעות וימי רצון
שחודש הזה מכפר על כל השנה (ומבאר בזה בדרך רמז
בדברי חז"ל (כתובות נו.) 'נותנים' לכתולה' שנים עשר חודש', שהרי
מזל אלול בתולה, ונותנים לו לאדם שבחודש ייחשב כמי שתיקן את
עוד כתב ה'פנים יפות' (אחרי ד"ה ביד עתי) וז"ל. 'ולי מה
יקרו רעיד קל' (תהילים קלט יז) - דקאי על ימי אלול,

את עצמו כעבור זמן קצר באנגליה יחד עם אלף ילדים ניצולי מלחמה...

כעבור כמה שבועות נכנס רצון בלב המלך לחזות במו עיניו את מעשה ההצלה שנעשה על ידו - לראות 1000 ילדים הניצולים בזכותו, ושלח לומר כי הוא עתיד לבקרו ביום פלוני.

בהגיע היום המיועד העמידו את כל הילדים ברחבת העיר בשני שורות, המלך הופיע ברוב הדרו ובהתרגשות גדולה עבר במרכבתו בין שני השורות, לפתע קפץ אחד הילדים - שהיה בעל רוח ונפש, לתוככי המרכבה ברצותו לדבר עם המלך, מיד עטו עליו שומרי המלך ומשרתיו ורצו לסלקו ולהשליכו מעל המרכבה, אך המלך שראה כל זאת רצה לשמוע מה יש בפי הנער, וציווה על משרתיו להניח לו. פתח הילד בדברי שיר ושבחה על טובו של המלך שהשכיל לפעול פעולת טוב כזאת להציל נפשות רבות כל כך, אבל, הוסיף הילד - כאב לבי על שאין חסדו של המלך יכול להיות חסד וטוב בשלימות, שהרי לא מצאה נפשי מנוח כל עוד שהנני דואג וחרד יומם ולילה לגורל הורי ובני משפחתי... כאשר אינני יודע מה נעשה עמם בזה הרגע... שאל המלך את הילד למקום מגורי אביו ואמו ופטרו לשלום, ואכן, תוך שבועיים באו הנה אביו ואמו וכל משפחתו, ע"כ המעשה.

מוסיף הגאב"ד דבר נפלא ונורא. הבה נחשב, כיצד היה נראה 'מעשה' זה כשהמלך שוהה בארמונו הגדול, וכי היה ביד הנער להתקרב אל המלך מה גם לדבר עמו, והרי ממרחק מרחקים כבר עומדים שומרי המלך להרחיק כל מי שאינו 'קרוי' אל המלך... כיצד אכן היה בידי הנער לבוא אל המלך ולהתחנן לפניו - כי אז היה בהמצאו... מלך בשדה... בהמצאו, ואז יש אפילו בידי הקטן לגשת אליו ולפעול דברים למעלה מדרך טבעו של עולם.

עוד יש ללמוד מכאן, עוז ותעצומות של הנער, שהרי 999 מהנערים שהיו שם לא עשו כמותו ולא העיזו לבקש על בני משפחתם, ואילו נער זה לא איבד את שעת הכושר, ראו נא מה השיג בזכות זה... אף אנו אם נשכיל עשות כמוהו, וכאשר אנו עומדים עתה קרובים אל המלך בהיות קרוב לא נפסיד שעת הכושר הלז ונפעל גדולות ונצורות לטוב לנו.

וכבר המשיל כן הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לאלו הימים. לעיר שפרצה בה מגיפה רעה ל"ע שרבים נחלו במחלה אשר הביאתם עד שערי מוות ל"ע, ויהי אחד מבני העיר שלקה באותה מחלה ל"ע נחפז מאד לצאת למסע אל חוצות העיר לתור אחרי רופא מומחה שירפאו מן החולי ויצילו מידי מיתה. וישאלו אחד מידידיו בתמיהה, מדוע תברח מן העיר. ויענהו, פונה אנכי לדרוש ברופאים אחרי שגברה סכנה לחיי. השיבו הידיד, הבט נא וראה, רבים מבני העיר חולים ומוטלים במיטותיהם ועולם כמנהגו נוהג ולמה לך להיחפז יותר מהם ולתור אחרי הרופאים. ויענהו החולה בתמהון לבב - שמא נשתבשה דעתך - מה לי להביט על שאר בני העיר השוכבים על ערש דווי. הלא חיי מונחים לפני על כף המאזניים - 'אם אין אני לי מי לי' - רק אני את נפשי אציל.

כדבר זה - אומר ה'חפץ חיים', בימים הללו הכל מתעוררים לתשובה, וגדולי ומנהיגי ישראל והמוכיחים בעם מלמדים את בני ישראל שאלו ימים נוראים בהם על כל אחד ואחד לנצל כל רגע בתשובה והתקרבות לפני הבורא. והנה אם יבוא אחד ויאמר, מה לי לרדוף אחר התשובה, ראה כמה אנשים מהלכים ברחובה של עיר שאננים... אף אתה אמור לו, מה לך כי תביט על אחרים בשעה שחיים ומוות מונחים על כף מאזני המשפט, ועל ידי התנהגותו של אדם באלו הימים הריהו מטה את דינו לטוב ולמוטב...

יב. בשם הגה"ק ה'חפץ חיים' אמרו, מעשה בעני מסכן שהיה מהלך ומשך רגליו בצידי דרכים כשתרמילו הכבד על כתפו, עבר שם עשיר אחד במרכבתו ההדורה, נכמרו רחמיו על העני המהלך רגלי, וקרא לו לעלות על מרכבתו, וכך יוכל ליתן מנוחה לרגליו היחפות והעייפות, במשך דרכם ישב העני בפינתו בהשקט ולא דיבר אפילו מילה אחת עם מיטיבו העשיר. ברדת העני ראוהו ידידיו וקידמוהו לשלום, אחר שאלוהו - האם דיברת איזה שיחה עם העשיר הלזה, אמר להם, לא ולא, אמרו לו - הרי זהו הקיסר יר"ה בכבודו ובעצמו, ואילו היית מתחבר ומתקשר עמו באיזה דרך ואופן הרי היו לך 'קשרים' ב'חלונות הגבוהים' והיה לך בזה טובה לכל ימי חייך... נענה ה'חפץ חיים' ואמר, מסכן זה לא ידע כי היושב לצידו הוא הקיסר המקרבו בקירבה מופלגת ומעלהו לעגלתו, אבל אנו הרי

באר הפרשה - שופטים - אלול

בידי בורא עולם להפוך את החולה - לבריא אולם, את העני המרוד - לעשיר מופלג, את הבן ה'יורד' (נושר ל"ע) - לצדיק וחסיד, את ה'תם שאינו יודע לשאול' - לחכם ופיקח, את הראש המתקשה בלימודיו - לראש פתוח המבין ומשכיל את כל הנלמד, את הממתין לזיווגו - לבעל משפחה, את הממתין לזש"ק - להיות אב ואם. אין נדרש מהאדם אלא לפתוח פיו בתפילה הבאה מעמקי הלב וימלאו כל משאלות לבבו^{טו}.

ומפורש כתב ה'גר"א' (אדרת אליהו פר' כי תשא, פל"ג ז) שמה שנאמר בפר' עקב (ט כה) 'ואתנפל לפני ה' ארבעים יום' שפסוק זה מדבר מארבעים יום האחרונים שבין ר"ח אלול ליוהכ"פ שבמ' יום אחרונים לא עשה כלום אלא התנפל עליהם (והתפלל לפני ה' בעדם), ע"כ נתקנו אלו המ' יום לתחנונים^{טז} - וביזה"ב נתרצה השי"ת להם.

כל שנים עשר החדשים)... והוא חסד השי"י - שמחשב ימי אלול כל יום שהוא י"ב שעות 'שעה אחת ליום', והם ימי הקודש המכפרים על ימי החול (ומן הנראה כוונתו, שלפ"ז נמצא שחודש זה מתקן את כל י"ב חדשי השנה, שהרי בכל יום מ'אלול' חשוב כ"ב ימים, חשוב נא כמה פעמים י"ב יום' יש בכ"ט ימי חודש אלול, יעלה בידך י"ב פעמים כ"ט יום כמנין ימות השנה), וזהו המשך הכתוב (שם יח) 'אספרם מחול ירבון' - שימי אלול הקדושים ירבו על ימי החול של כל השנה'.

ואכן, מתנה טובה ניתן לנו מן השמים י"ד - והם ימי אלול שבו אנו עומדים, ימי אהבה אחווה ורעות, ובהם ניתן ביד כל יחיד ויחיד מישראל לקנות ולברור לעצמו 'מנה יפה' - שנה טובה ומתוקה במלוא חפניים, וכלשון הפסוק (תהלים פא יא) 'הרחב פיך ואמלאהו', יעזוב כל איש את 'השגותיו' הקטנות, ויגש לקראת השנה הבאה בהשגות גדולות ורחבות. שהרי אין מעצור כביכול

יודעים אנו את ה'סוד', שבימים אלו נמצא כביכול הקב"ה עמנו - אני לדודי ודודי לי - אל נהיה כאותו עני מסכן, הבה נתחבר בקשר אמיץ לכל יכול ויהיה 'קשר' זה לטובה לנו לכל השנה הבעל"ט.

וב'משלי הח"ח' (נא) הביא באופן אחר. במי שהיה מחויב ראשו למלך, והיו לכך הוכחות וראיות ברורות ללא כל עוררין, עד שלא היה בידי איש מבית המלוכה לעזרו זולת המלך בכבודו ובעצמו שבידו לחון כל איש כרצונו, המלך היה נוהג אחת בשנה ללבוש בגדי 'איש פשוט' ולסובב במדינה, באותה השנה כשהגיע זמן המלך לעשות כן התאכסן באכסניית ה'מחוייב' הנ"ל והמארח לא ידע מאומה מגדולת 'אורחו' הגדול, רק משיצא המלך ועזב את ביתו נודע לו על כך, מיד החל האיש למרוט שערות ראשו וכה גער בעצמו מתוך בכי ויללה - הרי רק בידי המלך לעזורני, והוא היה תחת ידי - כיצד הנחתי להזדמנות פז כזאת להשמט מתחת ידי...

יג. הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע מסיים באחד מ'תשובותיו' שכתב בימים אלו, וז"ל. ולפלפולי בעלמא (אף בד"ת) אין הזמן גורם, כי צריך לבדוק חדרי משכיות לבב בימים נוראים הללו, אלול תרי"ז (שו"ת דברי חיים יו"ד ח"א לג). וכן כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע, בשולי מכתב שכתב באלו הימים, וז"ל. כתבתי לך זאת בחודש אלול, שכל דקה בחודש זה נחשב אצלי כחודש במשך השנה.

יד. כה אמר הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע שהרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע אמר שאינו חפץ להסתלק מן העולם, כי ב'עולם הבא' אין אלול, ואיזה פנים יש להם לחיים מבלי חודש אלול (שרפי קודש, ב"ב).

טו. מאמר נורא היה שגור בפי הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל בכוחה הגדול של תפילה, כי הנה מצינו שחז"ל (ברכות לא.) למדו כמה וכמה הלכות ב'הלכות תפילה' מתפילתה של חנה, ולכשנתבונן נראה כי חנה ניגשה לתפילתה בכל העוז והתעצומות, כי היא הייתה אשה עקרה שאינה בת בנים, ובבואה לבקש על הבן, החלה לבקש שיהא בנה הנוול לה 'שקול כמשה ואהרן', ומן הנראה היה לנו לומר על כך, וכי כן היא הדרך הראויה - דייך אם תוושעי בבן, מנין העוז לבקש 'כמשה ואהרן', ואינו דומה אלא לעני מרוד המתדפק על דלתי בית העשיר הגדול ומבקש ממנו 'נדבת ידו' כמה מיליוני דולר... אלא כאן למדנו פרק נכבד ב'הלכות תפילה' כי אכן, כך היא דרכה של תפילה - ביד המתפלל להפוך ע"י את מצבו מבריא עמיקתא עמיקתא לאיגרא רמא. אף לדידן ייאמר, אל תאמר, עברה עלי שנה בה היה מצב פרנסתי קשה, וכיו"ב בבריאיות, בנחת וכו' כיצד אבוא עתה לבקש בהשגות גדולות - דיי אם ישתנה מצבי לטוב, לא כן, אלא יגש בתפילתו לקראת שנה טובה ומתוקה, שנה של מהפיכות לטובה וברכה, אם אך יפתח פיו בתפילה כראוי יגיע לידי כך.

טז. בספר 'חסד לאברהם' (ראדאמסק) הביא רמז לכך, כי התיבות ל'מתי א'עתיך ל'ך ו'לעבדיך (שמות ח ה) עולה ר"ת 'אלול' - כי זה הוא עיקר הזמן להעתיך ולהתפלל על עצמו ועל הרבים.

ומבאר על פי משל למלך רם ונשא אשר קבע לו זמן לבקר בעיר, והנה כל עוד שהמלך בדרכו יש ביד כל אחד לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות, ומראה פנים שוחקות לכולם. אך לאחמ"כ משנכנס לארמונו נסגרים השערים וכבר אין רשות לכל אחד להיכנס לפני ולפנים לקבל את פני המלך כי אם השרים החשובים, ואף גם הם לא יכנסו בלא קביעת זמן ורשות קודם לכן, ולכך דומה חודש אלול שהננו יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה - כשעדיין לא נתיישב על כסא הדין, וביד כל אחד לפעול אצלו כל משאלות לבו^ט.

החכם עיניו בראשו - יקדים תשובתו בימי הרחמים והסליחות

בפרשתן (יו ה), 'והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שעריך', וברש"י, 'המתרגם אל שעריך - לתרע בית דינך (לשער בית הדין שדנים אותו) טועה', שכן שנינו (כתובות

איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (כי תבוא תרס"א ד"ה במדרש) וז"ל, אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום (משלי ח לד), מדרכתיב 'יום יום' משמע שבכל יום (בכל ימות השנה) יש פתיחת דלתות אלו, והם ב' דלתות - לצדיקים ולבעלי תשובה... שהקב"ה חותר חתירה לבעלי תשובה. (והנה, מדרכתיב) 'לשמור מזוזות פתחי' (שם) משמע דקאי על זמנים מיוחדים שנפתח 'שערים גדולים' כמו אלול ותשרי... רק שצריך האדם כל ימיו לשמור ולהשתוקק לפתיחת השערים האלה, ואז כשיבואו ימי רצון אלו מרגיש בהם הארה, וכפי מה ששוקד על הדלתות יום יום כך זוכה לפתיחות הנפתחים בימים מיוחדים כנ"ל.

וכבר תמה הרה"ק 'בעל התניא' זי"ע ('ליקוטי תורה', פר' ראה ד"ה אני לדודי) מכיוון שיש בימי אלול התגלות י"ג מידות של רחמים^ז, כבשבתות ומועדי השנה, אם כן, מדוע לא תיקנו לחוג את כל החודש כ'יום טוב' י"ה.

וכן איתא ב'שפת אמת' (בפרשת כי תצא, תר"מ הדיבור הב') וז"ל, בפסוק (כג י-טו) 'כי תצא מחנה... ונשמרת מכל דבר רע... כי ה' אלוקיך מתהלך... רמז לימים הללו קודם ר"ה שהוא יום מלחמה כידוע, ולכן יום תרועה כמ"ש במלחמה 'והרעותם בחצוצרות ונזכרתם' (במדבר י ט) כמ"ש בזוהר, לכן יש חודש אלול מקודם להיות נשמר לזכות לסיוע משמים כמ"ש ה' אלוקיך מתהלך - 'להצילך ולתת א'ויבך ל'פניך ר"ת אלול... שבוודאי בני צריכין עזר משמים, רק כפי הקרבות אליו ית' כמו כן עוזר לנו השי"ת, וצריכין רק הכנה לקבל השראת שכינתו ית'. וכמו שבנ"י מכינים עצמם בימים הללו לשוב אליו ית'. כן הבורא ית' מגלה הארות הקדושה בלבות בני בימים הללו. ז"ש ואני תפילתי לך ה' עת רצון, כי בני מכוונים ויודעים להתעורר בתפלה בימים אלו. שגם בשמים מתעורר שערי רחמים כי אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר ל'א א'תן (ישעיה מב ח) ר"ת אלול - כי מסירין בימים אלו הסתרות הקליפות וסט"א ויש התגלות הקדושה כנ"ל.

יז. הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע אמר ('אמרי פינחס' החדש, חודש אלול אות תכ"ז) שאף שאיתא מהאר"י הקדוש (שער המצוות פ' ואתחנן) שאין לומר 'מקרא' בלילה (ובכלל זה ספר תהלים), מכל מקום בחודש אלול מותר לומר תהלים בלילה. ואפשר לומר כי הטעם שאין אומרים תהלים בלילה מכיוון שבליילה שורים 'דינים', אבל חודש אלול כל כולו רחמים ורצון.

יח. כל עבודת חודש אלול עיקרה מתוך שמחה, וכפי שהמליצו שאלול ר"ת לעבעדיג און ווייטער לעבעדיג (להיות בשמחה יותר ויותר), כי על האדם לשוב אל בוראו בשמחה ובטוב לבב.

כשנשאל הגה"ח ר' יעקב קאזליק זצ"ל מה חובת האדם בעולמו בחודש אלול, ענה ר' יעקב, עלינו לשמוח שמחה רבה, כי הצלחנו ללכוד את הגנב (כשכוונתו על היצר הרע), ואף אנן נענה אבתריה שאף אם עדיין לא לכדנוהו, ואינו תחת ידינו, מכל מקום על ידי השמחה נוכל לו...

יט. כה ביאר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע בכתוב (תהילים כ י) 'ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו', משל לאב, שהיה 'מלמד' לבנו, יחד למדו מקרא משנה ותלמוד, והנה בכל אותם שעות אשר היה לומד עם בנו היה מתנהג אליו כ'מלמד' לכל דבר, ואם לא היה הבן לומד כראוי היה מענישו ומכהו שילמד בחשק והתמדה גדולה, משסיימו ללמוד והלכו לביתם חזר האב להתנהג אליו כ'אב' באהבה וחיבה 'כרחם אב על בנים'. וכך נשנה הדבר מידי יום ביומו, כעבור כמה ימים, פנה הבן אל האב בהיותם בבית ואמר לו 'אבי' - אנא ממך, השתדל נא אצל ה'מלמד' שלי שיפסיק להכות בי כל כך (מעשה זה היה אצל ה'שר שלום' בעצמו עם אביו). כיו"ב, בימי הרחמים ורצון מתנהג עמנו

עולם יעברו לפני המקום כבני מרון. וחסד עשה עמנו ה' - שהוא 'מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל' (תהילים קמו יט), שהודיענו ברחמיו בתחילת החודש על 'משפטיו' כדי שיהא בדינו להכין עצמינו כראוי לדין הגדול, ואז נצא זכאים בדין, ו'לא עשה כן לכל גוי, ומשפטים בל ידעום' (שם כ).

הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע אמר (ליקושי הרי"ם עמו' תכ), כי חודש אלול מתנה טובה הוא, אשר נותן לנו הבורא ית"ש שנוכל להכין עצמנו לקראת ראש השנה, ובוה ביאר הרה"ק מטריסק זי"ע (מג"א בפרשת ראה) את הפסוק (דברים יא כו) 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', 'היום' זה ראש השנה (וזה"ק ח"ב לב), וזהו 'לפניכם' קודם יום הדין התקרבו אל ה', ותזכו לצאת זכאים בדין לאלתר לחיים טובים ולשלום, ע"כ.

מה: 'אל שערך, זה שער שעבד בו' (במקום שעבד ע"ז). רמז לה הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשי"ז ד"ה שופטים) שהמתעורר לשוב מדרכיו ולתקן מעשיו רק ב'שער שנידון בו' - היינו בראש השנה שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, אינו אלא טועה, אלא עליו לשוב אל ה' אלוהיו ב'שער שעבד בו' מיד אחר שעבר על רצון קונו, והיינו שבחודש אלול כבר ישוב ויטהר עצמו מכל אשר עשה שלא בשורה, ולא ימתין עד 'יום הדין' כ"א.

כתב ה'שער המלך' (שער א פ"א, ע"ע ערבי נחל אמור דרוש ב) שהנה נפסק (ח"מ סימן טז א) 'זמן בית דין ל' יום', והיינו שנותנים לנתבע ל' יום לפני שידונו הדיינים בדינו - ויכין בינתיים עדים לטובתו, ובבוא יום הל' אף אם לא הביאם גומרים את דינו. כיו"ב ניתנו לנו ל' ימי אלול בטרם 'מלך במשפט יעמיד ארץ' בו כל באי

אבינו שבשמים בחסידות ומוחל עוונות עמו, ואז אנו מפצירים ומבקשים ממנו, 'השם' כעת בעת הנהגת הרחמים הגלויים הנרמזים בשם הוי"ה הק', שאלתנו ובקשתנו 'הושיעה' הושיענו נא בזאת שתדבר עם 'המלך' שבעת הדין כאשר יהיה בבחינת 'המלך' המשפט, גם אז נזכה ש'יעננו ביום קראנו', יתנהג עמנו כאב ויעננו לכל בקשותינו ומשאלותינו כרחם אב על בנים.

כ. וכך כתב ב'עבודת פנים' (מכתב עד) ב"ה קודם ר"ה תש"י, אכתוב לך מה שעלה ברעיוני אתמול בהשיבה שלנו, כי אלול ר"ת 'ליגמר אינש ויהדר ליסבר, והרמז הוא, כי קודם כל צריך אדם לגמור בדעתו ובלבבו שלא יחטא עוד, והדר ליסבר - מלשון 'שברו על ד' אלוהיו' (תהילים קמו ד), לקוות ולצפות להשי"ת שבודאי יהיה בעזרו. כי באמת אצל השי"ת איז גרינגער צו פועלן ווי ביי זיך אליין אז מי זאל טאקי באמת נישט וועלן זינדיגין (כי יותר קל לפעול אצל הבורא מאשר אצל האדם עצמו - שיפסיק מלחטא) אז בוודאי יהיה השי"ת בעזרו.

כא. כתב 'המחבר' (שו"ע סי' תקפ"א ס"א) 'נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים, מראש חודש אלול ואילך עד יום הכיפורים', וברמ"א - ומנהג בני אשכנז אינו כן. והיה מדייק הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, שאין כוונת הדברים אלא לענין אמירת הסליחות (שלא נהגו בני אשכנז לאומרם מתחילת חודש אלול, רק בסופו), אבל בענין ההשכמה לא פליגי, כי זה ודאי שלא היה 'מנהג' באשכנז להרבות בשינה בחודש נשגב זה... אם לא לסליחות' אזי ישכים קום לעבודת הבורא בתורה ותפילה...

כב. לאידך, יש לך לדעת כי אחריות גדולה מוטלת על כל אחד ואחד מאתנו, כי הם ימי הזריעה לכל השנה הבאה, אומר היה המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לעוונישטיין זצוק"ל, ימי אלול כ'ימי זריעה' בעבודת השדה הם, וכמו שבזריעת השדה - מי שאינו זורע אף ב'טענת אונס' לא יהיה לו מה לאכול... כיו"ב הוא לענין עבודת אלול, החכם עיניו בראשו - יזרע כעת ויאכל פירותיו במשך השנה הבעל"ט (קונטרס ימי רצון).

וכבר המשילו את הדבר ל'קבלן' הבונה בנינים לרבים, שהיה מן ה'טועים' החושבים כי ה'פרנסה' תלויה ביד האדם, ולא דווקא במה שנקצב לו ב'ראש השנה', אי לכך כשהיה משלח את בנו לקנות לו אבנים חימר וסיד היה מצווה לקנות מן הגרועים שבשוק - העולים כמחצה מהטובים שבשוק, והיה אומר - מה איכפת לי הרי כל החורים והסדקים שיתהוו בכותלי הבית, וכן צינורות המים שיתפוצצו, הכל יקרה רק בעוד כשנתיים ימים - אחר שכל המעות יגיעו לידי...

יומא חדא, בא בנו בברית האירוסין, ויפן האב לבנות לו ארמון כראוי וכיאות לבן 'עשירים' שכמותו, וישלח את הבן לקנות אבנים וחימר וכו', כששב הבן מן השוק ראה האב שאף בפעם הזאת קנה מה'זיבורית' שבשוק, שאלו האב מדוע עשית שטות זאת, אמר לו הבן ומה נשתנה בנין זה מכל שאר בנייך... אמר לו האב, 'שוטה שבעולם',

ביום הדין, ושיחי' בידך ורשותך להטות הרחמים והדין כל אחד למקום הראוי לה ברצונך, אבי"ר.

כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע במכתב התחזקות (משנת תרכ"ה, שפ"א ליקוטם), 'אהובי ידיד נפשי, ראש חודש אלול אין מן היושר לישן בשינת ותרדמות העולם הזה, ובלי ספק בזמנים כאלו יש התעוררות מן השמים אל האדם גם כן, אולם צריכים לפתוח פתח'. ולדין יאמר מי הוא זה ואי זה הוא - שוטה אשר יאבד מה שנותרים לו, ולא יעבוד בכל כוחו לקנות לעצמו שנה טובה ומתוקה בכל ענייניו^כ.

אם יעשה את שלו הקב"ה יגמור בעדו, כי אכן, בימים הללו הננו זוכים שהקב"ה בכבודו ובעצמו יקיים בנו ברית מילה - בערלת ואוטם הלב, וכמו שכתב 'בעל הטורים' (פר' ניצבים ד"ה את לבבך), שתיבת אלול

ואם כה יעשה מובטח הוא שתקובל תשובתו ברחמים וברצון, וכמו שכתב הרה"ק ה'אמרי אלימלך' מגראדז'יסק זי"ע (כי תצא ד"ה א"י דהכתוב) על מה שנאמר בפרשת כי תצא (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויבך', שכאן למדנו כי סגולה מיוחדת יש לו למתחיל את עבודת הקודש כבר בחודש אלול, וז"ל. דקאי על מלחמת האדם ביום ר"ה - יום הדין, אשר יבואו בני אלוקים להתייצב ולריב ריב על בני אדם, והנה ודאי בר"ה יום המלחמה לא שייך לומר ש'תצא' למלחמה כי אז הוא בעומק המלחמה כנ"ל, אלא עליו לצאת למלחמה עוד קודם יום הדין - יום המלחמה, להעריך מלחמה וקרב ע"י תשובה ותפלה וצדקה ובוה ינצח במלחמה ויזכה ביום הדין. וזהו 'כי תצא למלחמה' מורה על יציאתו קודם בא המלחמה, בחודש אלול ימי הרצון האלה... אז מבטיחו הכתוב ונתנו ה' אלקיך בידך, היינו שיתן לך המקום ב"ה את נצחון המלחמה

הרי כל הבניינים אינם אלא לשם ממון, ואם בידי להרוויח אותו הממון ע"י הזיבורית, מדוע לא אעשה זאת (שהרי לא היה מן ה'יראים' את ה'), אבל בנין זה הרי הוא ארמונוך שאתה בעצמך עתיד לדור בו ימים ושנים, וכי ברצונך שבעוד שנתים יתפוצצו כל צינורות המים, ויתגלו שברים וסדקים בכל פינות הבית...

אף אנן נאמר, אף אם ח"ו במשך השנה - פעמים שהאדם לומד מלומדה'דיג, או מתפלל שלא כראוי כל כך וכו' - אבל בזו העת - עליו לידע שכל מצבו ומעמדו בשנה הבעל"ט תלוי ועומד בימים הללו, וכמו שהוא בעצמו עומד לדור במדורו הנבנה באלול דהאי שתא, וכמה עליו להיזהר שתהא עבודתו עידית שבעידית כדי שגם השנה הבעל"ט תהיה עידית שבעידית.

בספה"ק 'שבט מוסר' (פרק כ"ז) מובא משל נורא הוד שהעולם דומה לבור עמוק מאד, אשר בתוכו כמה אריות רעבים ועוד חיות רעות, נעמד לו האיש מעל הבור והחל לשחוק מן האריה ולהתגרות בו, עד שלפתע מבלי משים נפל אל תוך הבור, אמנם בדרך נפילתו הזמין לו הבורא קלח של עשב הצומח בכותלי הבור, נאחז בו האיש והציל את חייו, וכך נשאר תלוי מעל שיני האריות, בעודו נאחז בקלח מצא חור ובו דבש והחל מתעסק בו בידו האחת (בעודו מחזיק בקלח רק ביד אחת), והנה הגיעה חולדה והחלה לכרסם בקלח העשב סביב סביב, ומכיוון שזה עסוק בדבשו לא שם על לבו... עד שגמרו החולדות לאכול הקלח ונפל הלה לתוככי פיהם של אריות המשחרים לטרף (עיי"ש הנמשל).

ואפשר נמי להמשיכו לחודש אלול, כי האריה מרמז על יום הדין אשר אף מלאכים ושרפי מעלה חיל ורעדה יאחזון, והקב"ה נתן לנו את חודש אלול שהוא הקלח שנאחז את עצמינו בו ועל ידי זה ננצל ממלתעותיו של הארי, החולדה היא הימים של חודש אלול שהם מתקדמים 'סביב' השעון יום אחר יום בזה אחר זה, ואין השעון נעצר לרגע, ועוד מעט ונכנסים אנו כבר ליום הדין, ואין לו אלא עצה אחת לאחוז היטב בקלח - היינו בתשובה תפילה וצדקה המעבירין את רוע הגזירה, ואשרי המשכיל לנצל את הימים כדת וכנון, כי בזה ירוויח לעצמו שנה טובה ומתוקה יותר מעד השתא, ויטיב לעצמו בכל העניינים פי כמה וכמה.

כג. שח הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע שבשנה אחת ראה בחלומו, האיק שעוברים עליו כל ימי אלול הקדושים, והוא עצמו נשאר כעץ יבש ללא כל התעוררות והתלהבות, כיו"ב ממש עוברים עליו ראש השנה ועשרת ימי תשובה, יום הכיפורים והושענא רבה, והכל מתוך קרירות גדולה, ללא כל התעוררות וטעם, והחל לזעוק במר נפשו על ההסתרה הגדולה והחשכות אשר אפפוהו, תוך כדי זעקותיו התעורר משנתו, והנה רואה הוא שהיום ערב ראש חודש אלול, ו'הרי שלך לפניך' - עדיין לא איחר את המועד...

באר הפרשה - שופטים - אלול

עולה לראשי תיבות של הפסוק (דברים ל ו) 'ומל ה' אלוקיך את לבבך ואת לבב זרעך'.

כי הם ימי 'יצירת הולד' של השנה הבעל"ט. וביד האדם לבקש רחמים ותחנונים מלפני המקום שיתהפך כביכול מנוקבא - בחינת דין, לדוכרא שהוא כולו השפעת רחמים.

לכל אשר יקראוהו - קבלת התפילות בימים אלו

ה'שער המלך' (שער א פ"ה) מבאר עפ"י דברי חז"ל (ברכות ס.) שב'ארבעים ימי יצירת הולד' יתפללו אביו ואמו שיהא הולד זכר, כי אז עדיין בידו להפוך (בתפילתו) את הולד מנקבה לזכר, ובדומה להם הינם ארבעים יום שמתחילת אלול עד לאחר יום הכיפורים, איתא מהאריז"ל (שעה"פ שה"ש) על הפסוק 'אני לדודי ודודי לי', וז"ל. ר"ת אלול, לרמוז כי בחדש אלול הקב"ה מתרצה עם ישראל, ונעשה דוד להם לקרבם בתשובה, והוא קרוב לקוראיו בחדש זה, עכ"ל.

אחד מחסידי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שהיה נכנס אליו בכל עת מצא להתייעץ עמו בענייני עסקיו) נכנס אליו פעם בחדש אלול לשאול אותו בענין איזה עסק שהוצע לו, ענהו ה'שפת אמת', הנה בכל השנה מדבר אני אתך מעסקים ('ביזנעס'), בחדש זה העסק וההשקעה הטובה ביותר היא עבודת התשובה, כי המשקיע כוחותיו לשוב אל ה' בזה החודש מרוויח מזה רווחים גדולים, הן ברוחניות והן בגשמיות, למשך כל ימות השנה הבאה, ואשרי מי שעניו בראשו...

כד. הוסיף הרה"ק ה'יטב לב' זי"ע שאכן האדם אשר ימול ערלת לבו ויכרית מעצמו כל שורש פורה ראש ולענה, יקויים בו גם 'ראשי תיבות' של אלול אהוב למעלה ונחמד למטה. אך באם ח"ו אינו מל את לבבו, אלא מקיים בנפשו 'הכבדתי' את לבו ואת לב' אזי נעשה ראשי התיבות אלול אוי לו ואוי לנפשו (עיי' יטב פנים 'שירת דודי' יט). עוד כתב שם ב'בעל הטורים' לולא האמנתי לראות בטוב ה' (תהלים כז יג) לולא אותיות אלול, שמאלול ואילך חרדתי נגד ה'.

וכבר אמרו בדרך צחות לבאר מדוע נרמז בתיבת לולא שנכתבה בהיפוך מאלול, כי זהו תכליתנו - אף שהלך להיפך מדרך הישר כל השנה, בזו העת יתחיל להלך בדרך הישרה והמקובלת.

כה. ה'שערי תשובה' מביא בסי' תקפ"א (ס"ק א) בשם ה'ברכי יוסף' זי"ע שראה לקצת רבנים גדולי הדורות, שבימים אלו היו ממעטים מעט מסדרי לימודים והרבו בתפילות ותחנונים. ולדידן יאמר שלא למעט ח"ו מלימודינו, אלא למעט ככל האפשר בשאר 'עניינים החשובים'... ולעסוק בתפילות ותחנונים קמי מלכא, שיחדש עלינו שנה טובה ומתוקה.

סיפר הרה"ק רבי ישראל אברהם מטשערנאוסטראה (בנו של הרה"ק רבי זושא מאניפולי זי"ע), על עשיר אחד שהיה לו בן יחיד אשר ירד מדעתו ל"ע, וגרם בושות לאביו, עד שבליט ברירה היה כולאו בבית לבד יתגלה קלונו ברבים, לאחר זמן שמע האב את שמעו של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע, שהוא מחולל פלאות ופועל ישועות בקרב הארץ, שם האב את פעמיו יחד עם הבן לעבר ליז'ענסק הרחוקה מביתו מהלך כמה וכמה פרסאות, הימים היו ימי 'חודש אלול', ועל אף ששמע האב שאין הרה"ק מקבל את הקהל בחודש אלול, ואפילו על מקרה של פיקוח נפש עונה בקיצור נמרץ, מכל מקום הרגיש העשיר שחייב הוא ליסע אל הרבי (בחדש שבזכות 'עשירותו' יפתחו בפניו כל השערים).

על אם הדרך פנו העשיר עם בנו ללון באחד הפונדקאות, בהיותם שם, ניגש אליהם הלך עני, וביקשם שיואלו לסייעו בתרומה הגונה, כאשר ראה הבן את העני פנה אל אביו כאחד האדם ואמר לו, אבי אבי, אנא, הענק לו נתניה הגונה, האב ששמע זה לראשונה מזה עידן ועידינים - היאך שבנו מדבר כאדם שפוי בדעתו נתמלא אורה ושמחה ונתן לעני מטבע של חצי זהוב, עתה פנה אליו העני ושאלו להיכן פניו מועדות, סיפר לו העשיר על בנו ומצבו, ולכן נוסע הוא אל הרבי רבי אלימלך שירפא את בנו, פנה אליו העני ואמר לו, הנך רואה שבנך כבר חזר לדעתו להיות ככל האדם, ואם כן מה לך כי תיסע אל הצדיק להפריעו מעבודתו הקדושה של חודש אלול על לא דבר, אך העשיר לא שעה לדבריו, באמרו אם כבר באתי עד הנה לא אמנע עצמי מלהיכנס לפני ולפנים, להתברך מפום ממלל רברבן, בהגיע העשיר למעונו של הר"א העניק מתת יד הגונה למשמשים בקודש, ולאחר מכן נתנו לו להיכנס אל הקודש, משנכנס אל קודש הקדשים הניח לפני הרבי כפידיון נפש סכום אדיר של שנים עשר זהובים,

באלו הימים - ימי ההכנה לקראת יום הדין הגדול - יום בו 'תחתוך קצבה לבל בריותך', מן היושר לבל 'בר דעת' לדעת כי תחת חניניה והעבודה הקשה על הפרנסה - 'על המחיה ועל הכלכלה' במשך ימות השנה שבאמור ממילא איננה מועלת במאומה, עדיף לו להזיע ולהתייגע בזה החודש ב'ספר תהלים' ובתפילות, ובה יקצור 'רווחים' נאים וגדולים למשך כל השנה הבעל"ט,

וז"ל הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עץ הדעת, כי תצא ד"ה או ירמז), ועיקר התשובה הזו להיותה מקובלת תהי' בחודש אלול הנקרא 'ירח ימים' הנוראים כי אז תפלתך נשמעת. ושערי תשובה פתוחים, כמ"ש 'דרשו ה' בהמצאו', ובסוד 'אני לדוד ודודי לי' ר"ת 'אלול', כי אז נהפך הקב"ה לידיד ואוהב אל האדם השב בתשובה^{כז}.

ששוויים היה לעין ערוך, נענה הרבי רבי אלימלך ואמר לו, מה לך יהודי, שלאליהו הנביא לא הענקת כי אם חצי זהוב, ואילו למיילעך אתה נותן י"ב זהובים, או אז הבין אותו יהודי שהעני אשר פגש היה אליהו הנביא בכבודו ובעצמו, סיים רבי ישראל אברהם ואמר, הרואים אתם כמה יקר בעיני ה' עבודתו בקודש של דודי הקדוש הרבי רבי אלימלך בחודש אלול, עד כי שלחו את אליהו הנביא שירפא את בנו של העשיר, ובלבד שלא יפריעוהו מעבודתו הקדושה (קדושת נועם אלימלך עמו' תקד).

כו. איתא בתשובות מהרי"ל (תשובה ל"ג) אודות הרוצה להוסיף בערב ר"ה מחול על הקודש - ולקבל על עצמו קדושת יום טוב קודם חשיכה, ומסיק שלא יקדש 'קידוש היום' קודם צאת הכוכבים, כדי שלא יאמר 'מקדש ישראל ויום הזיכרון', ויתחיל את 'יום הדין' קודם זמנו, ואפשר להעמיס בדבריו שלא ימעט מימי ה'רחמים' של חודש אלול, ודי בהערה והארה זו...

כז. נהגו ישראל עם קדושים להרבות באמירת תהלים המסוגלים ביותר באלו הימים. וכבר אמר הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע (למשמשו כאשר שלחו לקנות עבורו ספר תהלים) דער סאזאן פון חודש אלול איז דער תהלים (ה'עונה' של חודש אלול הוא ספר תהלים).

כתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (הובא ב'אבות הראש' מבנו של הגר"ח פאלאג'י, חלק נפש יתירה אות קפג) שג' זמנים מסוגלים ללמוד בספר תהלים - ואלו הם, בשבת קודש, ובימים טובים, בראשי חדשים, ולמעלה מהם בימי חודש אלול. והוא היה נותן בהם סימנים, כי פתח בפרק ראשון באשרי שהוא ר"ת אלול שבת ראש חודש יום טוב, ולכן אמרו בגמרא (ברכות י.) 'כל פרשה שהייתה חביבה על דוד פתח בה באשרי וסיים בה באשרי'.

המהר"ם שפירא מלובלין זצוק"ל שלח פעם בחודש אלול מכתב אל הרה"ג ר' דוד הלחמי זצ"ל (שהיה הגבאי בישיבת חכמי לובלין), שיורה לכל בני הישיבה, שמלבד עשרת פרקי תהלים שאומרים בחודש אלול בכל יום כמובא בפוסקים, יוסיפו לומר בכל יום ויום בחודש אלול את פרק קי"ט אשר כולו בקשות על רוחניות, תורה וקרבת ה', וזהו כוונת הזמן של חודש אלול להתקרב אל ה', ועלינו להשתדל לומר לכל הפחות פעם אחת בשבוע פרק זה.

וכן נמי תקנו לומר בכל יום את המזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', וכתב ב'סידור האר"י - סידור ר' שבת' (סדר כוונת ר"ח אלול) וז"ל. כל האומר מזמור כ"ז 'לדוד ה' אורי וישעי' וכו' מר"ח אלול עד אחר שמחת תורה ערב ובוקר דבר יום ביומו אזי הוא מובטח שמוציא שנותיו בטוב ויערב לו, ואפילו גזירה רעה כתובה על האדם מן השמים יכול לבטל, ומעביר מעליו כל המקטרגים ושטנים ומארי תריסין ומבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות ויוצא בדימוס זכאין בדין, ועי"ז יכניע כל המקטרגים. כי מר"ח נפתחו י"ג מקורות מ"ג מכילין דרחמי והם מתגלין ומאירין למטה... ועי"אמירה זו אנו פועלין ומבטלין מעלינו הבי"ד של מעלה ומארי תריסין ומקטריגין - שאין להם רשות לקרב כלל לדון אותנו, אלא 'מלפניך' משפטינו יצא ואז יוצאין אנחנו זכאין בדין.

ובכמה קהילות נהגו לומר בכל יום בחודש אלול את פרק קמ"ג לפי שכתוב שם 'אל תבא במשפט את עבדך', וכמו כן יש אומרים פרק נ"א שהוא 'מזמור התשובה' (כלשונו של רבינו יונה בספר שערי תשובה שער הראשון אות לג). ובכלל, יש קהילות הנוהגים לומר כל ספר התהלים בכל שבת קודש מימי אלול, ונהרא נהרא ופשטיה, זה הכלל חלילה לו לאדם לבטל את הזמן בשינה ותרדימה, אדרבה, יקום נא, ויזעק אל ה' אלוקיו - כל חד וחד לפני מנהגו וירווח לו. בדרך צחות ביארו את דברי חז"ל (שבת נג.) 'חמרא אפילו בתקופת תמוז קריא ליה'. ולכאורה צריך ביאור, הרי שלהי דקייטא קשה מקייטא (יומא כט.) פירוש, שהחום בחודש אלול - בסופו של קיץ קשה מאמצע הקיץ, ואם כן היה לומר חידוש גדול יותר - שלחמור קר אפילו באלול, אלא י"ל. כי אכן אפילו החמור איננו קר בימי אלול...

באר הפרשה - שופטים - אלול

לא. בכפילות לשון הקרא כגון בפסוק 'הענק תעניק' - אפילו מאה פעמים' וכן אמרו על 'השב תשיבם' ועוד הרבה פסוקים, אף כאן ייאמר בכפילות 'שום תשים עליך' עול מלך אפילו מאה פעמים - אף אם כבר המלכתו ע"ע, אבל נפלת וח"ו מרדת במלכו של עולם, מ"מ תשוב לקיים 'שום תשים עליך מלך' אפילו נפלת וקמת ונפלת מאה פעמים.

ובך מרומז בפרשתן בפסוק (כ ה) 'מי האיש הירא ורך הלבב', וברש"י, 'הירא מעבירות שבידו'. מכאן שהפחד מהירידה קשה יותר מהירידה עצמה, ולזה

ולא רק ב'פרנסה' הדברים אמורים, אלא בכל ענין וענין, פי כמה וכמה יפעל האדם אשר ישקיע כל מרצו כוחו ואוזנו בתפילות בראוי בימים אלו ויחסוך מעצמו טירחות ויגיעות יתירות במשך כל השנה הבעל"ט^{יח}.

שום תשים עליך מלך - דרך התשובה פתוחה לכל יהודי, מה מקום יש לייאוש

בפרשתן (יז טו) 'שום תשים עליך מלך', ונתבאר בספרים דקאי על 'קבלת עול מלכות שמים', שעל כל איש מישראל לקבל ע"ע עול מלכות שמים בכל עת ושעה^{יט}. והוסיפו לדרוש בדרשת חז"ל (ב"מ

כח. וכבר אמרו שלכן איננו רואים כהיום את 'פחד הדין' שורר בקרב בני ישראל בימים הנוראים, כי אבדה האמונה ואיננו מאמינים די הצורך בכוחה של תפילה, שבידי כל איש ואיש לבטל כל מיני גזרות ולקרוע גזר דינו ע"י התפילה, על כן מתייאשים מעיקרא, וממילא מסירים מעל עצמם כל פחד... אך אם אתה לו שמענו, יאמינו כראוי בכוחה של תפילה, ויסור מהם ייאוש ופחד שווא, וממילא ראו נראה את הפחד ולאידך את התקווה אשר הם תולים בתפילתם שעל ידה יהפכו כל רע לטוב וכל מר למתוק.

וכן איתא במדרש בפרשתן (ה ב) 'לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם' (משלי ו ו), כי אין אורך ימיה של 'נמלה' יותר משהיה חדשים, ואין מאכלה בהם יותר מחיטה ומחצה, ואעפ"כ היא אוגרת וכוונסת הרבה תבואה, ולמה היא עושה כן, שאמרה שמא יגזור עלי הקב"ה חיים ויהיה מוכן לאכול, אמר ר"ש בן יוחאי מעשה היה ומצאו בבור שלה שלש מאות כור מה שמכנסת מן הקיץ לחורף. היינו אף שיודעת שאינה חי' כל כך, עכ"ז מאמינה באמונה שלימה בהשי"ת שמא יגזור עלי חיים למעלה מכל סיכוי ודרך הטבע, כי לא יפלא מה' דבר. אף אנו נאמר, אתה בן אדם מה לך נרדם - הנמלה מתייגעת ביגיעה עצומה בעד 'שמא יגזור עליה הקב"ה חיים' ואתה לא תשכיל להתייגע בעד וודאי יגזור עליך הקב"ה חיים וברכה וכל מיני ישועות - אם אך תבקש ממנו (ויאמין לכה"פ כאמונתה של נמלה זו שהקב"ה יושיענו למעלה ומחוץ לדרכי הטבע).

כט. אגב אורחא, הרה"ח ר' יצחק גרשטנקורן ז"ל היה ממייסדי העיר בני-ברק, הלה מסר את נפשו לבנות את העיר ודאג לכל צרכיה על הצד היותר טוב, אמנם 'אם אין קמח אין תורה' והוכרח ליטול על כתפו הלוואות וחובות עצומים, ומשהגיע 'זמן פירעון' הוכרח לכתת רגליו בגולה לאסוף מעות מנדיבי עם. פעם אחת הגיע לאחת העיירות, וסיפר למרא דאתרא על מפעליו הכבירים בארה"ק, הרב התפעל מאד והפליא את מעשיו הטובים, ובתוך דבריו אף אמר לו, שהוא מקנא בו על שהוא זוכה לבנות עיר ואם בישראל ברוח התורה והיראה, נענה ר"י והשיב, שהוא מוכן ומזומן לוותר על זכויות גדולות אלו אם יבוא אי מי ויטול על שכמו גם את החובות העצומים שהשתרגו על צווארו מחמת הקמת העיר, שמע המרא דאתרא לדבריו והפריך את דבריו מתוך פרשתן, בסדר המלחמה (כ ה-ח) שהמשוח מלחמה היה מכריז לפני אנשי הצבא 'מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו... ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו, מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו, ובמשנה שנינו (סוטה מד.) על המשך הפסוק 'והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם ופקדו שרי צבאות בראש העם - ובעקיבו של עם מעמידין זקיפין לפניו ואחרים מאחוריהם, וכשילין של ברזל בידיהן, וכל המבקש לחזור הרשות בידו לקפח את שוקיו, שתחילת נפילה ניסה', ויש לדקדק, שבתחילה היה משוח מלחמה רך כקנה ונותן רשות לכל הרוצה לחזור לביתו, ואילו בסוף נקט בלשון קשה, והחמיר על החפץ לחזור לביתו עד שהתיר לקפח את שוקיו. אלא ביאורו, כי בטרם שייכנס האדם לשדה המלחמה הרשות נתונה בידו לבחון ולבדוק אם בידו ללכת למלחמה אם לאו, ואם מרגיש שיש לו לב רך יכול לחזור לביתו, אבל אחר שקיבל על עצמו ללחום נגד האויב עליו לקיים את קבלתו במסירות נפש כי אם קיבל ע"ע בוודאי יש בו כוח ותעצומות לעמוד בזה. ובזאת סיים הרב ואמר לרבי יצחק ז"ל, אם קיבלתם על עצמכם לבנות את העיר, הרי זה עצמו מוכיח שיש בכם את כוחות הנפש להוציאם מן הכח לפועל, ובוודאי שה' לא יעזוב אותך... ולא יתן למוט רגלך.

ואל יאמר, כבדו עוונותי למעלה ראש, ולא אלי דבריכם אמורים, כי איתא בחז"ל (יומא פו.) גדולה תשובה שמנעת עד כסא הכבוד, שנאמר (הושע יד ב) 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך', וביאר ה'רבינו חננאל' 'גדולה תשובה שמנעת עד כסא הכבוד - אפילו אם הגיע חטאתו עד כסא הכבוד'. והיינו שאף אם הגדיל בחטא ורבו עוונותיו עד לכיסא הכבוד, עדיין לא ננעלה הדלת בפניו - אם ישוב מיד יקבלנו הבורא. על כן 'בל יראה ובל ימצא' שום איש מישראל שיתייאש מן התשובה, ואין דבר העומד בפני התשובה.

ובכמו שנאמר בפרשתן (טז כב) 'ולא תקים לך מצבה אשר שגא ה' אלוקיך', ופירשו צדיקים, דקאי על האדם שעושה את עצמו כ'מצבה' שאי אפשר להזיזה ממקומה, וברוב ייאושו נראה לו שכבר אבדה תקוותו, ומה שהיה הוא מה שיהיה, וכבר אי אפשר לו להשתנות לטוב, הנהגה כזו - 'שגא ה' אלוקיך', והיינו נמי דכתיב (שמות לד יז) 'אלהי מסכה לא תעשה לך' שהיא חתיכת מתכת שעושים בדפוס ותבנית, ומדמה א"ע לתבנית זו שאי אפשר לשנותה, זה נחשב לע"ז. כי ביד כל

אמרו מי האיש הירא זרך הלבב - הירא מעבירות שבידו, ולא אמרו 'מי האיש החוטא ילך וישוב', כי ה'חוטא' עדיין כשר הוא לצאת ללחום את מלחמת ה', שהקב"ה 'רוצה בתשובת עמו', אך 'הירא' מהעבירות שבידו ומתפחד מהנפילות זה תקנתו קשה - 'ילך וישוב לביתו'.

עוד רמזו לן הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (ריש פרשת צו) שאמרו חז"ל (סוטה מד:) שח בין תפילה של יד לתפילה של ראש עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה, ומבאר, שתפילין של יד הם כנגד הלב - לשבר בזה תאוות ומחשבות ליבנו לעבודתו ית"ש, ומורה על שברון הלב ממצבו הרוחני, לעומתם תפילין 'של ראש' מורה על התרוממות הרוח והדעת ועל ההתחזקות וההתחדשות, והסח ומפסיק בין תפילין של יד לשל ראש, כלומר שמפסיק לאחר שמשבר ליבו בקרבו, ואינו מתחזק תיכף ומיד, הרי הוא חוזר עליה מעורכי המלחמה, שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה כנגד היצר, אלא רק על ידי ההתחזקות יהא בכוחו לנצח את יצרו הרע ולהיות לוחם נאמן להשי"ת.

ל. הגאון רבי ישראל סלנט'ער זי"ע אמר פעם לאחד שהתאונן לאמר הנה התיאשתי כבר מעבודת ה', כי אין בכוחי לשוב ולעמוד אל מול יצרי הרע, המתגבר עלי בכל כוחו, ענהו רבי ישראל, הנה יצרך הרע מאמין בך יותר ממה שהינך מאמין בעצמך, וראיה מדברי הגמרא (ר"ה טז:) שהשטן מתערבב בעת תקיעת שופר, ואמרו בירושלמי (מובא בתוס' שם ד"ה לערבב) שהוא מחמת יראתו שמא הקול הנשמע הוא שופר של משיח וכבר שבו ישראל בתשובה, נמצא השטן מאמין שבכוחך לשוב בתשובה שלימה, ואילו אתה אינך מאמין שבכוחך למחוק את כל עברך ולהתחדש בעבודת קל חי.

וכבר אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע על הפסוק בפרשתן (טז יט) 'ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחייו', ומה אם הזומם לעשות רע לאחייו להרגו וכדו' נענש אף אם לא יצא זממו לפועל, קל וחומר הוא לאדם הזומם על עצמו רע - כלומר, להרוג את עצמו על ידי ייאושו כי רב, בהביטו על עצמו כשפל נבזה וחדל אישים, ולהיפך, מידה טובה מרובה, כמה שכר יקבל האדם כאשר יתחזק בכל זמן ועידן, לומר גיבור אני, וערך רב יש לי, ובעזרת ה' אעשה ואצליח...

וכבר המשילו את דרכו זו של היצר, לאותו 'גנב' מחוכם, שהיה לוה מחברו מאה מעות, ולמחרת בא ואמר לו, הריני כבר חייב לך מאה, במטותא ממך הלווה לי עוד מאה ויחדיו אהיה חייב לך מאתיים, וכך שנה ושילש, והוסיף עשות עם כל בני העיירה, עד שהגיע לפיקח אחד ולווה ממנו מאה מעות, בשעה שבא אליו בשנית לומר לו את 'פזמונו' - הנה כבר מחויב אני לך מאה הלווני עוד מאה ואהיה מחויב מאתיים, ענהו הפיקח, אינך חייב לי מאומה... כלך לך ממני. כך הוא דרכו של יצר, ביום הראשון מפתה את האדם לדבר עבירה, ולמחרת אומר לו, הרי ממילא עברת אתמול על רצון בוראך, כבר אינך 'צדיק יסוד העולם', א"כ אפשר לך לחטוא עוד, וכך ירד לאבדון, וכל זה רק ע"י שמדמה לו תדיר שאינו כי אם חוטא ופושע גמור, אך החכם עיניו בראשו, ומיד בשעה שיבוא אליו היצר בשנית, יענהו, מעולם לא חטאתי והנני צדיק הדור, כיצד העזת פנים לפתותני לדבר עבירה, ובכך ירחיק מעל עצמו את פגיעתו הרעה של המלאך המשחית.

באר הפרשה - שופטים - אלול

אחד ואחד ניתן הכח להתחדש ולהתחזק, ואין לך דבר העומד בפני התשובה.

ובן איתא מהרה"ק ב'בית עין' זי"ע (ראה ד"ה א"י ראה) בביאור המשנה 'איוהו חכם הרואה את הנולד' כי גדולה תשובה שמגיע עד כסא הכבוד - כלומר, למקום שמשם חצובות נשמות בני ישראל, והקב"ה נותן לזה השב בתשובה נשמה טהורה וחדשה... והחכם יודע את אשר לפניו ושב כסדר בתשובה, ונעשה כמי שנולד מחדש.

יה"ר מלפני אבינו שבמים שנוכה להתקרב אליו בעתים הללו, לפעול פעולת טוב לנו ולנפשנו בתשובה תפילה וצדקה, כוח"ט לנו ולכל ישראל בספשלצ"ג לאלתר לחיים טובים ושלוש.

ובפרט, ב'חודש הרחמים והסליחות', הוא החודש אשר ניתן לנו כמתנה טובה להתחדש לשוב אל ה' לעשות רצונו בלבב שלם. וכה אמרו צדיקים לרמז במזלו של החודש 'מזל אלול בתולה' לא (ספר יצירה פ"ה מ"ה), שבחודש זה ביד כל אחד לעזוב את כל העבר - כמי שלא קלקל מעולם לב, דוגמת קרקע שלא נחרשה מעולם - הנקראת בגמרא 'קרקע בתולה' (ע"ז לב), ואז ייכנס כשהוא צח ומצוחצח לקראת יום הדין בו יפקוד ה' את כל ברואיו בדין.

לא. כתב ה'רא"ש' על התורה (בראשית ו ב) כשירדו המלאכים, אמרה הבתולה לא אשמע לכם אם לא תעשו הדבר הזה - שתתנו לי כנפים שלכם, כמו שנא' (ישעי' ו ב) 'שש כנפים לאחד', נתנו לה כנפיהם, מיד פרחו לשמים ונמלטה מן העבירה, ואחזה פני כסא, והקב"ה פרש עליה עננו וקבלה, וקבעה במזלות, והיינו 'מזל' (אלול) בתולה, והמלאכים נשארו בארץ ולא יכלו לעלות עד שמצאו סולם שיעקב אבינו חלם ועלו, הה"ד 'והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו'. הרי לך שכל מהותו ומזלו של חודש זה - להיות 'בורח מן העבירה'.

לב. איתא מהאר"י הקדוש זי"ע (שער רוח"ק יחוד י"ו) שיש לכוון בחודש אלול את הפסוק (ישעיה מג טז) 'הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה' (עיי' ב"ר ו ה - הובא בקדושת לוי לר"ה בשינוי לשון) כי בו נותן לנו הקב"ה 'דרך' לשוב אליו יתברך. ואמרו בעלי הרמז, על פי 'מאמר החכם' (אגרות סופרים לרעק"א אגרת ט) - אלפי אניות עברו כבר בלב ים, ואפילו אחת מהם לא סללה דרך כבושה לטובת הרבים שיהא בידם לבקוע שם, אלא כל הרוצה לעבור את הים, עליו להיכנס אל תוך הים, ולפלס דרך ונתיב לעצמו, ואף שיעמדו לו מכשולות רבים בדרכו כגלי הים, ומכמורות ושאר מניעות, יתגבר עליהם עד שסוף דבר יגיע למחוז חפצו.

וזוהי ההוראה ל'בעל תשובה', אל יאמר 'הורני דרך תשובה', מהי הדרך הסלולה לתשובה, וכדומה בשאר טענות, לזה אומרים 'הנותן בים דרך' - כמו שבים אין דרך כבושה לרבים, אלא כל אחד נכנס לתוך מי הים ומפליג לדרך ולבסוף יבוא אל תכליתו, כמו כן אתה - תתחיל להפליג בים התשובה, קפוץ נא אל מי הים הסוערים, התגבר על גלי הים המאיימים לבלעך, ולבסוף יערב לך ותגיע למחוז חפצך בשלום ובשלווה.

עוד אפשר להסביר את שייכות הפסוק 'הנותן בים דרך' לענין התשובה, דכמו שאחר עבור אניה בלב ים אין ניכר שום סימן על המים שעברה שם אניה ואפילו ברושם בעלמא, כך ממש הוא אצל בעל תשובה, דאחר ששב אל ה' בכל לבו, שוב אין ניכר על נשמתו שפעם חטא לה' ואפילו רושם בעלמא.

ויש מי שרמז 'הנותן בים דרך' - כי הנה עינינו הרואות כאשר יסע כלי הרכב ביבשה ממקום למקום, אם יטעה 'בעל העגלה' (נהג) ויסטה מדרכו המיועדת לו אין בידו לסוב מיד על עקביו לעמוד בדרך ישר כי בזה יפגע מיד בנוסעים לפניו ולאחריו... אין לו אלא להמשיך עוד הרבה על הדרך שהעמיד עצמו עדי הגיעו ל'פרשת דרכים' שם יסוב על עקביו, משא"כ כשאנייה טועה בלב ים, הרי מיד על אתר מסובב פניו ממזרח למערב וכבר הוא עומד ומתייצב על דרך טוב... כיו"ב היא התשובה - הנותן בים דרך, ברגע כמימריה יסובב עצמו וכבר הוא עומד בדרך הישר...

ולא יאמר, מה אעשה, הן ניסיתי כבר פעמים רבות להתייצב על דרך טוב ולא עלתה בידי, כי אין הקב"ה דורש מאתו אלא לסובב פניו - להביט על דרך הישר וסוף דבר יגיע לתכלית טוב. וכבר פירשו בדברי הגמרא (ע"ז ג) 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת' ולא אמרו מי שהכין בער"ש, כי אין הקב"ה דורש אלא את הטירחה והיגיעה, וה' יגמור בעדו... אם רק טרח אף שלא עלה בידו להכין הרי הוא כבר יאכל בשבת.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת שופטים תשע"ח

© כל הזכויות שמורות למו"ל, אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך (טז, יח)

כתב בספה"ק קדושת לוי: "דהנה הקדוש ברוך הוא שופט את הכנסת ישראל בבוא יום המשפט בגדל רחמיו וחסדיו. אך צריכין אתערותא דלתתא לעורר את המדה של רחמנות למעלה. ועל ידי מה נתעורר אותו המדה של חסד? כשאנו למטה מתנהגים בחסד ומלמדים זכות על כל איש מישראל לדון לכף זכות, אז על ידי זה גם מלמעלה נתעורר אותו המידה ומלמדים גם עליו וגם על כל זרע ישראל חסדים.

ואם כן, האדם מעורר במעשיו שלמטה השער העליון לפתוח שער חסד להריק ברכה על כל זרע ישראל. וזה שכתוב **שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך**, רוצה לומר שאתה בעצמך תתקן ותכין המשפט של מעלה על ידי שעריך, דהיינו השערים שלך שאתה עושה ומעורר במעשיך. וזהו **ושפט את העם משפט צדק**, רוצה לומר כל איש ילמד את עצמו להתנהג לשפוט את העם משפט צדק, ללמד צדקה וזכות על כל זרע ישראל, ואז האדם מעורר השער של מעלה ועל ידי זה יוצא בדיון זכאי במשפט של מעלה, כי במידה שאדם מודד מודדין לו" בהקשר לזה ש"במדה שאדם מודד מודדין לו" והיות שאנו כבר נמצאים בימי חודש אלול ותקיעת השופר כבר נשמעת באזנו, נביא מעניין זה מספר עלי ורדים:

הגמ' בר"ה (טז, א) אומרת כי הקב"ה ציווה לתקוע בשופר בראש השנה כדי לערב השטן. מה הביאור בזה?

מובא בספר "מנורת הזהב" מאת הרה"ק רבי זושא מהאניפולי דהנה בתחילת פרשת חוקת "וזאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר" (במדבר יט, ב) וברש"י "שהיו אומות העולם מונין את ישראל מה טעם יש בה וכו' אין לך רשות להרהר אחריה".

לכאורה נראה שזה רע לנו שאין אנו יודעים טעם המצוה ואומות העולם מצערים אותנו בדבר זה, אולם, אומר ר' זושא מהאניפולי שזה לטובתם של ישראל שיש חוק ללא טעם. ומדוע? כי הקב"ה נוהג עם בריותיו "מידה כנגד מידה" ואמרו חז"ל (ב"ר ט, יא) "כל המידות בטלו ומדה כנגד מדה לא בטלה ובמידה שהאדם מודד בה מודדים לו". כאשר אנו שומרים על החוקים של הקב"ה בלי שכל ובלי הבנה - אף הקב"ה נוהג עמנו במידה זו.

הוא מצווה עלינו לתקוע בשופר ועל ידי כך מתערבב השטן ואנו נסלחים. באים השטן ואומות העולם ומקטרגים לפני הקב"ה איך עשה עמנו כדבר הזה? ועונה להם: הם שומרים את החוקים שלי בלי הבנה לכן גם אני סולח להם "בלי הבנה".

נמצא שהחוקים טובים לישראל ועל כך נאמר תהילים (פא, ד-ה) "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו: כי חוק לישראל הוא" ושמירת החוקים תעזור לנו כי ע"ז זה "משפט לאלקי יעקב"

לפי זה יובן הפסוק "וידבר ה' אל משה לאמר זאת חקת התורה" זה חוק, ולמה? "אשר צוה ה' לאמר" שהקב"ה יוכל לענות לטענות היצה"ר והשטן למה הוא מוחל עוונות ע"י מצות תקיעת שופר, למרות שאין לכך הסבר הגיוני. עכשיו יש לו הסבר: זה נהיה "משפט", כי זו מכ"מ ובמידה שהאדם מודד כך מודדים לו.

רבי ראובן קרלנשטיין הביא את דברי ה"חתם סופר" בפ' אחרי מות שמבאר את הנאמר בפרשת יו"כ "והיה לכם לחוקת עולם" מדוע כתוב על יו"כ שזה "חוק"? כי דוקא הידיעה שהכפרה של יו"כ היא בגדר "חוק" זה מה שמכפר. הכיצד? אם נשאל אדם "האם אתה מבין למה יו"כ מכפר"? יאמר בטח, למה שלא יכפר, אני הרי צם ומתפלל יום שלם, ועוד הולך בלי נעלים... אדם כזה עלול להרגיש שהקב"ה עוד "חייב" למחול לו..., אבל אם יאמר שבאמת אינו מבין איך זה מכפר, הרי אפילו שהוא צם ומתפלל, אבל הוא לא יודע מה זה כל חטא קטן, זה הרי מרידה ברבש"ע כביכול, אלא שהתורה אמרה שיו"כ מכפר, אז זה אכן מכפר לו. זה הפירוש שאצל מי שמרגיש שזה חוק אז זה באמת מכפר. וכל ענין התשובה זהו חוק.

מספרים שאחד מגדולי ישראל בהיותו ילד, לימדו אותו בליל ה'ניטל' לשחק שחמט. לאחר שתיארו לו את כללי הצעדים של הכלים השונים, אמרו לו שיש כללי יסודי: לאחר שעושים מהלך אין דרך חזרה. א"א להתחרט. אמר: א"כ איני מוכן לשחק במשחק הזה, כי זה לא משחק יהודי. יהודי יודע שגם אם עשה מהלך שגוי ומוטעה, הוא יכול לחזור בתשובה.

הקב"ה אמר שמי שחטא יעשה תשובה ויתכפר לו. וזה שכתוב (תהילים קמז, יט) "מגיד דברו ליעקב", למה? כי "חקיו ומשפטיו לישראל", הקב"ה נתן לנו את ה'תשובה' שהיא דבר לא שכלי, ומדוע עשה זאת? כיוון שגם אנו עושים דברים לא שכליים "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום" (שם כ).

(עלי ורדים)
לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים: צדק צדק תרדוף למען תחיה (טז, יט-כ)

פירש בספר בן איש חי, בהקדם דברי המדרש "כל דיין שלוקח שוחד אינו מת עד שיורה צדק בהוראתו". בביאור המדרש מביא מפי הרב נ"א ז"ל, על מה שכתב התנא "ועתיד אתה ליתן דין וחשבון" ומהו דין וחשבון? שהנה, ברוב דיני התורה יש פלוגתא וכמה שיטות, ואלו ואלו דברי אלוים חיים, אלא שנפסק ההלכה כדעת אחד הצדדים. וא"כ אם אדם מעוות את הדין, יכול עפ"י רוב לטעון שפסק בזה כאחד השיטות בסוגיא. לכן, כשמגיע לבי"ד של מעלה שואלין ממנו קודם כל מה ההלכה ומה הדין בכל דבר ודבר, ולאחמ"כ עושים עמו חשבון שאם פסק כן איך עיוות את דינו? וזה הפשט עושים עמו קודם "דין" שיורה מה הדין בדבר זה, ואח"כ עושים עמו "חשבון" למה עיוות את דינו.

ואף גם כאן, כשחכם מקבל שוחד, ומפני השוחד פוסק כשיטה מסויימת בהלכה, מגלגל הקב"ה שיבוא לפניו מקרה דומה, ושם לא יקבל שוחד, ויפסוק לפי האמת, ואז נסתם טענתו שפסק כשיטה פלונית. וזה הפשט שכל דיין שלקח שוחד אינו מת עד שיורה צדק בהוראתו הכוונה עד שיורה את הצדק באותו מקרה ואז נתפס בעונו ממנו נפשו. לפי"ז כתב הבן איש חי הביאור בפסוק הוא "ולא תקח שוחד וכו'" ואם תתיר את נפשך שאתה פוסק כאן כשיטה פלונית, תקח לך ש"צדק צדק תרדוף" במקרה אחר ששם לא תקבל שוחד הרי תפסוק כפי האמת וייתר תשובתך.

בעניין הזה מסופר, שבילנא היו כמה עגלונים שבסוף עבודתם היו מתיישבים יחד לבלות זמנם בבית מרוח, יום אחד, תוך כדי דיבורם ולהגם עלה על הפרק הנושא של "עולם הבא", ונדברו ביניהם שהראשון מבניהם שמת יבוא לספר לחבריו מה עבר עליו.

ברבות הימים חלה אחד העגלונים, כשבאו חבריו לבקרו הזכירו לו את ההתחייבות שלהם, ואכן הבטיח שיבוא לספר. אחרי כמה ימים אכן שבק חיים לכל חי אותו העגלון. ביום ה"שלשים", הגיע אל חבריו בחלום, לשאלתם, מה נעשה בדינו אמר שהכל עבר בסדר, אלא שנסתם דינו מחמת ה"ויסקי", ומזהירים באזהרה חמורה שלא ישנו "ויסקי" ואז ירווח להם.

שאלו אותו, מה הבעיה ב"ויסקי", הרי היה לזה הכשר? ענה להם: כשהגעתי למעלה שאלו אותי לסדר יומי, ופירטתי להם, שאלו אותי למה לא השתתפתי בשיעור תורה? ולמה לא למדתי? עניתי, שכבר ניסיתי בצעירותי, ונוכחתי שזה מאוד קשה לשבת וללמוד, לכן לא למדתי. בהמשך השאלות, שאלו מה שתניו כשהיית בבית המרוח, ועניתי שהכל היה עם הכשר כדת. ואז שאלו אותי מהם המשקאות אותם שתיתי, ומניתי אחת לאחת את כל הסוגים: יין, בירה, וכו' וכשאמרת ששתינו גם "ויסקי", שאלו אותי איך שתית ויסקי? הרי זה מר?!, עניתי להם שהם לא מבינים ב"ויסקי" כי רק בהתחלה זה מר וקשה אבל כשמתרגלים זה מתוק ביותר!

אמרו לי, א"כ, נפסק דינך לגיהנם! למה? שאלתי, ענו: כי עכשיו הרי אמרת שהנך יודע שישנם דברים שבתחילה הם מרים וקשים אבל כשמתרגלים זה נהיה מתוק ביותר! א"כ היה לך להתרגל וללמוד כדי שיהיה לך מתוק ביותר! (צינוני תורה)

תמים תהיה עם ד' אלקיך (יח יג)

ה"ר"ר חיים ברלין ז"ל זכה ללמוד מהגרי"ז מבריסק זצ"ל אופן עשיית גורל הגר"א פעם שאל את הגרי"ז האם עשה כבר פעם גורל זה ואמר שעשה פעם אחת ועלה לו הפסוק "תמים תהיה עם ה' אלקיך".

(כרם חמד)

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. (טז יח)

איתא בשלה"ק ובספה"ק שצריך האדם להעמיד ז' שומרים בכל שערי המח, בראיית העין ובשמיעת האוזן ובחוטמו שלא יכעוס, וכ"כ החיד"א מהקדמת מהר"ח, כי חמשת החושים הם שערים שדרך שם עובר כל דבר, חוש הראיה, שמיעה, ריח, דיבור, והמישוש. ושם צריך לשפוט משפט צדק, והאריך

השלה"ק שלזאת נאמר תיכף 'לא תקח שוחד' כיון שהאדם הוא נוגע וקרום לעצמו לומר שזכר זה אין בו משום חשש שמירת העיניים, לזאת מזהיר הכתוב 'לא תקח שוחד', היינו מנפשו ומיצר, שלא ישחדו את שכלך, להכריע את המשפט הישר. השופט הוא הנשמה, והשוטר הוא היראת שמים. הקב"ה אינו צריך להעמיד שוטר עם רובה, יראת שמים שבנפש האדם הוא עצמו השוטר, שמעורר את האדם, בכל מה שהנשמה אומרת לאדם שלא יעשה כך וכך, שהיא השופט, אזי בא השוטר מדת היראה ומעורר שא"כ יש להתפחד מהשי"ת דאיהו רב ושלטי, וכן יראת העונש.

בעליה לרגל היו צריכים להראות את פניו לפני ה', וצריך לזה הכנה דרבה וכ' האבן שלמה משמלויה צוק"ל שבוזה מובן סמיכת הפרשיות, דבסוף פרשת ראה למדנו על ג' פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה', יתן ה' שבועד כמה שבועות נזכה בחג הסוכות להראות את פני ה' אלקינו, וכדרך שבא לראות כך בא ליראות, וכ' בעל הטורים בפסוק 'לראות את פני' דבספרי תורה הישנים היה כתוב באות פ' דתיבת פני פ' גדולה וכפולה, פ' בתוך פ', לרמוז על פנים בפנים, דכשם שבא לראות כך בא ליראות. שלא נתבייש להראות את הפנים. וכמעשה שהיה באחד ששלח את בנו לשיבה למרחקים לכמה שנים, וכשהגיע זמנו לביתו היה הבחור סופר את השבועות והימים מתי יזכה לראות את אביו ואמו, אמנם כמה ימים לפני הנסיעה היה ריב בין בני הישיבה והכו זה בזה, ותמלל פניו בחבורות ופצעים, ובא לפני האבן שלמה בבכיה, איך יסע לבית הוריו עם פנים כזה... [וכן אנו אומרים ביום א' דסליחות 'איך נפתח לפניך דר מתנחים, באיזה פנים נשפוך שיחים'] ושלח אותו לבית הרופא שימרח על הפנים כמה משחות ורפואות, שיוכל לסעוד לבית הוריו. ודחה את הנסיעה בכמה ימים עד שיתרפא ויוכל להראות פניו.

כך כשהיה ביהמ"ק קיים והיינו עולים לרגל ג' פעמים בשנה, לא היינו יכולים להזכר בערב יום טוב, אוי איך אני נראה, שהרי זה לא משחק, היינו צריכים להראות את הפנים לפני השי"ת, כמו אותו בחור שחושב לפני הנסיעה איך אראה את הפנים לאבי ואמי, כך במשך השנה אנו אובדים את הפנים, וב' או ג' חדשים לפני העליה לרגל, היה האדם צריך לטהר את פניו בתשובה. כי הקב"ה מבקש מאיתנו 'הראינו את מראייך', אל תבא עם כובע על המצח, תראה לי את המצח. ואיך נוכל לטהר את המצח? לזאת סמכו ענין לו פרשת שופטים, מה שהיה היה, העיקר מכאן והלאה להעמיד שוטרים על חמשת החושים, להתלבש ביראת העונש ויראת הרוממות, לשמור הראיה והשמיעה והדיבור והמישוש, לחיות איזה תקופה במשקל ומשפט צדק, ולא יקח שוחד מיצור, ולא יטה משפט שמספיק להתחיל לפני יום טוב, אלא מעשיו להתעורר, צדק צדק תרדוף, למען תחיה וירשת את המתנות הגדולות אשר ה"א נותן לך.

הגרי"מ רייזמן)

מאוצרות המגידים
לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל (יז, יא)

רבי שלום שבדרון זצ"ל, כידוע, הוציא לאור את הספר "דעת תורה" של סבו, המהרש"ם מברעזאן זצ"ל, והוא היה זקוק לכסף להוצאת הספר. לשם כך התכונן ב"בין הזמנים" של חודש ניסן, מיד אחר הפסח לנסוע לחו"ל, להיפגש שם עם נדיב אחד, בתקווה שהלה יתרום להוצאת הספר.

אבל כמובן, לפני שנוסעים לחו"ל צריכים לבקש רשות מהמשגיח, איש אלוקים קדוש רבי יחזקאל לינשטיין זצ"ל שהיה בבני ברק. לילה לפני הנסיעה, הגיע רבי שלום עם המזוודה, וכמובן עם כרטיס הטיסה, לבית חתנו, הרב אריאל בבני ברק, כדי להיכנס בבוקר אל המשגיח, לקבל את רשותו לנסוע ולקבל את ברכתו.

ימים ספורים קודם לכן, בחול המועד פסח, היתה ברית בבני ברק לנכדו של רבי שלום, כאשר המשגיח היה הסנדק, אבל רבי שלום לא השתתף בברית. כאשר נכנס אל המשגיח לקבל את ברכתו, שאל אותו המשגיח: "הרי היתה לפני כמה ימים ס' וריים ברית לנכד שלכם, ואיך יתכן שהזיידע לא הגיע לברית? השיב רבי שלום: "היה לי כאב רגליים, והייתי צריך לנוח קצת".

שאל אותו המשגיח: "היה לכם כאב רגליים? אם כן כיצד אתה עומד כעת לנסוע לאמריקה, הרי אתה צריך לנוח?"

שמע זאת רבי שלום, נפרד מהמשגיח, שב לבית בתו, שם המתינה לו הרעבעצין שליותה אותו לבני ברק, נטל את המזוודה, ואמר לה שחוזרים לירושלים הביתה. הרי המשגיח אמר שצריך לנוח.

היא שואלת אותו: "הרי הכל מוכן לנסיעה?" והוא משיב לה: "המשגיח אמר..."

רבונו של עולם, שמעתם כזה דבר? אני לא יודע מה אתם הייתם עושים, אבל אני יודע מה אני הייתי אומר למשגיח: "רביה, ברוך השם, עבר לי הכאב רגליים, אחרת לא הייתי יכול להגיע, ואני חש בטוב ויוכל לנסוע לאמריקה".

אבל רבי שלום לא אומר הסברים. אם הוא שומע מהמשגיח שצריך לנוח, אז הוא נוסע בחזרה לירושלים!

זמן לא רב לאחר מכן, הוזמן רב שלום להיות סנדק בברית שהתקיימה בטלזסטון. מגיע רבי שלום לברית, והנה הוא פוגש שם את אותו גביר, איליו תכנן לנסוע לאמריקה. הגביר הזה היה בארץ עוד לפני פסח, ואם רבי שלום היה נוסע לאמריקה, הוא כלל לא היה פוגש אותו!

מבהיל ומרעיד. מוראדיגע התפעלות. אם לא היה שומע לקול המשגיח הוא היה נוסע לאמריקה לחינם.

אבל זה עדיין לא הכל. רבי שלום סיפר כי ברגע שבוטלה הנסיעה לאמריקה, הרי נותר לו זמן פנוי, והוא 'התישב' מיד לכתוב את ה"לב אליהו". ואני אומר לכם: אם לא זה שרבי שלום ביטל את נסיעתו, לא היה יוצא ה"לב אליהו" לעולם!

אוי, למשגיח היו עיניים, אתם שומעים מה זה אמונת חכמים? מה זה לשמוע לדברי חכמים?

(יחי ראובן)

תמים תהיה עם ה' אלקיך (יח, יג)

התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקר אחר העתידות אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו (רש"י)

העולם מתנהל סביבנו במהלכים שאינם תמיד ברורים ומחזורים לנו, אין אנו יודעים מדוע "צדיק - ורע לו", או, לחלופין, משום מה "רשע - וטוב לו"? וחידות סתומות ובלתי פתורות מעין אלו הן מנת חלקנו מדי יום ביומו.

תמים תהיה - מצוה עלינו התורה, התהלך עמו בתמימות - מבאר רש"י, ובכך מדריכים אותנו לשוח את קומתנו לפני אלקי השמים והארץ, לא לדרש במפלא מאתנו, לדעת שכל מה שבא עלינו לטובתנו הוא, ולקבל זאת בתמימות.

אמונה תמימה על אף הקושינות

אמונתנו מיוסדת על כך שהמצוות תבאנה על האדם שכן טוב, ואילו העברות תבאנה על ראשו את ההפך מזה. ואף על פי שפעמים אנו רואים שלצדיק רע ולרשע טוב, עלינו לדעת בברור שהעולם מתנהל בצדק וביוסר.

וכבר צעק חבקוק הנביא (חבקוק ב, א): "על משמרתי אעמדה", ופרש רש"י: "עג עוגה חבקוק ועמד בתוכה ואמר: 'לא אזוז מכאן עד שאשמע מה ידבר בי על שאלתי זאת, למה הוא מביט ורואה בהצלחתו של רשע ומה אשיב אל הבאים להתנוכח לפני'".

והקב"ה ענה לו (שם ד): "וצדיק באמונתו יחיה", כלומר: יכול אתה לשאול שאלות ולהקשות קשיות. לעתים תקבל תשובה, ולפעמים לא תצליח להבין - אבל תמיד עליך לדעת שהקב"ה עושה את הטוב והנכון ביותר, ולא לנסות לחקור ולהבין מעשי קל.

רבה של ירושלים, רבי יוסף חיים זוננפלד, נהג לרקוד בשמחת תורה יחד עם הילדים. אחד מאלו שזכו לרקוד ב'הקפות של הילדים' היה הילד אברהם ברגמן, אשר בסוף ימיו ספר את המעשה הבא:

באחת השנים, לאחר שסיים רבים יוסף חיים לומר את "אין כאלקינו" נגש אליו אברמ'לה הקטן, ובבישנות אמר: "רבי יש לי קושיא חמורה על הסדור..."

ליטף רבי יוסף חיים את לחיו ואמר ברוך: "שאל בני".

"מדוע אומרים קודם 'אין כאלקינו, אין כאדוננו', ולאחר מכן שואלים 'מי כאלקינו? מי כאדוננו?', לכאורה היה מתאים יותר לשאול קודם, ורק לאחר מכן להשיב?"

"ילד נבון, חייך אליו הרב, "אמשול לך משל שעל ידו תבין: כאשר אדם נכנס למערה ענקית הוא נתקל בחשכה מוחלטת. לכן מי שרוצה להכנס למערה וגם לזכות לצאת ממנה בבוא העת, צריך לעשות לו בדרכו סימנים בדמות אבנים גדולות, עמודים יצוקים וכיוצא בכך, וכשירצה לצאת יוכל להעזר בהם".

"לעומת זאת, השוטה אינו חושב על המחר ואינו מכין לעצמו סימנים - אלא נכנס במהירות מבלי להשגיח, ורבים הסכויים שהוא יתקל בקשיים רבים, בשעה שיתעב ויאבד את דרך המלך. וכבר קרה שאנשים כאלו אבדו את דרכם ומתו ברעב".

"הסימנים הללו הם הבטחוונות שבידי האדם, ובזכותם יצליח לצאת מבלי לטעות בדרך ולשרוד את נפתולי החיים".

"אף אנו, ההולכים בדרכי החיים, חייבים לסמן סימנים שיסיעו לנו בהליכה הסלולה מדור לדור. הסימנים הללו הם ההצהרה הברורה: 'אין כאלקינו, אין כאדוננו'. רק לאחר שקבענו אותם במסמרות של ברזל, יכולים אנו לצאת בשלום לדרך, ולנסות להבין 'מי כאלקינו, מי כאדוננו', שכן שאלות מסוג זה, מבלי קביעת האמונה עמוק בלבנו, מסוכנות הן".

לאחר מכן הביט רבי יוסף חיים באברמ'לה ברגמן במבט חודר ואמר לו: "רואה אני, כי עתיד אתה בעוד זמן מה לעזוב את ירושלים, ובמשך שנים רבות לא תהיה כאן. אל תשכח להציב לך סימנים בדרךך, כדי שחלילה לא תסטה מן הדרך". הוא נאנח לרגע ואחר שנה: "אל תשכח..."

ימים חלפו, אברמ'לה הצעיר בגר והיה לאיש, הוא נקלע לאירופה ושהה בה במשך כל שנות הזעם, ומוראותיה של השואה הנוראה חרוטים בבשרו. במהלך השנים הללו עמד לא פעם בפני נסיונות מרים. היאוש הנורא הביא אותו להעדיף את מותו מחייו. אך בכל פעם כזו, עלתה במוחו אותה תמונה של רבה הישיש של ירושלים העומד ומסביר לו, כדבר איש אל רעהו, אודות הסימנים שחייב הוא להציב לעצמו בדרכו.

בזכות אותם סימנים, ובכוחה של האמונה הברורה שבערה בי "אין כאלקינו, אין כאדוננו" - ספר ברבות הימים - החזקתי מעמד.

רבי יוסף יעבץ, שגלה עם גולי ספרד, שכתב שאל מול הנסיון הגדול בספרד, אשר העמיד לכל אחד את הבררה בין גרוש לבין התנצרות, הצליחו חלק

לעמוד בגאון, בשעה שאחרים לא הצליחו, וקבלו עליהם למראית עין את דת הנצרות.

והנה, באורח פלא התברר, כי דוקא האנשים הפשוטים, אשר בקושי ידעו לומר תהלים, אולם אמונתם היתה יצוקה על יסודות איתנים - הצליחו שלא לפול, עזבו הכל מאחוריהם ויצאו לגלות, ואילו החכמים האנשים העשירים והפילוסופים נותרו בספרד, כשחלקם מצליחים לעמוד בנסיון וחלקם לא. שכן מי ששואל "מי כאלקינו", כבר מכניס עת עצמו לסכנה של אמונה, והמשובח ביותר הוא לעמוד ולומר "אין כאלקינו!"

קוזאק חשוב, אשר הגיע לדרגה של שר בממשלת הצאר, רכש לעצמו סוס מיוחס מגזע תרשישים, הישר ממצרים, בעל תעודת יוחסין של עשרה דורות אחרונים.

מאמץ רב היה כרוך בהעברת הסוס לרוסיה, אולם השר לא נרתע מן הקשיים, ולבסוף הצליח להביאו, עמד ורחץ וקשט אותו בתכשיטים יקרי ערך.

באחד הימים נאלץ לנסוע לעיר אחרת. לקח אתו השר חיל ופקד עליו שהוא יהיה ממונה על שמירת הסוס בלילה, כאשר הוא עצמו יפרוש לשנה.

כשירד הלילה והשר עמד לפרוש לשנה, הוא הזהיר את החיל שלא ירדם, והציע לו שינסה לחשוב בשעת הארוכות הבאות מחשבות פילוסופיות.

הקוזאק נרדם מיד, אולם כעבור שעות התעורר בבהלה. "מי יודע אם לא נרדם החיל?" הרהר וקפץ מן המטה.

הוא מצא את החיל ערני לחלוטין. "על מה אתה חושב?" שאל אותו.

"כאשר דופקים מסמר בעץ נהיה בו חור", גילה לו החיל את צפונות לבו, "ומהרהר אני להיכן הלך העץ שהיה קודם לכן בתוך החור?"

"המחשבות הללו חשובות ביותר", החמיא לו הקוזאק, "המשך הלאה ועשה חיל!"

כעבור שעות שוב הגיע, הוא מצא את החיל יושב ומהרהר עמוקות, "במה תסריד את מוחך כעת?" התעניין.

והחיל משיב: "כשאוכלים בייגלה עם חור, נעלם החור תוך כדי האכילה, ואני מתגיע לדעת להיכן נעלם החור?"

"מחשבות שכאלו!", התפעם השר, "עוד תזכה לקבל העלאה בדרגה, "המשך הלאה!"

שעות נוספות חלפו, ושוב חוזר השר להתעניין בערנותו של החיל. קמטים במצחו של השומר מעידים על מאמץ מחשבתי רב, ובענין רב הוא נגש ושואל: "מה עכשיו?"

"כעת", השיב החיל, "אני עסוק במחשבה חשובה ביותר, מתפלל אני כיצד יתכן שאני עומד פה כבר כמה שעות, ובכל זאת גנבו את הסוס?"

עמד על כך החודשי הרי"ם (הובא בספר פרחי רש"י): זהו סופו של העוסק במחשבות פילוסופיות, סופו שייגנבו לו את האלקים שלו מתחת ידיו, שכן מחובתו של האדם להתהלך עם אלקיו בתמימות, ורק לאחר שהאמונה נטועה בו היטב, יכול הוא לנסות להבין על מה ולמה.

יש מקום לפילוסופיה ביהדות, אנו מוצאים את הרמב"ם שואל במורה נבוכים שאלות פילוסופיות רבות, אולם כל מקומה של הפילוסופיה הוא רק אחרי האמונה התמימה.

כניעה בפני הוראותיו של 'מגדל הפקוח'

כאן המקום להוסיף כי יש הנוטים להפוך את המצוות לסגולות: זו סגולתה לשמירה, זו מביאה לעשירות, האחרת לזרע של קימא, ועוד כהנה וכהנה. אולם לא זוהי דרכה של תורה.

הקב"ה מצוה אותנו להתהלך עמו בתמימות, מבלי לחקור אחר העתידות ומבלי לתור אחר 'חכמות' באמונה, עלינו להניח את ה'מושכות' בידי מי שאמר והיה העולם, ולהכניע את עצמנו בפני ידו המכוננת את העולם.

שיעור מאלף בענין זה ניתן לאברך חסידי, בשובו לביתו מחתונה משפחתית בארץ ישראל, ומעשה שהיה כך היה:

מטוסם נחת בנמל התעופה בדנבר, ואחיו הצער של האברך בא לקבל את פניהם. אף אחד מהם לא הכיר את שדה התעופה שם, ובעוד הם משתרכים עם מזוודותיהם, הציע האח שהוא ימהר אל הרב שחנה בחניון, ובעוד זמן קצר יבוא לאסוף אותם.

האברך, ר' לייזר קאסין שמו, המתין לו במקום שקבע - אולם הדקות חלפו בזו אחר זו, והאח איננו.

תוך כדי המתנתם נגש אליהם אדם לבוש חליפת ספורט ונעלי ספורט אפנתיות, בעל ארשת קדורנית משהו ובקש: "כבוד הרב, האם אוכל לשאול משהו?"

כנראה שאין אדם בכל נמל התעופה שנראה רב יותר ממני - הסיק האברך והנהן בראשו, "בשמחה, מה רצונך?"

האם אפשר ללכת לנחם אבליים בבגדים הללו או שעלי ללבוש חליפה?"

"אין הלכה כיצד צריך להתלבש כשבאים לנחם אבליים", אמר האברך, "הנך יכול ללכת כך, זה בסדר גמור."

"ולתגלח מותר לי?" - הוסיף האיש להקשות.

"אין בעיה להתגלח, רק לקרובים בדרגה ראשונה אסור."

ר' לייזר, שרצה לגרום לאוירה נעימה יותר, הושיט את ידו: "שמי לייזר קאסין מבורו פארק, ומי אתה?"

"אני בארי סנגר, מוצאי משיקאגו, אבל בשבע שנים האחרונות אני מתגורר בסינגפור. יש לי חברה גדולה יצור בגדי ספורט עם סניפים בטוקיו, סינגפור ושיקאגו. הבסיס שלי הוא סינגפור, ולכן אני גר שם כעת."

ר' לייזר התעניין אם קימת קהילה יהודית כלשהי בסינגפור, ובארי ספר על קהילה קטנה, המורכבת ברובה מאנשי עסקים כמותו, המשתדלים לעשות מה שהם זוכרים מזכרונות ילדותם ב'היברו סקול'.

"אני משתדל להתפלל ככל יכלתי", אמר בארי, "אבל מעולם לא למדו אותי לנחם אבליים."

"מה קרה? מי נפטר?" ניסה ר' לייזר בעדינות מתבקשת.

"בת אחי הגדול, בת שש בסך הכל... נפטרה בפתאומיות מדלקת קרום המוח... הם בשיקאגו... ורק קודם קבלתי את ההודעה... לא אספיק כבר להגיע להלוויה, אבל אל בית אחי אני מוכרח להגיע, כדי לנחם, ואני עולה כעת על טיסה לשיקאגו..."

"סליחה, כבוד הרב, באמת סליחה, אבל... אפשר אולי עוד שאלה קטנה? כיצד מנחמים במקום כזה? הלא הילדה היתה טובה... ופתאום היא נפטרה... ככה, מדלקת קרום המוח, בחטף... האם יש ליהדות משהו לומר בענין הזה?"

"לא כתוב בתורה מה לומר", הסביר האברך, "אבל עצם העובדה שהגעת ממרחק אל אחיך, על מנת להיות ביחד אתו, מעודדת אותו, תומכת בו בשעותיו הקשות ומשמשת עבורו משענת. אם בכל זאת אתה חש צורך לומר משהו, אמור לו כי אנו מאמינים שמאומה לא מתרחש בעולם מעצמו, אלא הקב"ה הוא מנהל את הכל, לא דלקת קרום המוח או מחלה כזו או אחרת בכוחם להמית אדם, אלא זוהי החלטה בלעדית של בורא העולם, ואנחנו מאמינים שזו ההחלטה הטובה ביותר. כך בדיוק צריך לקרות."

"תוכל להסביר לי יותר, למה אתה מתכוון?", מבט מבקש היה בעיניו בשעה ששאל.

האח והמכוננית לא נראו באופק, והאברך, אשר בתחילה לא העלה על דעתו שיאלץ להמתין כל כך הרבה, נאות להסביר.

"שים לב, כאשר נכנס לקוח לחנות בטוקיו, ומבחין שיש לו את כל מה שהוא צריך, האם מעלה הוא על קצה דעתו, שהמנהל יושב בסינגפור? ודאי שלא, אולם אתה יודע את האמת, אתה הוא מנהלה של החנות, וכל הקניות והמכירות מופיעות אצלך על המסך בבית, ולפי זה אתה מחליט מה להזמין, מה לקחת, את מי לשלוח ולהיכן?"

"הבט לרגע החוצה" - המשיך - "המוני מטוסים ממריאים ונוחתים, כיצד יתכן שהם אינם מתנגשים זה בזה? בגלל מגדל הפקוח... שם נותנים הוראות מי ינחת ומי יעלה, ומנהלים את שדה התעופה כולו."

"גם מי שאינו יודע על קיומו של מגדל פקוח, אינו יכול לומר שאין מגדל כזה... לפיכך, כאשר מתעוררות לאדם שאלות או קושיות, מותר לו לשאול, אולם גם אם לא יקבל תשובה, עליו לדעת שהכל מנוהל בדקדוק מופתי בידי הבורא יתברך, ואף אם אין כרגע תרוץ ברור, אמונתנו התמימה מחייבת אותנו להמשיך להכניע לפני הקב"ה מבלי הרהור ופקפק, חלילה."

"בצעירותי" - נזכר לפתע בארי - "בהיברו סקול למדו על זה, נדמה לי שאפילו קראו למה שאתה אומר בשם מסוים..."

"אולי השגחה פרטית?", נסה האברך את כוחו.

"כן, כן, כך בדיוק, השגחה פרטית!"

"אספר לך ספור מענין אודות השגחה פרטית, אותו שמעתי זה עתה בנסיעתי לארץ ישראל:

ארגון תשובה גדול קיים סמינר בסוף שבוע, וכל הרוצה לבוא - הוזמן ליטול בו חלק. בין המשתתפים היה בחור שחום עור שישב בשקט והאזין לכל ההרצאות, לאחר מכן נערכה במקום תפלת ליל שבת, ולאחריה הוזמנו אלו שרצו בכך להשתתף גם בסעודה.

אחד המארגנים הבחין כי הבחור הצעיר עומד מן הצד ומהסס אם להצטרף לסעודה או לא, הוא נגש אליו, הניח יד על שכמו ואמר: מה דעתך להצטרף אלינו? מתוכננת לנו סעודה טעימה, שפע שירים, שיחות מענינות וגם הזדמנות להכיר עוד חברים חדשים!

"אמור לי" - הגיב הבחור - "במהלך התפילה הבחנתי ששרו כאן איזהו שיר מענין, הוא התחיל במילים 'לכה דודי', אהבתי מאד את הניגון, האם בסעודה אתם מתכננים לשיר אותו שוב?"

"אם תשובה חיובית תעזור לך להחליט שאתה בא, אין בעיה - נשיר 'לכה דודי' בסעודת ליל שבת."

והבחור, נענה להזמנה והגיע.

למחרת, לאחר תפילת שחרית, שוב הוזמן הציבור להשתתף בסעודה, ושוב הבחין אותו מארגן הביסוסי הבחור.

הוא מהר לגשת אליו.

"לא נעים לי" - אמר הבחור - "אבל האם גם היום אתם מתכוונים לשיר 'לכה דודי'?"

"אפשר לשיר" - הסכים המארגן, והבחור שוב מצא את עצמו משתתף בסעודה ומתמוגג על הניגון.

לקראת סעודה שלישית שוב חזרה על עצמה הבקשה, ושוב התמלאה משאלתו של הבחור.

כשהסתיימה השבת, ישב המארגן לשיחה אישית עם הבחור.

- "איך קוראים לך?" התעניין באדיבות.

- "מוחמד פארוק".

- "מוחמד?", איש הצות הנדהם הזדקף במקומו. - "אתה יהודי?".

- "כן, בהחלט, למרות שאינני דתי בכלל".

- "אם כן, א-הם, כיצד קבלת שם כזה?".

- "אבי ערבי, אבל אמי יהודיה. ואם אינני טועה, פרושו של דבר שגם אני יהודי".

- "כן, זה נכון. אבל האם אתה בטוח שאמך אמנם יהודיה?".

- "אמי ספרה לי שמוצאה ממשפחה יהודית. בצעירותה היתה מרדנית, ולא רצתה שום קשר עם היהדות או עם משפחתה. כאשר ספרה לסבי ולסבתי שהיא מתכוונת להנשא לערבי, הפצירו בה לעשות טובה אחרונה למענם. הם בקשו ממנה לגשת לבית העלמין העתיק בצפת, ולהצטלם ליד קברו של אחד מאבות המשפחה שלנו. אותו סבא רחוק היה רב גדול שחי לפני הרבה שנים, וסבי וסבתי נהגו ללכת ולהתפלל על קברו, בכל עת שהיו זקוקים לעזרה כלשהי.

אמי החליטה שזו בקשה קלה לבצוע, ולכן הסכימה. התמונה שלה נמצאת אתי כאן".

מוחמד הוציא מכיסו תמונה מרופטת והראה אותה למרצה. "הצעירה שבתמונה - זו אמי, לפני שנשא לאבי. היא עומדת סמוך לקברו של אבי המשפחה שלנו. אולי תוכל לפענח את הכתוב המופיע על המצבה, ולומר לי מי הוא היה?".

המרצה בחן את התמונה ולא האמין למראה עיניו. הוא הכיר היטב את הכתוב על המצבה הידועה: "רבי שלמה אלקבץ" - מחבר 'לכה דודי'! מוחמד הסכים להשתתף בסמינרים נוספים, ולא חלף זמן רב עד שקבל על עצמו באמת ובתמים עול תורה ומצוות.

"רואה אתה" - סיים החסיד את סיפורו המפעים - "כך מתנהל אדם המכופף את עצמו ל'מגדל הפקוח' ויודע כי ישנה בעולם השגחה פרטית על כל אחד ואחד, השומרת ועוקבת אחר כל צעדיו..."

בארי היה נרגש מאוד, הוא הודה נרגשות לר' לייזר: "אין לך מושג, רבאיי, כמה עזרת לי! אני מצטער, אבל כעת עלי לעזוב כדי שלא אפסיד את הטיסה", ונפרד ממנו לשלום.

ר' לייזר הציץ בשעונו. חצי שעת המתנה חלפה, ועדיין אחיו הצעיר אינו נראה באופק עם מכוניתו! בני משפחתו היו דאוגים - מי יודע אם לא קרה לו משהו, חלילה?

אך חיוך רגוע היה נסוך על פניו של ר' לייזר. "אין צורך לדאוג" - אמר להם - "הקב"ה משגיח גם עליו וגם עליו בהשגחה פרטית". רגעים ספורים לאחר מכן, פסע האח הצעיר למולם. הוא התנצל על האחור, וספר כי התקשה למצוא את המפלט שבו חנה ונאלץ להסתובב הלך ושוב, במשך מחצית השעה... כשבכל פעם השוטרים אינם מאפשרים לו להכנס...

רטט של התרגשות חלף בגבו של האברך, הוא מיהר לברר היכן הטיסה לשיקאגו, וחפש אחר בארי שעדיין עמד והמתין לתורו: "דברנו על השגחה פרטית, הלא כן?" - אמר לו כשהבחין בו - "מה דעתך על כך שאחי הלך להביא את הרכב, ובמקום שהעניין יארך לו דקה הוא התמשך על פני חצי שעה תמימה, בה הספקתי לדבר אתך... וברגע שהלכת הוא בא... וכי אין זו השגחה פרטית מופלאה?!..."

בארי הנרגש הניח את מזודתו, אחר הליט את פניו בידיו ופרץ בבכי.

הנה כי כן, ב"מגדל הפקוח" שלנו מוחלטות כל מיני החלטות ומוכרעות כל מיני הכרעות. פעמים אדם שואל "מדוע?" ואינו זוכה לקבל על כך תשובה, ופעמים שהתשובה כה ברורה ומחוורת, כפי שזכה לה אותו אברך...

שלומה של מלכות שמים

הגמרא אומרת (עבודה זרה ד ע"א): "מה דגים שבים כל הגדול מחברו בולע את חברו, אף בני אדם אמלאל מוראה של מלכות כל הגדול מחברו בולע את חברו, והיינו דתנן רבי חנינא סגן הכהנים אומר הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו".

מבינים אנו, שאם לא היה מורא מלכות בעולם, היה כל אחד 'אוכל' את השני, אולם לכאורה קשה מדוע לגבי הדגים נאמר: "כל הגדול מחברו בולע את חברו", ולגבי האנשים לא כתוב ש"אדם גדול היה אוכל את הקטן", אלא "איש את רעהו"?

אלא, שבאה הגמרא ומחדשת שבני אדם הנם גרועים יותר מבעלי החיים, שכן בעוד אצל הדגים רק הגדול אוכל את הקטן, בני האדם היו אוכלים גם את החברים שלהם...

רבי חיים מוולוז'ין מבאר שגמרא זו רומזת למלכות שמים: "הוי מתפלל בשלומה של מלכות", צריך האדם להתפלל על שלומה של מלכות שמים. וכוונת הדברים היא, שכאשר אדם נמצא בצרה, הוא מרגיש את עצמו מסכן ופונה לקב"ה שיושיע אותו, אולם עליו לדעת כי בשעה שאדם מישאל סובל, שכינה אומרת: "קלני מראשי קלני מזרועי" (סנהדרין פ"ו, מ"ה), בבחינת "עמו אנכי בצרה" (תהלים צא, טו), ולפיכך כאשר עומד האדם ומתפלל להושיע מצרתו, מן הראוי שיתפלל גם על הקב"ה ועל השכינה הנמצאת עמו בצרה! רבי משה בצלאל, אחיו של האדמו"ר מגור, בעל ה"יאמרי אמת", נראה במחנות ההשמדה בשואה כשהוא שמוח.

כשהבחינו בכך הסובבים אותו, הם פנו אליו ושאלו אותו אם לא אבד, חלילה, את שפיות דעתו מן הצרות הנוראות, שכן איך יתכן שאדם הולך בתוך זוועות נוראות שכאלו, ועדיין מחייך?

נענה רבי משה בצלאל ואמר, שמאחר שכתוב "עמו אנכי בצרה", ובשעה שאדם מישאל מצטער שכינה מצטערת עמו, הוא מנסה למנוע את צער השכינה ולכן משתדל להיות שמח... כזו היתה דרגתו באותן שנות אימה איומות, תחת להט החרב המתהפכת!!!...

אולם את דברי הגמרא הללו ניתן לפרש גם בדרך שלישית, הנוגעת לעניינו: "הוי מתפלל בשלומה של מלכות", יהודי צריך כל חייו להתפלל ולשאוף, שמלכות ה' אצלו תהיה שלמה, ולעשות כל מאמץ כדי שאמונתו באלוקיו תהיה אמונה אמיתית ותמימה.

וכל זאת, משום "שאלמלא מוראה..." איש את רעהו חיים בלעו", על אף שמלכות בני אדם נועדה למנוע מצב של "איש את רעהו חיים בלעו", המציאות מוכיחה כי עדיין קיים פשע בעולם, ורק מי שמלכות שמים שלמה בקרבו ומקום שיש בו יראת אלקים - מצליח לשמור על עצמו שלא להדרדר ולחטא.

יראת ה' היא אוצר

מושג כלשהו אודות יראת שמים אמיתית של גאוני הדורות, אנו מוצאים בספור מופלא שארע ברוך בער מקמיניץ בתקופת מלחמת העולם הראשונה.

בשנות המלחמה גלתה הישיבה לקרמנצ'וק ולאחר שנרגעו הרוחות, חזרו כולם דרך וילנא לקמיניץ.

באחד הימים נכנס חתנו של רבי ברוך בער לביתו, ומבט קצר על פני חמיו הספיק לו כדי להבין שמשוהו איום ונורא התרחש. - "רבי'ה, מה קרה?", חרד לקראתו.

- "נכשלתי", השיב לו ר' ברוך בער, "נכשלתי בגזל והכשלתי את העולם באשת איש". - "מה זאת אומרת?" השתומם החתן למשמע הדברים החמורים. ר' ברוך בער ספר, כי הוא נגש להוציא ספר כלשהו מן הארון, ולפתע הוא מבחין שספר זה שייך לבית הכנסת בקרמנצ'וק, והשתרע בטעות לתוך הספרים, כלומר היה כאן גזל של ספר. אולם לא זו בלבד, אלא כששב מקרמנצ'וק דרך וילנא, צרפו אותו לבית דין לכתובת גט, ומאחר שהוא פסול לכך משום היותו גזלן, נמצא שהוא הכשיל את העולם באשת איש... "ככה?", נרגע החתן, "הספר הלא נמצא כאן בטעות, לא היה כאן גזל!", אולם כל דבוריו לא הצליחו להשקט את ר' ברוך בער, אשר יראת השמים שבערה בקרבו התלהטה ורתחה על הגזל ועל הכשלת העולם באשת איש, וכל נסיונות המשפחה להשיב את רוחו עלו בתוהו... לפתע, באחת, הוא נרגע, ורוחו הסוערת שקטה, נראה היה כי אבן גדולה נגולה מעל לבו, והוא מיהר להסביר לבני ביתו, שהוא נזכר כי בנסיעה מקרמנצ'וק לוילנא התנפלו עליהם רוצחים וכמעט הרגו אותם.

באותה שעה - ספר רבי ברוך בער - זוכר אני בודאות שעשיתי תשובה, נמצא שעוון הגזל כבר נמחל, ורק נתן לי להשיב את הספר למקומו, והגט שכתבתי לאחר מכן, איננו פסול...

כשאדם זוכה לחוש ביראת שמים מעין זו ומלכות שמים אצלו תמימה ושלמה, הוא יזכה שלא להכשל ויצליח לעמוד בנסיונות שמזמן לו הקב"ה בחייו, וככל שיצליח יותר ויותר לטעת בתוך לבו את האמונה הצרופה בבוא העולם, כך גדלים הסכויים שתחום ה"בין אדם לחברו" שלו יהיה במצב טוב יותר.

שכן הפחד והיראה מפני היודע כל מעשי בני אדם וכל מחשבותם, והאמונה הצרופה בכך ש"אם יעשה המצוה יצליחו שכרו, ואם לאו יכריטנו ענשו, הכל בגזרת עליון" (רמב"ן שמות יג, טז), הם המעצורים בפני כל דבר שאינו טוב.

הדרך שתסייע לאדם להגיע לכל אלו היא דרך התורה. כדגים, אשר כל חיותם מתאפשרת רק במים, כך חיות בני האדם מתהווה כל עוד מחוברים הם לתורה, וככל שאדם קרוב יותר אל התורה - יש בו יותר כוחות להתרחק מן הרע.

ולואי ונזכה להדבק בתורה, לקנות בלבנו את היראה ולהגיע לדרגה הגבוהה של "תמים תהיה עם ה' אלוהיך"!

(ומתוך האור)

"תמים תהיה"

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים יח, יג). בכלל זה מה שאמר דוד המלך: "כל מצותיך, אמונה. שקר רדפוני, עזרני" (תהלים קיט, פו). ופרש המלבי"ם: יסוד כל המצוות שיאמין במצוה ובמצוותיו ולא יחקור עליהן ולא יסבור בהן סברות, רק יעשן באמונה. ורודפי דוד אמרו ששקר הדבר, אלא יש לחקור ולהתפלסף על עניני המצוות, ורדפוהו על השקפתו זו, ובקש עזרה והצלה מהם.

וזו היתה תוכחת שמואל הנביא לשאול המלך: "נסכלת, לא שמרת את מצות ה' אלקיך אשר צוץ" (שמואל א יג, יג). ופרש המלבי"ם: במה שחשבת להתחכם בשכלך על דבר ה', באמת נסכלת במה שלא שמרת מצותו. כי לא היה לך לפרש פרושים ולסבור סברות, רק לקיים בתמימות כדבר הנביא.

כי עלינו לדעת, שהקדוש ברוך הוא קורא הדורות מראש, וידע כל המצבים והחשבוניות, ועל מנת כן ציוה. ואין לנו להתחכם וסבור סברות, אלא לקיים

בתמימות צויו, והולך בתום ילך בטח. ולסבא [מנובחדוק] זצ"ל היה על כך ספור מאלף.

המלך קרא לשר האוצר. אמר לו: "מזה זמן רב מתנהל משא ומתן על הורדת מכסים להגברת הסחר המשותף עם המדינה הסמוכה, והבשיל לקראת חתימת הסכם. סע לבירת המדינה ותחתום על ההסכם שהתגבש. אבל הוראה אחת לי: יערכו שם נשפים ומסיבות לכבודך ולכבוד הארוע, אל תגרר להתערבות על שום דבר שבעולם!"

שר האוצר נפגע: "וכי חשוד אני בעיני המלך כמהמר כפיתי? מימי לא התערבתי, על שום דבר וענין!"

איני חושד בך, ואני מקוה ובטוח שתביא כבוד לממלכה. אבל יודע אתה, התושבים שם חובבי הימורים והתערבויות, אל תגרר ותסחף!"

הבטיח, למרות שהדרישה נראתה לו מיותרת ואפילו פוגעת. נסע למדינה הסמוכה והתקבל בכבוד מלכים. החוזה נחתם בטכס רב רושם, ולאחריו הזמינו עמיתו שר האוצר למשתה שרים שנערך במיוחד עבורו. כטוב לב שר הבטחון ביין, הרים כוס נוספת לברכה: "אני שמח שכלכלות שתי המדינות יתאחדו. למרות שחברי שר האוצר ניהל את המשא ומתן בסודיות, הייתי מעודכן בכל פרטיו. לא ממנו, אלא ממרגליו במדינה הסמוכה! הם שתולים בכל עמדה, גם במשרד האוצר" –

"לא יתכן!" התפרץ שר האוצר, נפגע עד עמקי נשמתו. מרגל, בלשכתו? מוקף הוא ביועצים מהימנים, אי שמהם אינו מועל באמונו! הביט סביבו, וראה פרוצים מגחכים, לועגים לתמימותו. גם הוא היה מבוסס, והיין עלה לראשו. "תוכיח!" התריס בפני זר הבטחון המבודח. "זו עלילת שוא!" החיוכים התרחבו לנוכח זעמו, והבעירוהו שבעתים.

שר הבטחון נענה לאתגר: "להוכיח? הרי לא אסגיר את האיש שלנו בלשכה. אבל הנה, יש לי הוכחה. מה תאמר לך שידוע לנו, שיש לך כתם לדה אדמוני בצורת כוכב מחומש? אה?"

מלמול של הפתעה ליוה את דבריו.

"הנה ההוכחה שהוליווך שולל!" צהל שר האוצר. "אין לי שום כתם לדה!"

תדהמה.

אבל שר הבטחון נשאר זוחח: "יש, ואני מוכן להתערב אתך. מאה אלף רובלים מול אלף מארקים!"

האווירה היתה מחושמלת.

"מוסכם!" הכריז שר האוצר. אם היה מתחמק, היו לועגים ושמיחים לאידו. עכשיו, יוכיח להם שאין שום מרגל בלשכתו. אמנם המלך ציוה עליו שלא להתערב, אבל לא לכך התכוון. זו התערבות בלי שום סיכון, הפרכת עלילת שוא. חתת את השרוולים, הראה את זרועותיו.

אין די בכך. הסיר את המקטורן, התייר את העניבה, פשט את החולצה, התערטל מהגופיה, ואין זכר לכתם לידה. הפרצופים הספקניים עקבו בדממה. חלץ את הנעלים, פשט את הגרבים, פתח את החגורה, השיל את המכנסים, המציבא הודה בתבוסתו. בפרצוף עגום סיכם, שהולך שולל. שר האוצר חגג את נצחונו. לבש את בגדיו וחתם בכוס יין. שר הצבא שלח, והובאה מזודה מלאה מזומנים. מאה אלף רובלים בשטרות מרשרשים. "אני פה בשליחות ממלכתית. את הכסף אתן למלכי", הודיע שר האוצר, וזכה להערכה כללית. שב לארצו, ונועד עם מלכו. הושיט את החוזה החתום, והגיש את המזודה. "מה זה", שאל המלך. "תשורה צנועה", התענו. "מאה אלף רובלים, דמי הזכיה בהתערבות". פני המלך התקשחו: "אבל הוריתי שלא תתערב, בשום פנים ואופן! והבטחת!" "אכן", הודה, "אבל לא לכך היתה כונת המלך. היתה זו התערבות בטוחה", וסיפר את העלילה והפרכתה. המלך נאנח. "אם כך", אמר, "בוא ואספר לך מה באמת היה" –

מה באמת היה? הלא הוא הידוע, הוא היה שם!

והסתבר, שלא ידע – סיפר המלך: "הגיע אלי נציגו של המלך מהמדינה השכנה. בישר שהמשא ומתן הוכתר בהצלחה והזמין אותי לטכס החתימה. הודעתי שלא אוכל לבוא, אבל אשגר את שר האוצר. הצעות מטעמו שקדו על ההסכם, וראוי לכבדו בחתימה.

אמר לי: מלכי התכוון לתשובה זו, והורה שאבקש, שאם כבוד מדינתך יקר בעיניך, אל תשלח את הטמבל הזה. הוא נושא לגיון בין לאומי. – נפגעת: שר האוצר לי טפש וסכל? אין חכם ונבון כמוהו! ענה: הוד מלכותך עוצם עיניו בפני העובדות. שוטה הוא ופתי. אם ישוגר אלינו, נצליח להשפיע עליו שיפשוט את כל בגדיו לעיני כל השרים, יעמוד מעורטל מגוחך! לא יכול להיות, לא יתכן!"

אמר: מלכי הסמיך אותי להתערב. עשרה מליון רובלים מול עשרה מליון מארקים! מוסכם. נד בראשו והלך. חשבתי בדעתי: המלך אינו טיפש, ולא יסכן עשרה מיליונים בחינם. איך יוכל להשפיע עליך להתערטל מכל בגדיך? גם אם אינך חכם במיוחד, אבל עד כדי כך? והבנתי שאך ורק באמצעות התערבות. הטלתי עליך את השליחות, ואסרתי עליך להתערב. והתחייבת. ועכשיו, ראה מה עשית. גם עברת על צוויי – גם עשית עצמך ללעג ולקלס, התערטלת לעיני כל – גם הצבת אותי במבוכה, איזה שר אוצר טיפש מניתי – וגם הבאת מאה אלף, וגרמת הפסד של עשרה מיליונים. נזק נקי של תשעה מיליונים ותשע מאות אלף מארקים, עוברים לסוחר – הכל משום שהיית

לפני היציאה למלחמה, אומרים ללוחמים: "מי האיש אשר אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו, פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה" (דברים כ, ז), ודבר של עגמת נפש הוא זה (רש"י כ, ה).

מלחמה היא מקום סכנה, עלולים למות בה, ועל מנת כן יוצאים אליה. אבל אם ארש אשה, כואב לו שבעתים למות. ומדוע, משום שאם ימות תנשא לאחדם אחר.

לא מובן. הוא ימות, ועקרונית מוכן הוא לכך. אבל לא, אם איש אחר יקחנה לאחר מותו. וכי מה רצונו? שבגלל שהתאסרה לחיל שנפל תשאר עגונה עד סוף ימיה? מה אכפת לך, הלא אתה מת, מה אכפת לך שתמצא את אשרה! לא.

למות מוכן הוא, אבל לא שמישהו אחר ירויח מכך... כאלו אנחנו. התורה העידה בנו. ומעשה שהיה –

הגאון רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל היה רבה של פראג. יום אחד עלה הקצב לשאול שאלה. שחט שור ענק, והתעוררה שאלה אודות נקב בראה. עיין הרב ולא מצא התר. קבל הקצב את הדין. ספג הפסד של מאות זהובים. היה עליו למכור את בשרו לגוי ברבע המחיר. מה אפשר לעשות, הלכה זו הלכה. כעבור כמה ימים עלה הקצב לדין תורה עם רעהו על סכום פעוט. הסכום לא משנה, לוחם הוא על העקרון. שטח טענותיו ובעל הדין ענה כנגדו. חקר הרב ודרש, ברר ופסק: הדין עם שכנגדו, לא עם הקצב.

ואז, התפרץ. ואיך התפרץ! הרב לא ירד לעמה של הלכה, הרב לא פסק הדין לאשורו. הרב משוחזר, הרב עוין הוא אותו. הוא יצא ויבעיר אש מחלוקת. יגייס אוהדים, ילכד את אויבי הרב, עוד ישלם על כך בכסאו!

הרב היה המום. לא הבין: לפני כמה ימים הודיעו שעל פי דין תורה הפסיד כמה מאות זהובים, וקבל את הדין בהשלמה, לא התריס ולא התקומם. מה ארע עתה, למה התפרץ כך עבור כמה זהובים!

ואז הבין: שם הפסיד כסף, והבליג. אבל פה, האחר זכה. וזה – לא!...

שכך טיבו וטבעו של אדם: זה שהפסדתי, זו חצי צרה. אבל שהאחר הרויח, זו צרה צרורה!

והקדמונים ("ארחות צדיקים" שער יד. "ראשית חכמה" שער העונה פרק יד) משלו משל –

חומר וקנאי הלכו יחדו, פגש בהם מלך אחד. אמר להם: "אחד מכם יבקש ממני דבר, ואתן לו משאלתו. אך ידע, שלחברו אתן כפלים!"

לא הסכים הקנאי לבקש, כי אז יקבל חברו כפלים, ויקנא בו. מוטב שהחומד יבקש כשגות חמדתו. והמלך עומד ומחייך. מראש צפה זאת... "טוב", אמר, "אם איש מכם אינו מבקש, אמשיר בדרכי..."

הבינו שבחמדנותם וקנאתם יפסידו הכל. דחק החומד בקנאי: "שאל כבר משאלתך!"

"טוב", נענה בהשלמה, "אבקש שיינקרו לי עין אחת..."

(והגדת)

כתוב "שופטים ושופטים תתן לך בכל שערך", וכתוב (משלי ו, ז) { אשר אין לה קצין שטר ומשל – אם אין לנמלה שוטר, באים חז"ל ואומרים לך: "הנה, תלמד מהנמלה שאין לה שוטר!"

מובא במפרשים, שהמדרש הזה מתקשר לחודש אלול:

{משלי ו, ז} "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם" - תתבונן בנמלה! היא יודעת, שיתכן ויארך לה הקב"ה את חייה ולכן היא מכינה עצמה לקראת החיים שיהיו לה, אולי, בעוד חצי שנה – אנחנו, שנתייצב בעוד פחות משלושים יום, והבקשה הראשונה שנבקש מהקב"ה בראש השנה תהיה "זכרנו לחיים!" - ריבונו של עולם, תזכור אותנו ותתן לנו חיים!

בא המדרש ואומר לנו – אתה רוצה להתכונן ליום הדין? ! תעשה כמו הנמלה - תראה איך היא מכינה עצמה, שאולי יארך לה הקב"ה את חיה - כמה היא אוגרת! - אנחנו, שכל מצוה עבורנו היא הצלה לקראת יום הדין – כמה צריכים לאגור ולכנס, כדי שנוכל להכין עצמנו כראוי לקראת יום הדין! לכן בחר המדרש להביא את ענין הנמלה דוקא כאן, כדי לעורר אותנו לקראת יום הדין הבעל"ט.

מביא הספר תולדות יעקב יוסף משל, המלמד אותנו כיצד 'עובד' היצר הרע, וכותב הבעש"ט שאם נלמד את זה – {תהלים קיט, צח} מאיבי תחכמי - ממילא נדע כיצד להתגבר עליו:

יהודי אחד רצה לקנות דיירה ליד חמותו - כך הוא יחסוך הרבה ריצות לעצמו. אם כן, מה הוא יעשה? אף אחד לא יעזוב את הדיירה שלו פתאום בבוקר אחד, אלא אם כן הוא יתן לו פיצוי כלשהו, ואז אולי הוא יסכים למכור.

ערב אחד הוא דופק על דלת השכנים של חמותו: "ערב טוב רבותי, יש לכם דיירה נהדרת, ארבעה חדרים ... כ"כ התאהבתי בדיירה שלכם, עד שאני מוכן לשלם לכם עבורה \$ 350,000 - \$ 100,000 מעל המחירון! אני מוכן לתת הכל, רק כדי לעבור לגור ליד חמותי!"

"תן לנו לחשוב על זה"

בחלוף יומיים, מגיע הבן אדם שוב ודופק על דלת ביתם: "נו, מה החלטתם?" "תשמע, לא מתאים לנו כרגע ... מס שבח ... מס קניה ... מס בולים ... עו"ד ... וההוא וההיא ... לא אקטואלי כרגע!"

עומד אותו אדם בפפתח הבית: "תראו, אני מבין אתכם ... אי אפשר למכור בכח, אבל יש לי בקשה אליכם – אולי אתם מוכנים למכור לי מסמר מהדיירה שלכם" ???

"מה? ! מה אתה צריך מסמר מאצלנו? ! תקפוץ להום סנטר תיקנה 3 ק"ג מסמרים!"

"אני אגיד לכם למה – כשאני חוזר מהקניות, לא נעים לי שחמותי מחטטת לי בסלים, לכן אני רוצה שיהיה לי מקום לתלות אותם כדי שהיא לא תחטט"

"כמה אתה מוכן לשלם על מסמר אצלי בדיירה ???"

"אני מוכן לשלם \$ 30,000!"

"טוב, אשאל את אישתי"

בערב מגיעה האישה: "תשמעי, היה פה היום הקוקוריקו הזה שרצה לקנות את הדיירה. עכשיו הוא רוצה לקנות מסמר אצלנו בבית בשביל לתלות את הקניות, כדי שחמותו לא תחטט לו בהם"

"מסמר? ! וכמה הוא מוכן לשלם?"

"\$ 30,000 - נוכל לקנות מזגן מרכזי, להחליף את התריסים, להחליף את האוטו ... מה את אומרת ???"

"אם אתה אומר למכור - נמכור!"

למחרת חוזר הבן אדם: "נו, מוכר לי מסמר או לא ???"

"מוכר!"

"תשמע, זה לא צחוק – זה יופיע בטאבו שיש לי מסמר אצלכם!"

"שיופיע בטאבו ... אין שום בעיה"

הלכו לעו"ד שיכתוב את ההסכם: "הואיל וצד א' מעוניין לקנות מסמר, והואיל וצד ב' מעוניין למכור מסמר באנו על החתום בתנאים הבאים: לקונה יש רשות להניח על המסמר עד 15 ק"ג משקל ... הקונה רשאי לבוא בכל עת ובכל שעה, להניח על המסמר את מה שיחפוץ, ובכל עת וזמן רשאי להוריד מהמסמר את מה שיחפוץ ... לבעל הדיירה אין רשות לחטט בחפצים שעל המסמר ... כל אחד מהצדדים שיפר את החוזה, ישלם קנס של \$ 100,000"

בששון וברצון הגיעו הצדדים לחתימה – הקונה מוציא מכיסו צ'ק ורושם עליו סכום של \$ 30,000 לפקודת בעל הדיירה - בשעה טובה ניקנה המסמר - למחרת הולך הקונה וקונה דיבל ארוך ועושה טקס קביעת מסמר

חולפים להם החודשים, בעל הבית החליף כבר את כל התריסים בבית ... החליף ויטרינה ... עשה מזגן מיני מרכזי ... החליף את האוטו ועוד נישאר לו עודף

מגיע חודש אלול - השעה 415 בבוקר - דפיקות בדלת!

"מי זה ???"

"זה אני - בעל המסמר!"

"נפלת על הראש - השעה 415 בבוקר!"

"לא ... פשוט אני בדרך לסליחות, אני שם את החבילה כאן, אני אחזור אח"כ" - מניח את השקית על המסמר והולך לו לחיים טובים ולשלום.

הילדים מתעוררים בבוקר: "אבא, מה הלך כאן בבוקר? ! שוב פעם באו הפקחים של העירייה?!"

"לא... זה היה המשוגע עם המסמר. אם הוא מוכן לשלם על מסמר \$ 30,000, אל תתפלאו שהוא דופק בדלת ב - 415 בבוקר."

חולפים שלשה שבועות - בם - בם - שוב פעם דפיקות בדלת בארבע בבוקר!

"מה קרה ???"

"באתי לקחת את השקית שלי!"

לובש את החלוק, פותח לו את הדלת, 'בעל המסמר' לוקח את השקית ומלביש במקומה שקית חדשה כבדה יותר - "אני אחזור בערב, ב", לקחת את השקית".

בבוקר כל המשפחה יוצאת מהבית - הילדים לתלמודי תורה, האמא לעבודה והאבא לכולל. חוזרים כולם בשעה 1600 ומריחים 'ריח לא טוב' [בלשון עדינה]- כולם מתנדבים לחיפוש - אולי נכנסה בטעות יונה לתוך המזגן והתבשלה שם ... בסופו של דבר, הסתיימו החיפושים ללא תוצאות.

למחרת בבוקר קמים כולם, ורואים מטס אווירי של 60-70 זבובים מעל ראשיהם, כל אחד תופס K-300 ביד ומתחיל לרסס. לאחר ההדברה כולם מתפזרים - לבית הספר, לעבודה ולכולל.

חוזרים אחה"צ הביתה, וקולטים שמה שהיה בבוקר היה רק הקדמה - מאות יתושים קטנים בכל הבית!

הבינו כולם שזה מהחבילה שתלה אצלם 'בעל המסמר'. הולך בעל הבית וממשש את החבילה, ומבין שזה כנראה התרנגול שאיתו הוא עשה את הכפרות - ריח איום ונורא!

אומר בעל הבית לאשתו: "בואי נזרוק לו את זה!"

"השתגעתי? ! אתה תפר את החוזה - תצטרך לשלם לו \$ 100,000! - אף אחד לא זורק שום דבר, תכסו את זה בניילון!"

אחרי יומיים, המשפחה כבר בקושי נושמת. ברגע שהם נכנסים הביתה, ישר הם יוצאים למרפסת וסוגרים את הדלתות, כי את המסכות של סדאם חוסיין כבר החזירו כולם

בדיוק הגיע 'בעל המסמר' לבקר את חמותו, ורואה את כולם במרפסת: "חבר'ה, מה קרה? ! על האש בעשרת ימי תשובה???"

"תעשה טובה, תוציא לנו את הנבלות מהבית!!!!"

"אין בעיה, אבל מחר תיקחו בחשבון שאני אביא לכם אחד חדש!"

אמר לו בעל הבית: "תשמע, קח את ה - \$ 30,000 שלך בחזרה - רק תיקח את זה מפה!"

"חביבי, חוזה זה חוזה - המסמר שייך לי. יש רק אופציה אחת - למכור את הדיירה - מוכן ???"

"אתה יודע מה? ! בסדר - תביא \$ 350,000 ואני הולך מפה!!!!"

"חחח... מה קרה לך, אחרי שהשקעתי \$ 30,000 במסמר אני אתן לך \$ 350,000? ! אתן לך \$ 200,000 בלבד!"

"פחות מהמחירון ???"

"בטח, שילמתי לך כבר 30 על החשבון!"

"אבל אמרת לי שאתה מוכן לשלם \$ 350!"

"נכון - זה היה לפני המסמר! אבל אחרי המסמר - הכל כפי שהיה!"

עד כאן המעשה כפי שמובא בספר תולדות יעקב יוסף {פ' תצוה} - עם קצת תוספות - וכל המוסיף, מוסיפים לו מן השמים

נשאלת השאלה - מה רצה הבעש"ט להוציא מהסיפור הזה?

אומר הבעש"ט - זו דרכו של יצר הרע. לאחר שהוא נועץ מסמר בבן אדם, הוא עושה בו מה שהוא רוצה!

זה מתחיל מלגלוג על דברי תורה, אח"כ זה עובר לרציחת הסבא ... למחיקת שם ה' מספרי התורה עד שהוא מגיע לעבוד ע"ז!

אומרים לנו חז"ל - "עבירה גוררת עבירה" - אבל אם תתפוס מצוה אחת שתהיה אצלך כמין מסמר - המצוה הזו תגרור אחריה מצוות נוספות!

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

מקרב אחיך תשים עליך מלך הנה הטעם שסמכה התורה פ' מלך 'מקרב אחיך תשים עליך מלך' וסמך 'לא יהי' לכהנים הלויים 'כל שבט לוי חלק ונחלה בתוך אחיו' משום שענין המלוכה שייך לאמצעי שבשבטים ור"ל מקרב אחיך הממוצע שבאחיו במספר השווה לא תמצא כלל ממוצע כ"א במספר שאינו שווה דרך משל בני לאה ה' ששה אם תחלק אותם לשני חלקים יהי' בכל חלק שלשה ולא תמצא אמצעי ביניהם אבל במספר שאינו שווה ד"מ ה' או ז' תחלק אותם מוכרח להיות אמצעי ביניהם וא"כ בני לאה ששה ור"ל בני השפחות ובני רחל אמצעי וע"כ ה' המלוכה ליהודה. (ליקוט האורים, בשם 'פתלי' שבע רצון)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמינים

241

פרשת שופטים

תשע"ח

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

הדברים ספר אחד מבני החבורה כי על אף שרבי חיים מבריסק התבטא על המהר"ל שנתן להמליץ עליו את הפסוק: "אליו תשמעו..." כאשר בקשו לקבוע עבדה זו בספר יצא על חיו ופעלו של המהר"ל, הורה אחד הגדולים שלא לכתב זאת. טענתו היתה כי פסוק זה נאמר רק על נביא.

מששמע זאת הרבי מסאטמר הגיב מיד בחריפות: "הרי ישנו רבי עקיבא איגר בהלכות קדשה..." והוסיף ברעדה: "נו... האר" הקדוש שאני".

המקרים שהכירו בגדלותו של הרבי, שמרו את דבריו, ומיד כשהגיעו לארץ לא פגעו בהם. אחר שיגעו, מצאו את פסק השלחן ערוך (אורח חיים א) כי באמירת 'קדשה' החזן לבדו אומר את הפתיחה: "נקדישך ונעריצך..." והצבור מצטרף אליו רק ב"קדוש קדוש...". אשר אף הגר"א (שם א) מסכים עמו, ומבאר כי דין ה'קדשה' דין ה'קדוש' שהצבור מצטרף לחזן רק באמן 'הא שמה רבא'.

אף לעומת זאת רבנו עקיבא איגר הביא בשם ספר 'נזירות שמעון' בלשון זו: "אבל בכתבי האר" כתב דיש לומר כל הקדשה עם הש"ץ מלה במלה. ואלי תשמעו".

עולמות שחרבי עמ' סה

השח בין ישתבח ליוצר - המקטרגים חוזרים עליו

מ' האיש הירא ורף הלכב ילך ויטב לביתו" (כח)

בפרושו לפסוק זה הביא רש"י את שיטת רבי יוסי הגלילי (סוטה מד א) שפסוק זה מדבר על אדם הירא פן ימות במלחמה מחמת העברות שבידו. וב"טור" (אורח נא) הוסיף בשם הירושלמי, כי אף: "השח בין ישתבח ליוצר אור - עברה היא בידו וחוזרין עליה ממערכי המלחמה". [ראה טל תורה' מנחות לו א, שלא מצא מימרא זו בירושלמי שבידיו].

פרוש מחדש לדברי הירושלמי מביא רבי משה מ' מפרמיסלא תלמיד המהרש"ל:

כשנעמד האדם להתפלל, מנסים המקטרגים לעכב את תפלתו מלהתקבל. וכדי לגבר עליהם תקנו את 'פסוקי דימרה', ששם פן הוא, הם 'זמרים' ומקצצים את כח המקטרגים הללו.

סגלה זו מועילה רק למתפלל את סדר התפלה בראי, כראוי, אולם השח ומפסיק בין 'שתבח' ל'יוצר', מבטל את סגלת המזמורים, וכיון שכן שבים המקטרגים לעכב את תפלתו. וזו פגנת הירושלמי: "חוזרין עליה מעורכי המלחמה" - שהמקטרגים שהסתלקו חוזרים ונלקחים לעכב את תפלתו.

מ' משה ח"א סיקון נג

(י): "תבאמו ותשמעו בהר נחלתה". וכן שנינו בתוספתא (ברכות טו): "אין השכינה חוזרת לתוכה [לירושלים] עד שתעשה הר".

מסבה זו אנו מזמרים בפיוט 'דרור יקרא': "אלקים, תן במדבר הר" - החזר את מקום המקדש השומם כמדבר להיות הר, כדי שיוכל בית המקדש להבנות עליו.

הגש"פ 'מבית הלוי' עמ' רמח

מרמזו אמן בפרשה

רזי אמונים

ה'תמי"ם' זוכה להיות עם ה' אלקיך'

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (יח א)

בפסוק זה מצינו רמז על גדל מעלתם של המשפיקים לבית הכנסת להיות מעשרה ראשונים לתפלה ולעגית אמן:

"תמי"ם" - ראשי תבות: 'תהיה מ' משפיקים, 'תמים תהיה' - בגימטריה "פעמים אמן, ומקאן שעשרה המשפיקים לתפלה ולעגית אמן על ברכות השחר זוכים להיות 'עם ה' אלקיך', כמבאר בגמרא (ברכות ו ב) שהקדוש ברוך הוא נמצא עם עשרת הראשונים בבית הכנסת.

קול' יהודה'

ה' מעיד עליכם כי לא תספון לשוב

"וה' אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד" (יז טו)

רמז נפלא בלשון הפסוק דרש רבי אפרים זלמן מרגליות בספרו 'משה אפרים':

"וה' אמר לכם לא" - ראשי תבות 'אלול'. ללמדך כי בחדש אלול צריך האדם לשוב בתשובה ולהתחרט על חטאיו מעמק לבו, עד שיקים בו: "וה' אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד", וכפי שפסק הרמב"ם (תשובה ב ב) שדרגת התשובה הרצויה היא שיעזב חטאו ויתנחם על עברו: "וימיד עליו ידע תעלומות שלא לשוב לזה החטא לעולם".

מ' משה אפרים' בתקונים ובהשקפות שבסוף הספר

אמירת קדשה עם החזן, כיצד?

"נביא מקרבה מאחרי כמני' ימים לך ה' אלקיך אליו תשמעו" (יח טו)

בשנת תשי"ט, בהיות האדמו"ר רבי יואל מסאטמר עם מקורביו על ספון האניה שהובילה אותו לארץ ישראל, התגלגלה השיחה על גדלותו של המהר"ל דיסקין. בין

שחד השוטרים מסלף דברי השופטים

"לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים" (טז ט)

בפיוט 'אתה הנחלת' הנאמר בתפלת מוסף של חג השבועות אנו אומרים: "הזהר שופטים כל שחד רשע למות, וצאנת שוטרים לבל הפר פנים".

רבי מאיר דן פלוצקי בעל 'פלי חמדה' למד מלשון הפסוק כי אסור לקחת שחד לא נאמר רק לשופטים - הדינים, אלא אף לשוטרים הממנים להוציא את גור דינם אל הפעל. והדעת נותנת פן, כי אלו יקחו השוטרים שחד, תהיה תוצאתו שוה והוא יגרם לעוונת הדין.

על פי חדושי פרש רבי שמואל חיים רוזנבלום מלומדא תמיהה העולה על הפסוק שלפנינו:

מפני מה פתח הכתוב בלשון יחיד: "לא תטה... לא תכיר... ולא תקח..." וסיים בלשון רבים: "יעני חכמים... דברי צדיקים"? ויש לומר שבה לרמז שדי בלקיחת שחד בידי שוטר יחיד כדי לגרם לסלוף דברי החכמים - הדינים, אף כי הם 'צדיקים' שלא לקחו שחד.

קלי חמדה: 'בפני שחר' ס"ד יד

הנוטל שחד מאריך באחד

"לא תקח שחד" (טז ט)

על אחד מדיני העיר לבוב יצא רנון כי הוא נוטל שחד. באחת הפעמים שהתפלל הלה במנון של רב העיר רבי יעקב אורנשטיין בעל 'ישועות יעקב', הבחין הרב כי האיש מאריך בתבת אחד' שבקריאת שמע יתר על הראוי מצד ההלכה (ראה שריע אורח טא ו).

כאשר התענין ה'ישועות יעקב' אצל הדין לפשר הנהגתו זו לא היה בפיו מענה ראוי. משכף אמר לו הרב בתוכחה מסתרת: "אסביר לך אני מדוע הנך מאריך באחד: הן אמרו חכמים (שפת י א): 'כל דין שדן דין אמת לאמתו... כאילו נעשה שפת לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית; אתה שנטלת שחד בדאי איך דין אמת, וכיון שלא זכית להיות שפת לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, על פן ראוי באמת שתכריז בקול ובהדגשה כי 'ה' אחד' ואיך שפת לו...".

שיחת חלון של ת"ח - הקדש פ"ה אות ב

"אלקים תן במדבר הר"

"תקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו" (יז ח) "תקמת ועלית" - מלמד שבית המקדש גבוה מקל המקומות" (רש"י).

אמר הגר"י מבריסק:

לא במקרה נבנה בית המקדש במקום גבוה, אלא מצד הדין צריך הוא להיות בנוי על הר, כפתוב (שמות טו

"בשביל המדה הזאת של עניית אמן נקראו ישראל צדיקים, שנאמר (ישעיה כו ב): 'ויבא גוי צדיק שמר אמונים'." (פד הקמח) [לרבנו בחי' ערך אמונה]

יהודי יקרי!

התחל את יומך באמירת ברכות השחר בחברותא. כך תזכור להקרא צדיק ולהכריז בספרם של צדיקים גמורים, לא לתר לחיים טובים ולשלום.

ברכות השחר - בקול, בבונה, בחברותא.

"צדיקים נבחרים ונהנהמים לאהבת ה' תהיים"

קריאת שמע - פרשת 'ויאמר' (ו')

ולא תתורו - לצרף עצמכם

בבאורו לפסוק (במדבר טו לט): "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם", הביא רש"י את לשון הפסוק שנאמר לגבי המרגלים (שם ג כה): "וישובו מתור הארץ", ובאר: "הלב והעינים הם מרגלים לגוף ומסרסרים לו את העברות: העין רואה, והלב חומד והגוף עושה את העברות".

באר רבי חיים מצאנז: למד אונתנו התורה כי קיים המצוות חייב להיות לשמו יתברך בלבד ולא לשם הנאה עצמית. וכך אמר הכותב: "ולא תתורו אחרי לבבכם" - פרגלים המראים עצמם כמטיילים בארץ, אך פגועים האמתית היא לצרף עצמם לתור אותה ולרגל אחריה, אלא: "ועשיתם את מצוות ה'" - אך ורק משום שפך צוה ה' (דברי חיים שלח).

הוסיף ואמר הש"ס משמואל מסוכוטשוב, שלפניך נאמר כאן "אחרי לבבכם" בלשון רבים. כי כפי שדרשו בגמרא (ברכות דא) את הפסוק שנאמר בתחלת פרשת קריאת שמע: "בכל לבבך" - בשינוי יצירה, ביצר טוב וביצר רע, כך יש לדרש לכאורה אף בלשון התנ"כ: "אחרי לבבכם", שאף ביצר טוב - בשעת עשיית המצוות, יש להזהר מליטעות אחר הלב המבקש טובת עצמו, כאותם מרגלים שתרו את הארץ לטובת עצמם. והחובה המוטלת על האדם היא לקיים את מצוות ה' בלי תנאי, רק משום שפך הוא רצון ה' (שם משמואל ל' ד' ו' דבנקה תרע"ד).

המגייד רבי שלום שבדרון הוסיף ובאר את ששמוע מאדם גדול שיש בהשואה זו כדי לדרש 'קל וחמר' לפנינו:

אם המרגלים, שנותן להם הקדוש ברוך הוא את מבקשם לתור את הארץ (אף שבקשו שלא פדו), נענשו בענש כה חמור, על אחת כמה דל היה ענשו של מי שפולטתחלה גדול קבל רשות למלא את רצונו והצטוו למקשר: "ולא תתורו", ומכאן נכלל בלמד עד כמה עלינו להזהר באסור חמור זה (למגיד שלח).

קשר שאינו נתר לעולם

באור נוסף ללשון 'ולא תתורו' אמר החוזה מלובלין:

גם אם חלילה שקטאתם והלכתם לבבכם ואחרי עיניכם, בכל זאת: "ולא תתורו" - אל לכם לחשב שהתר ונתקל הקשר שביניכם לבין אלמנים, אלא: שובו אל... ואשובה אליכם" (מלאכי ג א). זאת משום שהקשר בין הקדוש ברוך הוא לבני ישראל קיים לעולם ותמיד הוא מצפה לתשובתכם (לקוטי מאני זקרון אות חפד).

כעין זה דרש הרב הקדוש רבי מאיר יחיאל מאוסטורובצה מן שבתחלה כתבה התורה: "ולא תתורו" - בלשון עתיד, וסימה: "אשר אתם זנים" - בלשון הווה: בא הכתוב להזהירנו מאחת מתחבולות היצר, שבתחלה הוא מסית את האדם לחטא, ואחר שחטא הוא מייאשו ואומר לו כי אין לו תקווה לשלש. לכן כפלה התורה אזהרה: קדש חטא - "ולא תתורו", אולם אף אם נכשלכם וקטאתם - "אשר אתם זנים", אל תתפתו ליצר המאשכם מלשוב, כי תמיד "אני ה'

אלמנים" ומצפה לתשובתכם (מאיר עיני חכמים סוף שלח).

וכן היה אומר החפץ חיים: לאחר שהזהירה התורה "ולא תתורו" מיד היא ממשיכה: "למען תזכרו... והייתם קדושים". ללמדך שגם אדם שלפי דרגתו הנוכחית נזקק לאזהרת 'ולא תתורו', וכמבאר בגמרא (ברכות ג ב) שאסור זה רומז על מינות ועל זנות ורמנא ליצול, עדן יכל אדם זה להגיע למדרגת "הייתם קדושים" לאלמנים, אם רק יקפיד לשמר על קדושתו (שמירת הלשון ח"ב פ"ב).

הלב גורר את העין

רבים תמהו: מפני מה מקדמה התורה "אחרי לבבכם" לאחר עיניכם, הלא אמרו חכמינו זכרונם לברכה (ירושלמי ברכות א ה; במדבר י) שראית העין היא זו שאחריה נגרת מחשבת הלב?

א. האלשיך הקדוש באר שהסבה שהקדים הכתוב את הלב לעין, הוא משום שאין לשפט את האדם על הראיה הראשונה שנוכח בה באנס, אלא על הראיה השניה: אחר שנוכח בתוצאותיה של הראיה הראשונה שהביאה אותו ליד חמוד הלב, מדוע הציץ שוב?

וכעין זה כתב המלבי"ם בפרושו לפסוק זה: באסור 'לא תחמד' אין מבקיע על האדם על עצם החמד, אלא על שהיה מסוגל לחשב, שם שפכרי אינו חומד את בת המלך, כך אין לאדם לחמד את רכוש חברו, כך גם בנוגע למצות 'ולא תתורו', אין מבקיע על עץ הארץ, אלא על שיש לו כח לחמד את רכוש חברו, על שלא שמר על לבו שימנע עצמו מלהתאווה.

מעשה שהיה ביום חתנתו של הרב הקדוש רבי אהרן מבעלזא, ב' באדר תרי"ח; מושל המחוז, ה'פריץ', הגיע עם אשתו לברך את החתן והכלה קדם חפתם. כאשר התאווה החתן רבי אהרן בפני אביו על כך שביים קדוש זה בנאץ הוא לחזות בפני טמאים אלו, אמר לו אביו מהר"ד: "נאמר בתורה: 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'. ואת לחני הקדמה התורה לב לעינים, אלא ללמדך כי מי שאינו תאב בלבד אל לו לחשב מפוראה עינו, ואתה לפי קדושתך אינך צריך לחשב מפור" (בפשוטו של אהרן ח"א ע"ס).

ב. בשם הגאון מוילנא הובא, כי בשנות מלל העברות, בחטא העריות תאווה הלב היא שפסיתה את העין לראות, ואחריה הלב חומד. וכפי שמוכח מהמעשה שהובא בגמרא (נדרים נא) על החוטא שהיה זהיר במצות ציצית, וכששמע שיש גידול הדמנות לחטא מעבר לים, נגור אחר תאוות לבו ונסע אל מעבר לים, אף כי לא ראה בתחלה דבר בעינו.

בפרשתנו רומזת התורה, שהזהיר במצות ציצית, תגן עליו המצוה שלא יסיגו לבו להביט, וזהו - "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", שזכות קיים מצות ציצית לא יגרם ללב לב לתור אחרי עיניכם (י"ס הגב"ב סוף שלח).

תפלה בצבור שהצילה מרדת שחת

את הספור שלפניכם ספר הר"ג רבי שמואל דוד הכהן פרידמן שלי"ט, בעל ה'שדה צופים'. וזאת על פי הוראתו של אחד מגדולי ישראל שהורה לו כי מצוה לפרסם את דבר המעשה למען יכירו הרבים וידעו את גדל ערכה ומעלתה של תפלה בצבור, עד שבזכותה התגלגלה השגחה פרטית שהיה לה הצלה לדורות. וכך מספר הרב פרידמן:

"לפני שנים מספר טסתי לעיר טורונטו שבקנדה, כדי להשתתף בשמחה משפחתית. בהיותי בשדה התעופה בדרך חזרה לארצות הברית, התבוננתי בשעון ונוכחתי לראות כי אם לא אתפלל מנחה לפני היססה, אאלץ להתפלל ביחידות במהלך הנסיעה.

כיון שלא רציתי לותר על תפלה ראויה בצבור, החלטתי שלא לחסך בכוחות ובמאמץ, והתחלתי להסתובב בין הדלפקים והטרמיינים השונים בשדה התעופה כדי ללקט מנין יהודים כשרים. אט אט, לאחר מאמץ נכבד, הצלחתי פסיעתא דשמיא לאסוף מנין הנוסעים המפוזרים שטרמיינים השונים עשרה יהודים כשרים פגסתי אפוא את כלם בפנה צדית והתפללנו יחדיו מנחה ברגש רב.

לאחר שהסתיימה התפלה נגש אלי אחד מהמתפללים, יהודי בלתי מכר אשר תאר פניו והנהגותיו האציליות הסגירו את עבדת היותו אישיות תורנית מכבדת. והתענין אצלי לכתבת מגורי. נתתי לו שמיאח את כתבתי, ולאחר מכן נפרדנו ויגעו פנינו איש איש לדרך.

למחרת הפתיעה התפלה נגש אלי אחד מהמתפללים, יהודי בלתי מכר אשר תאר פניו והנהגותיו האציליות הסגירו את עבדת היותו אישיות תורנית מכבדת. והתענין אצלי לכתבת מגורי. נתתי לו שמיאח את כתבתי, ולאחר מכן נפרדנו ויגעו פנינו איש איש לדרך.

ימים מספר לאחר שובי מטורונטו, הדפס על דלת ביתי שבביתו פארוק יהודי הדור פנים ובקש לשוחח עמי. נגשתי לדלת והייתי מיד כי מדבר באותו אדם שפגשתי בשדה התעופה.

הכנסתיו לביתי, והשבתי ליד השלחן ושאלתי למבקשו. בתגובה פרץ האיש בכי סוער ולא הצליח להרגע. רק לאחר דקות ארוכות הצלחתי להרגיעו והוא החל לספרו העצוב:

"בן יש לי, נער שדרס מלאו לו שמונה עשרה שנים. עד לא מכר חבש הוא את ספסלי אחת מהישיבות החשובות בארץ הקדש, כשהוא הונה בתורה בהתמדה רבה ומסב לנחת ואשר. אינני יודע מתו ומדוע ארע הדבר, אולם לפני זמן לא רב הפתעתי לשמע כי בני נשלח מהישיבה, וכי מצבו הרוחני הולך מדחי אל דחי וכבר הגיע קצת על שאלת תחתית.

מהרתי בחרדה לנסע לארץ הקדש, ולאחר מאמצים מרבים הצלחתי לשכנעו להצטרף אלי ולשוב לארצות הברית. עם שובי לארצות הברית התחלתי מיד בחפושים קדחתניים אחר ישיבה שתפסים לקבלו, ובסיעתא דשמיא, בקשי רב מצאתי ישיבה מלאה המתמחה בטובל בבחורים שפאלו, ולבי מלא תקווה כי אט אט הם יצליחו לחלצו ממצבו ולהעלותו על דרך המלך.

מדוע באתי אל כבודי? המשיך האב בקול נשבר, "משום שלפי אפי פטילותו של מוסד זה, אחד מהתנאים שהצינו מנהלי מוסד בפניו הוא ששלי להתחייב למשך התקופה הראשונה למצא לבני מקום עבודה ראוי לשעות הבקר. כאשר במחצית היום השניה ישהה בישיבה תחת חסותם של אנשי הצוות, אשר יעשו את מיטב המאמצים להעלותו לדרך הישר.

בקשתי אפוא מכבודי, כי יואיל למצא לבני איזו עבודה במשרד שבבעלותו, כי אני חפץ שיעבד במקום שאינו ראוי חלילה, ונמצאתי מסלקל במקום לתקן.

זהו קרש ההצלה האחרון בעבורי, הוסיף האב כשהוא מליט את פניו בדין ופועל שוב בכבי, "אם לא אצליח להכניסו למוסד זה, שתידו של בני נתון בסכנה, ואני אנה אני בא".

ממשיך ומספר הרב פרידמן:

"התקשתי בצער לדבריו של האב השבור, לפי החלטתי רחמים עליי, אולם לא ידעתי כיצד להשיבו. באותה עת לא הייתה במשרד כל מלש פגיוה, ואף אם הייתה כזו, לא הייתי חפץ לאיש אותה בבחור חסר נאור ואחריות. אולם חשבתי לעצמי כי לא לחנם גלגל הבורא יתברך את הספור לפתחי, והחלטתי לנסות לעזר.

היתה זו אותה תפלה שהפגישה אותנו לראשונה. תפלת מנחה שנאמרה במסירות נפש, מתוך דבקות במשרד שלא להפסיד תפלה במנין. והנה פרוותיה המפלאים אלהים לגד עיני, כאשר ענף שפמט וגדל, שב לצמח ולהצמיח פרות הגלים שעוד עתידים גם הם להתפתח לדורי דורות כשרים בישראל.

כאשר ספרתי עבדה זו לכ"ק אדמו"ר מבוניא שליט"א, הורה לי לפרסמה בשער בת רבים, ליע להודיע לכל את הרוח העצום שכול לבנו כפולצה מתפלל מנחה אחת שהתאמצתי להתפלל בצבור."

שדה אהרן ע"מ תקמה

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו. (אגרת תרמ"ז)

חוט של חסד

הגליץ לכל בית יהודי | בנשיאות הרד"צ שלום ארוש שליט"א פרשת | שופטים | ז' אלול תשע"ח (18/08/18) | גליץ 584

צעד משמעותי להצלחה בחיים

הלב להתקרב למנהיגים אמתיים בפרט ובכלל, שהרי בזה תלויה כל ההצלחה הנצחית של הפרט ושל הכלל.

מיוזג של גאווה וטיפשות

קורח היה סמל לאטימות. הוא החזיק מעצמו גדול שבגדולים והחליט שכל העדה כולם קדושים ואינם צריכים את המנהיגות של משה ואהרן. בטענות מעין אלה סחף קורח את כל גדולי התורה שבדור, כי בעניין המחלוקת על הצדיקים ישנו יצר הרע גדול דווקא לאלה שיוצאים ומבינים, כי אין להם את ההרגשה הנכונה בחסרונם ולכן הם עלולים לאבד את ההכרה שעליהם תמיד לחפש ולקבל מגדולים, ולכן אומר רבינו בתורה יב שעל פי רוב המלמדים חולקים על הצדיקים, כי להיות למדן ותלמיד חכם ובכל זאת לשמור על הענווה והביטול ועל ידיעת המקום האישי – זו משימה קשה מאוד.

חוסר היכולת לקבל מאחרים היא קודם כול גאווה גדולה שהאדם לא מכיר בעובדה הפשוטה שהוא לא מבין בכול ולא יודע הכול; ובנוסף היא טיפשות גדולה, כי ההגדרה של חכם היא שהחכם לומד מכל אדם, כלומר שהוא תמיד מחזיק את עצמו כחסר ושיש לו עוד הרבה מה ללמוד. והבעיה הגדולה היא שהשילוב הזה בין טיפשות וגאווה מרחיק מהאדם את כל הטוב שבחיים, את כל הכוח ללמוד ולהתקדם, ומעם ישראל בכללותו זה מרחיק מאוד את הדרך לגאולה.

היהודי החושב – היהודי המחפש

ועל פי זה אומר רבינו בצוואה שלו שצריכים לחפש ולבקש מאוד אחרי מנהיג אמתי להתקרב אליו. אין הכוונה להגיע למסקנות לגבי אדם כזה או

לכל קבלת המסורת מהדורות הקודמים ולכל הזכות למנהיגות אמיתית. כי ה' יכול לשלוח לעם ישראל מנהיגים ונביאים – אבל אם עם ישראל לא יבינו את חסרונם ביחס למנהיגים ולא יטו אוזן ויציינו להם וישתו בצמא את דבריהם – לא יעזרו להם המנהיגים והנביאים. אפילו על משה רבינו חלקו ואף רצו לרגום אותו באבנים, וכן לגבי הנביאים כתוב: "ויהיו מלעיבים במלאכי האלוקים ובזוים דבריו ומתעתעים בנביאיו".

לכן אומר משה רבינו לעם ישראל: "אם אתם רוצים שה' יקים לכם נביא כמוני, נביא שיוליך אתכם לבטח וילמד אתכם תורת אמת וימסור לכם את דברי ה' ויביא לשגשוג בכל המערכות – עליכם לזכור היטב את מקומכם, לזכור היטב שאתם אינכם עומדים במדרגה הרוחנית של הנבואה ושיש לכם עוד הרבה חסרונות, ולכן עליכם להטות אוזן ולקבל מבעלי הסמכות".

ה' משבח מאוד את אלה שיוצאים **שהם לא יודעים**, ומבקשים את המדריך והנביא שיוביל אותם בדרך האמת. ומכלל השבח אתה שומע את הגנאי הגדול לאותם אלה שהם חכמים בעיניהם והם חולקים על כולם ומבקרים את כולם ולא מוכנים לקבל מאף אחד, הם מחזיקים בדעתם ביהירות ואוטמים את עצמם מקבלת מרות וסמכות מהגדולים מהם.

הביטוי המשמעותי ביותר למידה זו הוא ריבוי התפילה והבקשה מעומק

הזאת לא אראה עוד ולא אמות'. ויאמר ה' אלי 'היטיבו אשר דיברו. נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפי ודיבר אליהם את כל אשר אצוו'".

משה מנמק את הצורך בנביא, בבקשת בני ישראל במעמד הר סיני שלא רצו לשמוע בעצמם את קול ה'. היה ניתן לחשוב שיש כאן גערה או תוכחה, אך משה מבהיר שההיפך הוא הנכון – ה' יתברך בכבודו ובעצמו ראה את הבקשה באור חיובי וכפך את נתן להם את הנבואה.

בפסוקים המקוריים (בפרשיות 'יתרו' ו'ואתחנן') בני ישראל מבקשים שמשה ישמש כנביא, אבל כאן בקשה זו לא מוזכרת כלל, רק מוזכר שבני ישראל מבקשים לא לשמוע את דברי ה' ישירות, מתוך פחד וחוסר יכולת לעמוד ברמה הרוחנית הנדרשת לחזיון הנבואה. ועל זה ה' משבח אותם ואומר: "היטיבו כל אשר דיברו". התשובה שלהם וההבנה שלהם מוצאת חן בעיני ה'. זה דבר נדיר לקבל צל"ש מהקדוש ברוך הוא, והמדריך עומד על כך ואומר: "אשרי בני אדם שהמקום הודה לדבריהם". ויש להבין איזו הבנה מיוחדת גילו בני ישראל שאותה ראה הקב"ה לנכון להעלות על נס ובזכותה העניק להם את מתנת הנבואה והמנהיגות הרוחנית.

תכונה ששווה זהב

התכונה המהוללת היא שבני ישראל הכירו את מקומם ואת חסרונם! זו התכונה שהיא הבסיס והיסוד לכל ה'אמונת חכמים', לכל קבלת התורה,

עם ישראל בדורנו מרגישים היטב על בשרם את משבר המנהיגות, הן בגשמיות והן ברוחניות. כולם הולכים לאיבוד בסבך הדעות, ההשקפות והמחלוקות. אפילו להורים ולמורים כבר אין סמכותיות. בעיות רבות וקשות עומדות על הפרק ולכל בעיה מוצעים פתרונות רבים, זה אומר בכה וזה אומר בכה, כולם מבקרים את כולם, ואין לנו מנהיג שייקח אחריות ויכריע ויוביל את העם בדרך הנכונה. וזו הבעיה הגדולה מכל הבעיות.

אנו מחכים ומצפים למנהיג שיופיע ויגאל אותנו גאולת עולמים. לא מדובר בציפייה מייאשת ומורטת עצבים למנהיג שיגיע משום מקום, אלא מדובר בציפייה פעילה שבה עלינו להשתדל בכל הכוחות להכין את עצמנו לקראת המנהיג האמיתי, להיות ראויים להנהגה. בפרשת השבוע נלמד כיצד נוכל להתקדם צעד נוסף ומשמעותי מאוד לקראת אותו המנהיג. ומדובר הן במנהיג הפרטי, כגון רב, מדרוך, צדיק, והן במנהיג הכללי, כגון גדולי הדור, הנביאים ומלך המשיח שיבוא במהרה בימינו.

צל"ש מהקדוש ברוך הוא

כל מנהיג נקרא 'נביא' כמובא בליקוטי מוהר"ן, שגם בדורנו שבטלה הנבואה, בכל זאת לכל מנהיג אמיתי יש בחינת רוח נבואה. בפרשת השבוע נלמד אותנו משה רבינו שישנו תנאי הכרחי להופעת הנביאים, וכולנו ללא יוצא מן הכלל כל כך זקוקים לזה, לכן כדאי לנו להבין היטב ולהפנים מה זה אומר לגבינו.

כך אומר משה בפרשתנו: "נביא מקרבך מאחריך כמוני יקים לך ה' אלוקיך – אליו תשמעון. ככל אשר שאלת מעם ה' אלוקיך בחורב ביום הקהל לאמר 'לא אוסף לשמוע את קול ה' אלוקי ואת האש הגדולה

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב
לפרטים ולהזמנת שיעורים: 0527611100

יום ד' בירושלים

ישיבת חוט של חסד שימואל הנביא 13
שיעור קבוע בהלכה בשעה 20:30
ולאח"כ שיעור ראש הישיבה בשעה 21:00
יום ה' בחולון (שכ' תל אביב) 21:30
ד"ר המעפילים פינת המצודה ב"כ ע"ש הלל צור

יום ב' ט' אלול (20/08/2018)
ראשון לציון והסביבה

בית מדרש "קול רינה וישועה" התמור 4
בשעה: 20:30

יום א' ה' אלול (19/08/2018)
נהריה והסביבה

ב"כ לעזרי איראן (ב"כ הפרטים) השיירה 6
בשעה: 20:30

על המובא בסוף תורה כ"א בלקטיו מוה"ק ח' חלק א' ל'בושה ו'תשחק ליום א'חרון ראשי תבות אלו, אמרו אנשי-שלומו שעל כן אם יזכה האדם להתעורר בחדש זה כראוי וינכון אכן יתלבש בלבוש חדש ולא יכירוהו המקטרגים ביום הדין במעשיו הקצרים, כי סגלת חדש זה לקבל ולהחליף מלבושים ובגדים חדשים אם יטיב מעשיו כראוי בחדש זה. (שיש"ק ה - תכד)

הסוחרים הקדמונים היו מבקשים בתפלתם שישלח להם ה' פרנסה כל אחד כפי פרנסתו במשך ימות השבוע, אבל לא בצדק שבת ולא בחדש אלו, וכל זה כדי שיוכלו לקבל את השבת כהגון וחדש אלו לשבת רק על התורה והעבודה כדכ"ץ. (שם ה - תסט)

א ב ש ל החיים

- ☆ כשאדם לוקח את השליטה לידיים ולא מוסר אותה לקב"ה, ה' עוזב אותו והוא מאבד שליטה.
- ☆ כל מנהיג שאינו מנהיג ב'ישר ואמת סופו לאבד ממשלתו ומלכותו.
- ☆ בשביל להצליח להנהיג צבור, אין צריכים שום חכמה ויגרה, רק ישר ותמימות.

שיהיה לו בחינת "ימלוכו" היינו שכל אלו הכפופים אליו מקבלים צוה ותושייה נכונה, כי מורה הנהיגה שלהם מכלכל צעדיו במשפט. וזו עיקר העבודה של איש הישראלי, להסתכל תמיד בשכל של כל דבר, כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי, והשכל והחכמה שיש בכל דבר נסתר ואינו מתגלה ממבט ראשון, רק שעל ידי עסק התורה, שעוסקים בה בעמל פה, ומעמיקים את המחשבה בהגיונותיה, מעפילים אל השכל, והמלכות הגלגלית והנסתרת מקבלת אורה, ומאירה הלבנה באור החמה, בחכמת התורה. וזה שאמרו חכמים "לעולם יהיה מרגיו אדם יצר טוב על יצר הרע, אם הלך, מוטב, אם לאו יעסוק בתורה" כי התורה היא שמו של הקב"ה, ועל ידי שעוסקים בה בדיבור, שמוציאים תיבותיה בקריאה, אם זה בלימוד או באמירת תהלים וכדומה, קוראים לקב"ה, מזמנים אותו אלינו, לקרבנו, וזה הופך להיות מקור חיותנו וכוחנו, רק שצריך שיהיה הלימוד בדיבור ובקריאה ולא במחשבה, כמו שדרשו על הכתוב "חיים הם למוצאיהם" למוציאם בפה, והדיבור בתורה ממשיך לנו שכל לראות את המציאות בעין מפוקחת ולהמשיך מן הפיקוחן לכל אלו הכפופים אלינו ביודעין ושלא ביודעין.

לתוך המלכות, שלא תהיה בבחינת "הרבנות מקברת את בעליה" ולהמשיך אריכות ימים זה נעשה על ידי עסק התורה, כי התורה היא מקור החיים, והיא נותנת חיים ללומדיה, היינו שהיא נותנת לאדם שכל שהוא מקור החיים, כמ"ש "מקור חיים שכל בעליו" אך גם כשמושכים חיות מהתורה, היינו חכמה, צריך למשוך ממנה במידה, כי בלי מידה וצמצום אי אפשר לקבל חיות מהתורה הנר, לכן התורה מורכבת מאותיות ותיבות ופסוקים ופרשיות וסדרים, כדי שהאדם ימשוך משם חיות מדויקת לו, וישחה בזרם המים הנכון לו, וכך הוא ממשיך חיות למלכות שלו באופן הראוי, וכל אלו שהם תחתיו ניזונים ממנו ומקבלים ממנו אור ושפע במשקל ובמסורה. כי יש בני אדם שהם תמיד בבחינת צימאון, והם לומדים ועובדים ונפשם שוקקת תמיד אל האור אך שהוא בלא זמן ושכל, ולפעמים בטולה של תורה היא קיומה בבחינת "עת לעשות לה" הפרו תורתך" כל זמן, ועת לכל חפץ. וזה שכתוב "בי מלכים ימלוכו" שעל ידי לימוד התורה באופן הראוי מקבל האדם תבונה כיצד להנהיג את עצמו בבחינת "בי מלכים", וכשמושל בעצמו ממילא יכול

הפרשה שלנו מספרת על דבר המלך, כיצד עליו להנהיג ממלכתו, והתורה לא נותנת לו יותר מדי מקום, ויש לו הנחיות ברורות בעיקר מה לא לעשות, היינו שלא ריבה נשים ולא סוסים ולא יחזיר העם מצרימה! דבר אחד היא אומרת על לעשות, ולעשות אותו הרבה, ללמוד תורה! "כל ימי חייו"! וזאת, לבלתי רום לבבו מאחיו.

וכל אחד מישראל הוא מלך לפי בחינתו, כי יש אחד ששורר בביתו על אשתו וילדיו, ויש שהוא מושל על יותר אנשים, כמו בעל עסק מורה או רב עם תלמידים, ויש אחד שיש לו ממשלה על כל בני עירו או ארצו, עד שמגיעים לאחד שיש לו ממשלה על כל העולם.

ובחינת המלכות של כל אחד היא בנגלה ובנסתר, בנגלה לכל אחד כפי עניינו כנ"ל, ובנסתר יש לכל אחד מלכות שהוא לא מודע לה, כי בנגלה לא נראה שיש לו ממשלה על אותם אנשים אך בנסתר ובהעלם הוא אכן מושל עליהם, כי נשמתם נמצאת תחתיו, כפופה אליו, למחשבתו דיבורו ומעשיו. ומכיוון שלכל אדם יש בחינת מלכות רבנות ושררה כנ"ל, עליו להמשיך אריכות ימים

המלכות תפילת שמונה-עשרה במטוס

דיון המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הרה"ג ר' אלחנן שלום אלגורוד שליט"א ר"כ ההוראה ודומ"צ דק"ק "חוט של חסד" ודין בבית"ד "משפט וחסד" בין המתפללים - שהמתפללים אינם

ט. מי שטס במטוס בלילה ויודע שיגיע לביתו או לאכסניה שבה מתארך קודם חצות הלילה, אין לו להתפלל ערבית במטוס אלא יחכה עד שיגיע לביתו ושם יתפלל בעמידה וכראוי. ולמרות שאיננו בגמ' (ברכות ד' ע"ב) שאין לו לאדם לישון קודם שמתפלל ערבית מחשש שמא תחטפנו שינה וישן כל הלילה ויפסיד את התפילה, מ"מ כשטס בלילה ויגיע לביתו קודם חצות, יכול לישון קודם שיתפלל, והטעם הוא שבכל מקרה לא יוכל להמשיך ולישון במטוס לאחר שהוא ינחת וממילא אין כל סיבה לאסור השינה קודם התפילה [שר"ת אגרות משה אורח ח"ה סי' ל"ז אות י"א]. וכל הנ"ל הוא כשיוכל להתפלל במניין כשיגיע לביתו או למקום האכסניה שבה מתארך; אבל אם כשיגיע לביתו יצטרך להתפלל ביחידות ואילו במטוס יתפלל במניין, נלע"ד שיש לו להתפלל במטוס במניין אע"ג שיתפלל בשיבה, מאשר שיתפלל בביתו בעמידה וביחידות.

ז. כשקוראים בתורה במטוס, אין להגביר את הספר תורה מחשש שמא יפול, אלא יש לגלול אותו על שולחן הקריאה (כגון שמשמש בעגלת ההגשה של הדיילים שהיא גבוהה ושטוחה בחלקה העליון) [תפילה כהלכתה פכ"ז סע' כ"ה]. ובספר תורה ספרדי שמעמידים אותו על שולחן הקריאה, נלע"ד שניתן לסובב אותו על השולחן ולהראות את הכתב לכל המתפללים ויעלה להם בתורת הגבהה. ובמקום שאין שולחן קריאה ואין אפשרות לקרוא את הספר תורה ללא חשש בזיון או הפסד - יקראו את הספר תורה בשדה התעופה לאחר הנחיתה.

ח. לגבי זמן קריאת שמע ותפילת שמונה-עשרה, הסכמת גדולי הפוסקים [שר"ת אגרות משה אורח ח"ה סי' צ"ח, שו"ת תשובות ונהגות כרך ה' סי' קס"ג, תפילה כהלכתה פכ"ז סע' כ"ה] שיש להתייחס לזמן באותו מקום שמעליו המטוס טס (ולא לזמן שממנו המטוס יצא), ולכן יש לקרוא קריאת שמע ולהתפלל שחרית מיד בנץ החמה באיזור שמעליו המטוס עובר. ומוסיף הגר"מ פיינשטיין זצ"ל [הני"ל ו"ל: "וחשבון הג' שעות לזמן קריאת שמע וד' שעות לזמן תפלה לא שייך אצלו, כי נידון למעלה במטוס איך הוא אז באותו מקום שם למטה שמשנתה זה בזמן קצר לכן יתפלל תיכף כשתנץ החמה". אולם במקרה שאינו יודע מהו זמן הנץ החמה כפי המקום שעובר מעליו, יכול לסמוך ולהתפלל לפי זמן הנץ החמה של המקום שיצא ממנו [שר"ת תשובות ונהגות הנ"ל].

בצה"ת, נעסוק בשבוע הבא בנושא תפילת הדרך במטוס (עם שם ומלכות או ללא שם ומלכות, האם יש נוסח מיוחד לתפילת הדרך בטיסה וכד').

ש"ת של חסד

בעזה"י נזכה כולנו גם השנה לטוס לאומן ראש-השנה הבעל"ט, ומאחר ומידי שנה בשנה ישנו בלבול גדול בקרב ציבור הטסים בנושאי תפילה ושמונה-עשרה במטוס (בעמידה או שלא בעמידה, במניין או ביחידות וכד'), להלן לקט הלכות בנושאים אלו.

א. אסור לערוך מניין תפילה במטוס כאשר זה מפריע לשאר האנשים הנמצאים שם או גוזל את שנתם, ובמקרה כזה יש להתפלל ביחידות [הגר"ש] אייערבהך זצ"ל בספרו הליכות שלמה תפילה פ"ח הערה 12, הגר"י יוסף שליט"א בספרו ילקוט יוסף ח"א סי' צ' ס"ל"ה]. וגם במקרה שהעובדים ושבים שם מפריעים לכוון בתפילה, עדיף להתפלל ביחידות [ילקוט"י שם].

ב. דעת גדולי הפוסקים היא [הגר"ש] אייערבהך זצ"ל בהליכות שלמה תפילה פ"ח ס"ד ובהערה 8 שם, שר"ת אגרות משה אורח חיים ח"ד סי' כ', ספר תפילה כהלכתה לגר"י פוקס שליט"א פרק כ"ז סע' כ', הגר"א"ל שטיינמן זצ"ל בתשובה שהתפרסמה לפני כשלוש שנים בלקט

תשובות מגדולי הדור לקראת בין הזמנים] שיש להתפלל את תפילת שמונה-עשרה במטוס בשיבה (ולא בעמידה! וק"ו שהוא הדין לשאר דברים שיש לעשות בשיבה, כגון הנחת תפילין ועניית הקדיש וכד'), מלבד בזמן הכריעות שאם אפשר - יש לעמוד ולכרוע בעמידה ולאחר מכן לחזור ולשבת [כדאיתא בשו"ע אורח חיים סי' צ"ד ס"ה, ונלע"ד שה"ה שאם אפשר, אף האומר את הקדיש יש לו לעמוד במקומו], ויש הסוברים שראוי לעמוד אף בברכת אבות וכן בסיום התפילה כשפוסע לאחריו [ספר תפילה כהלכתה הנ"ל]. ובמקום שבו הדיילים או צוות המטוס מבקשים לשבת, אסור לעבור על הוראותיהם וכללי ההתנהגות בטיסה משום שיש בה איסור חמור של חילול ה', וחיבים להתפלל את כל התפילה בשיבה (כולל אמירת הקדיש והקדושה וכד').

ג. אופן תפילת שמונה-עשרה כאשר

ד. במידת האפשר, יש להתפלל לכיוון ירושלים. ואם אינו יודע מהו הכיוון של ירושלים משום שאין מטוס נוסע בקו ישר, כשיצא ממזרח-ישראל לחו"ל - יכוון פניו כנגד זנב המטוס (שהוא כלפי ארץ-ישראל שיצא משם), וכשחוזר מחו"ל לארץ-ישראל - יכוון פניו כנגד קדמת המטוס (שהוא כלפי ארץ-ישראל שנוסע לשם). ובמקרה שאף זה קשה לו, יכוון לבו לשמים [ספר תפילה כהלכתה הנ"ל הערה כ"ו, בלקי"י הנ"ל].

ה. בזמן התפילה יש לכל המניין להתרכז במקום אחד כדי שישמעו את השליח ציבור, ואף שהמושבים גבוהים ומפרידים בין המתפללים, מכל-מקום הנוסעים מצטרפים למניין עשרה [ילקוט"י הנ"ל]. וברור ה' כיום רוב הנוסעים לאומן ראש-השנה טסים בטיסות מיוחדות ונפרדות לגברים בלבד; אולם גם הטסים בטיסות כלליות שיש בהם עירוביבא של גברים ונשים, מותרים להתפלל שם במניין למרות שאין מחיצה המפרדת בין הגברים לנשים, כיון שאין זה המקום הקבוע לתפילה ומתפללים שם רק באקראי [הליכות שלמה הנ"ל דבר הלכה אות ד'].

ו. אין להתפלל במעברים שבמטוס, הן משום שמופרע שם ע"י העוברים והשבים וגם מפריע להם [הליכות שלמה הנ"ל], והן משום שיש הסוברים שכאשר יש שביל לרבים המפסיק

המשך דבר ראש הישיבה

אחר שהוא הצדיק האמתי, אלא הכוונה היא להבין שאנו זקוקים נואשות למנהיג ושוה צורך קיומי, שהרי אנחנו עדיין כל כך חסרים ורחוקים מאמונה ומאהבת ה' ויראתו ומקדושה וטהרה, אם כן ברור שאנחנו לא יכולים להסתדר בכוחות עצמנו ולסמוך על שכלנו ועל הבנתנו, כי רבינו אומר: "כשאדם הולך אחר שכלו וחכמתו, יוכל לפל בטעותים ומכשולות רבים, ולבוא לידי רעות גדולות" (ל"ת ב'), לכן עלינו לחפש ולבקש כל ימינו את המנהיג והצדיק שיכול לקרב אותנו אל האמונה ואל הקדושה.

כאשר אדם עוצר את החיפוש ומגיע להבנה והשגה שפלוני או אלמוני הוא הצדיק – הוא שוב סומך על שכלו והוא נתון בסכנה לחשוב שהוא 'יודע' ו'מבין' והוא יכול לחלוק על כל מי שלא אוזן ב'אמת' שלו. **ובאמת המסקנה היחידה מהצוואה של רבינו היא להרבות על כך בתפילה כמו שרבינו מדגיש זאת בצורה הברורה ביותר:** "אבל באמת צריכין לחפש ולבקש מאוד מאוד אחר מנהיג אמתי כזה, וצריך לבקש מאוד מה' יתברך, שיזכה להתקרב למנהיג אמתי, כדי שיזכה לאמונה אמיתית בשלמות".

המדד לחיפוש

לנביאים ולמנהיגי האמת היו סימנים ברורים וגם לגואל צדק שיבוא במהרה בימינו ישנם סימנים שעל פיהם נדע מעל לכל ספק שהם המנהיגים. אבל בדורנו אין לנו סימנים ברורים ואין לנו מנהיג ברור ולכן עלינו לחפש **תמיד**, ולבחון את עצמנו האם ההתקרבות לרבינו ולצדיקים שאנו מקורבים אליהם אכן מחזקת אותנו באמונה, ביראת שמים ובקדושה, ובקיום ההלכה, או חלילה לא.

וכאשר נזכה להרגיש את החסרונות הגדולים שלנו – נתחיל לבקש ולחפש באמת את המנהיגים האמתיים, ובוודאי משמיימים יוליכו כל אחד ואחד בדרך אמת למצוא אנשי מעלה שיתנו מענה לנפשו לקרב אותו לה' יתברך, ועם זאת אסור לאדם לעצור את החיפוש שלו הלאה והלאה לזכות להגיע לגאולת הנפש בשלימות. וכשכל עם ישראל יזכו לחפש ולבקש את המנהיגים האמתיים אז יתקיים: "אחר ישובו בני ישראל וביקשו את ה' אלוהיהם ואת דוד מלכם", ויתגלה מלך המשיח ויגאל אותנו גאולת עולמים במהרה בימינו, אמן.

את כל מה שכתבתי
באתר בית ישראל.
אוריאל

פסק דין מיוחד

והחלה לברוח. "אל תחששי, אינני אדם רע" הרגיע אותה רבי אלימלך וביקר אותה שוב בשפע ברכות עד בלי די.

לא חלף זמן רב ומזלם של האישה ובעלה החל לפרוח. תוך זמן קצר הם הפכו להיות אנשים מאוד עשירים. א עושרם הם ניצלו לטובה, ופתחו את ביתם לרווחה לפני עניי העיר ולכל מטרת צדקה היו נותנים בחפץ לב. כל עני שהתדפק על דלתות ביתם היה מקבל נדבה הגונה מהשוער, וכאשר היה מדובר בסכום גדול יותר בעל הבית בעצמו היה מבקש לשמוע פרטים נוספים ומעניק כפי הבנתו.

חלפו שנים, ולרבי אלימלך נודע על משפחה יהודיה שהושלכה לכלא. לאחר

בירור נודע לו כי אב המשפחה היה חייב לפרץ המקומי סכום עתק – חמש מאות מטבעות זהב. הוא החל לנדוד מעיר לעיר כדי להשיג את הכסף.

הוא נדד מעיר לעיר והגיע גם לאותה העיר שם התגוררו האישה ובעלה. הוא נקש על הדלת וביקש לדבר עם בעל הבית, אך כשהאישה ראתה אותו היא נפלה והתעלפה. "הנה אליה הנביא, שביקר אותי לפני שנים רבות!" קראה לבעלה באימה. "בוודאי הוא בא לקחת את כספנו ואת כל רכושנו!" "אל תדאגי" חייך רבי אלימלך, "אינני אליה הנביא, ובאתי לכאן כדי לבקש מכם שתתרמו למען פדיון שבויים."

"לכמה כסף הינכם זקוקים?" שאל בעל הבית. כשרבי אלימלך נקב בסכום – חמש מאות מטבעות זהב – הוא מיהר לגשת אל הכספת ולהוציא את כל הסכום. "הנה, בזכות ברכתכם הפכנו להיות אנשים עשירים; אנא קחו את צורר המטבעות ולא תצטרכו לנדוד עוד."

אך רבי אלימלך סירב לקבל את מלוא הסכום. "ברצוני לזכות עוד יהודים במצווה החשובה", נימק. לאחר הפצרות רבי אלימלך נעתר לקחת את מחצית הסכום, נפרד מהם לשלום והלך להמשך דרכו...

מעשיהם. דבריו נכנסו ללב השומעים. הם התחרטו באמת ובתמים על מעשיהם הרעים. "זה בדיוק מה שרוב העיר, רבי שמעלקא, היה

על ידי הבחינות שמוכזז את הדברים, התבואה - נשמלת בה מארה. (ד"ר ו')

אומר לנו מדי שבת" הם אמרו לעצמם. "הבה ניגש ונתנצל בפניו על הצרות שגרמנו לו."

ניגשו בני הקהילה לבקש את סליחת רבם האהוב, ומאז ואילך התחילו לעלות על דרך הישר.

רבי אלימלך הלך לדרכו בחזרה כשהוא שמח וטוב לב. בדרכו הוא שמע קול נוסף שיצא מן השמיים. "בשכר זה שהגנת על רבי שמעלקא, תזכה כי כל מי שתברך היום יבורך מן השמיים." הוא שמח לשמוע זאת והמשיך בדרכו – אך ראה זה פלא! דווקא היום הדרך הייתה שוממה ואיש לא היה בה.

רבי אלימלך החל למהר בדרכו. הוא ידע שהוא יכול לברך עד שהחמה תשקע... אך הדרך עברה בין שדות, יערות ופרדסים; הוא נתקל בפרות ובכבשים, אך לא באדם אחד.

בדקות האחרונות לפני ששקעה השמש הוא ראה אישה אחת עובדת בשדה. הוא רץ לעברה והחל להמטיר עליה צרור של ברכות. "שהשם יברך אותך מן השמיים, וייתן לך עושר, ובראות, וילדים, ופרנסה טובה, ו..." האישה נבהלה מהאדם הזר

סיפור לשולחן שבת

פעם הלך רבי אלימלך מליז'נסק בלויית אדם נוסף, כאשר לפתע הוא שמע בת קול מן השמיים שהכריזה: "מי שיעזור לרבי שמעלקא מניקלשבורג יקבל שכר רב מן השמיים."

"האם שמעת משהו?" שאל רבי אלימלך את האדם שהלך עמו. "לא, לא שמעתי מאומה" השיב הלה. רבי אלימלך הבין שהקול השמיימי כוון לאזניו, ומיהר לעשות את דרכו לניקלשבורג.

מיד כשהגיע לעיירה הוא ניגש היישר לביתו של הרב. משנפגשו השניים, סיפר רבי שמעלקא בצער כי תושבי המקום נטו מדרך הישר וכי למרות בקשותיו ותוכחותיו

הם ממשיכים לחטוא. "לא רק שהם לא מתחרטים על מעשיהם, הם אף מלגלים לדברי ורודפים אותי בשל כך" אמר בעוגמה.

"האם אוכל לנאום בבית הכנסת שלך?" ביקש ממנו רבי אלימלך. בתחילה היסס רבי שמעלקא. "מדוע תרצה לעשות זאת? הרי אני דורש לפניכם מדי שבת בשבתו אך דבריי נופלים על אוזניים אטומות!" לבסוף נעתר הרב לבקשתו ושמועו של הדרשן החדש הופץ בכל העיר.

בשעה המיועדת הגיעו לבית הכנסת מספר רב של אנשים נשים, בעיקר מתוך סקרנות לשמוע את דרשותיו של הדרשן החדש. מיד עם עלייתו אל הבמה החל רבי אלימלך להוכיח בפלפולים על גבי פלפולים כי למעשה העבירות שביצעו בני העיר לא היו גרועות כל כך. הוא ציטט קטעי פסוקים ומדרשים כדי להוכיח, כביכול, כי אין כל פגם במעשיהם.

רבי אלימלך סיים את דבריו וירד מן הבימה, לא לפני שביקש מכולם לשוב ולהתכנס למחרת כדי לשמוע את המשך הדרשה.

השמועה פשטה בעיירה חיש מהר. למחרת באותה שעה בית הכנסת היה מלא וגדוש בתושבים נלהבים שביקשו לשמוע את המשך דרשתו של הדרשן אשר מן הסתם תכלול עוד היתורים וקולות.

אך הפעם, במקום להמשיך בפלפולי ההבל, החל רבי אלימלך להוכיח אותם בעדינות אך בתקיפות. הוא ציטט להם את הפסוקים בשלימותם, הביא להם את דברי החכמים מן התלמוד ומספרי ההלכות והראה להם עד כמה חשוב לקיים כל מצווה בשלימותה. בשפתו המיוחדת הוא שיכנע אותם כי הם טעו ונטו מדרך האלוקים וכי עליהם להתחרט על כל

מחפשת עבודה עם סיפוק? מקומך איתנו!

- ✓ תפקיד בעל השפעה חברתית עצומה
- ✓ מוטיבציה ורצון לשאוף גבוה
- ✓ יחסי אנוש מעולים
- ✓ בונסים גבוהים, עבודה מספקת ומאתגרת
- ✓ סביבת עבודה חרדית ורוחנית
- ✓ אפשרות למשרה מלאה או חלקית
- ✓ עבודה טלפונית מול מחשב

קו"ח לפקס: 073-3801000

פלאפון: 054-9431136

מייל: jobs@breslev.co.il

חינוך באהבה

חוזרים ללימודים מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

"ילדים צדיקים שלי, סוף כל סוף הסתיימה החופשה ואתם חוזרים ללימודים"
מכריזה האם לילדיה בהתרגשות. אנחה פורצת מתוך גרונה וכל כולה קורנת מאושר...
"עכשיו מתחילה באמת החופשה שלי" היא מוסיפה בשקט.

החופשה האמיתית מתחילה

כן זאת המציאות, אין כמעט הורה שנח בחופשה, כאילו והחופשה נועדה לילדים בלבד וההורים הם על תקן של עובדי מסעדה, בית מלון, לונה פארק וגני שעשועים. אתם יודעים, במידה והילדים היו מעסיקים את עצמם, נהנים ונחים בחופשה, היינו "סובלים" בשקט, אבל כל ה"מנוחה" הזו בחופשה, כאילו לא קיימת. כאילו והילדים לא הגיעו לחופשה בכדי לנוח.

ברגע שהתחילה החופשה כאילו והילדים עשו "סוויטש" והם נהיו ילדים שונים: במהלך תקופת הלימודים, הילדים התקשו לקום בבוקר. בכל בוקר נפתחה מלחמה חדשה בכדי שיצאו בזמן ולא יאחרו לכיתה ופתאום בכל ימי החופשה קמו בנץ החמה. הם השתגעו והשתוללו והמרץ שלהם פשוט לא נגמר.

מהבוקר הם טיפסו על הקירות, וירדו מהם רק באמצע הלילה. היה קשה מאוד להעסיק אותם בנחת. לפעמים לא הייתה ברירה אלא לתת להם לטייל ולשחק בחוץ לבד - מה שהיה ממש סכנת נפשות. אפילו הטיול לצפון כבר נשכח מהם ויצר העצלות שתמיד קינן בליבם, כאילו פרח ולא היה. מורית החמה ועד חצות הלילה צריך היה למצוא תעסוקה לילדים שמקפצים בבית כמו גדיים משועממים... אבל ב"ה כל "הסיט" הזה כבר אחרינו.

מחשבות של אמת

סוף סוף הילדים יצאו בבוקר מוקדם, הקטנים לגן ולמעון, הבנים לתלמוד תורה והבנות לבית יעקב. גברת כהן עלתה חזרה לבית לאחר שילוותה את הבנות לביה"ס, נכנסה ו"נעלה על פעמיהם" מה שבטוח בטוח. באפיסת כוחות היא צנחה על הספה ועצמה את העיניים. רק עכשיו היא שמה לב - איזה שקט ושלווה שוקרים בכל פינה. ממש אי אפשר היה להאמין איזה שיגעון היה כאן במשך כמה שבועות. תוך כדי השקט, נכנסו להן המחשבות לאיטן לתוך ראשן:

"איזו הצלה זו מסגרת הלימודים של ילדי, אני לא יודעת מה הייתי עושה בלי בית-הספר, אני בטוחה שאם החופשה הייתה נמשכת עוד כמה ימים הייתי מתאשפזת".

אם נקשיב ללב שלנו, נשמע, כי מחשבות מעין אלו עוברות אצל כולנו ובמיוחד לאחר חופשות

ארוכות. שהרי מי בימינו מצליח להחזיק את ילדיו כל היום בבית? למי באמת יש את הסבלנות לשמוע אותם כל היום מתלוננים ובוכים? מי יכול להעסיק את הילדים? ובלי לדבר על לחץ או ללמוד אותם כל היום. נחשוב בכנות! מתוך הניסיון שלנו בזמני החופשות כשהילדים נמצאים איתנו כל היום, איזה בטלנים ובורים הם יכלו להיות ללא "מסגרות החינוך", האם באמת יש בידינו כוח וסבלנות לחנך ולהשכיל את הילדים, ללא מסגרת בית הספר? התשובה היא כמעט חד משמעית - לא. אנחנו הורים טובים ואפילו הורים מוצלחים, הורים אכפתיים ודואגים, אבל להיות בבית כל היום עם הילדים ובנוסף לחנך וללמד אותם - זה בהחלט למעלה מכוחותינו.

המתנה הגדולה

לכן המסקנה המתבקשת היא - **שתלמודי התורה, בתי הספר של הבנות, גני הילדים והמעונות - הם באמת המתנה הגדולה ביותר שאפשר כהורים לקבל בעוה"ז.** לא בחינם אמרו בגמרא (ב"ב כא' ע"א): "ברם זכור אותו האיש לטוב, והיושע בן גמלא שמו. שאלמלא הוא - נשתכח תורה מישראל. שבתחילה מי שיש לו אב - (האב) מלמדו תורה. מי שאין לו אב - לא היה למד תורה... עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן שהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר".

ומחמת שראו חכמים שלימוד התורה הולך ומתמעט והדורות הולכים ונחלשים קבעו: שבתי החינוך הם לא רק זכות, אלא אפילו חובת הציבור. ואף רבי יוסף קארו זיע"א פסק בשולחנו הטהור (יו"ד סי' רמה" סכ'): "מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה, ובכל פלך ופלך. וכל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחרימין את אנשי העיר, עד שמושיבין מלמד תינוקות; ואם לא הושיבו, מחריבין את העיר".

וכמובן מדובר על בתי חינוך של "בית רבן" ולא ח"ו על מקומות המחנכים לאפיקורסות וכד' שהרי כל בר דעת, אם רק יסתכל ברחוב ויראה את הילדים הטועים הנמצאים במסגרות המחנכות לפריקת עול, תאונות ושאר מרעין בישין, יבין עד כמה זכינו שילדינו מתחנכים במקומות כשרים, המחנכים בדרך ישראל סבא!

הכרת הטוב

על כן, מן היושר וההגינות להכיר ולהוקיר **טובה גדולה** להנהלת בתי החינוך ובמיוחד למחנכים, למורות ולגנות - על מסירות נפש למען הילדים שלנו. בלעדיהם, הרי היו ילדנו ח"ו חסרי ידע

תלוי - בהערכת ההורים כלפי המלמד ושכר המלמדות"

דברי אמונה בחרתי

ומה יותר מתאימה שיחת האדמו"ר הקדוש בעל ה"דברי אמונה" שכתב וז"ל: "מי שאמונתו שלמה ומאמין במה שאמרו חז"ל: 'כל מזונותיו קצובין וכו' חוץ מהוצאות בניו לתלמוד תורה שאם פחת פוחדתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו', לכן לא יקמץ מלשלם שכר מלומדות במילואה, בשביל שמאמין שהקב"ה ישלים החיסרון. וגם ישלם בזמנה ועוד לפני זמנה, ובלב שלם ונפש חפצה.

אבל מי שאין אמונתו שלמה בפנימיותו רק בחיצוניות, הוא יעשה כל הפעולות שביכולתו להשתמש מלשלם שכר מלומדות. ואף אם כבר ישלם, דומה הוא אצלו כמו שנטלן ממנו חלק מחיותו, וישתדל להוריד מהתשלום. ויש לפעמים אם ימצא איזה תלמוד תורה ששכר לימוד שם הוא פחות מעט, יכניס לשם בנו אף שידוע שלא יגיע לתכלית הנרצה. וכל זה נובע מחוסר באמונתו.

אבל אם מאמין במאמר חז"ל הנ"ל ישלם בשמחה, וגם אם לפעמים יצטרך לשכור מלמד פרטי לבנו על שעה ושתיים לא ימנע עצמו אף אם זה עולה אצלו ביוקר, בשביל שמאמין באמונה שלימה בדברי חז"ל "שאם הוסיף מוסיפין לו" (שמות א' דף עז).

איזה דברים יקרים ממש מאירי עיניים. על כן הורים יקרים, דעו לנצל את המתנה הקרה הזו שהיא "בית החינוך" של ילדיכם. השקיעו מאמצים - בהכרת הטוב, הערכה, פרוגו, רצון לסייע וכו' על מנת לקדם ולשכלל את בית החינוך של ילדיכם. והרבו בתפילות למען הצלחתו. **הצלחת בית החינוך של ילדיכם היא הצלחתכם!**

לייעוץ טלפוני ללא תשלום/או לתיאום פגישה צור קשר בימים ג' - ד' משה' 8-10 בערב
נייד: 0548-434-435
מייל: a0548434435@gmail.com

בדיחות הדעת

שנור מגיע לניו יורק, ונוסע עם הדרייבר המקומי לסיבוב שנור, באחת הכתובות, פותח לו בעל הבית את הדלת, ומתחיל לקלל ולצעוק, כאשר הוא רואה שהשנור לא מגיב, הוא שולף 100 דולר ונותן לו, השנור אומר תודה ומתחיל ללכת, תופס אותו התורם ושואל, תגיד, איך זה שלא ברחת כשצעקתי, מוציא לו השנור רשימה מהכיס, ואומר לו, הנה בבקשה, תחת הכתובת שלך מופיע "מקלל, צועק ובסוף תורם 100 דולר"...

זמנים שופטים

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
18:45	19:02	18:55	19:02
19:57	20:00	20:00	19:58
20:36	20:34	20:36	20:35

הפסגה השבת

ישעיה פרק י"א, נבי - אבנך אנכי הוא

י"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669. טל: 02-5812210 פקס: 02-5812252 להצטרפות לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו 5812210@gmail.com

מעוניינת בעבודה צנונה ב- 100% ובשעות נוחות?

מצאנו מקום בדיוק בשבילך!
טלפנות עם שליחות, בשעות נוחות ובסביבה חדרית
בברכתו של הרב שלום ארוש שליט"א

העבודה במשרדים בירושלים
לפרטים: 02-5308002 | 02-5308000

"הראש השנה שלי עולה על הכל"

"וזהו, רבנו הקדוש, לעשות כרוז שכל מי שסר למשמעתו ומקורב אליו יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש. וזו שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמוח מאוד מאד"

לפרטים: 02-5812210

ליקוטים נפלאים פרשת שופטים

מדוע בתחילת הפסוק נאמר "סוסים" בלשון רבים ואילו בסופו כותבת התורה "סוס" בלשון יחיד?

מתרץ ה"חפץ חיים", שכאשר רוצה היצר הרע לפתות את האדם לחטא, הוא אינו מנסה להכשיל אותו בעבירה חמורה, אשר הצעה לעבור עליה בודאי תרתיע אותו - אלא במעשה הנראה בעיניו פשוט, אשר ישנם, לכאורה, היתרים רבים לעשות אותו. אל מול פיתוי שלדעתו יש היתר לעשותו, לא תמיד יחזיק האדם מעמד, וכיון שנכשל, נפתחה בפניו הדרך לבוא ולהכשל פעם נוספת, והפעם גם עבור סכום פשוט ובאופן שאין בו התר כלל... שכן זהו טבעו של אדם, כמאמר הגמרא (קדושין מ, ע"א): "כיון שעבר אדם עברה ושנה בה... נעשית לו כהיתר".

דוגמא נפלאה לכוחו של ההרגל, מצאנו בדברי רבי אהרן לייב שטיינמן ז"ל (הובאו בקובץ "מזקנים אתבונן"), שסיפר על אותו פקיד גוי שכשבקשוהו להבריח את האדמו"ר מבעלזא בשואה, לא היה מוכן בעד שום הון שבעולם לעבור על החוק ולהבריח, בסופו של דבר שכנעוהו תמורת ממון רב (חמשים אלף דולר!) והבריח את האדמו"ר, ואז הגיע למצב שהבריח כל אחד, ואפילו בעד כמה דולרים בודדים!

הרי לנו כי גם אצל הגוים יתכן מצב ש"חטא" (לשיטתם), נעשה כהיתר. ללמדנו, כמה צריכים אנו, להשמר מלהתקרב אפילו פעם אחת לחטא!

לאור דברים אלו - ממשיך ה"חפץ חיים" - נוכל לתרץ את שנוי הלשון בין רבים ליחיד: מלך, אשר התורה התרתה בו לבל יחזיר את העם מצרימה, אכן לא יעשה זאת עבור סוס אחד, אולם למטרת השגת סוסים רבים - מסוגל הוא למצוא היתרים, אשר העקרי שבהם, שסכום כסף כה גדול, אסור לתת לו להשטת מבין האצבעות...

ומשייתפס ברשתו של היצר הרע, ותאות הסוסים תבער בו, נקל יהיה בעיניו להשיב את העם מצרימה גם עבור סוס אחד. (לאור הנר)

"לבלתי רום לבבו מאחיו" (יז, כ)

ידוע היה על כ"ק האדמו"ר רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל שהיה נוהג להתרועע עם פשוטי עם ומשמח את ליבם, וכל כך הפליג בעבודה זו מאד, עד שגם בעלי חיים הולכי ארבע, היו מכירים ויודעים את טוב ליבו הרחום, והיו המה משחרים לפני פתח ביתו והוא בכבודו ובעצמו היה מאכילם די והותר לקיים בעצמו "ורחמיו על כל מעשיו".

פעם שאל אותו אחד ממקורביו, מדוע יתנהג הרבי בדרך כל כך משונה להשפיל עצמו ולהתבזות כל כך, ולמה לא יכלכל דרכיו ונהגתו כדרך כל האדמו"רים הנוהגים בגינוני מלכות וכו' הרי כבר אמרו חז"ל (ב"מ ל.) "פעמים שאתה מתעלם כגון זקן ואינו לפי כבודו".

השיב הרבי לעומתו: לשיטתך שאני צדיק, הרי כתוב (משלי י-כה) "צדיק יסוד עולם", היינו שהצדיק הוא היסוד ואבן הפינה של כל

"שופטים ושוטרים תתן לך... ושפטו את העם" (טז, יח)

מפני מה פותח פסוק זה בגוף שני, "תתן לך", ומסיים בגוף שלישי "את העם" היה ראוי להאמר: "תתן לך ושפטו אותך" או "תתן לעם ושפטו את העם".

ויש ליישב דרכו של עולם, כשרואים פשוטי העם כי חשובי הקהל שומעים בקול הרב או הדיין מכבדים הם אותם ומצייתים לפסקיהם; ברם, כשדברי הרב אינם נשמעים ע"י החשובים - אף ההדיוטות מזלזלים בהם. וכך יתפרש הפסוק: - "שופטים ושוטרים תתן לך", הדברים הללו נאמרים לגדולי העם: "שופטים ושוטרים תתן לך" - אם תמנה עליך שופט ושופט, ותציית לכל דבריו, בסופו של דבר יתקיים: "ושפטו את העם" יהיו הללו מסוגלים לשפוט אף את פשוטי העם. (כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע)

"צדק צדק תרדוף למען תחיה" (טז, כ)

איתא בגמרא (ב"ב ט.). 'רבי יהודה אומר בודקין לכסות' אם בא איש עני אל גבאי צדקה ומבקש ממון בכדי לקנות לעצמו בגדים ללבוש, בודקין אחריו אם באמת אין לו, אבל אם בא לבקש מזונות לאכול, נותנים לו בלי לבדקו אם יש לו או לאו. וזה מרומז כאן בפסוק "צדק צדק תרדוף" איזה צדקה תרדוף ותעשה מיד בלי לחקור אודותיו "למען תחיה" אם מבקש אוכל למען שיוכל לחיות. (ר' מאיר מפרמישלאן)

"על פי התורה אשר ירוך ועל פי המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (יז, יא)

מצינו בגמרא (שבת סא.) חשיבות לימין, שניתנה תורה בימין, ויש חשיבות לשמאל דקשירת תפילין היא בשמאל. ואיתא שם: "אמר רב נחמן בר יצחק ירא שמים יוצא ידי שתיהן" נועל של ימין וקושר של שמאל, כי חשיבות שמאל היא בקשירה, עי"ש. "ושמאל יאמר האדם מה לי לדקדק בזה, הלא ימין ושמאל אברים שלי הם, ולא יחר אפם עלי, ומה שייך בזה יראת שמים, לזה אמר הפסוק: 'ולא תסור מן הדבר אשר יגידו' - החכמים גם במה שהוא 'לך ימין ושמאל' - שהם אברים שלך, מכל מקום לא תסור מדברי חכמים, לפי שהכל דוגמא דלעילא וכל עשיותיו ראוי להיות על דוגמא עליונה, והוא רמז נאה". (ישמח משה)

"רק לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס" (יז, טז)

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת שופטים

פרש"י: "שאם לא ישמע לדברי הכהן כדאי הוא שימות". וקשה, מדוע המתין רש"י עד התנאי השלישי במי שאירש אשה חדשה, ולא פירש כן גבי תנאים דבית וכרם, שאם לא ישמע לדברי הכהן כדאי הוא שימות?

ושמעתי מתרצים, מאחר ובכל שאר הדברים יכול הרוצה להחמיר לנהוג כן לפי שיקול דעתו, אך במקרה שארש אישה ולא לקחה, ורוצה להחמיר ולצאת למלחמה, והרי אם ימות יגרם מזה צער וסבל לאשתו, א"כ זוהי חומרא שבאה על חשבון חבירו, וע"כ כדאי הוא שימות! (שאלת רב)

"ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורב הלבב ילך וישב לביתו" (כ, ה)

וברש"י ז"ל: "ר' יוסי הגלילי אומר, הירא מעבירות שבידו". כבר תמיהו רבים, שהרי יראת חטא ממדת הצדיקים הוא ולמה ילך וישב לביתו.

אמנם ביאור הדברים הוא, כי תנאי ראשון של חייל ההולך למלחמה צריך להיות שהוא מוכן למסור נפשו למען הזולת. וזהו בעצם מהותו של חייל ההולך לשדה הקרב, עוזב את ביתו ואת עירו, והולך למלחמה, למען יוכלו האנשים אשר נשארו במדינה להמשיך בשגרת חייהם, כלומר אינו דואג לעצמו ולעניניו אלא הולך ומסתכן למען הזולת. ואם כן "הירא מעבירות שבידו" – שהעבירות 'שלו' מפריעים לו בשעה כזו שעדיין דואג לעצמו ולרווחתו, הרי הוא היפך מהותו של חייל שמפקיר עצמו למען הזולת ואין לו מקום בשדה המלחמה. (הגה"ק מאוסטראווצא זצ"ל)

"מי האיש הירא ורב הלבב ילך וישב לביתו" (כ, ה)

וברש"י הק' מביא ר' יוסי אומר זה הירא מעבירות שבידו. וקשה להבין הרי זה ירא ה' באמת אם ירא מעבירות שבידו, ואם לא הם, מי כן יהא ראוי ללכת למלחמה? ויש לומר, אם הוא ירא מעבירות, א"כ הוא בעל תשובה גמור, אז אמרה תורה "ילך" שהוא ילך למלחמה, והקב"ה מבטיחו "וישוב לביתו" שהוא יזכה לשוב לביתו אחר המלחמה ולא יינזק, ולכן לא כתוב כאן כמו בשאר הדברים שחוזר מן המלחמה, "פן ימות במלחמה וכו'" כי לו יש הבטחה שיחזור לביתו, ולא ימות. (מהר"ש מבעלזא)

"מי האיש הירא ורב הלבב ילך וישב לביתו" (כ, ה)

מפרש רש"י: "הירא מעבירות שבידו". מי שחושב תמיד על עבירות שבידו, עד שהוא שוקע בעצבות וממילא אינו יכול לעבוד את ה' בשמחה, אינו רשאי לצאת למלחמה. (ר' דוד מקוצק)

העולם. כשרוצים לבנות יסוד לבנין גדול כל כך, יש להעמיק החפירה מאד. לפיכך הצדיק שהוא יסוד העולם צריך להיות שפל ועניו מאוד, שכולם הולכים עליו, ורק כך יעשה יסוד ראוי לקיום העולם.

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (יה, יג)

מדויק הגה"ק בעל ה"חפץ חיים" זי"ע, הכתוב מדגיש "עם ה' אלקיך" ללמדנו שעם ה' אלקיך עליך להיות תמים, אבל עם הבריות אין אתה צריך להתנהג בתמימות...

ומעשה שבאו והתלוננו בני ישיבה לפניו, על שאבדו הונם בענין רע, כאשר סוחרים שנתקשרו עמהם הולכו אותם שולל.

השיבם ה"חפץ חיים": שכיון שהורגלתם כבני ישיבה ללכת בתמימות עם הקב"ה, סברתם בטעות שכן ראוי גם עם בשר ודם. ברם לא היא, כי הכתוב אומר "תמים תהיה עם ה' אלקיך", עמו דייקא, ולא עם בני אדם...

שאלו פעם חסידיו של הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע את רבם: מה יותר חשוב "אדם גדול" או "תמים"?

השיב להם: ודאי שתמים יותר חשוב! מכיון שהרי אנחנו רואים כשיש לפנינו שתי חלות, והאחת גדולה ולא שלימה, והשניה קטנה ושלימה, הדין הוא שצריכים לברך על הקטנה השלימה... (החפץ חיים)

"ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך" (יה, יד)

בספרים הקדושים פירשו שגוי שקם בבוקר יכול לעשות מה שעולה בלב, משא"כ יהודי קודם צריך ליטול ידיו, לומר ברכת התורה, אח"כ לקרוא קריאת שמע ולהתפלל, ורק אח"כ יכול לאכול פת שחרית, וגם זה לא לפני שידוע שהכל בכשרות כדבעי והפרישו תרומות ומעשרות.

וזהו כוונת הכתוב 'לא כן נתן לך', יש לו ליהודי הכוח לעמוד בפני יצרו כשמפתהו לדבר עבירה ולומר "לא כן" ולהתגבר על כל התאוות, וכוח זה 'נתן לך ה' אלקיך'.

(ע"פ שיח יעקב יוסף)

"ואיש אחר יחנכנו" (כ, ה)

מפרש רש"י: "ודבר של עגמת נפש הוא זה", וכי עוגמת הנפש שאיש אחר יחנוך את הבית גדולה מעצם החשש שהוא עצמו ייהרג במלחמה?

אלא עוגמת נפש גדולה היא שברגעי חייו האחרונים, במקום להרהר בתשובה תהיה דעתו של אדם נתונה למחשבה שהבית שבנה יהיה לאחר.

(רבי אברהם מרדכי מגור)

"ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה" (כ, ז)

סיפורים נפלאים פרשת שופטים

"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" (טז, יח)

כידוע, כל ימיו של פאר הענווה, רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל, סלד מלדבר על עצמו. ברם, פעם אחת, בעומק חכמתו ובהבנתו את נפתולי הנפש, חרג מגדרו ודיבר על עצמו, ומעשה שהיה כך היה: הורים לילד עם פיגור שהתבגר, באו להתייעץ עם רבינו, לאיזה מוסד לשלוח את בנם. הדריכם רבינו להכניסו למוסד מסוים בצפון הארץ, והפטיר: "אבל צריך לדאוג שילך לשם בחשק!". "מה נסביר לו?!", תמהו ההורים, "הרי הוא אינו בר-הבנה!", אמר רבינו: טוב הביאוהו נא אלי. בבואו, כיבדו רבינו לשבת לידו, ופנה אליו בחום: "אתה יודע מי אני? – אני שלמה זלמן אוירבך. אנשים ורבנים מכל הארץ שואלים אותי שאלות, ואני נותן להם תשובות והוראות. כעת, אני רוצה לתת לך סמיכה וכתב רבנות! אבקש שאתה תהיה רב במוסד פלוני...". ניצוצות של אושר ניצתו בעיני הנער.

שמח וטוב לב, ארז את מזוודותיו ונסע למוסד בצפון, כדי למלא בדחילו ורחימו את תפקיד "הרבנות" אותו הטיל עליו עמוד ההוראה, לימים, סיפרו בני המשפחה, כי הנער כה אהב לשהות במוסד ההוא, עד שאף בחופש לא אבה לשוב הביתה, משום שהוא "צריך להיות שם בגלל הרבנות..." (חכו ממתקים)

"כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים" (טז, יט)

אפשר להבין "יעור עיני חכמים" כי ישנם גם "חכמים להרע", אבל כיצד אפשר להבין, שהשחוד יסלף "דברי צדיקים"? אדם הלוקח שוחד, הייתכן שבשם צדיק יכונה? בעת שישב בעל "אוהב ישראל" זצ"ל, מאפטא, על כסא הרבנות בקולבסוב, באו פעם לפניו שני בעלי דין לדין תורה. יתר הדיינים לקחו שוחד והיו נוטים לצד אחד, אולם הרב מאפטא גילה כלפיהם התנגדות נמרצת והוכיח להם כי אין ההלכה כמותם. יעצו הדיינים לבעל הדין כי ישחד גם את הרב. אך כיצד עושים זאת, והלא בשום פנים לא יסכים הרב לקבל שוחד? יעצו לו איפוא לשלשל בחשאי סכום כסף ניכר לכיס בגדו של הרב. בעל הדין עשה כעצתם ואיש לא ידע דבר על כך. למחרת, כאשר ישב הרב להמשיך בדין תורה, הרגיש כי דעתו החלה להסס בדבר וכי קם בו רצון להסכים עם דעת הדיינים. מיד דחה את ישיבת בית הדין וכל אותו היום בכה והתחנן לפני רבנו של עולם, כי יאיר את עיניו לראות את האמת.

כך עברו ימים מספר עד אשר גילה הרב את הכסף בכיס בגדו ומיד הבין כי בעל הדין הוא אשר שם את הכסף בכיסו כדי לשחדו.

כל כך גדול הוא כוחו של שוחד, שאפילו אם הדין אינו יודע מאומה על כך, בכל זאת

זה משפיע על שכלו לסלף את דעתו. זהו פירוש של הפסוק: "ויסלף דברי צדיקים" – אמר הרב מאפטא זצ"ל, אפילו אם הדין מוסיף להיות צדיק גם לאחר קבלת השוחד, שכן ראה ולא ידע מאומה על כך, בכל זאת יש בכוחו של השוחד לסלף את בינתו ואת דבריו.

"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (יז, יא)

חסיד אחד נהפך עליו הגלגל, ירד מנכסיו ונעשה עני גדול. מאחר שבחוץ לארץ היו לו קרובים, עשירים גדולים, שאל בעצת הגאון הקדוש מגור, בעל "חידושי הרי"ם", אם ייסע לקרוביו בחו"ל לבקש מהם עזרה, שיוכל לעשות איזה עסק להתפרנס ממנו. והצדיק לא הסכים.

שאל האיש: אם כן אולי אכתוב להם מכתב, אתאר להם רוע מצבי, וישלחו לי סכום מסוים למוחייתי, כי הם נדיבי לב, כל שכן שאני קרוב משפחה להם. השיב הרבי: אף לזה אינני מסכים. הדבר היה לפלא בעיני האיש, נסע בפחי נפש הביתה ובמצבו לא חל כל שינוי לטובה.

אחר כך נסע עוד פעם לגור, שאל שוב את הרבי והוא שוב לא הסכים שיבקש עזר וסעד מקרוביו, וכן חזר הדבר כמה פעמים. וצרת האיש גדלה.

עולליו שאלו לחם וביתו ריק, ואשתו מציקתו מאוד על שאינו חס על נפשו ונפשות ביתו ואינו נוסע לקרוביו.

כשבא עוד פעם לגור, בכה הרבה לפני הצדיק ואמר: איני רואה שום עצה לפניי אלא לפנות לקרובי שבחוץ לארץ שיתמכו בי. השיבו הרבי: מה אעשה לך. אני כבר אמרתי לך דעתי. ולא יכול עוד האיש להתאפק וכתב מכתב לקרוביו על מצבו.

מכתבו עשה פרי, קרוביו שלחו לו תיכף סכום הגון ומצבו השתפר. אחר כך שלחו לו עוד כמה פעמים סכומי כסף, בלי שום דרישה מצדו, והוא נחלץ מן המיצר. אבל מיד אחר זה חלה האיש במחלה אנושה, ומצבו הלך ורע מיום ליום, ולא יכול לרדת ממיטתו.

צערו היה גדול ביותר, שלא יכול לנסוע לגור ולהתנצל לפני הצדיק, כי הוא תלה את סיבת מחלתו בזה שעבר על דעת הצדיק. ביקש את אחד מידידיו שיסע לגור על אודותיו.

הלה נסע, הזכיר את החולה לפני הצדיק ואמר שצריך לרחמים גדולים. הצדיק שתק כמה רגעים, ואחר כך אמר: דע לך, שלפעמים כשנזור על אחד מיתת ר"ל, יש עצה בשמים להסיר ממנו רוע הגזירה על ידי ייסורים. עני חשוב כמות, ועל ידי כך היה יכול עוד לחיות, ומה אני יכול לעשות אם הוא בעצמו דחה את העניות מאתו, כשקרוביו הסירו ממנו את הדחקות, נפסקה חיותו. ידידו של אותו חסיד

נסע תיכף מגור אל החולה, וכבר לא מצאו בחיים. (סיפורי חסידים)

לעיי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת שופטים

"שום תשים עליך מלך" (יז, טו)

מספרים על הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע שביקר פעם במדינת גרמניה.

בליל שבת, בעת עריכת שולחנו הטהור, נכנס יהודי מתושבי המקום שהיתה לו זו הפעם הראשונה בחייו שראה חסידים שעומדים סביב אדמו"ר היושב בראש השולחן, ועל השולחן היו בקבוקי יין, ופרוסות של חלות. הכל היה זר לו, סקרנותו גברה עליו, עד שניגש לאחד החסידים וביקשו שיסביר לו מה זה רבי? ומה זה טיש?... החסיד ניסה להסביר לו – אבל דבריו לא נקלטו אצלו והוא פנה לאדם אחר שסיביר לו.

לאט לאט התקלה סביבו קבוצת אנשים שכל אחד מנסה את כוחו לשבר את אזניו של האורח ולבאר לו מה זה רבי.

בשלב מסוים הבחין הרבי בעצמו בכל ההתקלות והדיבורים, וביקש להבין את פשר ההמולה. כשאמרו לו, ביקש לקרוא לפניו לאותו יהודי.

הרבי פנה אליו ואמר: אני אסביר לך. מסתמא אתה יודע שיש רב של בית כנסת. רב זה הוא בעל הבית של בית הכנסת, ותפקידו להיות אחראי על כל ענייני ניהול בית הכנסת, ותפקידו להיות אחראי על כל ענייני הקהילה, ומעליו יש את הרב הראשי של העיר, שהוא 'בעל הבית' האחראי על כל הרבנים מתחתיו. 'אתה יודע מה זה רבי?' – אמר לו ההוסיאטין – רבי זה מי שהוא בעל הבית על עצמו!

שום תשים עליך מלך, אדם צריך להיות מלך ובעל הבית על עצמו, על כוחותיו, על מידותיו ועל הנהגותיו, כמו שאמרו חז"ל: 'צדיקים לבם ברשותם'.

"לבלתי רום לבבו" (יז, כ)

סח הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב: כאשר נישא רבי יחזקאל לנדה, ה"נודע ביהודה", העניק לו חותנו נדוניה בסכום גדול. עשה לו תיבה נעולה ומשומרת בחדר לימודו ובה נעל את המעות.

באחד הימים, עודו אברך צעיר, הגיע עני והתחנן לעזרה: מצות הכנסת כלה מצויה אצלו, בתו בגרה והגיעה לפרקה, אף באה ב"ה בקשרי השידוכין. אלא שהוצאות הנישואין מגיעות לכשלוש מאות אדומים כולל הנדוניה ולרש אין כל.

נענה לו ה"נודע ביהודה", פתח את תיבת הנדוניה שלו, הוציא מתוכה מאתיים ותשעים אדומים והעניקם לעני. העני שהשעה שיחקה לו החליט להרבות בתחינה ובקשה, אולי יחוס, אולי ירחם: "שמא יתן לי מר עוד עשרה זהובים ונמצאת מלאכתי שלמה?"

השיב לו ה"נודע ביהודה": אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה. חפש לך נדיב שיעניק לך את הסכום החסר ותיקרא המצוה על שמו..."

סיים הטשורטקובער רבי: כל גדלותו של ה"נודע ביהודה" קנה מאותו מעשה שעשה כמעט בשלמות כדי שלא להביא עצמו לידי גאווה שזכה במצוה. (במחשבה תחילה)

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (יח, ג)

הגאון רבי מנחם צבי ברלין, ראש ישיבת 'רבינו חיים עוזר', סיפר מה שסיפר לו נכדו של החפץ חיים, למשפחת זקס, על רשכבה"ג מרן ה'קהילות יעקב' זצ"ל.

יום אחד הגיע גביר נודע לישיבת נובהרדוק, שעמדה בראשותו של הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל, וביקש ממנו שיציע בפניו את הבחור הטוב ביותר בישיבה, כחתן לבתו. אמר לו ראש הישיבה שיגש אל הבחור יעקב ישראל קניבסקי, והעיד שהוא הבחור הטוב ביותר. קרא הגביר לבחור זה, והחל לשאול אותו על השאיפות העומדות בפניו בבניית בית, על כל מה שכרוך בכך. הבחור השיב על כל השאלות בסגנון אחד, ואמר שהשאיפה שלו היא להגיע ל'יראת שמים'. זה מה שהוא רוצה להיות בעצמו, זה מה שהוא רוצה לראות באשתו לעתיד, וזה גם מה שהוא רוצה לראות בביתו, רק יראת שמים.

חזר הגביר אל ראש הישיבה, ואמר שהבחור שהצעת לי הוא 'תמים מדי'... שכן כל מה שהוא רוצה, זה רק יראת שמים. והיכן לימוד התורה שלו? היכן השאיפות בידעת הש"ס?

ניגש הגר"א יפה'ן אל הבחור, מי שענייד להיות רבן של כל בני הגולה, והציג בפניו את השגותיו של הגביר על כך שהוא תמים מדי. נענע הגר"א והשיב: 'כמה תמים הוא הגביר הזה שהוא חושב שיש משהו בעולם חוץ מיראת שמים!' (ברכי נפשי)

"מי האיש אשר בנה בית חדש... פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו" (כ, ה)

יש לנו להתבונן בפיקוד המלחמה, לכאורה מה פשר התוספת של 'ואיש אחר יחנכנו', וכי עצם זה שהוא ימות במלחמה ולא יוכל לחנך את ביתו אין זו סיבה מספקת שישב לביתו.

אלא שהתורה מלמדת כאן את עומק כוחות הנפש, שאף שעיקר הסיבה באמת הוא שמא ימות במלחמה, אבל כשמוסיף אדם לשמוע ש'איש אחר יחנכנו' יכאב לו יותר, ויזדרז לשוב לביתו.

הרי לנו דבר נורא, אדם יוצא למלחמה, יודע שאפשר שימות במלחמה ולא יוכל לחנך את ביתו, אבל זה עוד אינו מפריע לו כל כך, כמו החשש שאיש 'אחר' יחנכנו. זה כבר לא.

וכמו שידוע מה שמספרים העולם, על נגיד אחד שבא לרב העיירה לדון עם חבירו על כמה רובלים, כולו אומר זעם וכעס, ובמשך כל ה'דין תורה', צעק ורטן על הצד שכנגד.

לאחר זמן, בערב פסח, נתעוררה אצל הנגיד שאלה על חבית יין בחשש תערובת חמץ, וכשבא לפני אותו רב של העיירה פסק לו שדינה להישפך. כאן לא כעס הנגיד, אף לא רטן וצעק, אלא בלא אומר ודברים שפך את תכולת החבית לנהר, וחסל.

הרב, שאותו 'דין תורה' לא נשכח ממנו, פנה אל הנגיד ושאלו, אמור לי, איך בגלל חשש תערובת הינך מוותר במח' יד על סכום כה נכבד, בעוד שעל כמה רובלים עשית זה לא מכבר עסק כה גדול? ענה הנגיד ואמר לרב, 'על כספי, לא איכפת לי, אבל שההוא, הבעל דין שכנגדי, שהוא יקבל את כספי, זה לא ולא. ישפכו אלף חביות לנהר, ולא פרוטה אחת מכיסי לחברי.

(לב שלום)

{ אז נדברו }

פרשת שופטים תשע"ח | גליון מספר: 387 | לסדר: "ואשים דברי בפיך לנטוע שמים וליסוד ארץ..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להעברות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל גיליונות בודדים בלבד (לא לשיבות)

בכתובת חזון איש 34 פינת
דסלר, משפחת דרייבוס.

— — —

להשתתפות
בהוצאות הגליון:

בבוק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(סענה סמוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

“

התחיל זמן אלול... ואני מפחד שיהיה לי קצת קשה... מה עושים??

התחלתי כעת את זמן אלו... ואני מאוד מפחד שיהיה לי קשה!!!! מה... מה עושים שלא יהיה קשה??? נו... באמת מה עושים??? אתה רוצה לשמוע תשובה??

יהיה קשה!! ואז מה!!!!!! אז יהיה קשה... לכן מה??

אני אסביר לך מה אני מתכוין: כשאתה מפחד שיהיה לך קשה... אתה יודע מה כ"כ מפחיד אותך?? משום מה תקוע לך בראש שאני ואבוי אם יהיה לי קשה... אסור שיהיה לי קשה... אם חלילה יהיה קשה אז... אז מה יהיה... זה... זה קו אדום... **אז זהו שלא!!!** בא נעשה סוויץ' בראש ונחליט שיהיה קשה!!! בטוח שיהיה קצת קשה... לפעמים קשה... ו... ו... אז מה... אז יהיה קשה??? מה קרה?? תבין: בבין הזמנים היה לך הרבה רגעים קשים... אז מה?? קרה משהו?? עשית מזה עסק?? משהו מת?? היה קשה ועבר..

לא אשכח את זה... כשהייתי ילד נורא נורא פחדתי שיהיה לי כואב אצל הרופא שיניים... ניסו להרגיע אותי ואמרו לי... לא... לא יהיה לך כואב... יעשו לך הרדמה... ואתה לא תרגיש כלום... מה... **כלום? בטוח שכלום?** כן... לא תרגיש כלום!! טוב... הלכתי... ואל תשאלי!! בסופו של דבר כן הרגשתי טיפ טיפה כואב... ומממזה נלחצתי... אוי... כן כואב לי... די... זהו... אני יותר לא הולך לרופא שיניים!! בחיים לא... למה?? כי כואב... אז שוב ניסו להרגיע אותי לא... לא יכאב לך!! **ואני עוונה... לא נכון... כן יכאב לי...** בטוח שיכאב לי... וכולם מנסים להרגיע אותי שלא. לא יכאב... עזוב... ואני לא מצליח להירגע... ובצדק... כי... כי אני יודע מהניסיון שכן כואב...

ואז!!! יום אחד אבא שלי קלט את הנקודה... הוא ניגש אלי ושאל אותי: תגיד לי: למה אתה לא רוצה ללכת לרופא שיניים?? כ"י... כ"י... כי אני מפחד **שיכאב לי...** ענה לי אבא שלי: אתה צודק!! **יכאב לך!! אני מבטיח לך שיכאב לך!!** כן... יכאב לך... ואתה רוצה שאני אראה לך איך יכאב לך?? ואז אבא שלי צבט אותי צביטה קצת... קצת כואבת... כן... ככה... בדיוק ככה זה יכאב לך... **נו... זה כ"כ נורא???** צחקתי... זה... זה ממש לא נורא... אז זהו... זה בדיוק מה שיקרה אצל הרופא שיניים... באותו רגע נרגעתי... ולמחרת הלכתי לרופא שיניים...

כולם היו בהלם... איך אבא שלי הצליח להרגיע אותי? איך הוא הצליח לשכנע אותי שלא יכאב ליי? מה התברר?? שמה כ"כ הלחיץ אותי...??? זה שעושים כזה עסק מהכאב... ועושים שמיניות באויר וזריקות והרגעות וגו צחוק כדי שחם ושלום לא יכאב... אז מכל העסק הגדול הזה נכנס לי לראש שכאב??? הכאב הוא לא בא בחשבון!!! הכאב הוא קו אדום שאסור שיקרה!! ממילא ברגע שהרגשתי טיפ טיפה כאב זה נורא נורא הבהיל אותי... כי אסור שיכאב... אבל ברגע שאבא שלי סידר לי את הראש והרגיע אותי... עזוב... כן יכאב!!! ואז מה??? ממתי אתה כזה מפונק?? פעם ראשונה שנדקרת מאיזה קוץ?? פעם ראשונה שיורד לך דם??

זה יסוד מאוד גדול שיכול לעשות סדר בראש!!!

אני זוכר שהייתי מגיע לשיביה לחודש אולול מתוך פחד מוות... אני מפחד שחלילה לא יהיה לי גישמאק בלימוד... פחדתי
פחד מוות שלא יהיה לי מספיק חשק ללמוד... הייתי מגיע כולי חששות... מתיישב מול הגמ' בחשש גדול... מתחיל
ללמוד... והלב שלי כל הזמן מפרפר... רגע... יש חשק או אין חשק? רגע... אולי חלילה אין לי חשק?? רגע... אולי אני
במשבר... ואולי רק חצי?? **עד שנפל לי האסימון!!** הההללו תרגע... לא יהיה חשק!!!! אז לא יהיה... מה קרה?? מי אמר שעל
חשק יכול דבר??? תרגע... בחרו רגע... אני לא צריך לספר לך מה זה חוסר חשק... ומה זה חוסר מצב רוח... אתה מקפל
מאחוריך בין הזמנים ארוך ומייגע שרצוף כל כולו ממצבי רוח מתחלפים ו... וקרה משהו?? לא קרה כלום... יום אחד היה
לך יותר מצב רוח ויום אחד פחות... אז קח בחשבון שאותו דבר יהיה לך גם בלימוד... יום אחד אתה תגיע ויהיה לך
אנאורות ופרוז'קטורים... ויום אחד יהיה לך פחות ויום אחד לא יהיה לך בכלל חשק... **ואז מה... מה הפאניקה??** תמשיך
הלאה ללמוד בלי חשק... וכי כשקראת עיתון בבין הזמנים זה היה משעמם כמו לא יודע מה... ??? **אתה יודע מי באמת**
מפחד פחת מוות שלא יהיה לו חשק?? חבר שלי ששילם 10.000 שקל על נופש בחו"ל... והוא סו"ס הגיע לחו"ל ובדיוק לא היה
לו חשק לכלום... הוא נתקף בחלחלה אמיתית... רגע... אם אין לי חשק לכלום... וכעת מתחשק לי רק לשכב במיטה... אז... אז את זה
יכולתי לעשות גם ברחוב בן זכאי בבני ברק... **זאת אומרת זרקתי עשרת אלפים שקל לפח!!!!** כן... זה באמת מלחיץ ומדכא!!!! בן אדם
שהוציא את כל נשמתו ואת כל כספו... הכל בשביל שיהיה לי כיף... ונחמד... וחשק... וטעים... אם אחרי כל המאמץ פתאום אין חשק
וכל האוויר יוצא מהמפרשים... אז... אז כל ההשקעה הלכה למימין! וזה באמת דכאוני!!! אז זהו!!!! שבדיק על זה אנחנו רוקדים
משמחה ושרים: ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו... אני באתי כאן לשיבה לא בשביל שיהיה לי חשק ולא בשביל שיהיה לי כיף... באתי
לעולם הזה לכבוד ה'... אני יושב בבית המדרש ולומד והמטרה היא למענו יתב"... עכשיו ככה: מי יתן ויהיה לי באמת חשק... אם יגיע
חשק אז אני אלמד גם למענו יתברך וגם בגלל שיש לי חשק... אבל אם לא יגיע חשק... אז מקסימום אני אלמד רק למענו יתברך...
אבל אני בכל מצב עושה מה שרציתי... באתי כאן למענו יתברך ומה שיהיה ומה שלא יהיה אני עושה את זה... תכניס לעצמך לראש אני
לומד למענו יתברך... ואת זה א"א לקחת ל... **הבהרה: שלא תבין לא נכון... אין כוונתי לומר לך ... קשה לך?? שיהיה קשה... תסבול... חלילה**
וחסר! אני מדבר על אופן מעשים שהקשיב עצמנו הוא לא באמת גדול... אלם הפחד מחשבות... אבל אם באמת יש לך משהו שבאמת קשה לך מאוד... אז
חלילה וחסר... לא לברתי עליך... לא כך עונים את השאלות... ואל תדאג... ה' יעזור שמור מאוד אינטל לך והקושי יתרון.

“

בחור מבוגר... רוצ' תחטוף את המצוה שאינה נעשית ע"י אחרים...

הודעה:

בס"ד יצאה מהדורה נוספת של הספר "אהבתי" על תפילה,

ניתן לקנות במוקדים הקבועים.

כמו"כ ניתן לקנות את הספר "וימאן" לפרטים יש להתקשר:

052-7683095

054-8446691

למסיימי מסכת זבחים ומתחילי מסכת מנחות...

ללומדי דף היומי שסיימו בשבוע האחרון את מסכת זבחים... ננסה לתאר לעצמנו מה התחולל בירושלים של מעלה בשבוע זה... כמה "זאת תורת העולה" ו"זאת תורת החטאת" עלתה על המזבח כליל... כמה אימורין של דפי גמ'... כמה חלבים ופדרים של שעות לא שעות שיהודים קרעו את עצמם מהמטה השכם בבוקר... או הראש נשמט על הדף גמ' לאחר יום עמוס... כמה שחיטה קבלה הליוך וזריקה של יהודים שלראשונה הכירו מושגים חדשים ולא מוכרים... כמה שיניים נשתברו וכמה מוחות התייגעו וכל זה עלה כאישים וניחוחים היישר למזבח... ומיכאל השר הגדול עמד שם והקריב את כל הקרבנות האלו ריח ניחוח אשה לה'...

ללא ספק ימים אלו הם ימים מסוגלים לקבלת התפילות... ימים שיש בהם כ"כ הרבה קרבנות והמיית לב חזרה לאבינו שבשמים... **והנה!!! עכשיו אנחנו לקראת תחילת מסכת מנחות.** ויתכן שיש כאלו שנמצאים על סף שבירה... סו"ס מסכת זבחים הייתה לא כ"כ קלה... שברתי את השיניים... **נ... ועכשיו להתחיל מנחות???**

אז להוי ידוע לך: שכתוב בספרים הקדושים שיש עניין מיוחד בחודש אלו לשבת וללמוד סדר קדשים!!!! כך... שמסכת מנחות מגיעה בדיוק בזמן... אז נכון... יתכן שאתה מרגיש קצת חלישות הדעת שאתה לומד את זה... כי אתה לא לגמרי לגמרי מבין... אבל בדיוק בשביל זה מסכת מנחות עוסקת במנחה... ומנחה זה גופא קרבן עני... ועל זה נאמר: "ונפש כי תקריב" ומפרש רש"י שם: מי דרכו להתנדב מנחה? עני, אמר הקדוש ברוך הוא: מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני... כן... הקרבן עני הזה מאוד משתלב עם ימי הרחמים והרצון שאנחנו עומדים לפני הקב"ה כדלים וכרשים... אז בא נעשה סדר... השלושים דפים הראשונים - של חודש אלול... הם באמת קצת קשים... אולי אתה קצת תרגיש קרבן עני... מקסימום יעלה עליך הכתוב כאילו הקרבת את נפשך לפניו יתברך... אבל!!! הלאה... נעבור לחודש תשרי... מדף ל' ואילך מתחילים סוגיות מרתקות ומגוונות... ננס לכל החיים... סוגיות תפילין, מזוזה, ספר תורה, ציצית... וזה בדיוק יוצא בייח האיתנים - שאינן במצוות... זה כ"כ מתאים לשבת בצילא דמיינותא וללמוד את הלכות תשמישי מצוה וקדושה... זה העיתוי הכי מתאים בעולם... ואז!!! מכאן ואילך ממשיכים בקדשים אבל זה כבר סוגיות הרבה יותר קלות וממוקדות...

ובאופן כללי מסכת מנחות עוסקת הרבה ב"נדרים ונדבות..." זו מסכת שממלצת בחום לכל מי שמרגיש "מה אשיב לה' כל תגמוליה עלי..." ואם ביהמ"ק היה קיים הרי היית מקיים בעצמך "לך אזבח זבח תודה, נדרי לה' אשלם נגדה נא לכל עמו..." אז אם אתה באמת מזדהה עם הפסוקים האלו... והיית רוצה ליישם אותם לו ביהמ"ק היה קיים... אז הנה... הקב"ה אומר לך: כבר תקנתי להם סדר קרבנות... הקב"ה נתן לך עכשיו את מסכת מנחות... בשביל זה יש לנו את פרק "התודה הייתה באה..." שמרן ר' חיים קנייבסקי שליט"א ממליץ למי שחייב קרבן תודה שיעסוק בפרק זה... (ואם זה שני הפרקים האחרונים העוסקים בכל פרטי מנחת נדבה...) **מ... שבטוח בחודש אלול תתחיל!!!** מסכת מנחות היא ודאי עניינא דיומא של דלים ורשים של חודש אלול... ואם זה היה קשה מידי... מקסימום תתפלל לה' שיאיר לך בתורתו... תגיד לו: אני את שלי עושה... אני יושב מול הגמ' הפתוחה ולומד... ואתה תגמור בעדי...

כמידי שנה בשבועות אלו אני פונה אליך בחור יקר משיבה גדולה... אתה הבחור הקצת יותר מבוגר... שכעת מתחיל שיעור ב' ג' או קיבוץ ומעלה... אתה רוצה לקבל על עצמך קבלה טובה לחודש אלול?? אתה רוצה זכויות גדולות ליום הדין?? **תקבל על עצמך לקבל בסבר פנים יפות את הבחורים החדשים שהגיעו לשיבה לשיעור א' (ולאו דווקא)!!!** אין לך מושג איזה הכנסת אורחים זו... שהיא אחת מהמצוות הרווחיות ביותר... שיש להם את הפריבילגיה ש"אדם אוכל מפרותיהם בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא..."

תבין: בחור ישיבה כמעט ולא מוצא מצוות שדוחות תלמוד תורה... ממילא כמעט כל מצוה שתרחצה לקבל ע"ע בשביל להרבות זכויות ליום הדין... זה בגדר "מצוה שיכולה להיעשות ע"י אחרים..." וממילא זה עצת היצר... כדי להוציא אותך מהלימוד... אבל!!!! מצות הכנסת אורחים הזו שמזדמנת לפניך בחודש אלול הזה בתוך כתיב הישיבה היא אחת המצוות הנדירות ביותר שהיא לשם שינוי מצוה **שאינה!!!!** אינה יכולה להיעשות ע"י אחרים... **ממש לא!!!** הבחור הצעיר הזה שהגיע עכשיו לשיעור א'... עד לפני חודש ימים הוא ישב בכבודו של עולם במזרח של הישיבה קטנה... עד לפני כמה ימים הוא היה בבית שגם שם הוא "אהוב לאביו ויקר לאמו..." ומכל הסביבה התומכת והעוטפת והאוהבת הזו... הוא יצא משם ונחת היישר לישיבה הגדולה והענקית עם המאות בחורים... כל הסביבה התומכת שהייתה לציידו כולל כעת עומדים בצד... והוא בודד!!! לבד לבד!!!! מול מאות בחורים זרים ומונכרים עם פרצופים קשוחים... וכעת אף אחד לא יכול כעת לקבל את פניו... **רק אתה!!!** רוצ' ותזכה בו!!! רוצ' תחטוף את המצוה הזו שאינה נעשית ע"י אחרים...

אני אגלה לך סוד: בשמים יש מחסור חמור **בשירות לקוחות!!!!** כן... לקב"ה יש לקוחות... יש לו הרבה בנים אהובים שנכנסו כעת לישיבה והם זקוקים לשירות... זקוקים לחיוך... למילה טובה... לאוזן קשבת... והקב"ה מחפש נאשיות שירות לקוחות... הקב"ה מחפש את אותם בחורים שיסכימו להתייחס יפה... לקבל בסבר פנים יפות... להציע עזרה... דא עקא... שאני לא צריך לספר לך... שיש מצוקה גדולה בשירות לקוחות הזה... כל אחד עסוק בעצמו... והקב"ה מחפש בנרות מישוה שמוכן לעשות לו את החסד הזה!!! תבין: כשבחור צעיר מגיע לישיבה גדולה והוא מרגיש אבוד ומדוכדך... אזי אם הוא שוכב במיטה ולא מצליח להירדם בלילה... אז גם אבא שבשמים - בלילה ההוא נדדה שנת המלך... והקב"ה בוכה כנגדו והוא לא ינוח ולא ישקוט עד שהוא ימצא מישוה שיוכל להקל עליו את קשיי ההסתגלות **ואין!!!!** מה עושים??? נ... מה עושה כל יכול כשהוא רוצה משהו? הקב"ה יוצא בחבילת הטבות ומענקים: מי שמוכן לקחת על עצמו את השירות לקוחות של הבנים שלי... אני נותן לו רכב על חשבוני... פטור ממסים... העיקר תבא... **תדע לך: זה בדוק ומנוסה!!!!** מי שמוכן לעבוד בשירות הלקוחות של הרבש"ע... מי שמוכן לחייך לבנים של הקב"ה ולעזור להם... הקב"ה נותן לו כוחות על חשבוננו... מרץ ושמחת חיים על חשבוננו... והקב"ה גם מסלק ממנו כל מיני טרדות... שלא יפריעו לו בשירות לקוחות... כן... זה כפשוטו!!! תבדוק את זה... אתה תגלה כוחות חדשים... וגם זכויות ליום הדין...

אבל יש פה משהו קצת יותר חריף... כשאברהם אבינו הכניס את האורחים כתוב במדרש שעל כל תנועה הכי קטנה שהוא עשה באותו מעמד הוא זכה לשכר עצום לדורי דורות... בשכר "ואקחה פת לחם" הוא זכה שישראל קבלו מן ארבעים שנה במדבר... בזכות "ויקח נא מעט מים" הוא זכה לבארה של מרים במשך ארבעים שנה וכו' וכו'... **והשאלה זועקת:** חסריים יהודים במשך שנים שנתנו פת לחם ומעט מים לאורחים... גם אני מעיד על עצמי ב"ענוות חן" שנתתי שבוע שעבר כוס מים ליהודי שביקש... אז מה מיוחד כ"כ באברהם אבינו שקיבל כ"כ שכר בזכות אותו פת לחם ומעט מים?? **ומה התשובה???** אדוני יקר!!! יש הבדל אחד קטן בין לבין אברהם אבינו!!!! **אברהם אבינו עשה הכנסת אורחים... כשזה היה לא פופולרי!!!!** אל תשכח... אברהם אבינו היה גר בשכנות עם סדום... ובסדום הייתה משנה סדורה ואדיאולוגיה מאוד תקיפה שאסור להיות איש טוב!!! תהיה אסרטיבי!!! תעמדם על שלך!!! תשמור על הכבוד שלך... תשמור על המעמד שלך... אם אתה תדאג לחלשים אתה תהיה חלש... יצולו אותך... אם תתייחס לצעירים אז התדמית שלך תרד אצל המבוגרים... כולם יצחקו עליו שאתה כזה צעזעדיק שמתייחס לצעירים... זו הייתה הגישה והאווירה באותו מחוז... ואברהם אבינו התמודד מול האווירה ובכל זאת עשה חסד!!!! כשאברהם אבינו לקח פת לחם ונתן לאורחים... יותר ממה שזה היה פת לחם... **זה היה אמירת!! זה היה דגל!!** כן... אני דוגל בחסד... אתם דוגלים ב**סדומיות** ואני דוגל ב**חסד**... אני מצדיע לחסד!! אני בוחר בחסד!!!! מי שדוגל בחסד הקב"ה עושה אותו ראש המפקדה הראשית של החסד בעולם... ואם יום יבא והקב"ה ירצה לשפוך חסד... על מי הוא ישפוך את זה?? על זרעו של האיש הבודד הזה שדגל ובחר בחסד!!!!

אז חס ושלום!!!! אי אפשר להגיד על יהודים שהם סדומיים... חלילה וחס... אבל מה שכן... כל אחד מאיתנו נכשל לפעמים בתחושות בטן סדומיות... ובישיבה גדולה (ולאו דווקא...) בכל מקום שיש המון אנשים ואם אתה רוצה לשרוד, אתה צריך לעמוד על שלך) יש הרבה פעמים פחד כזה... שאם אני ח"ו אתייחס לצעירים... ואגיד להם מילה טובה ואקבל אותם בסבר פנים יפות... אז... אז אני אהיה פושט כזה... התדמית שלי תרד... אז במקום להיכנס לנושא ולהתחיל להסביר לך איפה פה הטעות ולמה זה לא נכון... עזוב... בא נקרא לחולה בשמו... הגיע הזמן שתבחין שלמחשבה הזרה הזו יש שם!!!! קוראים לה **ס ד ו מ!!!!** **ואתה לא תהיה סדומי!!!!** אתה תהיה בנו של אברהם אבינו... ואתה תניף את דגל החסד בישיבה... אתה **דווקא** תבא ותתייחס לצעירים... אתה **דווקא** תכבד אותם ותכיר בהם ותגרוור את כולם אחרך... כן... כולם מבינים את זה... סוף סוף כולנו בני אברהם אבינו... רק הסדומיות עומדת מהצד ומטילה אימים עלינו... תקוע לנו מין פחד כזה להיות יהודי עם לב טוב ורחב... אנחנו בטוחים שרק אם נקשיה ונעשה מרפקים ונהיה ציניים ונלול ונגחך לכל מה שלא לגמרי ברמה שלנו... רק ככה נוכל לשרוד את החיים... רק ככה נוכל לאבטח את מעמדינו...

אז זהו שלא!!!! ככה זה סדום!!!! ואנחנו לא נהיה סדומיים!!!! אנחנו בנים של אברהם אבינו... ובעוד פחות מחודש ימים אנחנו נרע עם השופר של אילו של אברהם ויצחק... ובשביל זה גם עכשיו בחודש שלפני כן... נדרש מאיתנו כבר עכשיו להציג מסמך מזהה שאנחנו אכן צאצאים של אברהם אבינו... ובשביל זה נדרש מאיתנו כבר עכשיו לפתוח את אהלו של אברהם אבינו... ונתחזק בייתר שאת ב"איש לרעה ומתנות לאבינוים..." זכור: מצות הכנסת אורחים היא מהמצוות היחידות שעליהם הגמ' אומרת: גדולה הכנסת אורחים יותר מהשכמת בית המדרש!!!!

רוצה ישועות??? תזדרז...

כעת שיא העונה...

אנחנו בפתחו של חודש אלול המתוק... חודש הרחמים והסליחות... חז"ל אומרים לנו שזה חודש של עת רצון... והתפילות בחודש הזה יותר מתקבלות ורצויות בשמים... (אגב: אם חז"ל אומרים את זה, אז זה תקף לא רק לספרדים שכבר התחילו סליחות אלא גם לאשכנזים שעדיין לא התחילו...)

אבל כאן חשוב להדגיש ולהבהיר שצריך להבחין לאורך כל הדרך שיש שתי סוגי תפילות!!! יש תפילה **מסוג של עבודה**... תפילה שכל כולה "צורך גבוה" וזו התפילה שאנחנו נתפלל בראש השנה... אנחנו נמליך את הקב"ה בתפילה... ונתפלל על מלכות שמים וכו' וכו' זו תפילה מסוג אחד... **אבל לדאבונו הרב**... אני ואתה לא כ"כ אוחזים במדרגה הזו...

ממילא כשאני במאמר הזה רוצה לדבר על הנושא של תפילה... אני מתכוין בעיקר לתפילה מסוג של הפעקאלע הפרטי שלנו... איש איש נגעו ומכאובו... כל אחד והבעיות שלו וההתמודדויות הפרטיות שלו בבני חיי ומזונו... **והיות ומתקרב יום הדין** ואני יודע ומאמין שהכל בידיים של אבא שבשמים והוא יכול לשנות הכל ולהושיע אותי מכל הבעיות... אז חודש אלול הוא חודש הרחמים שבחודש הזה **אפשר לסמן מטרה!!!** כל אחד יכול לסמן את המשאלות הפרטיות שלו... וכעת יש לי חודש ימים להתפלל על זה ולזעוק על זה ולא להרפות עד שיבקעו שערי שמים...

אז קדימה!!!!!! לא לחלוטם!!!! אנחנו כבר בתוך אלול!!!

תבין: בבחירות כולם יודעים... שאם היינו מאוכזבים מהקדנציה הקודמת... וסבלנו מראש העיר... והוא כבר ארבע שנים תקוע לנו כמו עצם בגרון... ודי... נמאס לנו... **אז הנה**... בשביל זה סוף סוף הבחירות מתקרבות... וכעת אנחנו מבינים שצריך לתפוס את עצמנו לידיים ולפתוח מטה בחירות פעיל ודומיננטי ולהשקיע את כל הנשמה בשביל להפיל את ראש העיר הזה... **אותו דבר כאן**: יש לך איזה קושי שתקוע לך כמו עצם בגרון מהשנה האחרונה??? יש לך איזה משאלת לב שאתה כבר מייחל אליה ו... ודי... די... כשל כח הסבל... אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי??? **אז הנה!!! זה הזמן!!!** עכשיו עדיין יחסית מוקדם... אנחנו נמצאים בתחילת חודש אלול... אל תהיה בטלן... **תסמן מטרה!!!! תסמן יעד!!!** ותתחיל לדבר על זה עם ה' יומם ולילה... כל תפילה מתקבלת... תשפוך שיחה... תדבר תדבר תדבר... תבכה... תתחנן... תפציר... אל תחלוטם... תספר לקב"ה את כל השתלשלות העניינים... תספר לו כמה כבר אין לך כח... ודי... ונמאס... כלתה לתשועתך נפשית... מתי תנחמני...

אחד מההלכות העיקריות של תפילה זה דיני **הכנה** לתפילה... והמושג הזה של **הכנה** לתפילה נלמד

מהפסוק: **"הכון לקראת אלוך ישראל..."** והנה... יום אחד הסתקרנתי לראות את הפסוק מבפנים... איפה כתוב הפסוק **הכון לקראת אלוך ישראל**... באיזה הקשר זה נאמר...??? **פתחתי נביא עמוס... ואל תשאל... הייתי בהלם טוטאלי!!! מה מתברר??? שהפסוק הזה נאמר בהקשר ממש שלילי... והוא גם בכלל נאמר בלשון תמיהה... אני אתן רקע בקיצור: הנביא עמוס מתנבא שם נבואת פורענות על ישראל... על זה שהם חטאו לפני המקום... והקב"ה אומר לישראל... שאני אביא עליכם את חיל מצרים שילחמו נגדכם... ואני בעצמי אעזור לחיל מצרים להילחם בכם... **ואז!!!** ממשיך הנביא ואומר: ברגע שאתם תראו שחיל מצרים באים עליכם במלחמה... אתם תנסו כמובן להשיב מלחמה שעה נגדם... אבל אין סיכוי שתצליחו במלחמה נגדם!!! ולמה אין סיכוי שתצליחו? **ילכן כה אעשה לך ישראל עקב כי זאת אעשה לך הכון לקראת אלוך ישראל**... היות ואני-הרבש"ע בכבודי ובעצמי אעזור למצרים במלחמה נגדכם... נמצא א"כ שכשאתם **מתכוננים** למלחמה נגדם... אתם במילים אחרות **מתכוננים** למלחמה נגדי!!! **ואז הנביא פונה מלשון תמיהה ולעג ואומר: הכון לקראת אלוך ישראל... ? ! ? ! ?** נראה אותך מתכונן למלחמה מול הרבש"ע בכבודו ובעצמו... (עין אבן עזרא והמצודות אמנם לדעת רש"י הביאור הוא אחרת...) **זה תמוה מאוד מאוד**: כי אנחנו... כשאנחנו משתמשים עם הפסוק "הכון לקראת אלוך ישראל" אנחנו לוקחים את הפסוק הזה למקום הכי חיובי... למקום של הכנה לעבודת התפילה... למקוה... ולנטילת ידיים... ולבישת בגד עליון וכו'... ואילו נביא עצמו... ע"פ הפשט הפשוט של הפסוק המשמעות היא **הפוכה לגמרי במאה שמונים מעלות**... כביכול הפסוק הזה מגיע בלשון לעג והיתול... הכון לקראת אלוך ישראל ? ! נראה אותך נלחם באלוך ישראל... **אין זה הולך ביחד?** אין יתכן שהפשט והדרש סותרים אחד את השני בצורה כ"כ קיצונית... הרי סו"ס אמור להיות איזה תיאום כלשהו בין הפשט והדרש???**

והביאור בזה... מפחיד לומר... אבל זה לא סתירה!!!

נכון... הפשט הפשוט בפסוק "הכון לקראת אלוך ישראל..." זה באמת בלשון תמיהה וגיוחון... וכי אתה יכול לצאת במלחמה מול הרבש"ע...???

נכון... על דרך הפשט זה יכול להיות על דרך הגיוחון והשלילה!!!

אבל!!! על דרך הדרש כן!!! יש מלחמה **אחת ויחידה** שאתה יכול כביכול להילחם נגד הרבש"ע!!! **למלחמה הזו קוראים תפילה!!!** יש עשרות פרקים בתהילים שמתחילים במילה **למנצח!!!** מה זה למנצח??? אומר המדרש: אשרי המלך שמנצחים אותו והוא שמח!!! כל פרק בתהילים שדוד המלך מתחיל אותו במילה למנצח... זה אומר שהיה שם סיטואציה מסוימת רצון ה' היה משהו אחד... ואז הגיע בנו אהובו של הקב"ה- דוד המלך... והתפלל והתחנן והפציר ושינה את רצון ה' ו... וניצח! ואשרי המלך שמנצחין אותו והוא שמח! ממילא זה לא סתירה.

וממילא גם אם על דרך הפשט הכון לקראת אלוך

ישראל זה בלשון תמיהה ולעג... וכי אתה יכול להילחם ברבש"ע...??? **אבל הדרש מגיע הדרש וקורא את אותו פסוק עצמו ולא בלשון תמיהה**... אלא **בניתוחא**... כן!!! יש מקום אחד ויחיד שבו הקב"ה נתן לנו פתח להילחם נגדו ואפילו לנצח... איפה??? **בתפילה!!! קדימה... הכון!!!** הכון לקראת אלוך ישראל... אבא שבשמים מעוניין שתיצור איתו קשר ותבקש בדרך תחנונים... ותפציר בו... והוא ברחמי ית' מתרצה ברחמים ומתפייס בתחנונים...

כאן חשוב להבהיר ולהדגיש שכשאומרים שתפילה זה מלחמה... אין הכוונה חלילה למטיח דברים כלפי מעלה... זה אחד הדברים המסוכנים ביותר... יש הבדל דק שמפריד בין תפילה להפגנה... תפילה מתקבלת ורצויה... ואילו הפגנה זה חוצפה... כשהקב"ה אומר ליהודי תלחם ותתפלל... הכוונה היא רק בריצו ותחנונים... עד שהקב"ה יקשיב... ולא חלילה בדרך של תביעה... כי הקב"ה לא חייב לנו כלום!!! שמעת??? אני חוזר: הקב"ה לא חייב לנו כלום!!!

מאז שהבנתי את ההסבר הנורא הזה... זה... זה שינה לי את כל הגישה ל"היכון"... תבין: תמיד ידעתי שצריך ליטול ידים לפני התפילה... למה??? כי יש עבוידיה כזו שקוראים לה "הכון לקראת אלוך ישראל..." אבל כעת קלטתי שלא!!! זה משהו הרבה יותר עמוק מזה!!! ההכון הזה הוא כביכול מלחמה!!! כשאני נוטל ידיים לפני התפילה... הקב"ה כביכול לוחש לי... כן בני היקר... שנה שעברה נאלצתי לגזור שלא יהיה לך כ"כ חשק בלימוד... והאח עדיין יתעכב בשידוכים... והאבא עדיין יהיה סבך בקשיי פרנסה... כך נאלצתי לגזור בראש השנה של שנה שעברה... כי... כי היה חסר בתשובה תפילה וצדקה... **אז אנא בני היקר**... האלול הזה אל תוותר... הכון לקראת אלוך ישראל!!! תתכונן למלחמה!!! תתכונן לתפילה מעומק הלב... תפציר... תתחנן... תבכה לפני... אני רוצה שתנצח אותי... אני רוצה שתשכנע אותי ששנה הבאה תהיה שנה יותר טובה... **מה אתה חושב בני היקר... שרק לך קשה...?? רק בבית שלך יש צער ואנחה??** ברגע שבמשפחה שלך יש כמה ילדים לא מסודרים בחיים... אז גם אני הרבש"ע יושב ובוכה כנגדכם... שכנה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי... אז אנא בני היקר... **אני קורא אליך לצו שמונה!!!** הכון לקראת אלוך ישראל!!! תתכונן למלחמה... תסמן מטרה... ותחליט שאנחנו בחודש אלול מתפללים וזועקים לשמים... ואני רוצה להינצח...

זה הזמן להכון!!! אנחנו נמצאים עדיין בתחילת חודש אלול... בתחילת הארבעים ימי הרחמים והסליחות... וכל תפילה עושה פירות... ואם יש לך רשימה של ערעורים על השנה האחרונה... כל מיני משאלות שעדיין לא התגשמו ואתה רוצה להזיז עניינים... אז הכון!!! אל תישן... תסמן מטרה ותתחיל לחתור אליה... תתחיל לדבר עם ה' ולזעוק לו...

אגב: כשמדברים על חודש ימים של תפילות... אין הכוונה לעמוד כמו איזה דיסק שנתקע ולחזור מאה אלף פעמים על אותה בקשה בלי טעם ובלי ריח... אלא מאי??? כשמדברים על חודש שלם של תפילות הכוונה היא לחודש של **בניה ושקום של מערכת יחסים מול הקב"ה**...

אתה קולט שיש פה משהו מעוות??? אבל לא סתם מעוות... אלא משהו מעוות בסדר גודל... שכן אדם נורמלי שעומד מהצד מתקשה להאמין איך קרה ש"גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו" בכל זאת עזב אותו בצד... ומחפש כל מיני דרכים חילופיות... זה בדיוק כמו אדם בריא שמגיע לרופא ומבקש שישתילו לו כליה... מה רע בכליה הבריאה שלך??

בקיצור: תכל'ס... מה למעשה??? כעת חודש אלול!!!! וחודש אלול זה ימי הרחמים והסליחות!!!! וזו הזדמנות להגיש ערעור על כל מיני קשיים והתמודדויות שהייתי רוצה ששנה הבאה תראה אחרת... **ובכן:** נראה אותך מחליט בצורה שרירותית... אני בחודש אלול הזה לא עושה שום סגולה ולא בורח לשום סגולה ולשום עניין... כי אני לא בורח מעצמי!!!! מה כן אני עושה?? אני פותח שולחן ערוך ונותן לרבש"ע לגלות לי איזה תפילה הוא מזמין... אני מתחיל לכבד את התפילה... מחפש מנין מסודר!!!! (לא שטיבלאך... לא שטיבלאך... לכה"פ לא בתפילת שחרית... אגב: שטיבלאך הכוונה למנין פראטי, אם יש בשטיבלאך מנין מכובד ומסודר לית לן בה...) אני מתחיל להגיע לתפילה מוקדם... רבע שעה בסה"כ לפני כן... (אין לך מושג כמה זה קשה... מניסיון אישי... יותר קל לנסוע חמש פעמים לרשב"י דרך כביש הבקעה... מאשר להגיע עשר פעמים לתפילה רבע שעה לפני כן... אין לי הסבר לזה... בעצם יש לי... כי זה מה שבאמת צריך וטוב לעשות... ולזה יש יצר הרע מיוחד...) ואם אני באמת צריך ישועה ממש דחופה... אז אני אעשה מאמץ מיוחד להיות מעשרה ראשונים... (שמבואר בשו"ע שזה משדרג את התפילה...) ואם ממש כשל כח הסבל ואני צריך ישועה ממש ממש דחופה... אז אולי אני גם אהדר בשכר פסיעות... אני אחפש מנין מכובד שרחוק מהבית שלי רבע שעה הליכה... ואני אקום כל יום בשעה 6.30... ואכתת את רגלי ממטרסדוף עד סורוצקין בשביל להיות מעשרה ראשונים במנין של שבע ורבע... (אני מדגיש שאת זה צריך לעשות רק אם ממש כשל כח הסבל... ולמה?? כי שני הדברים האלו לשם שינוי... זה כבר **לא הלכות** תפילה אלא הידור וסלסול... אבל יש לפני כן עוד הרבה הלכות שהם ממש מעיקר הדין)

בא נעצור כאן... הנה... הבאתי לך כעת מדגם קטן מאוד של הלכות תפילה שכתובות להדיא במשנה ברורה ומבוארות בנושאי כלים של השולחן ערוך... שעד היום הנחנו אותם בפינה... וברחנו לכל מיני סגולות או נסיעות לקברי צדיקים... אז זהו!!! שבחודש אלול הזה אני יותר לא בורח מעצמי... ואני פתאום קולט שיש לתפילה הקונבנציונלית הרבה מאוד מה להציע לי... ועדיין ממש ממש לא מיציתי אותה...

ובעז"ש אתה אף פעם לא תמצא אותה!! כי כשמתפללים בצורה ראויה... ונותנים כבוד אמיתי לתפילה... והקב"ה מגיע לבית הכנסת ורואה את בנו מגיע ומשקיע במערכת היחסים איתו... התוצאות לא מאחרות להגיע... ובעז"ש אתה לא תספיק למצוא את התפילה והישועה בא תבא... ותשובה **ותפילה... מעבירין את רוע הגזירה!!!!**

שכנראה... כנראה שהם כבר **ניסו** את הדרך הקונבנציונלית... הם כבר **ניסו** להתפלל דרך הסידור... **ניסו** להתפלל בבית הכנסת... **ניסו** להתפלל בכוונה ובעומק לב... וכנראה ש... ש... שזה לא עזר... ולכן הם נאלצו לחפש ישועות בדרך האלטרנטיבית... ולא הקונבנציונלית... **מה אתה אומר על המשפט הזה???**

כששמעתי אותו... עמדו לי דמעות בעיניים... צעקתי לו... לא... לא משהו!!! לא!!! אל תגיד כזה דבר!! אל תעשה לי את זה... **אני אומר לך בדיעה עם יד על הלב:** אתם אנשים אף פעם!!! אף פעם לא ניסו את הדרך הקונבנציונלית... הם מיד התחילו מהדרך האלטרנטיבית...

ואני עכשיו פונה אליו קורא יקר... תסתכל לי בעיניים:

אני צודק או לא צודק? מי צודק. אני או אותו בעל תשובה?

האם **ניסית** כבר להתפלל דרך הסידור...?? **ניסית** פעם לקיים את כל הלכות תפילה... **ניסית** פעם להשקיע בתפילה עצמה כמות שהיא...?? **ניסית** פעם להתפלל לקב"ה כמו שצריך... ולא ראית ישועה?? **תסתכל לי בעיניים! התשובה היא: לא!!! לא ניסיתו!!!! אף פעם לא ניסיתו!!!!**

אני כ"כ מבין את הבעל תשובה הזה... הוא מדבר כ"כ הגיוני... השכל הישר אומר שבחיים לא חושבים ללכת לדרוש ברפואה האלטרנטיבית עד שלא מיצית את עצמך ברפואה המקובלת... **והנה!!!** אותו בעל תשובה מסתכל בשכל ישר ורואה **יש** לנו בית כנסת... **יש** לנו סידור... **יש** לנו משנה ברורה וסדורה איך להתפלל וכיצד... ואת כל זה אנחנו שמים בצד והולכים לדרוש בסגולות ובנסיעות ובעניינים... האם פעם ניסינו למצות את התפילה הקונבנציונלית...?? **הרי אתה צריך ישועה... נכון??**

אז אני שואל אותך עכשיו שאלה ותענה לי תשובה... אל תתחמק!!!!!! האם פעם ניסית לצורך העניין להתחיל להתפלל במנין מסודר... בשעה מוקדמת... להגיע רבע שעה לפני התפילה... ולהתפלל בצורה מכובדת... ולתת את הכבוד הראוי לתפילה מתוך אמונה שהיא יכולה לפתור לך רשימה של בעיות בחיים... האם ניסינו פעם??

התשובה היא חד וחלק: לא!!!! אז מה כן עשינו?? הלכתי להתפלל בשטיבלאך בשעה תשע בבוקר... תקתקתי את התפילה... סימנתי לש"ץ שיש כבר עשר והוא יכול להתחיל חזרת הש"ץ... ב"ה הש"ץ היה לעניין והוא נסע מהר... עם התחנון איכשהו הסתדרנו... היה שם אחד שסימן להגיד קדיש ואפילו לא שאלנו אותו למה (מסיבות בטחוניות...) חיכיתי שהתפילה תגמר... ואז!!!! כשיצאתי מהתפילה הסתכלתי כמובן בלוחות המודעות באיזה מקומות מסוגלים לישועה עדיין לא הייתי... ששם אני אוכל לפעול אלעס גוט... **נו... אז תגיד לי: מה אני אומר לענות לאותו בעל תשובה שמסתכל בצורה ריאלית על היהדות ולא מבין...** הרי יש שולחן ערוך שלם עם נושאי כלים... שאומר בדיוק מה צריך לעשות בשביל שהתפילה תתקבל... ו... ו... ואנחנו משאירים את השולחן ערוך בצד... ונותנים ללוחות המודעות להחליט לרבש"ע איזה תפילה הוא אוהב??

שזה מגיע לידי ביטוי בהשקעה אמיתית בנושא של תפילה... לתת לתפילה את הכבוד הראוי לה מתוך הנחה שממנה תבא הישועה... השקעה בביניית יחסים תקינים... ואז תוך כדי התרוממות היחסים אז אפשר לבקש ולהתחנן ולבקש ואז הבקשה מתקבלת אחרת לגמרי...

עכשיו לגופו של עניין... אתה רוצה חיזוק מעשי בתפילה???

אני מציע לך בכנות... לעשות דבר מאוד נדוש ולא פופולרי...

פשוט לפתוח ספר ישן ומאובק שקוראים לו **שולחן ערוך הלכות תפילה!!!!** (מתי פעם אחרונה עשית את זה...??) וללמוד אותו כפשוטו וללכת לפי ההוראות המדויקות שכתובות שם... ואני אומר לך שזו הסגולה הכי גדולה לקבלת ישועות... ואתה יודע למה זו הסגולה הכי טובה? **מסיבה מאוד פשוטה: כי תבין...** (אני מתנצל מראש שאני מסביר לך כמו שמסבירים לתינוק) שולחן ערוך הוא ספר **הלכה**... והרי מה זה הלכה??? הלכה זה ספר שבו בורא עולם אומר בדיוק מה הוא רוצה!!!! אז תחשוב... שאם אתה עכשיו לומד הלכות תפילה!!! זאת אומרת: שהרבש"ע בכבודו ובעצמו אומר לך איזה תפילה הוא בדיוק מזמין... שזה יביא לך את הישועה...

אתה קולט את העוצמה של הלכות תפילה??? תבין: כשאני הולך ללוחות המודעות ושם כתוב כל מיני סגולות ונסיעות שהישועות מובטחות... מי אמר שזה נכון?? לא יודע מי... אני לא מזלזל... אבל "או שכן או שלא מה שבטוח אולי..." אבל כשאתה פותח את השולחן ערוך... **כאן הרבש"ע אומר את דברו!!!** שולחן ערוך זו הבמה שהרבש"ע בכבודו ובעצמו אומר מה שהוא רוצה!! ואם בשו"ע כתוב לך תכניה מסודרת שצריך להתכונן לתפילה... וצריך לשהות מעט זמן קודם התפילה... וצריך להתפלל באופן שלא יראה עליו כמשוי... וצריך לקבוע מקום לתפילתו וצריך להגיד פסוד"ז כמונה מעות... אם ככה הרבש"ע אומר... אז אין לך מסמך יותר חזק מזה!!!! מה צריך יותר מהרבש"ע בכבודו ובעצמו הוא עצמו אומר לי מה מרצה אותו? **ואתה יודע מה... אל תשאל... דיברתי עם בעל תשובה טרי... ותוך כדי השיחה הוא שאל אותי שאלה... הוא אפילו לא התכוין לשאול... הוא סתם אמר משפט... והוא לא יודע מה הוא עשה לי במשפט הזה!!! הוא ירה לי חץ ישר לתוך הלב!!! הוא אמר לי ככה... כמשיח לפי תומו:** אני רואה שהחרדים מחפשים ישועות בכל מחיר... נוסעים למרחקים ומחפשים סגולות... **אני לא מבין... הוא שאל:** אני יודע שמי הולך לרפואה אלטרנטיבית? מי שמאוכזב מהרפואה הקונבנציונלית מדובר בבן אדם שכבר הלך לרופא משפחה והוא לא עזר לו... ניסה ללכת לרופא עור וגם הוא לא עזר... אז מחוסר ברירה הוא נאלץ ללכת לדיקור סיני ולמאופטיה... **אם ככה... טען אותו בעל תשובה בסתמיות... היות ויש סידור תפילת כל פה... ויש בית כנסת... ויש שליח ציבור... ויש ארון קודש... ויש דמעות... ויש בורא עולם שנמצא בכל מקום... ובכל זאת אנשים מחפשים ישועות אלטרנטיביות מחוץ לבית כנסת ומחוץ לסידור... זאת אומרת:**

"למען לא נבוש..."

מושגים בסיסיים בהלכה.

בקשות פרטיות בתפילת שמונה עשרה!!!

ראשית: ישנם הרבה אנשים שלא יודעים בכלל שיש כזה דבר לבקש בקשות פרטיות בתפילה!!!! יש כאלו שבטוחים שזה הפסק גמור באמצע התפילה... אז דבר ראשון: להווי ידוע לך יהודי יקר שבתוך תפילת שמונה עשרה אפשר לדבר עם הרבש"ע... ולא סתם אלא בעברית צחה... ובשפה שלך... מה שחצר לך... ולמי שלא הבין... או לצורך העניין **אני אתן לך דוגמא עדכנית ואפילו קצת מרגיזה!!!**

לו יצויר שאתה היום חושש מ"פדיונות..." ואתה רוצה להתפלל לאבא שבשמים שיציל אותך מזה... אז אתה יכול באמצע שמו"ע להגיד לרבש"ע... אבא ה'... תציל אותי מ**פדיונות!!!!** כן... באמצע שמו"ע מותר לך לומר את המילה **פדיונות!!!!** וזה לא הפסק. אמנם יתכן שאם תגש ליהודי מוכנב... ותגיד לו את המילה "פדיונות..." הוא יעיר לך שזה 'סלג' וזה לא מתאים... ויתכן שהוא גם צודק... (וגם יתכן שביום מן הימים מן הראוי לך לעשות איזהו סיון באוצר המילים שלך ולהוציא כמה סלגים מהלקסיקון...) אבל כעת!!! כשאתה מדבר עם בורא עולם... הוא רוצה שתדבר איתו בגדול טבעי... "כאדם שמדבר עם חברו וחברו מקשיב ושומע לקולו..." (לשון המס') והקב"ה רוצה שתפנה אליו לא בחרוזים ולא בפסוקים ולא במילים מוכנסות... ואם כעת אצלך המילה פדיונות זו השפה הטבעית שלך... אז מותר לך להגיד גם את המילה הזו... (כמובן שחשוב לסייג את הדברים... סוף סוף צריך לדבר עם הקב"ה בצורה מכובדת. אין המונח להיות סתוב עם הרבש"ע. **בא נגיד את זה ככה:** לו יצויר שהיית "מתפחד" להגיד את המילה "פדיונות" לפני אדם מוכנב... והיית מחפש מילה קצת יותר מכובדת... אז גם מול הרבש"ע תחפש מילה יותר מכובדת... הבנת את הרעיון??? זה שמוותר להגיד את המילה "פדיונות" לבורא עולם זה לא מדויק "סתובב..." אלא מדויק "טבעיות..." תדבר בצורה טבעית עם הרבש"ע... אבל אם גם אתה מחמקם הטבעי אוהו כרגילות כוז שאתה מבין ששם הרבש"ע לא מדברים ככה... אז אה"נ... הבנת את החילוק הדק...??)

ובכן: ראשית: איפה??? איפה בשמו"ע מותר לבקש

בקשות פרטיות??? אז ככה: זה מתחלק לכמה חלקים:

א. בג' ברכות ראשון וג' אחרונות אסור לבקש. (אא"כ מדובר בצרכי רבים או אדם שהרבים צריכים לו)

ב. בברכות האמצעיות, מותר להוסיף בכל ברכה מעין אותה ברכה, (כגון: בברכת אתה חונן להתפלל להבין את התוס' שאתמול לא הצלחתי להבין אותה, ובברכת השיבונו אבינו לתורתך, להתפלל על השוונג שעדיין לא הצלחתי להיכנס אליו, ובראה כנענינו, על השידוך שמתעכב, ובברכת השנים, על המצב הכלכלי של אבא שישתפר) וכן הלאה וכן הלאה... אבל!!!! כשאתה מוסיף בקשות פרטיות **בברכות האמצעיות** בשמו"ע... כאן יש פרט מסוים שצריך להקפיד עליו, והוא: אם אתה מוסיף בקשה **פרטית לגמרי!!!** צריך להקפיד לומר אותה בלשון **יחיד!!!!** ולא בלשון רבים, (כגון: אבא אתה רוצה בברכת רפאנו שהתפלל שההורים שלך יהיו בריאים... תאמר בלשון יחיד אבא ה' שההורים שלי יהיו בריאים... ואל תגיד בלשון רבים **שפלטנו** בריאים...) לעומת זאת: אם אתה מוסיף בקשה **כללית** על כלל ישראל... כאן צריך להקפיד על שני דברים: א. לומר דווקא בלשון רבים... (כמו שבבקשה פרטית צריך להקפיד לומר בלשון יחיד כך גם ההיפך) ב. כיון שצריך לומר בלשון רבים, אל תאמר את זה באמצע הברכה ממש, אלא בסוף הברכה, (סוף הברכה הכונה **לפני** ברוך אתה ה'... כי אם תאמר את זה באמצע הברכה ממש, וידע בלשון רבים, זה נשמע כמוסוף על מטבע הברכה, משא"כ בלשון יחיד, גם אם תאמר את זה באמצע הברכה, ניכר שזה הוספה שלך...)

ג. כל החילוקים האלו הם בברכות האמצעיות, אבל בברכת שומע תפילה, ולאחר יהיו לרצון, שם אין את החילוקים האלו, ואפשר להתפלל מה שרוצים, ואין שרועים, בין בלשון רבים ובין בלשון יחיד,

ד. כיון שמדינת דגמ' צריך לסיים שמו"ע קודם קדושה ומודים, הרי מי שהתעכבות אצלו מגיעה רק מבקשות פרטיות, ראוי שידיחה אותם עד לאחר יהיו לרצון, ששם מותר לענות קדושה ומודים ואיש"ר.

ה. מי שמתפלל על חברו צריך להזכיר את שמו, אבל אם הוא מתפלל באותו בית מדרש אין צריך להזכיר את שמו.

(מ"ב שם)

יש עוד להאריך ואין כאן המקום...

בבקרת רועה עדרו... מעביר צאנו תחת שבטו...

חודש אלול זה ההחודש של משפחת מליכאל... זה החודש השמח שלהם בשנה... כן... זה לא פשוט... כל השנה כולה הם חיים בפשטות ובצניעות ונאלצים להזדקק לטובתם של השכנים... אבל בחודש אלול...

ובכן: קצת רקע: ר' מליכאל הוא יהודי ירא שמים גדול ועובד ה' גדול... כל מעשיו לשם שמים... וזהו דיני ממונות בהזירות מופלגת... יום אחד דופק בבית שליח בית דין... אתה מוזמן לסנהדרין קטנה של העיר...

ר' מליכאל נבהל... מה... מישהו תובע אותי לדין תורה??? ר' מליכאל הגיע בחשש וברעדה... אבל כשהוא נכנס הוא התקבל בחמימות ע"י עשרים ושלושה זקנים שישבו בחצי גורן עגולה... האב"ד הושיט את ידו לר' מליכאל לשלום... ופתח ואמר: אל דאגה... ר' מליכאל... לא קראנו לך לדין תורה... אתה הישר באדם... אבל דווקא לכן קראנו לך לכאן!!! תבין ר' מליכאל... יש מצוקה בנושא של הכבשים והעזים!!! כידוע לך: חז"ל גזרו שאסור לגדל בהמה דקה בארץ ישראל... כי המזון שלהם מגיע ממרעה בשדות... ואז הם משחיתים ואוכלים בשדות אחרים וזה גזל... (רק לפני שבועיים היה לקיוי לבנה... ואחת הסיבות ללקיוי זה אותם פושעים וגזלנים שעוברים על דברי חכמים ומגדלים כבשים ועזים באמצע הישוב... והכבשים והעזים הולכים ואוכלים בשדות אחרים ולכן תוכיח... לך תציב שומר עשרים וארבע שעות על השדה... וזו הייתה אחת מהגזלות הגדולות באותם ימים...) אבל מאידך יש צורך גדול בבהמה דקה!!! סוף סוף עוד מעט כלל ישראל צריכים צמר ללבוש... צריכים חלב עזים לשתות... וצריך גם שופרות... והכי הכי: צריך המזון המון קרבנות... עוד מעט חג הסוכות וצריך קרבנות...

אמנם!!! יש תנאים מגבילים ומקומות מאוד מסוימים שבהם חז"ל כן התירו לגדל בהמה דקה בארץ ישראל... דא עקא... שהתנאים האלו כ"כ קשים ומגבילים... ש... שזה כבר לא כ"כ ריווחי... ומסמילא ממה נפשך... מי שיש לו יראת שמים מעדיף לא לגדל בהמה דקה בכלל... הוא בכלל לא מתחיל עם ענף המשק הזה... הוא מגדל בקר... מגדל תרנגולות... אבל לא צאן... וצריך!!!! כלל ישראל צריכים כבשים ועזים ולא יתכן שיהיה כזה חילול ה' שמי שירצה לקנות צאן יצטרך לפרנס את פושעי ישראל שעוברים על תקנת חכמים ומגדלים בהמה דקה באופנים האסורים... ולכן אנחנו פונים אליך... ר' מליכאל... שאתה מצד אחד ישר מאוד בדיני ממונות ומאידך כל מעשיך לשם שמים... ואנחנו מבקשים איתך שתסכים לפתוח עסק של גידול בהמה דקה ובאופנים המותרים... לר' מליכאל זה לא היה קל!!! ולמשפחה שלו עוד יותר לא קל... אבל עושים מה שצריך... ור' מליכאל לקח את עצמו את המשימה... וזה באמת לא היה פשוט... כי... כי משפחת מליכאל שייכים לשבט מנשה והם מתגוררים באמצע ארץ ישראל- בעמק חפר... (-ליד נתניה...) ואילו חז"ל התירו לגדל בהמה דקה רק באזורים מאוד מסוימים ומרוחקים... באזור מדבר יהודה... או ב"ספר" שאחרי עכו... או בכל מיני יערות פרא מרוחקים שאין בהם עשבים דקים... (כך שהעזים לא יגזלו את בעל היער או את נחלת השבט שהיער שייך לו...) ר' מליכאל נכנס לנושא מתוך תחושת שליחות... הוא לקח הלוואה ונסע לארץ מואב... לשוק הבהמות המשובחות וקנה שם "עזים מאתיים ותישישים עשרים רחלים מאתיים ואילים עשרים..." (כדי לגדל מהם עדרים כדברי רש"י בפרשת וישלח...) כמו כן ר' מליכאל שכר כמה רועים תחתיו ופיזר אותם. שמונים עזים ושבע תיישים הוא שלח לאזור עכו... עוד מאה רחלים ועשר אילים הוא שלח לאיזה יער מרוחק באזור הגליל העליון... (רק לאחר שהוא בדק שבאמת יש שם רק עשבים גסים שהבהמות לא יגזלו) 1... ויצאנו לדרך...

וברוך ה'... נתקיימה בר' מליכאל ברכת התורה- והיה עקב תשמעון אל המשפטים האלה (-שהכוונה לדיני ממונות)... ואהבך וברכך... וברך פרי בטןך... שגר אליפך ועשתרות צאנך... ויפרוץ האיש מאוד מאוד... הכבשים והעזים התרבו לאלפים רבים... כן... ברוך ה'... משפחת מליכאל עשירים גדולים!!! אבל!!!! אבל עדיין... **עדיין אף אחד לא מקנא בהם**... סוף סוף כל אורח מברך את בעל הבית "שהיה נכסיו ונכסיו מוצלחים וקרובים לעיר..." ואילו נכסי צאן...?? מאז שחז"ל גזרו עליהם הם נהפכו להיות הנכסים הכי הכי רחוקים מהעיר... (זה לא כמו היום שכל הנכסים שלנו... הכל לומדים אחת גדולה... הכל כסף שמתגלגל בבנקים ולא רואים אותו בעיניים... אבל פעם מי שהיה לו נכסים זה התבטל בעיקר בפרי בטן ופרי אדמתו דגן תרומה ויהו"כ... **בשטח!!! מל העניינים!!!** ואילו מי שהנכסים שלו היו מפורזים אי שם... ולא היה לו דגן משלו וריחיים משלו ופירות וירקות משלו... ומסמילא כל המזון שלו היה מתורגם לכסף הרי על אדם כזה אומר רש"י בפרשת כי תבא: "**והיו חייך תלואים לך מנגד**" רבותינו דרשו, זה הלוך תבואה מן השוק; ולא תאמין בחיך... זה הסומך על הפלטה... בשבילנו זה מהפך בראש... מרוב שהתרגלו לחיות כך ורק כך... רק בצורה של נכסים שמתורגמים לכסף... קשה לנו מאוד לעכל שבזמן חז"ל זה היה הרווח הגמור!!! אפילו מלייגן שישב על "שכס" של כסף... אם נכסיו לא היו קרובים ונגישים לו הרי הוא היה מעורר רחמים ובגדן חייך תלואים לו מנגד... והיה מותר לו ליטול לקט שכחה ופאה...)

ובאמת מי שהגיע בחודש אב לדאצ'ה בעמק חפר והסתובב שם בין הבתים... הרי הבית של משפחת מליכאל נראה הבית הכי מסכן... אין שם גינה ולא אוצר של עצים ולא לול ולא פרדס... יש שם רק שדה אחת ענקית ריקה וצחיחה ושוממה... אבל!!! תושבי העיר מחייכים ואומרים לכל הקייטנים... אל תבואו בחודש אב... תבואו בחודש אלול ו... וזו תראו מה שקורה פה... אוהו... כל העיר מחכה כבר לחודש אלול...

מה??? מה יש בחודש אלול??? תנחש מה??? בכ"ט באלול זה התאריך שחז"ל תקנו למעשר בהמה!!! בבית משפחת

מליכאל זה התאריך מאוד מאוד מרגש... בפרט ששלושים יום קודם החג חז"ל התירו באופן רשמי להשהות בהמה דקה... אז בתאריך הזה מותר לאבא לראות קצת נחת מעמלו... ולכן מתחילת חודש אלול ר' מליכאל שולח צו 8 לכל הרועים שמפוזרים בכל הארץ... שישנעו את ככנכל אלפי הכבשים והעזים לבית שלנו... מדובר בהערכות אדירה... מדובר באלפי כבשים ועזים... אנחנו מכשירים את השטח הענק שנמצא מאחורי הבית שלנו... בשטח הזה יתרכזו בשבועות הקרובים כל המקנה הרב... ובעזה"ש בערב ר"ה אבא יעמוד כאן עם קיטל ועם גלון של צבע כחול... ובמעמד כל אנשי העיר שישתתפו במעמד המרטיט... וכולם יאמרו את הפיוט ונתנה תוקף... "בבקר רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו כן תעביר ותספור ותמנה..." עכ"פ הגיע ר"ח אלול... חמשה ימים הראשונים עברו... ולבנתיים יש שקט... אבא אמנם שלח לכל הרועים שיבואו... וכעת הם כנראה באמצע הדרך... והנה... בה' באלול... אנחנו לפתע מקבלים מברק!!! מברק מהרועה יואב... הרועה של הכבשים בעכו... הלילה הרבצתי את הצאן ביערות הכרמל... ותוך יומיים א"ה אני מקווה להיות אצלך עם אלף מאתיים עזים ומאתיים חמישים תיישים... אוהו... איזה התרגשות... יוצאים לדרך!!!! **המערבת נכנסה לכוננות עולל!** ואכן למחרת... בשער העיר הופיע יואב הרועה הנאמן ומאחוריו שיירה ענקית של עזים וכבשים... **זה לא פשוט!!! אין לך מושג איזה ח ל ח י** **הנה!!! אתה יודע מה זה אלף חמש מאות עזים פזיזים וקופצניים שנכנסים לך בשעטה לתוך העיר...** אין לך מושג **איזה לחץ זה!!!** תחשוב: רק בכפר שלנו... הרי לכל אחד הרי יש גינה שהוא מגדל בה ירקות ומניח שם כלי חרס... מספיק שעשרים עזים בלבד מתוך 1500 יצאו מהתלם ואנחנו נאבד שליטה... והם יתחילו לרוץ לכל עבר... ותאר לעצמך שהם כצפוי יכנסו לכמה גינות ויתחילו לאכול שם מכל הבא ליד ולדרוך ולקפוץ ולהתחנך במצב המרופד של העגבניות... ותאר לעצמך שעז אחד יגידל לעשות והוא איכשהו גיעה לשוק ויתחיל להפיל שם כלים ולדחוף את הראש לחמוצים... אתה יודע לאיזה חיובי שן ורגל אנחנו נכנסים?? זה יכול להסתכם בנזקים אדירים ודיני תורה ממושכים שיזכו את לומדי בבא קמא בהרבה שטייגן... עכ"פ כעת רק התחלנו... לבנתיים רק הרועה יואב הגיע... אבל יש עוד ששה רועים שמפוזרים בכל מיני מקומות נדחים בצפון... מה שבטוח... כל כבש נוסף ממלא אותנו שמחה... כי אנחנו יודעים שעל כל עשרה כבשים יש כבש אחד שעולה לבית המקדש!!! וזה הכי משמח אותנו... **ההמשך בהזדמנות...**

---ובכן: יש כל מיני דברים שקוראים לנו בחיים... ש... ש... ש---

אני כבר מהרגע הראשון הייתי בטוח שזה מה שיקרה...

אתה מכיר את המשפט הזה?? משפט מוכר...

כן... כשקורה איזה משהו וכולם ככה בהלם... אז תמיד יש אותו אחד שנזכר לטעון "אני כבר מהרגע הראשון אמרתי שזה מה שיקרה..." אז כל זמן שמדובר בסתם פרשנות חיצונית או פוליטית... שיהיה... בכיף... אתה רוצה לטעון שאתה פרשן מוצלח שתמיד יודע לצפות את מה שיקרה בעתיד??? בכיף... אם זה עושה לך טוב על הלב שיערב לך...

אבל!!! ברגע שזה נוגע לעבודה הפנימית של כל אחד מאיתנו!!!! **כאן זה קריטי!!!!** בחור שלא מצליח בשיבה... ואני מדבר איתו כמה וכמה פעמים ואני מנסה להבין יחד איתו מה עיכב אותו... מה הפריע לו לעלות ולהתעלות... ואז תוך כדי שאני מדבר איתו הוא אומר לי ככה בספונטניות כמסיח לפי תומו...

אני כבר מהרגע הראשון הבנתי שאני לא אצליח פה...

הופה!!!! באותו רגע עלינו על המוקש!!!!

מה אמרת?? שמהרגע הראשון ראית שלא תצליח בשיבה הזו??

הנה... **עלינו על שורש הבעיה!!!!** זו הסיבה שלא הצלחת...

הרי לכל אחד מאיתנו יש רגעים יותר מצליחים ורגעים פחות מצליחים... אבל אתה... היות וכבר מהרגע הראשון "ידעת" שלא תצליח פה... אז ברגע שהגיע אותו רגע לא מצליח... הוא קפץ לך!!! הנה!! אתה רואה שאני לא מצליח... ואז לקחת את הרגע הזה והנצחת אותו... אבל באותה מידה אם היית נוגש בדיוק ההיפך... היית אומר ברגע הראשון: אני יודע שאני כן אצליח פה... ואז היו מגיעים רגעים קשים... ו... ולא היית נבהל... אבל כשהיה מגיע הרגע הכן מוצלח... זה היה קופץ לך!! הנה... אמרתי לך שאני אצליח... זאת אומרת: הכל תלוי איך נגשת בהתחלה!!!! מה חשבת ברגע הראשון... והיות ונגשת ברגע הראשון מנקודת הנחה שלא תצליח... אז כל חוסר הצלחה שלך הובלטה... הונצחה... ומוסגרה... (במשפטים האלו הסברתי על קצה המזלג מה הפסיכולוגיה העומדת מאחורי המושג ששמו "חוק מרפי"... הכ"כ בדוק ומנוסה... ודו"ק)... וממילא!!!! עכשיו אדוני היקר: כעת תחזור בחזרה לשיבה... תתחיל שוב את אותו **רגע ראשון!!!!** אבל הפעם לפני שאתה מתחיל שוב את הרגע הראשון... תתקע בשופר גדול באותו רגע ראשון!! כדי להזכיר לך שהפעם אני לא חוזר על הטעות הקודמת... בפעם שעברה ברגע הראשון הייתי בטוח שלא אצליח... אבל הפעם ברגע הראשון אני מגיע מנקודת הנחה שאני כן יכול להצליח...

זו העבודה של חודש אלול!!! בינינו... הרי חודש אלול הוא לא באמת תחילת השנה... סוף סוף חודש תשרי- הוא נקרא ראשית השנה... אז מה בכל זאת תפקידו של חודש אלול??

חודש אלול הוא יציקת היסודות לקראת השנה החדשה!!!

בחודש אלול אנחנו תוקעים בשופר ומחליטים על איפוס הגדרות!!!

פעם שעברה כשמשנה עלה להר טעינו ונגשנו מתוך נקודת הנחה בסיסית שהוא לא עתיד לרדת... אז הפעם אנחנו מתחילים הכל מהתחלה... שוב משה רבינו עולה להר... שוב מתחילים מאותה נקודת התחלה!!! אבל הפעם בלי לטעות!!! הפעם תוקעים בשופר לזכור שהוא עתיד לרדת...

על אותו משקל בכל דבר: כל מי שעושה משהו עם עצמו ומשתדל להתקדם בחיים... הרי במשך מעגל שנה שלם כל אחד מאיתנו מסיק מסקנות... ומפיק לקחים ולומד מטעויות... כל אחד מאיתנו מקפל מאחוריו רשימה של לקחים ששנה שעברה שכך וכך טעית... ואילו במשך השנה למדתי לקח והבנתי עניין... והנה עכשיו מגיע שוב חודש אלול... שוב מתחילים את מעגל השנה מאותה נקודת התחלה... אבל תוקעים בשופר!!!!!! להזכיר שהפעם אני רוצה להתחיל את השנה אבל ללא הטעויות שלי משנה שעברה...

בחודש אלול לפני ארבע שנים נכנסתי לשיבה... והייתי דווקא בחור טוב ונעים הליכות... אבל נכנסתי לשיבה כי... כי זה המסלול... לא חשבתי מידי הרבה מה אני עושה פה... וממילא כשהגיעו כל מיני קשיים פתאום ברחתי... נעלמתי... כי... כי באמת לא היה לי שום רקע לאן אני חותר... אז זהו!!! בחודש אלול הזה אני שוב חוזר לאיפוס הגדרות... אני שוב מתחיל את אותו מעגל השנה מחדש... אני שוב נכנס למפתן הישיבה... **אבל הפעם תוקעים בשופר!!!!** הההלו... לא חוזרים על הטעות של שנה שעברה... שנה שעברה כשנכנסתי לשיבה לא חשבתי מידי הרבה מה אני עושה כאן ולכן קרה מה שקרה... **אז זהו!!!!** הפעם אני נכנס לשיבה מתוך הבנה בהייה שזה בית היוצר להעמדת עבדי ה' שנאמנים לרצונו יתברך... זה המטרה שלי בשיבה...

שנה שעברה התחלתי את השנה... מתוך נקודת הנחה שהקב"ה עובד אצלי... ממילא הייתי מאוד מאוכזב ומתוסכל שיש כמה דברים שחסרים והקב"ה משום לא סידר לי אותם... ממש התפלאתי למה הקב"ה לא עוזר לי... מה... במה אני כבר לא בסדר שהוא לא נותן לי בדיוק מה שאני רוצה?? אבל במשך השנה פתאום נפל לי האסימון של הקב"ה עובד אצלי... אלא אני עובד אצל הקב"ה... ואדרבה... אני מחויב לעבוד אותו... ואם יש משהו שהוא לא נותן לי... אז מותר לי לקבל את ההחלטה שלו ולא להתרעם ולהתעצבן כאילו הוא עובד אצלי וחייב לי משהו... אז הנה!! בחודש אלול הזה אני שוב חוזר לנקודת ההתחלה של השנה... אבל בתוספת תקיעת שופר!!! להזהיר ולהתרעם שלא לחזור שוב על הטעות שבשנה האחרונה ב"ה עליתי בשנה והבנתי שטעיתי...

לא נותר לנו אלא להתפלל ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל... להבין ענין.

כבר מהרגע הראשון הייתי בטוח ש.....

בטור מובא שמנהג ישראל לתקוע בשופר מר"ח אלול ועד ראש השנה... ולמה?? **לפי פלא עולה משה כהר סיני לקבל לחות אחרונות והעבירו שופר במחנה- משה עולה כהר פלא יטעו עוד אחר ע"ז** (מ"ב ס"ר תפ"א) כלומר כך: בפעם שעברה... בלוחות הראשונות כשמשנה עלה למרום טעינו וחשבנו שהוא לא ירד ולכן עשינו את העגל... אז הפעם... בשביל שלא נטעה... לכן כבר עכשיו!!!! כשמשנה **עולה** לשמים... כבר עכשיו אנחנו תוקעים בשופר כדי להזכיר שלא נטעה!!!!

יש פה שאלה עצומה: הרי בלוחות הראשונות מתי קרה חטא העגל... כשהגיע הזמן של משה **לרדת** והוא לא ירד... **אז טעינו** ועשינו את העגל... הטעות הייתה **לא** כשמשנה **עלה** לשמים!!! אלא כשהוא **ירד**!!!

אם ככה: אז למה כעת תקוע דוקא ב' באלול שאז משה **עלה** לשמים... מה הקשר עכשיו לתקוע... הרי זה היום האחרון שצריך להתרעע עליו... (הרי גם בלוחות הראשונות אף אחד לא חשב לעשות את העגל ביום שמשנה עלה- ב' סיון אלא ביום שירד...) אדרבה... ככל שניקפו הימים וככל שיתקרב מועד **הירידה** של משה מההר... כאן מתגבר הסיכון... וכעת מתעורר הצורך לתקוע ולהתרעע שלא יחזרו על הטעות הקודמת...???

ואילו למרבה הפלא!!!! בדיוק ההיפך!!!! דווקא ביום י' בתשרי שמשנה ירד מההר... אז לא מצינו שתקעו... (וגם לא בכל הארבעים יום שלפניו) רק מתי כן? ביום א' באלול!!! ביום שבו משה עלה... מה ההיגיון בזה?

זו שאלה עצומה!!!!!!

אלא!!!! מוכרחים לומר שגם אז בחטא העגל... נכון שעם ישראל אמנם חטאו **בפועל** רק ביום שמשנה רבינו **ירד** מהשמים... אבל **הטעות האמיתית שלהם התחילה דווקא ביום שמשנה רבינו על ה' לשמים!!!! מה הכוונה?? הרי כך:** כבר אז... יום אחר מתן תורה... מרגע שמשנה עלה למרום... מאותו רגע עם ישראל התחילו כבר להטיל ספקות... רגע... משה רבינו כעת עלה... נו... והוא יחזור או לא?? האם משה רבינו מתכנן לרדת או לא?? כן או לא?? אז אומר כן וזה אומר לא... ומכאן ואילך במשך ארבעים יום עם ישראל חיו כל הזמן בחוסר ודאות... מה הולך לקרות... עם ישראל התחלקו למפלגות... שבט הלוי וסיעתם טוענים בתוקף שמשנה רבינו בטוח ירד... ומאידך יש את מפלגת מיכה שמצדדת שמשנה לא ירד... אבל הצד השווה שבכולם שהיוכח ביום הארבעים- י"ז בתמוז... כי אם משה כן אמור לרדת... אז זה חייב לקרות בתאריך הזה!!! ואם לא אז... אז אף פעם לא... **והנה!!!!** מגיע י"ז בתמוז... כולם קמים השכם בבוקר במתח ובדריכות... נו... מה הולך לקרות היום?? משה יורד או לא?? הגיע הנץ החמה **והוא לא יורד**... הגיע סוף זמן ק"ש מג"א **והוא לא יורד**... סוף זמן ק"ש גר"א **והוא לא יורד**... סוף זמן תפילה **ומשה לא יורד**... טוב... נחכה לחצות... הגיע שעה שישית... ו... ו... ובושש משה ? ! ? ! ככה????

זהו!!!! כעת הוכרע סופית שמשנה רבינו כבר לא יורד מההר... זהו... כעת כמעט כל מי שעד כה עוד חשב שמשנה ירד... גם הוא התקפל ונכנע ונאלץ לקבל את העובדה שמשנה כנראה כבר לא ירד... (למעט שבט לוי)

עכשיו כשאתה מקבל את הרקע הזה... אתה פתאום מתחיל לקלוט איך הם כ"כ במהירות קמו ועשו את העגל...?? מה פשר הזריזות הזו? איך כולם היו כ"כ מתואמים וכ"כ מאורגנים... שתוך כמה שעות ספורות כולם פרקו את נזמי הזהב ונגשו כמו חיללים לעשות את העגל...??

נו... מה ההבנה בזה?? אז הנה... תבין: כשאנחנו מדברים על חטא העגל... מבחינתנו כל הספקות וסימני שאלה ש"ה משה האיש לא ידענו מה היה לו..." כל זה התחיל רק בבוקר של י"ז בתמוז משום מה משה מתעכב לא מגיע... **אז זהו שלא!!!!** אצל עם ישראל הסימן שאלה הזה כבר מתבטל אצלם מהרגע שמשנה עלה לשמים... מאותו רגע עם ישראל כבר מסתובבים בספקות ומחממים מנועים במשך ארבעים יום לקראת י"ז בתמוז... מה הפלא שברגע ש... ש... שהיה איזשהו תפנית והוכחה שהוא באמת לא ירד... אז כבר כל המערכת הייתה מוכנה!!! כולם היו מוכנים להפיכה... **אבל תאר לעצמך שהסיפור היה מתחיל אחרת!!!!** תאר לעצמך שביום הראשון שמשנה עלה להר כולם היו **בטוחים במאת האחוזים** שהוא עתיד לרדת... ובמשך כל ארבעים יום כולם היו מסתובבים בנקודת הנחה ברורה שאוטוטו הוא יורד... ואז היה מגיע יום ארבעים... וכולם היו עומדים בסבלנות ומחכים שהוא ירד... אמנם ממתנים בגעגועים אבל בסבלנות... נו... מתי כבר נזכה לראות את רבינו משה?? ומשה רבינו מתעכב כל הבוקר ולא ירד... והגיע שעה ששית ומשה עדיין לא יורד... נו... מה היה קורה?? **לא היה קורה כלום!!!!** מקסימום הייתה אכזבה... מקסימום הגעגועים היו הולכים ומתגברים כל הזמן... אבל לחשוב על מהפכה...?? על חטא העגל...?? מה הקשר...?? חכה... אוטוטו הוא אמור להגיע... ותאר לעצמך שהיה עובר **כל היום** ומשה רבינו עדיין לא מגיע... מישוה היה חושב על רעיון של חטא העגל?? **מה פתאום!!!!** כי... כי נכון שהוא התעכב יום שלם... ונכון שזה מוזר וקשה... אבל אז מה... כי אם עד לפני יומיים היינו בטוחים שמשנה רבינו אוטוטו הולך לרדת... אז נכון שזה לא קרה בדיוק מתי שחשבנו...?? נו אז מה... בסיידר... אז זה יהיה עוד כמה שעות... מקסימום עוד כמה ימים...

אתה קולט איך שהכל היה נראה אחרת??? זאת אומרת:

אם קרה חטא העגל... שתוך שעות ספורות שמשנה התעכב... כולם קמו ועשו את העגל בכזו נחישות וזריזות... **איפה!!!! איפה קרתה נקודת הטעות** שגרמה לכל החטא הזה?? כבר **ברגע הראשון** שמשנה עלה להר **שאז!!!!** כבר אז עם ישראל הטילו ספק האם הוא ירד או לא... **כבר אז קרה האסון הגדול!!!!** כי היות וכבר ברגע הראשון הטלנו ספק האם משה ירד או לא ירד... אז ברגע שהיה עיכוב הכי קטן... הנה... זה כבר הוכחה שהוא באמת לא ירד... **לכו!!!!** כעת... כשמשנה רבינו שוב עולה להר... ושוב מתעורר סיכון... שמא עם ישראל יטעו ויעשו עגל... אז מתי צריך לתקוע?? ביום א' באלול!!!! דווקא ביום שמשנה רבינו **עולה** להר!!! כי אם ביום הזה עם ישראל יפינו שמשנה רבינו עתיד לרדת!! אין מה לחשוש שאם הוא יתעכב כמה שעות הם יסיקו מסקנות מרחיקות לכת...

עד כאן שטיקל תורה. כעת תכל'ס. מה זה נוגע לעניינינו?

גיליון מס' 292 פרשת שופטים
תשע"ח שנה שיטית

גליון זה יוצא לזכות
ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

שיעורו של רבינו שליט"א

שמסר בבית הכנסת "לדרמן" בליל שבת קודש פר' עקב כ"ג מנחם אב ה'תשע"ח
במלאת ל"ג שנים להסתלקותו של אביו הגדול מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע
בענין: "מחלוקת הראשונים בחיוב מזוזה בבית שכור ושאל"

יש מחלוקת גדולה בראשונים אהא דאמרינן במנחות (מ"ד א') דהשוכר בית בחו"ל פטור מן המזוזה עד ל' יום ומכאן ואילך חייב. וכן מבואר בחולין (קל"ה ב') דהשוכר והשואל חייב במזוזה. אם הוא חייב מדאורייתא או מדרבנן. שיטת התוס' במנחות (דף מ"ד) בתירוץ הראשון וכן דעת הרשב"א בשבת (דף קל"א). וכל"ד הרא"ש וכמה ראשונים דשוכר בית או שואל אינו חייב מדאורייתא במזוזה, משום דאין זה ביתך דלאו שלו הוא. והא דאמרינן דמזוזה חובת הדר, היינו דבעינן שני תנאים לחייב במזוזה גם שהבית יהיה שלו וגם שידור בה.

אולם דעת התוס' במנחות בתירוץ השני, וכל"ד רבינו מנוח (הובא בבית יוסף סי' רפ"ו) דשוכר חייב מדאורייתא דמזוזה חובת הדר, אלא שעד ל' יום אכתי אינו דירה, וכל"ד דעת רש"י בב"מ דף ק"ב ב' דמזוזה חובת הדר היא מדכתיב ביתך מי שנכנס ויוצא בה, ומשמע מדאורייתא, וכל"ד רש"י בפסחים (דף ד' א') וכל"ד דעת הרמב"ם פ"ה ממזוזה כמש"כ בהגהות מיימוניות שם.

וקשה דבגמ' שבת (דף קל"א) פריך למה עשיית ציצית וקביעת מזוזה אינו דוחה שבת ומשני הואיל ובידו להפקירן, מבואר דאם יפקיר את ביתו יפטר מלעשות מזוזה, ואע"ג שדר שם זמן רב הרבה יותר מל' יום, וצ"ע להני ראשונים דס"ל דשוכר ושואל חייבים במזוזה מדאורייתא והיינו משום דחובת הדר, והיות והוא גם שם אף שהבית אינו שלו חייב במזוזה מדאורייתא, וא"כ אמאי הדר בבית הפקר פטור ממזוזה, ואין לומר דיצטרך לדור בו ל' יום כמו בבית שכור, דאין זו סברא כלל כיון שכבר דר בה זמן רב קודם שהפקיר הבית. ועוד דרש"י פ' במנחות דעד ל' יום שמא יחזור בו, וכוונתו כמש"כ תוס' שם שמא לא תהא נוחה לו ויחזור בו אבל אחר ל' יום שלא חזר הו"ל דירת קבע, וא"כ סברא זו לא שייך כלל הכא שכבר דר בה טובא, ואין לומר דהטעם דבית שאולה ושכורה חייב משום דשאלה ושכירות קניא כמו שרצה לומר בהגהות מיימוניות פ"ה מתפילין, אבל הפקר דלא קניא פטור, דהא הוכחת הראשונים מחולין דף קל"ו דלא ממעט מבייתך שאינו שלו כמש"כ התוס' ושאר הראשונים, ואכתי למעט הפקר, גם מאי שנא מציצית דפטרין טלית שאולה כמש"כ הרשב"א בשבת קל"א ולא אמרי' דשאלה ושכירות קניא,

ונראה בעזה"י דהנה במנחות (דף מ"ד) אמרי' בגמ' הדר בפונדק בחו"ל פטור ממזוזה לעולם והא דחייב בארץ ישראל לאחר ל' יום הוא מדרבנן כדאיתא בגמ' שם, וכל"ה במסכת שמחות פ"ז, והיינו משום דבפונדק כל יום שכירות אחרת כיון שיכול לסלקו כל יום לכן הו"ל עראי, ולפ"ז גם בבית הפקר יכול כל אחד לבא ולזכות בו ולהוציאו הו"ל עראי ופטור.

עלי שי"ח

"מחילה על קברו"

בימים אחרונים נכנס אל רבינו אחד מהאחראים בהנהלת בית החיים (בית הקברות) בכני ברק, להתייעץ על דבר מסוים. בתוך הדברים הוא סיפר לו על דבר מאוד מעניין.

לדבריו, כמעט מידי יום מגיעים אל קברו של מרן ראש הישיבה הגר"ל שטיינמן זצוק"ל אנשים מהרבה גוונים, ומשתטחים על קברו ומבקשים מחילה על שפגעו בו, הוא הוסיף לספר כי פעמים רבות באים אנשים ומבקשים מהאנשים שבסביבה שיבואו כדי להשלים מנין אנשים, ובפניהם הם מבקשים מחילה, וכך הוא עצמו היה הרבה פעמים במעמדות שכאלה.

באחד הימים - כך מספר אותו אחראי, הוא השתתף במעמד מחילה שכזה, והאיש פרץ בבכי וסיפר לנוכחים שהוא דיבר כמה פעמים שלא בכבוד על מרן זצוק"ל, והוא מרגיש היטיב את יד ה' וכי נתקיים בו דברי חז"ל כל המבזה תלמיד חכם אין לו רפואה למכתו, והלוואי והקב"ה יאמר לצרותיו די.

והמספר שאל את מרן שליט"א, האם אפשר לצרף למנין נשים, וענה מרן שלא, והסביר שבד"כ המנהג אחרי שנמצאים על הקבר שאומרים איזה פרק תהילים ואח"כ קדיש לע"נ ונשים לא יוכלו להצטרף לקדיש, לכן צריך י' גברים כדי שיוכלו לומר קדיש.

והורה רבינו עוד, שבבקשת המחילה צריכים לומר בדיוק את השם המדויק בן אביו, של אותו שמבקשים ממנו מחילה, אבל אין צריך לומר תארי הכבוד (ואמר שזה אחד הסיבות שרושמים את כל השמות שיש לאדם על המציבה, כי מהדין מספיק לשים מציבה בעלמא ומה שכותבים בדיוק שמו המלא ובן אביו כדי שיוכלו להזכיר שמו בתפילה כראוי).

עוד שאל הנ"ל האם לנשמת מרן זצוק"ל בגנזי מרומים יש איזה הנאה שבא אדם לבקש מחילה (כי כידוע שיש לנשמה נחת רוח כשמתפללים על מקום הקבר) מרן השיב שלא, והתעללת היא רק למבקש.

ודומה כי לא לחינם נזדמן לפרסם מעשה זה, בחודש הרחמים והסליחות, כדי לזכור תמיד להיות סור מרע ולהתרחק מעבירות שבין אדם לחבירו ובפרט בחטאי הדיבור וכידוע, ויה"ר שנזכה להיות מתוקנים ושלמים.

בברכת שבת טובה
שיג'ה

התעוררות לאלול

בערב ראש חודש אלול שאלתי את רבנו: אני צריך לדבר לפני הצבור, לפני יו"כ פ קטן, מה לומר? תאמר שלימוד התורה של חודש האלול, זו ההכנה ליום דין ראש השנה הקרב ובא.

שאלת **זה כולם יודעים ואין בזה חידוש, העיקר להרגיש את זה.** [והביא ירושלמי במסכת ר"ח].

פלוגי שאל היום כבר י"ד באלול ועוד לא זו בפנימיותי כלום לקראת ראש השנה, מה יהיה, מה העצה? **ללמוד.**
אלול תשע"ד. אמרתי כי אברך ת"ח נכנס אמש למרן הגרא"ל והגרא"ל התעניין: נו, מתכוננים לראש השנה? ואחר כך האברך הקשה את רא"ל איך זה קורה באמת שלא רועדים? - עד כאן בבית הגרא"ל. תגובת רבנו: **וכי יש ממש בקושיה זו, לא קשה כלום!**
בפעם אחרת אמרתי בשם מרנא הגרא"ל ששאל: תאוות החיים כל כך עצומה אצל האדם, והנה למה ישן באלול, הרי בר"ה וי"כ גוזרים הרי מי יחיה וימי ימות וכאשר יש לאדם ספק ספיקא בענין בריאותו כבר הוא כמשתגע מחמת כך, והנה כאן כולנו אומרים את ה'נתנה תוקף', וכי אין להם ספק ספקא?

זה שלא כדרך הטבע. וה' עשה נס שלא יהיה את הפחד הצריך להיות בטבע, שאל"כ לא יחזיק מעמד והיה רועד כל הזמן. והרי, כיצד אדם חי עם עבירות ואפילו עבירה אחת איך היה יכול לחיות, והכא נמי כה"ל [שזה לא כדרך הטבע].

הזכרתי את דברי רבי יצחק בלאזער זצ"ל שכאשר אדם נדון למיתה ח"ו, כבר במוצאי יום הכיפורים מלבישים אותו תכריכים. הפטיר רבנו: אמרו בגמרא ר"ה י"ז אמר להו צביתו להו וזודתא¹ ופרש"י הכינו תכריכים, שיש כהאי גוונא בגמ'.
היה צביתו להו וזודתא² ופרש"י הכינו תכריכים, שיש כהאי גוונא בגמ'.
היה צביתו להו וזודתא³ ופרש"י הכינו תכריכים, שיש כהאי גוונא בגמ'.

בחור שואל אם באזור או בעשית לעשות תענית דיבור, ואפשר שצריך להתנהג נורמאלי (והחז"א במכתב מתריע שיתנהג נורמאלי) וב'לקט שיחות' מליקווד כתב שבא אליו בחור מבוהל מה יהיה עם אלו, ענה לו הנהגה ראשונה של אלו להיות נורמאלי.

זה דבר טוב - תענית דיבור.

אמרו, כי רבנו בבחרותו עשה 'תענית דיבור' או בכל חודש אלול או בעש"ת, וכאשר נישא לאשה אמר לו החז"א שיפסיק, צריך לדבר עם האשה. וכידוע ש' איצל הירבה בתעניות דיבור והתנה מראש עם אשתו בזיווג שני על כך, ופעם אחת היה צריך ללוותה לרופא, אמר הרופא לאשתו: רחמנות עליך שהיית צריכה להנשא לבעל אילם.

זה לא נכון. אמת שהייתי פעם עושה תענית דיבור בעש"ת, אבל עוד לפני החתונה הפסקתי בשיבה ראיתי שאין אפשרות לקיים זה, כגון שאם ראש הישיבה בא לדבר אתי וכדו', והפסקתי.

א' וישלח ח' כסלו תשע"ב. רבנו נפל וידו כואבת. אמר לי בנו הג"ר שאול, כי מיד כאשר ספר התורה - רבנו נפל, הוא נשאל: כיצד נפלת? וענה: כי קד נגזר (כל משאלותיך)

בראש השנה.

בין הזמנים של מרן שליט"א

בעולם הישיבות נהוג לכנות את התקופה שמאחרי ט' באב ועד ר"ח אלול, 'בין הזמנים', דהיינו בין זמן קיץ לזמן אלול הבא עלינו לטובה. אז לא מתקיימים לימודים בהיכלי הישיבות. מיותר לציין כי אצל רבינו שליט"א אין שום שנוי בסדר היום, ואין רגע בו מפסיק ללמוד, אך עם זאת לתועלת וחיצוק ציבור בני התורה נרשום גרגירים משיפולי אדרתו כפי שיספיק הנייר.

סדרי הלימוד

מיד במוצאי ט"ב, יום ראשון בלילה ליל י"א אב, החל רבינו בלימוד מסכת כתובות, שם אחז בסוד הש"ס, ולמד בשקידה עד לדף ח' ולאחרי זה החל את שאר הסדרים שלו בלימוד הירושלמי, רמב"ם ושולחן ערוך ושאר ספרי הקודש.

במהלך הימים הבאים התקיים סדרי קבלת קהל, בריתות, תשובות בהלכה כרגיל ב"ה, הוראות לכלל ולפרט.

ביום ט"ו הביאו לרבינו כמידי שנה אתרוג גדול ונאה לכבוד חג הסוכות הקרב. מנהג זה החל מחיי אביו מרן בעל הקהילות יעקב זצ"ל שהתבטא כי בט"ו באב כבר מתחילים לחפש אתרוג לסוכות, ואכן מרן שליט"א הודה למגדל היקר שטרח להביא לו את האתרוג.

כמו כן בירך רבינו אלפי שמות שהביאו לפניו לזיווגים הגונים, והקב"ה יעזור שנראה בקרוב ביצועתן של בני ובנות ישראל.

היאר צייט

כ"ג אב יום היא"צ השלושים ושלוש של ראש גולת ישראל, אבי רבינו מרן בעל הקהילות יעקב, הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצוק"ל, רבינו עבר לפני התיבה בכל התפילות, וביום ראשון אחרי שחרית כותיקין עלה על ציונו הק' בבית החיים זכרון מאיר בבני ברק.

גולת המעמד - היה בליל שבת, לפני תפילת ערבית הגיע רבינו במיוחד לבית הכנסת לדרמן, ומסר לפני כאלף משתתפים את השיעור שעסק בענין חיוב מזוזה בשוכר בית, ודן בדברי הראשונים העוסקים בזה (מובא בגליון זה בשלמות). לאחר מכן עברו כל המתפללים להתברך בברכת אגוטן שבע"ס.

מעמד הרבנות
כ"ו אב תשע"ח. מעמד קידוש השם אדיר בהשתתפות של למעלה מרבבת ילדי ישראל בסיום מיוחד שנוערך על מסכתות מסדר זרעים,

שנלמדו על ידי אלפי הילדים במסגרת ארגון המשניות הארצי 'זכרון חנה' לזכרון בתו הבכורה של רבינו, הרבנית חנה שטינמן ע"ה א"ח הגאון הגדול רבי שרגא שליט"א ראש מוסדות אורחות תורה.

רבינו טרח ונסע במיוחד לאולמי 'יד אליהו' בתל אביב שם התקיים המעמד, כשאת פניו מקבלים אלפי הילדים בשירה נרגשת, ושהה
בו כמעט שעה, כשלאחר מכן התבטא בהתפעלות על התרבות ציבור הבני תורה בארץ ישראל, כן ירבו. (לאחר מכן קיבל כל ילד שי אישי,
את רב המכר ספר 'אלא' ד' אמות של הלכה - הנהגות מיושנות בהלכה, שיצא במהדורה מיוחדת לכבוד המעמד)

הנהגה קצרים, סבירות בדמעה של התרגשות, שנכתבו עם סיום המעמד, על ידי ידידו ספרא רבה, הרב א. חפץ שליט"א: הכל היה שם לכבוד התורה.

גם הנוסח וניגון ההתעוררות של הבקשות בעת הסיום "מוזדים אנחנו לך ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש" והתחינה וניהיה אנחנו כלנו וצאצאנו נאמרו מפי הגר"ש בדמועות. והקול והקולות זעקו "אמן" מפי צאן קדשים,

ואז החלו לשיר אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בליבנו, ושר התורה רבן של בני הגולה, שקול הצאן בא באוזניו החל בוכה קמעה. הייתי שם.

ולמדתי לקח, מה כוחו של אדם אחד, מה כוחה של תורה, ומה רבו חסדיו של הקב"ה המלמד תורה לעמו ישראל - לנו ולצאצאנו - זה התואר שלו. כי הקב"ה הוא 'המלמד' שלנו ושל צאצאנו לאלפיהם שששו ושמחו בשמחת תורתם.

וכאשר הם ענו אמן יהא שמייה רבה בקול רעש גדול אדיר וחזק משמיעים קול או כאשר תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא רקדו יחד "ובכן צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלזו" שאלו המלאכים זה לזה - מה קול הצאן הזה אשר עולה באוזננו. נעשה בו כתר וכבוד למלכו של

הייתי שם.
עולם.

הילד שלי שהיה שם לידי, ועמו עשרת אלפים כמוותו, קיבלו מתנה שהכניסה אותם עמוק יותר לד' אמות של הלכה, כי אין לו להקב"ה 'אלא ד' אמות הללו

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק